Cartea nunţii

CUPRINS:

Nota editurii 5
Povestea vulturilor aurii 9
Să stăm de vorbă 16
Despre mirajul sexualităţii 24
De ce să mă căsătoresc? 38
Despre Goana după Aurul nunţii sau western-ul măritişului 48
De ce nu ne ajută Dumnezeu? 55
Despre fotomodele şi Don Juani 62
Geniul şi femeia de serviciu 77
Banii vorbesc! 83
Despre influenţa prietenilor 90
Părinţii: prieteni sau duşmani? 97
Binecuvântarea preotului 102
Despre vrăjitoare şi dezlegarea cununiilor 109
Despre dragostea trupească 121
Scrisoare către tinerii secolului XXI 129
„Dacă ştiam că o să ne certăm atât…” 146
Un examen cu mulţi restanţieri 155
Cuvinte către cei care vor să se recăsătorească 168
„… dar bărbatul este mai egal decât femeia…” 177
Cum să mă pregătesc pentru căsătorie? 187
„Dumnezeu e băiat de cartier…” 195
Povestea unei căsătorii… 210
Rugăciuni 223
Rugăciune pentru căsătorie 241
Rugăciunea tinerilor care vor să se căsătorească 225
Rugăciunea celor ce se căsătoresc 227
Rugăciunea soţului pentru soţia sa 229
Rugăciunea soţiei pentru soţul ei 232
Rugăciunea soţilor unul pentru altul 234
Rugăciune la necazuri şi supărări 235

Rugăciunea părinţilor pentru căsătoria fiului lor 236
Postfaţă 239

DANION VASILE **–** născut la 15 august 1974 în Bucureşti. Absolvent al Liceului de Informatică (1993) şi al Facultăţii de Teologie Ortodoxă din Universitatea Bucureşti (1997). Master în Sectologie (1998). Desfăşoară o intensă activitate apologetică: articole, cărţi, conferinţe şi emisiuni radiofonice.

Scrieri: ***Dărâmarea idolilor. Apostazia New Age*** (Editura Credinţa noastră, 2001), ***Despre înfruntarea necazurilor*** (Editura Sophia, 2002), ***Cum să ne creştem copiii*** (Editura Sophia, 2002), ***Taina iubirii*** (Editura Bunavestire, 2002), ***Jurnalul convertirii. De la zeiţa morţii la Împăratul Vieţii*** (Editura Bunavestire, 2002), ***Bucuria Crăciunului*** (în colaborare cu Valentin Gogescu, Editura Sfântul Nectarie, 2002), ***Despre sfinţenia preoţilor de mir*** (Editura Bunavestire, 2003), ***S.O.S. – Despre horoscop, cutremure şi ghicirea viitorului*** (Editura Bunavestire, 2003), ***Cartea nunţii*** (Editura Nemira, 2003), ***Ne vorbesc părinţi athoniţi – Iulian de la Prodromu şi Dionisie de la Colciu*** (în colaborare cu Marian Maricaru**,** Editura Bunavestire, 2003), ***S.O.S. – Despre reîncarnare şi invazia extraterestră*** (Editura Bunvestire, 2003).

În curs de apariţie: ***Patericul pentru mireni, Cearta omului cu Dumnezeu, Cartea tămăduirii.***

Pentru corespondenţă:
Galaţi, str. Poşta Veche, nr. 161
danionvasile@yahoo.com
http://www.danionvasile.ro

Nota Editurii

Instituţia doctrinară a Bisericii Răsăritului este silită astăzi, mai mult ca nicicând, să furnizeze răspunsuri prompte şi eficiente la întreaga problematică a lumii

moderne. Întrebările sunt puse urgent, cu repeziciune. Răspunsurile, la rândul lor, trebuie să vină prompt şi credibil.

Ei bine, nu întotdeauna explicaţiile livrate „preopinentului” fac casă bună cu realul simplu, la care se face referire. De multe ori, răspunsurile unei părţi a clerului – intimidate cultural, necunoscând resorturile psihologice ale tinerimii, baricadate în spatele formulelor „de lemn”, paseiste şi retractile la dialoguri neconvenţionale – nu satisfac căutările celor însetaţi de adevărata cunoaştere. De aceea se impune ca acest segment de răspunsuri să fie lăsat în seama celor care au priză reală la moment şi care posedă şi uneltele dogmatice asezonate dialogului modern.

Cartea de faţă este un astfel de exemplu – rar şi necesar, măcar ca şi o sinceră provocare a dialogului, de pe poziţii aproape egale. Afirmăm acest lucru deoarece autorul – Danion Vasile – este un tânăr teolog (nici 30 de ani împliniţi), care dialoghează dezinvolt cu tinere fete care vor să întemeieze o familie. De altfel, titlul cărţii (parafrază după celebrul roman călinescian, dar care – slavă Domnului! – nu are nimic de-a face cu el) este în sine mai grăitor dacă i-am adăuga şi necesarul subtitlu: *Discurs teologic modern din interiorul cuplului creştin.* Astfel, întreprinderea catehetică a autorului se dezvăluie în întregul strategiei ei: necesitatea formulării unor criterii de elecţie şi ulterior de comportament prenupţial. Problematica modală a lui CUM?

— Cum să-mi întemeiez o familie creştină? este firul călăuzitor al acestei cărţi, fir care se deapănă numai din perspectiva învăţăturii patristice şi a experierii directe a tainei cuplului. Aici tânărul nostru autor face, cu mare curaj dar şi cu onestitate, referire la propriile experienţe. Nu însă dintr-o antipatică perspectivă didacticist-

moralizatoare, ci animat de sinceritatea unei trăiri curate, care a pus ca virtute de căpătâi iubirea.

Cartea se arată a fi un dialog purtat la persoana I, o vorbire directă, sprijinindu-se cu precădere pe referinţe conjuncturale, pe experienţele culturale ale acestor din urmă ani (vezi analiza acţiunii unor filme celebre, cum ar fi Titanic, sau largile referiri la personalităţi „recente” cum ar fi actorul Antonio Banderas cu celebrul său parfum). Nici acel subtil fariseism al unor tinere fete, înfofolite în rochii lungi, negre (un fel de uniformă şi armură „metafizică”) nu trece nesemnalat şi prezentat ca o deviere a glasului de neoprit al inimii şi ca o deriziune (ineficientă) faţă de acel *body language* care până una-alta, de mii de ani, duce la alcătuirea necontenită de cupluri.

Toate temele intime sau publice care stau împrejurul subiectului *căsătoriei* sunt abordate de autor cu tact şi seriozitate, volumul încheindu-se cu o suită de rugăciuni folositoare în atari situaţii. Aici nu putem să nu amintim de o povestire, ceva mai puţin cunoscută, din enorma experienţă a părintelui Cleopa, de la mănăstirea Sihăstria. Se prezintă la venerabilul arhimandrit două tinere dintr-un sat din Moldova. Rugămintea lor este punctuală: „Părinte, rugaţi-vă pentru noi, să ne putem mărita!” Marele călugăr, cu umorul şi realismul său, privindu-le atent şi văzând cum arată, le spune cu tâlc: „Dragele moşului, în cazul vostru este nevoie de multă, foarte multă rugăciune…”

Încheiem această succintă prezentare cu speranţa că aveţi în mână o carte folositoare, care vorbeşte direct despre paşii pe care orice tânăr sau tânără ar trebui să-i facă pentru a pune început bun vieţii de familie, care se poate purta şi împlini numai în Hristos, Mlădiţa roditoare a vieţii şi a dragostei.

Povestea vulturilor aurii

Se spune că, departe, există un loc foarte frumos, în

care trăiesc vulturii aurii. Nu toate penele lor au această culoare nobilă, ci numai o aripă; la masculi, cea dreaptă, iar la femele, cea stângă. An de an, pe măsură ce puii cresc, părinţii pleacă în ultima lor călătorie: zboară zile îndelungate până ajung la Muntele Liniştii. Acolo unde au murit şi părinţii lor.

Şi se mai spune că într-un an, oprindu-se să se odihnească peste noapte, ultima călătorie a devenit cât se poate de tristă: vulturii au fost prinşi, printr-o meşteşugită cursă, de către nişte oameni care credeau că se vor îmbogăţi vânzând penele care străluceau ca soarele. Au tăiat păsărilor preafrumoasele aripi şi le-au agăţat la brâu, ca pe nişte scalpuri. „Ei, acum să se târască pe jos, ca nişte şerpi, până mor. De ce au vrut să moară în Muntele Liniştii?” – a întrebat unul dintre ei, care nu se gândea niciodată la moarte.

De durere şi de amărăciune, vulturii mai slabi au murit imediat. Însă cei tari se încăpăţânau să zboare cu o singură aripă. Fâlfâiau din ea, cu răbdare, având o voinţă nepământeană; dar tot nu puteau zbura. Se gândeau cu tristeţe: „Ce vor zice puii noştri, care vor veni la anul să moară lângă trupurile noastre, când vor vedea că nu am ajuns la Muntele Liniştii?”

Sprijinindu-se unul de altul, şi gândindu-se la urmaşii rămaşi acasă, doi vulturi au simţit cum suferinţa începe să li se aline. Şi stând aşa, aşteptând parcă să le crească aripi, ei au simţit că durerea se preschimba în putere.

Da, da, chiar aşa: stând lipiţi unul de celălalt, durerea li se preschimba în putere. Au încercat să zboare astfel; la început fâlfâiau din aripi încet, plini de sfială, şi apoi din ce în ce mai puternic. Pe măsură ce se ridicau, de jos se vedea un singur trup, cu două aripi. Se vedea o singură cruce.

Luându-se după ei, s-au ridicat şi alte cruci; s-au

ridicat spre Muntele Liniştii…

Am scris povestea de mai sus gândindu-mă la iubita mea soţie, Claudia. Povestea vulturilor aurii e într-un fel rezumatul concepţiei mele despre nuntă. Cred că cei care se căsătoresc pentru ca prin dragostea lor să se sprijine unul pe celălalt pe calea mântuirii au înţeles rostul familiei. Când iubeşti pe cineva, îi doreşti bucurie fără sfârşit. Când iubeşti pe cineva, vrei să îl stropeşti cu apa dragostei tale. Când iubeşti, vrei ca pe chipul celuilalt să se vadă cât mai multă bucurie.

Nu cred că poţi iubi pe cineva fără să te gândeşti la veşnicie. Necredincioşii au o dragoste foarte tensionată, foarte crispată: ei cred că după moarte se termină totul.

Credincioşii ştiu că dragostea adevărată nu poate fi nimicită de timp. Ştiu că înţelepciunea se va sfârşi, dar dragostea nu se va stinge. De aceea învaţă să îi iubească pe ceilalţi cu o dragoste curată, cu o dragoste care nu piere.

Dragostea dintre soţii care ajung în Împărăţia Cerurilor nu se stinge. E adevărat că acolo nu vor mai avea dorinţa de a-şi manifesta dragostea în acelaşi mod în care au făcut-o pe pământ (mă refer la dragostea trupească al cărei rod sunt copiii). Dar totuşi asta nu înseamnă că legăturile sufleteşti dispar, că soţul nu îşi mai recunoaşte soţia, că fiul nu îşi mai cunoaşte mama. Nu încerc să dezvolt această idee, fiind conştient de riscul de a susţine vreo greşeală. Deci, fără a încerca să dau lămuriri în ceea ce priveşte modul în care dragostea dintre soţi poate birui timpul, voi încerca să pun pe hârtie câteva gânduri despre care cred că i-ar putea ajuta pe tinerii care vor să îşi întemeieze o familie.

Spun doar atât: că din cât am încercat să cunosc învăţătura creştină despre această problemă, în niciun loc nu se pomeneşte faptul că vreodată în rai soţul nu îşi

recunoaşte soţia sau că fiul nu îşi recunoaşte mama. Ci dragostea dintre ei nu numai că rămâne aceeaşi, ci chiar sporeşte.

Dar poate nu e potrivit să încep prin a spune că atunci când iubeşti pe cineva îi doreşti mântuirea, şi faci tot ce îţi stă în putinţă pentru a-l ajuta să meargă pe acest drum. Unora li se va părea ciudat că aşa stau lucrurile. De aceea voi fi mai practic, spunând că tot cel ce vrea să aibă parte de împlinire în familie trebuie să caute să trăiască sub binecuvântarea lui Dumnezeu.

Afirm cu toată convingerea că cei care cred că îşi pot făuri o bucurie lumească prin propriile puteri nu ştiu ce pierd. Se pot găsi o sumedenie de moduri de înţelegere a nunţii. Dar una singură împlineşte: cea în care cunoşti dragostea binecuvântată de Dumnezeu. Restul sunt artificii multicolore.

Atunci când înţelegi ce aşteaptă Dumnezeu de la o familie, înţelegi şi că nu te poţi căsători cu oricine îţi iese în cale. Înţelegi cât de greu este să găseşti un suflet care să îţi poată sta alături pe drumul pe care vrei să mergi.

Aşa cum vulturii aurii au rămas doar cu câte o aripă, aşa am rămas şi noi, în faţa acestei lumi care încearcă să ne murdărească cu nebunia şi apostazia ei. Există unii care se călugăresc şi prin puterea lui Dumnezeu zboară cu o singură aripă. Dar cei care aleg căsătoria trebuie să fie conştienţi că în viaţă va trebui ca ei să zboare unul lângă altul. Altfel nu se poate. Dacă nu ne alegem un om alături de care să putem zbura, un om de care să ne sprijinim şi pe care să îl sprijinim, atunci nu vom ajunge la destinaţie.

Necazuri au toţi, şi bogaţii, şi săracii. Nimeni nu cunoaşte pe această lume numai fericirea, nimeni nu se poate lăuda că nu cunoaşte şi necazurile. În faţa acestei lumi cel mai important lucru este să îl ai pe Dumnezeu cu tine. Şi, dacă ai ales calea căsătoriei, să îl ai alături de tine

şi pe omul pe care îl iubeşti. Viaţa e o sită care cerne sentimentele oamenilor. Sentimentele superficiale nu durează. Tot ce nu e profund dispare şi lasă urme nedorite.

Nimeni sau aproape nimeni nu se căsătoreşte pentru a avea parte de un eşec, pentru a divorţa. Excepţiile sunt rare şi nu merită atenţie. Ne căsătorim pentru a ne împlini dragostea. Şi totuşi, de ce exista atâtea despărţiri, atâtea divorţuri?

De ce atâţia copii care cresc cu un singur părinte? De ce atâţia copii poartă în inimile lor neînţelegerea dintre părinţii lor? De ce inimile lor sângerează?

Nu ştiu dacă eşti la vârsta la care să înţelegi cât de serioasă e problema copiilor care cresc departe de unul dintre părinţi, de aceea voi face referire la ceva mai apropiat de universul tău.

Spune-mi, câte prietene de-ale tale au căzut pradă deznădejdii când cei pe care îi iubeau le-au părăsit? Sau câţi prieteni de-ai tăi au rămas cu inima zdrobită aflând că „iubirea vieţii lor” s-a îndrăgostit de altcineva?

Cred că îţi dai seama că, dacă despărţirea unor tineri care se iubesc e uneori dramatică, şi mai dramatică este despărţirea unor soţi care, cu timp în urmă, s-au unit în faţa lui Dumnezeu. Poate că acele cazuri în care divorţul e făcut de comun acord, cu exces de politeţe şi de respect (am asistat la câteva divorţuri de acest gen) par mai puţin dureroase. Dar ar trebui să fie privite şi din altă perspectivă: ce e mai trist, să vezi că o soţie îşi părăseşte soţul, lăsându-l cu ochii în lacrimi, sau că doi oameni se despart civilizat, ca şi cum între ei nu a fost nimic serios? E groaznic să pui alături poza de acum doi-trei ani, când ieşeau de la slujba Cununiei cu mare alai, şi când se sorbeau din ochi, şi poza de la divorţ, când sunt ca doi străini. E groaznic când înţelegi că au călcat în picioare Nunta. E groaznic să îţi dai seama că pentru ei nunta nu a

însemnat nimic.

Şi ce să facem? Să închidem ochii şi să nu vedem că asta e lumea în care trăim? De fapt, divorţurile sunt atât de dese, încât a apărut o întreagă filosofie a divorţului, oamenii au ajuns să considere că divorţul e ceva normal. Adică în loc să se întrebe care este cauza divorţului, să se întrebe ce e de făcut pentru a nu se ajunge la divorţ, ei caută să justifice divorţul. Înţeleg atitudinea lor, dar asta nu mă împiedică să consider că e o atitudine laşă. Ascunzându-i doctorului boala de care suferim, nu putem fi vindecaţi. Ne putem lăuda cu boala, prezentând-o drept o formă superioară de sănătate. Şi poate că printre cei care suferă de aceeaşi boală vom găsi oameni care să ne creadă. Şi până murim tot putem ţine cuvântări despre forma de sănătate pe care o cunoaştem. Dar niciun om sănătos nu ne va crede.

Divorţul este tot un fel de boală. E o boală care apare în urma consumului de substanţă Z şi a lipsei de substanţă X, a consumului de iubire de sine şi a lipsei de iubire pentru celălalt. E o boală previzibilă. E o boală de care sunt susceptibili cei care se căsătoresc. Dar cei care vor să fie feriţi de o astfel de boală trebuie să ia măsuri de precauţie. Şi măsura cea mai potrivită este tocmai întemeierea unei familii care să stea sub binecuvântarea lui Dumnezeu.

„Dar ce, nu toate familiile stau sub binecuvântarea lui Dumnezeu?”

E greu de dat un răspuns precis la această întrebare. Nu ştiu dacă Dumnezeu binecuvântează o familie din care lipseşte dragostea, o familie din care lipseşte credinţa, o familie ai cărei membri nu vor să meargă pe calea mântuirii. Binecuvântarea lui Dumnezeu nu se poate fura. Un tânăr care a luat de soţie o femeie bătrână, gândindu-se că peste câţiva ani va ajunge moştenitorul unei averi

impresionante, nu îşi pune problema binecuvântării lui Dumnezeu. Se poate cununa cu ea, dar Cununia îi este spre osândă.

Îndrăznesc să afirm că aşa cum Sfânta Împărtăşanie le poate fi spre osândă celor care se împărtăşesc cu nevrednicie, tot aşa şi Taina Cununiei le este spre osândă celor care au tupeul de a-l cere lui Dumnezeu să binecuvânteze o iubire care lipseşte. Nu îmi dau seama cu ce ar fi bine să compar o astfel de nuntă, care mi se pare absurdă. Poate cu un castel de nisip, dar imaginea e prea inocentă, prea copilărească.

Proverbul „nu poţi vinde castraveţi la grădinari” se potriveşte foarte bine în această situaţie. Nu îl putem minţi pe Dumnezeu. Unii îşi închipuie că dacă s-au cununat cu persoana cu care trăiau în concubinaj au rezolvat toate problemele. O cunoştinţă îmi spunea că i s-ar părea mult mai vrednic de apreciat poziţia celor care, fiind conştienţi că relaţia lor nu poate primi binecuvântare dumnezeiască – fiind bazată pe minciună, s-ar mulţumi cu cununia civilă.

Sunt multe cupluri care, dacă ar fi întrebate de vreun duhovnic de ce vor să se căsătorească, ar putea afla că planurile lor sunt greşite. De altfel, nu puţini sunt cei care ştiu bine că nu ar putea trece de întrebările următoare: „Vă iubiţi? Vreţi să vă fiţi credincioşi unul altuia până la moarte? Vreţi să vă sprijiniţi unul pe altul pe calea mântuirii?”

Nu e greu să constataţi că, dacă aceste întrebări ar fi puse perechilor care vor să se căsătorească, nu puţini ar răspunde cu un „nu” hotărât. Asta în cel mai bun caz, în cazul în care nu ar răspunde „da” numai de ochii lumii.

Oamenii cred că se pot căsători evitându-L pe Dumnezeu. Cei mai mulţi se cunună la biserică numai datorită frumuseţii ceremoniei. Dar nu îşi dau seama că îşi fură singuri căciula. Şi uite aşa ajung creştinii noştri să

divorţeze, uite aşa se recăsătoresc de câteva ori fără să îşi dea seama că Dumnezeu vine la fiecare slujbă de Cununie, chiar dacă nu e invitat de miri.

Cred că omul modern ar fi în stare să îi ceară lui Dumnezeu să nu se mai bage în viaţa lui, să îl lase liber. Omul modern vrea să se cunune în joacă şi mai apoi să îşi repare greşeala divorţând.

Numai că nu te poţi juca cu jucăriile altuia fără să îi ceri voie. Tot aşa nu poţi falsifica slujba Cununiei, transformând-o într-o ceremonie lumească. Oricâţi bani i-ar da preotului, mirii uită că şi Dumnezeu îşi cere taxa la fiecare Cununie. Dumnezeu e zapciu, ia birul de la oameni. Dumnezeu e poliţist, cere carnetul de şofer. Adică… Adică Dumnezeu vrea ca cei care se căsătoresc să ştie foarte bine ce fac. Cine se împărtăşeşte cu nevrednicie nu poate scăpa de osândă spunând: „nu am ştiut ce fac…” Tot aşa mirii nu pot spune: „nu am ştiut ce e slujba Cununiei, nu ne-am dat seama că e ceva serios. Ni s-a părut un spectacol interesant…”

Am afirmat că Dumnezeu e poliţist şi zapciu pentru a protesta într-un fel faţă de atitudinea celor care cred că îl pot păcăli. Dumnezeu nu e poliţist. Nu le dă amenzi celor care se căsătoresc din motive care nu sunt temeinice, şi nici celor care o fac din motive murdare. O mare amendă ar fi să îi lase singuri, să se dea cu capul de pereţi.

Pe un om care la supărare îşi scoate ochii nu e nevoie să îl pedepsească şi Dumnezeu: s-a pedepsit singur. La fel se pedepsesc şi cei care se căsătoresc ca şi cum ar intra la un cinematograf şi aşteaptă să vadă un film interesant. Ca şi cum ar juca la loto şi aşteaptă să vadă dacă au câştigat. Nunta nu e o joacă. Chiar dacă oamenii cred că pot trata nunta ca pe o aventură, chiar dacă divorţează şi se recăsătoresc de zece ori, un lucru nu pot obţine: împlinirea.

Ei pot căuta împlinirea în multe alte lucruri, pot vorbi altora despre succesele pe care le au pe plan profesional, dar în adâncul inimii lor rămâne un munte de suferinţă.

Ar fi dramatic dacă în biserică ar exista un beculeţ care s-ar aprinde ori de câte ori oamenii se împărtăşesc cu nevrednicie, sau ori de câte ori se cunună fără să fie conştienţi de ceea ce fac. Am repetat comparaţia cu împărtăşirea tocmai pentru că mi se pare că ambele „fapte” sunt generate de aceeaşi atitudine, specifică omului contemporan, de a cultiva cu multă grijă superficialitatea atât în relaţiile cu semenii, cât şi în relaţia cu Dumnezeu.

Dumnezeu nu ne terorizează prin prezenţa Sa sau prin minunile Sale. Dumnezeu vrea să îl iubim liberi. Şi orice beculeţ ne-ar sufoca. Totuşi, ar trebui ca beculeţul pe care ni l-a lăsat Dumnezeu, adică propria conştiinţă, să fie în stare de funcţionare.

Îmi doresc sincer ca această carte să fie de ajutor tuturor celor care s-au săturat de oferta acestei lumi şi vor să cunoască o altă perspectivă asupra întemeierii unei familii. Aşa cum scriind împotriva practicilor yoghine nu am căutat să oblig pe nimeni să ducă o viaţă creştină, ci doar am încercat să ofer posibilitatea de a înţelege clar incompatibilitatea practicilor yoga cu învăţătura lui Hristos, tot aşa scriind despre Nuntă nu susţin că cititorii trebuie să primească învăţătura creştină despre acest subiect.

Sunteţi liberi să alegeţi să trăiţi cum vreţi. Dar fiţi conştienţi de urmările alegerii voastre!

Să stăm de vorbă…

Scriu pentru tine. Din moment ce ţii în mână această carte e puţin probabil să nu fii interesată de conţinut. Probabilitatea ca tatăl tău sau mama ta să o citească nu este totuşi exclusă. Ei nu se vor poticni însă de faptul că nu

mă adresez lor.

Şi totuşi cineva s-ar putea poticni… E vorba despre prietenul tău.

De ce scriu doar pentru tine, nu şi pentru el?

Precum se va putea vedea din conţinutul acestei cărţi, nu există aproape nicio diferenţă între ceea ce am de spus unei fete şi ce aş avea de spus unui băiat. Ba chiar încerc din start să precizez că nu sunt de acord cu opinia, des întâlnită astăzi, potrivit căreia băieţii au dreptul de a începe viaţa sexuală înainte de nuntă, iar fetele nu. În măsura în care băieţii ar avea acest drept, l-ar avea şi fetele.

Şi totuşi de ce nu mă adresez cu precădere băieţilor? Poate şi pentru că nu i-am văzut prea interesaţi de criteriile întemeierii unei familii creştine.

Am fost profesor de religie la o şcoală sanitară post-liceală. Tema favorită a elevelor, dintre care unele erau mai în vârstă decât mine, era viaţa creştină în familie.

Cred că în afară de cuvântul Dumnezeu, cel mai des cuvânt pe care l-am folosit la ore a fost „familie”. Şi pentru ele (că băieţi erau de zece ori mai puţini), cel mai important era să le vorbesc despre familie. Cum majoritatea fetelor erau nemăritate, făceam dese referiri la întemeierea unei familii.

Într-un fel prin această carte le mulţumesc pentru că m-au ajutat să înţeleg cât de important este pentru o tânără modul în care se pregăteşte pentru întemeierea unei familii. Chiar dacă de obicei această pregătire constă mai ales în a te modela după exigenţele lumii acesteia.

Şi le mulţumesc tuturor prietenelor mele care au avut deschiderea de a-mi împărtăşi frământările lor legate de căsătorie. Dar eu nu scriu acum pentru aceste prietene, mai ales că majoritatea sunt deja soţii, ci scriu pentru tine. Mi-e greu să nu ştiu cui mă adresez. Aş vrea să ştiu cine

eşti, pentru că mi-ar fi mult mai uşor să mă adresez unei persoane pe care o cunosc. Dar neştiind, între rândurile mele vei găsi câteva care cu siguranţă nu ţi se potrivesc. De exemplu, presupunerea că ai deja un prieten. De obicei fetele citesc o astfel de carte la vârsta la care se gândesc la măritiş. E oarecum firesc ca la această vârstă să ai un prieten. Îţi voi scrie şi ce ar putea fi nefiresc într-o astfel de prietenie.

Fiind îndrăgostit de Claudia, la un moment dat mi-a venit să îi cert pe prietenii mei mai în vârstă care nu au fost în stare să îmi spună cât de minunat este să iubeşti. Le-aş fi reproşat că şi din cauza faptului că nu m-au ajutat să înţeleg cât de mult te înfrumuseţează dragostea, deci şi din cauza lor, nu mi-am petrecut studenţia alături de Claudia.

Dar înţelegând că e prea târziu ca să mai fac observaţii de acest gen altora, am înţeles şi că trebuie să scriu o asemenea carte. O carte care să îi ajute pe tineri să fie mult mai atenţi decât am fost eu atunci când vor să îşi întemeieze o familie. Eram în stare să mă căsătoresc cu oricare dintre celelalte prietene pe care le-am avut de când m-am apropiat de Biserică. Şi Dumnezeu m-a ferit de fiecare dată. O dată chiar în chip minunat; poate că îţi voi scrie mai târziu despre asta.

Să fiu puţin mai practic: ce am eu cu tine?

Una şi poate cea mai importantă problemă este că eşti sora mea în Hristos. Şi ştii doar că noi creştinii ne rugăm în fiecare zi unii pentru alţii, şi pentru cei pe care îi cunoaştem dar şi pentru cei pe care nu îi cunoaştem. Din moment ce încerc să te ajut prin rugăciunile mele, de ce nu aş încerca să te ajut şi prin scrisul meu?

Din clipa în care am început să scriu această carte am avut nădejdea că îţi va fi de folos. Îmi doresc să nu mă fi înşelat.

Îmi doresc atât de mult să fie cât mai multe familii creştine! În aceste vremuri de cădere şi de apostazie fiecare dintre noi avem o mare responsabilitate faţă de ceilalţi. Cu cât vor fi mai puţini creştini, cu atât le va fi mai greu să reziste. Vor rezista, prin harul lui Dumnezeu, dar crucea le va fi foarte grea.

Întemeierea unei familii este lucrul de care depinde în mod covârşitor viitorul tău şi al celui cu care te vei căsători şi al copiilor pe care îi veţi avea. Dar nu numai faţă de copiii tăi şi faţă de soţ vei fi răspunzătoare, ci şi faţă de cei care vor fi influenţaţi de exemplul vostru. Poate că până acum nu te-ai gândit la acest lucru. Ar fi bine totuşi să fii conştientă de faptul că oamenii sunt într-o legătură foarte vie şi se molipsesc unii de la alţii şi de obiceiuri bune, şi de obiceiuri rele.

Am întrebat o elevă care era foarte preocupată să fie cât mai sexy dacă îşi dă seama ce fel de viitor o aşteaptă. Mi-a spus că speră că un tip cu bani se va îndrăgosti de ea.

„Bun, se îndrăgosteşte, te ia de soţie, şi apoi?”

„Apoi rămân soţia lui, şi o să am parte de o viaţă fără griji şi fără lipsuri...”

(Există astfel de femei şi nu puţine. Ce bucurii ar putea simţi o fată care s-a măritat pentru bani? Puţine. Bărbatul care a luat-o ca pe o marfă se va sătura în cele din urmă de ea. Ar fi într-un fel şi vina ei. S-a prezentat ca un produs, va fi tratată ca atare. Ce mărturie va da despre căsătorie o astfel de femeie? Nu mă refer la mărturii scrise; puţini oameni scriu cărţi care văd lumina tiparului. Dar fără să fie conştienţi toţi oamenii scriu cu cerneala faptelor lor cărţi prin care propovăduiesc în tăcere ce au înţeles din viaţă. Faptele exprimă concepţia de viaţă a omului. Dacă vrei, ele sunt filosofia practică a vieţii noastre. Cum ar putea spune o astfel de fată că, prin căsătorie, doi tineri se unesc pentru a merge împreună, pe

calea împlinirii, în timp ce ea se mărită pentru bani? O astfel de afirmaţie nu ar fi luată în serios de nimeni.)

„Bine, dar îţi dai seama că vei avea şi destule necazuri?”

„Da, nu mă îndoiesc. Eu am făcut această alegere cunoscându-mi slăbiciunile. Ştiu că nu asta e cea mai bună variantă. Dar asta mi se potriveşte”.

Refrenul acesta de justificare a greşelilor prin invocarea neputinţelor nu dovedeşte însă cunoaştere de sine. Dovedeşte o falsă cunoaştere de sine care se fundamentează pe excluderea lucrării lui Dumnezeu în viaţa personală. Toţi Sfinţii puteau spune: „ne vedem păcatele, vedem că suntem iubitori de patimi, deci suntem condamnaţi să rămânem aşa”. Dar ei, cu cât îşi vedeau mai bine păcatele, cu atât se rugau ca Dumnezeu să îi lumineze. Şi cu cât urcau pe trepte mai înalte, cu atât îşi vedeau păcatele mai bine. Şi chiar dacă păcatele unora dintre ei, cum ar fi furtul unei smochine, nouă ni se par neînsemnate, totuşi ei le-au văzut ca pe nişte ziduri care îi depărtau de Dumnezeu.

La fel ar trebui să vedem şi noi neputinţele pe care le invocăm atunci când vrem să luăm hotărâri greşite.

„Dar ai vrea ca fiica pe care o vei avea să aibă parte de o căsnicie ca aceea spre care te îndrepţi tu?”

„Nu, nu cred. Mi-aş dori ca ea să fie mai puternică decât mine. Să aibă parte de o iubire adevărată, de o familie adevărată...”

Cel puţin această afirmaţie m-a mai liniştit puţin. Sufletul fetei nu era zdrobit total de patima lăcomiei. Câtă vreme înţelege că alegerea ei nu e cea mai bună cred că Dumnezeu are cum să o schimbe. Atunci însă când oamenii sunt mândri de greşelile lor, ba chiar ar vrea să le repete şi alţii, păcatul s-a fixat în inimile lor şi iese cu mult mai greu.

Tu ar trebui să alegi o familie despre care să fii sigură că e cea mai bună alegere. Stai şi compară toate tipurile de familie, dar gândeşte-te şi la faptul că peste o vreme vom da socoteală pentru toate faptele noastre.

Sunt convins că şi câteva fete care vor să se mărite pentru bani vor deschide această carte. Eu iau acum o piatră şi dau în ele: „Nu vă e ruşine, faceţi umbră pământului… O, de ce nu sunteţi voi cu mintea întreagă…”, şi aici lista de mustrări ar putea continua.

Ce am rezolvat cu asta? Nimic. Ele tot pentru bani s-ar mărita. Cred că a face alegeri de genul acesta înseamnă a fi bolnav sufleteşte. Nu pe bolnavi i-aş acuza eu. Încerc să îi înţeleg şi spun că într-o lume atât de îndepărtată de Dumnezeu cum este lumea de astăzi nu este de mirare că au cedat. Trăim o lume în care anormalul este privit ca normal. Am citit de atâtea ori această afirmaţie, încât m-am cam plictisit de ea. Cred că ai mai citit-o şi tu.

Eu consider că mai important decât a constata aceasta este a încerca să propui o alternativă. Trăim într-o lume din care normalul este aproape exclus. Nu lipsesc nici şoriceii de bibliotecă ce răsfoiesc tomurile de literatură religioasă cu pasiunea unui filatelist, făcându-şi din acest studiu straniu un hobby. Dar ei se informează asupra normalului din interes pur cărturăresc. Nu au de gând să îl trăiască. E destul de incomod.

Îmi dau seama că încercarea mea de a prezenta criteriile de întemeiere ale unei familii pot stârni ironia unor cititori şi cititoare, care ar parcurge rândurile mele numai ca să se delecteze. Le mulţumesc şi acestora pentru atitudinea lor. Pentru că prin ea îmi confirmă cât de diferită e opţiunea lor şi cât de firesc este ca alternativa pe care o prezint eu să fie cunoscută şi de alţii.

Această alternativă nu este o creaţie proprie. Nu e originală. E ceea ce am primit de la alţi prieteni mai în

vârstă, oameni cu experienţă în problemele familiei. Nu expun aici în detaliu poziţia creştină privitoare la această problemă, deşi am încercat să identific această poziţie. Sunt şi lucruri care ar putea fi reproşate. Unul dintre ele este că poate voi vorbi prea deschis despre viaţa sexuală a tinerilor de astăzi. Dar cum tu nu trăieşti acum o sută de ani, mi se pare necesar să fac referire şi la mediul care te înconjoară.

„Sunt sexy, sexy, ştiu că mă vrei…” e un refren pe care nu cu mult timp în urmă l-ai auzit şi tu pe stradă, la metrou, în autobuz. Există o mie de refrene de acest gen, fiecare arătându-ne un alt mod de a ne abate de la înţelegerea tradiţională a căsătoriei.

Lumea aceasta îşi cântă cu putere refrenul ei. La rândul meu, încerc să îţi cânt şi eu. Dacă ai văzut filmul istoric „Inimă neînfricată”, poate îţi aduci aminte replica din secvenţa înmormântării tatălui lui William Wallace, eroul Scoţiei. „Cântă cântece proscrise din cimpoaiele lor proscrise…” Asta era una dintre formele de rezistenţă a scoţienilor în faţa invadatorilor englezi. În faţa invadatorilor spirituali, care încearcă să ne îndepărteze de tot ceea ce e curat şi bine plăcut lui Dumnezeu, mi-aş dori să îţi cânt şi eu un cântec despre frumuseţea întemeierii unei familii. Numai că invadatorii de astăzi nu ne dau nici măcar dreptul de a fi proscrişi. Adică ne lasă să ne spunem cântecele fără opreliști, fiind convinşi că muzica noastră va fi acoperită de a lor. Eu totuşi cred că nu e de ajuns să protestăm faţă de faptul că ei încearcă să ne modeleze după criteriile lor. Cred că e cazul să cântăm cântecele noastre. Să nu ne poticnim că suntem puţini. Pentru că, dacă vom şti să cântăm cum trebuie, unii dintre ei se vor lăsa vrăjiţi de muzica noastră. Chiar dacă deocamdată stau departe, vor veni la noi. Şi pentru a-i atrage nu este de ajuns să le spunem ce nu ne place la muzica lor. Aşa nu

vom rezolva nimic. Ci trebuie să le dăm şansa să asculte şi muzica noastră.

Te rog, citeşte cu atenţie cele scrise în această carte. Îmi dau seama că dacă ai pune pe un cântar tonele de minciuni despre familie pe care vrea să ţi le inoculeze lumea aceasta şi kilogramele de învăţături curate pe care le-ai primit despre acest subiect nu e greu să deducem încotro s-ar înclina balanţa.

Dar nădejdea mea este la Dumnezeu. El îţi vrea binele. El vrea să ai o viaţă cu adevărat împlinită. Şi El te poate convinge de faptul că numai familia creştină te poate bucura cu adevărat, oricât de grea ar fi crucea pe care o ai de purtat.

Uită-te la marii actori sau la oamenii politici. Vezi ce viaţă de familie au! Vezi câte divorţuri, câte subiecte fierbinţi pentru articole de scandal! Vezi câtă durere e în inimile lor! Dar ce îţi scriu despre ei, vezi câtă durere e în inimile celor care nu au familii creştine!

Şi tu îmi poţi răspunde acum: „nu văd durere în inimile lor”.

Adulţii sunt nişte fiinţe foarte ciudate. Pentru mine a fost un şoc să îmi dau seama cât de diferită faţă de realitate este imaginea pe care o aveam despre unii dintre ei. Se luptă cu toate puterile să îşi ascundă eşecurile şi să lase o impresie bună. E atâta teatru!

Nu e plăcut să auzi cum o femeie îşi laudă soţul că e bun, deşi soţul o înşală sau face alte păcate. Atâtea minciuni sufocă. O astfel de femeie minte pentru a-şi acoperi soţul, dar mai ales pentru a nu fi nevoită să recunoască că a greşit când s-a măritat. Oamenii nu vor să recunoască cât de triste sunt familiile din care lipseşte Hristos. Iar când o fac, o fac numai pentru a face apologia concubinajului, nu pentru a mărturisi că regretă că nu au fost în stare să îşi întemeieze o familie creştină.

Poate că tu nu crezi ceea ce îţi spun. Poate că tu cunoşti familii care nu merg la Biserică, dar în ele domneşte liniştea. Dar în astfel de familii diavolul însuşi e cel care veghează la păstrarea liniştii. Dacă între soţi ar apărea tensiuni, atunci poate că unul dintre ei şi-ar ridica privirea spre Dumnezeu. Or, de acest lucru se teme cel mai tare îngerul întunericului. Şi el face tot ce îi stă în putere ca să nu se ajungă la tensiuni. Oricum, aceste cazuri sunt destul de rare. Diavolul îi ţine pe mulţi în braţe şi fără să le ofere o viaţă liniştită.

Ştiu că sunt fete care zic: „nu ştim ce va fi după moarte, măcar să ne fie bine pe lumea asta”. Fete care ar fi gata să aleagă o viaţă de familie ca cea despre care tocmai ţi-am vorbit. Fete cărora dacă le-ar vorbi cineva despre suferinţele veşnice ale celor care trăiesc departe de Dumnezeu ar răspunde: „Nu ne sperie chinurile iadului. Nu ne interesează decât să ne fie bine în lumea aceasta”.

Acestor fete cartea mea li s-ar părea plicticoasă. Dar nu puteam scrie o carte despre familia binecuvântată de Dumnezeu care să fie înţeleasă de către persoane care nu cred în El. Nu ar fi avut niciun sens. E ca şi cum le-aş fi cântat la pian surzilor. Surzii ar fi putut aprecia hainele şi frizura mea, şi poate şi aspectul pianului, dar în privinţa muzicii nu ar fi avut prea multe de spus.

La baza tuturor explicaţiilor mele stă convingerea că prima instanţă în faţa căruia trebuie să răspundem dacă suntem de părere că e bine să ne căsătorim cu cineva e Dumnezeu. Pe câţiva cunoscuţi de-ai mei i-a mirat când, atunci când mi-au prezentat fata cu care voiau să se căsătorească, i-am întrebat, puţin ironic:

„Şi Dumnezeu ce părere are despre planurile voastre?”

„Nu ştiu, de unde vrei să ştiu?”

„Crezi că Îi este bine plăcut lui Dumnezeu faptul că

ai ales-o pe ea?”

„Nu mi-am pus problema…”, au răspuns cei mai mulţi.

Ar fi bine ca tu să îţi pui această problemă în clipa în care te hotărăşti să îţi legi viaţa de cineva. Pentru că dacă nu ţii cont de Dumnezeu sunt convins că vei regreta.

Ştiu că Dumnezeu nu are un telefon public, la care să sunăm imediat şi să primim repede răspunsurile de care avem nevoie. Dar mai ştiu şi că Dumnezeu nu ne lasă singuri. Dacă mergem pe calea mântuirii pe care ne-a arătat-o Hristos, la fiecare pas El ne va călăuzi. Şi ne va vorbi ori prin duhovnic, ori prin gândurile pe care le insuflă în inimile noastre, ori prin părinţi, ori prin prieteni, ori prin diferite întâmplări prin care trecem din rânduiala Sa.

Ar fi fost mai simplu ca singura problemă dintre cei doi tineri să fie armonia fizică. Atunci cartea aceasta ar fi avut un sigur capitol. Problemele sunt mai multe, şi eu nu mă voi opri aici decât asupra celor mai importante.

Ei, dar introducerea e cam lungă. Să trecem la „fapte”…

Despre mirajul sexualităţii

Să lăsăm la o parte prejudecăţile şi să spunem lucrurilor pe nume: statisticile arată că în ziua de astăzi foarte puţine fete îşi păstrează fecioria până la nuntă. Cât despre băieţi, nu ştiu dacă are rost să mai vorbim.

Nu mai e ca pe vremuri când mireasa avea voie să se îmbrace în alb numai dacă era fecioară. Astăzi până şi prostituatele, în rarele cazuri când se mărită, poartă rochii de culoare albă. După cum arată anumite sondaje de opinie, una dintre cele mai mari probleme în cuplu provine de la problemele sexuale. Vrem sau nu vrem să recunoaştem, viaţa sexuală a unui cuplu reflectă cât se poate de bine relaţia dintre cei doi parteneri. Şi viaţa

sexuală este pentru mulţi centrul poveştii de dragoste. În cuplurile în care acest capitol nu se scrie aşa cum trebuie apar tensiuni care duc în cele din urmă la despărţire. Şi nepotrivirea sexuală este prilej de divorţ pentru multe cupluri.

Ce ar trebui să te sfătuiesc eu? Să stai cuminte până la nuntă şi apoi să observaţi că între voi există o nepotrivire trupească, sau să verificaţi această chestiune înainte de nuntă?

Cu câteva săptămâni înainte de a mă căsători cu Claudia, o doamnă de la biserică, pe care o apreciam foarte mult pentru frumuseţea lăuntrică care i se citea pe chip, mi-a spus:

„Acum, că tot aţi stat cuminţi atâtea luni, ar fi bine să faceţi dragoste înainte de a vă căsători. Că dacă nu vă potriviţi, o să aveţi parte de multe neînţelegeri. Mai bine un păcat mic decât unul mare”. Am rămas foarte mirat de acest sfat. Nu îmi trecea prin cap că un creştin poate gândi aşa ceva. Te întreb, ţie cum ţi s-ar fi părut un astfel de sfat?

Înainte de a răspunde la această întrebare trebuie să recunosc că nu aveam de gând să pun acest capitol în prima parte a cărţii. Dar m-am gândit că atunci când scriu trebuie să ţin cont de orientarea cititorilor. Şi pentru că articolele despre viaţa sexuală a tinerilor au mare succes, înţeleg din acest succes că ele reflectă hobby-urile cititorilor. Nu vreau să scriu o carte pentru fetele cuminţi, care vin în fiecare duminică la biserică, îşi fac canonul în fiecare zi şi se luptă cu multă atenţie împotriva patimilor şi poftelor trupeşti. Ele au duhovnici care să le dea răspuns la întrebările lor. Eu scriu mai ales pentru celelalte fete, care cred că există Dumnezeu, dar nu ştiu pe ce drum să o apuce.

Fac o paranteză: soţia mea îmi spune că a confiscat

de la şcoală o revistă „Bravo”. Nu rareori elevii de la şcoala unde predă se delectează în timpul orelor citind rubrica de educaţie sexuală din această revistă. M-aş bucura să ştiu că peste câţiva ani unele dintre aceste eleve vor citi cartea pe care o ţii în mână.

De aceea încerc să vorbesc pe limba lor. Şi nu numai a lor, ci a tuturor celor care caută distracţia pentru că nu au găsit nimic mai vrednic de atenţie sau pentru că nimeni nu a ştiut să îi apropie de Biserică. Ştiu că scriind aşa risc să fiu înţeles greşit de către tinerii care îşi petrec ziua citind numai Sfinţi Părinţi, dar încerc să scriu în aşa fel încât să nu îmi fie spre osândă.

Ca să fiu şi mai direct, când lucram ca director al Editurii „Christiana” un prieten mi-a propus să tipărim traducerea unui dicţionar apărut în America, dicţionar care tratează din punct de vedere creştin toate aspectele vieţii omului de astăzi.

„E foarte bun dicţionarul. Uite, are lista celor mai variate păcate, cum ar fi eutanasia, sexul oral sau masturbarea… Am vorbit de curând cu cineva care consideră că această practică e foarte normală, că nu e un păcat”.

Pe cât de interesant era dicţionarul, pe atât de delicat mi s-a părut să îl tipărim. Pentru că dacă în America misionarismul ortodox a ţinut seama foarte precis de specificul oamenilor de acolo şi anumite tabuuri au fost călcate tocmai pentru că se cerea lămurirea unor probleme, la noi există o anumită reţinere de a discuta şi de a prezenta un subiect ca acesta din perspectivă creştină.

De fapt nu cred că e nevoie de prea multe discuţii, cred că ar fi suficiente câteva broşuri bine făcute. Dar cine să aibă curajul de a prezenta cuviincios un asemenea subiect? De altfel cred că ai văzut că în timp ce despre

masturbare s-au tipărit broşuri şi articole „apologetice”, s-au tipărit foarte puţine materiale care să prezintă punctul de vedere creştin.

Să ne mai mirăm atunci de ce procentul celor care se „relaxează” în acest fel este atât de mare? Nu. Chiar dacă Sfinţii Părinţi au scris şi despre păcatul onaniei, astăzi nu prea vrea nimeni să prezinte aceeaşi învăţătură într-un limbaj accesibil tinerilor.

Acelaşi lucru mi se pare că se întâmplă şi în ceea ce priveşte relaţiile dintre tineri. Dacă un tânăr citeşte o predică a unui Sfânt împotriva desfrâului, el nu se va simţi mişcat de ea. Adică nu va considera că ceea ce face el este desfrâu. Tânărul crede că „face dragoste” şi refuză învăţătura Bisericii care i se pare prea aspră. Adică preferă să fie creştin numai teoretic, nu şi practic. Îi este greu să înţeleagă un mesaj care i se pare că ţine de trecut, neavând legătură cu pasionalele vremuri pe care le trăim.

Am făcut paranteza aceasta pentru a te ajuta să înţelegi de ce o prezentare standard a relaţiei sexuale dintre un tânăr şi o tânără mi se pare neroditoare. Sau prea puţin roditoare.

Şi acum răspunsul la problemă: e bine să facă dragoste tinerii înainte de căsătorie, sau nu?

Cred că ar fi bine să dăm răspunsul făcând o referire la filmul „Titanic”.

Jack şi Rose, două suflete, două lumi care nu aveau nimic în comun. Şi totuşi ceva îi lega: dorinţa de libertate. El trăia într-o lume din care deviza „nu e voie să faci asta” lipsea. Ea trăia într-o lume închistată în prejudecăţi, într-o lume rece, plină de stereotipuri, plină de conformisme. Într-o lume moartă.

Secvenţa în care ea vrea să se sinucidă e tulburătoare: trăind într-un univers care te încătuşează, cel mai bun lucru pe care îl poţi face este să evadezi. Şi

orizontul pe care îl vedea Rose era extrem de strâmt: credea că singura soluţie este sinuciderea. Nu aş vrea să crezi că fac aici apologia sinuciderii (sinuciderea este cel mai îngrozitor act pe care îl poate face omul). Ci doar că mi se pare un lucru extraordinar să ai puterea de a te rupe de un mediu atât de murdar cum era cel în care trăia ea.

Prin ce era murdar? Aveau loc în el secvenţele pătimaşe de care aveau parte săracii care călătoreau pe Titanic la clasa a III-a, secvenţe pe care le intuim chiar dacă nu le vedem pe ecran? Nu. Mediul în care a crescut şi a trăit Rose era murdar datorită fariseismului, datorită minciunii atotstăpânitoare. Sinuciderea pare o faptă bună în această situaţie.

Dar Dumnezeu?

Dumnezeu lipsea din universul ei. Mai bine-zis e un dumnezeu care stătea departe de oameni, un dumnezeu ai cărui închinători erau actori de teatru. Şi ea nu ţinea cont de acest Dumnezeu, pe care îl judeca după modul în care se oglindea în închinătorii săi. Prin sinucidere, ea nu se gândea că ar păcătui faţă de Dumnezeu, ci doar ar fi refuzat o lume fariseică şi idolul pe care aceasta îl considera dumnezeu.

Hai să ne gândim la un alt fel de „Titanic”. Rose e pe punte, gata să se arunce în ocean. Şi la ea vine un părinte care o ia de mână şi îi spune: „Până aici a fost bine. E bine că ai refuzat minciuna. De acum vei cunoaşte Lumina…” Părintele îi vorbeşte despre Hristos, şi ea primeşte în inima ei cuvintele sale. Gheţarul loveşte vasul. Ea cade şi e în pericol de moarte. Părintele o ajută să se suie pe o plută pe care nu e loc pentru amândoi. Şi părintele moare.

Zis pe scurt un astfel de scenariu nu pare palpitant. Dacă s-ar face un film după un asemenea scenariu nu ar avea succes prea mare, chiar dacă s-ar găsi o intrigă pe măsură. Pentru că oamenii nu sunt interesaţi de tema

iubirii lui Dumnezeu. Dar oamenii care au văzut „Titanicul” au regăsit în el dorinţa de a fi trăit o dragoste ca în poveşti. Oamenii au simţit că dragostea care a determinat-o pe Rose să renunţe la lumea „bună” şi să vină la clasa a III-a e dragostea după care şi ei au suspinat în tinereţe… Titanicul” oferă cea mai bună şi mai frumoasă definiţie a poveştii de dragoste dintre tinerii lumii acesteia.

De ce am făcut referire la varianta cu părintele? Pentru că în istoria Bisericii au fost zeci de cazuri în care sfinţii sau părinţii cu viaţă sfântă au întins o mână de ajutor celor aflaţi pe marginea prăpastiei. Îţi dau un exemplu, un caz real din istoria bisericii, rugându-te să nu te superi că paranteza pe care o fac este lungă. Dar altfel, mi-ar fi foarte greu să îţi spun cum văd lucrurile.

Un sfânt stă pe o insuliţă în largul mării. Vede înotând spre el o femeie care venea de pe o navă care naufragiase. A avut de ales: dacă o primea, risca să cadă cu ea în păcat. Dacă nu o primea, femeia murea. Şi atunci a ajutat-o să urce pe mal, după care şi-a făcut cruce şi a sărit în apă. A preferat să moară, decât să păcătuiască. Dar din rânduiala lui Dumnezeu a fost luat de nişte delfini şi dus până la ţărm. Nu mai ţin minte numele sfântului, dar jertfa lui m-a impresionat.

Poate că exemplul ales nu e cel mai bun. Oricum, au fost multe cazuri în care Părinţii i-au ajutat pe oameni să nu se sinucidă şi să îşi schimbe viaţa. Oamenii aceia voiau să se sinucidă pentru că nu îl cunoşteau pe Hristos. Un creştin, oricât de mari ar fi necazurile prin care trece, ştie că sinuciderea înseamnă alegerea chinurilor iadului. Cine se sinucide arată că nu a avut credinţă. Sau că, deşi a avut ceva credinţă, nu s-a luptat cum trebuie împotriva duhurilor întunericului de care în cele din urmă a fost biruit. Eu nu vreau acum să o judec pe Rose pentru că a vrut să se sinucidă. Ci doar observ că ea nu vedea o altă

ieşire din închisoarea superficialităţii în care era ţinută de cei apropiaţi. Şi repet că mi se pare eroică hotărârea ei de a refuza o astfel de închisoare.

Voi încerca să analizez puţin filmul tocmai după acest principiu: că acţiunea centrală se desfăşoară după regulile unei lumi din care Dumnezeu cam lipseşte. De altfel, mi se pare lucrul cel mai rău pe care ni-l”, dăruieşte” micul ecran: ne pune înainte filme în care personajele duc o viaţă din care Dumnezeu este absent. Filmele ne învaţă cum să trăim fără să ne gândim la cele sfinte. Prin modelele pe care ni le oferă încearcă să ne rupă de viaţa creştină, încearcă să ne convingă că atunci când trăim altfel decât eroii de pe ecran suntem handicapaţi, suntem prizonieri ai trecutului şi refuzăm clipa prezentă. Am precizat acest lucru pentru a-mi manifesta tristeţea că există filme foarte interesante, cum mi se pare şi cel despre care vorbim, dar care pentru mare parte a spectatorilor au un impact negativ.

În clipa în care Rose vrea să se sinucidă apare el. Oricine altcineva din lumea ei ar fi apărut nu ar fi putut-o convinge să renunţe la hotărârea de a se sinucide. Pentru că ar fi venit ori cu ameninţări, ori cu vreo predică moralistă ineficientă într-o asemenea situaţie. Dar Jack vine cu o „predică” pe care nimeni din lumea ei nu ar fi avut ideea să o ţină. Nu vorbesc despre faptul că ceilalţi nu ar fi avut curaj: cred că nici nu le-ar fi trecut prin cap ideea de a sări după ea în apă. Jack însă trăieşte după alte reguli. El ştie că viaţa merită trăită, că viaţa nu are numai clipe triste. Şi o convinge că, dacă ea sare, el îi va ţine companie. Şi apa e rece…

Pentru Rose întâlnirea cu Jack e copleşitoare. Nu mai vrea să moară. Acum începe povestea de dragoste. Poveste în care clipa esenţială mi se pare cea în care ea are curajul de a fugi în lumea lui, curajul de a alege să fie cu el.

„Bine, ar putea spune o cititoare evlavioasă, dar ei fac dragoste…”

Ce puteau face altceva, te-aş întreba? Filmul nu prezintă viaţa unei tinere care descoperă credinţa, ci a unei tinere care respinge o lume falsă pentru a cunoaşte bucuria dragostei. Nu zic că nu ar fi fost frumos să se fi căsătorit pe ascuns, aşa cum a făcut-o William Wallace cu Murron în „Brave Heart” (dar mentalitatea era alta cu câteva secole în urmă, şi în film, nunta eroului interpretat de Mel Gibson e cât se poate de firească).

Ce se întâmpla dacă Rose s-ar fi căsătorit cu Jack pe vas? Spectatorii nu s-ar mai fi regăsit în cei doi tineri. Spectatorii ar fi crezut că prin nuntă ei au plătit tribut formalismului şi tradiţionalismului „răposat”. Ceea ce ar fi intrat în contradicţie cu modul lor de a fi.

Ar fi fost frumos să se fi căsătorit înainte să facă dragoste. Dar filmul nu este o apologie a familiei, ci una a iubirii privite din perspectivă lumească. Lumea de azi nu înţelege că iubirea adevărată se împlineşte numai în familie. Dacă filmul „Titanic” ar fi fost o apologie a nunţii, cred că ar fi avut mult mai puţini fani. S-ar fi găsit critici care să ironizeze acţiunea şi încasările ar fi fost mult mai mici. Ori în ziua de azi filmele nu se fac pentru a-i îmbogăţi sufleteşte pe oameni, ci pentru a-i îmbogăţi financiar pe producători. Un film este bun dacă aduce bani, indiferent cum îi modelează pe oameni.

De ce în filmul „Brave Heart”, Wallace se culcă cunora regelui Angliei, când de fapt aşa ceva nu s-a întâmplat în realitate? Mie mi s-a părut că faptul că a lăsat-o însărcinată simbolizează biruinţa scoţienilor asupra invadatorilor. Regele Angliei moare aflând că nora sa poartă în pântece pruncul celui mai mare duşman al lui. Moare înfrânt.

Prietenii cu care am vorbit despre acest film (care

este filmul meu istoric preferat mai ales pentru faptul că Wallace moare pentru Scoţia aproape în acelaşi mod în care au murit martirii pentru Hristos) mi-au atras atenţia că şi dacă simbolul ar fi fost cel pe care l-am descifrat, totuşi nu era nevoie să îi arate făcând dragoste. Dar spectatorii au nevoie de secvenţe care să le aprindă imaginaţia, au nevoie de secvenţe care să le stârnească patimile. Şi pentru asta scenariştii nu fac economie de cerneală.

Revin la Rose. Dacă Dumnezeu nu ar fi existat, atunci ea ar fi avut motive serioase să se sinucidă. Şi tot în acest caz, dacă ar fi dat de Jack, avea toate motivele să facă dragoste cu el. Dacă Hristos n-a înviat, atunci hai să trăim după legile noastre. Nu are rost să ne supunem nici unei reguli impuse de societate. Dacă lumea ar fi un efect al hazardului, cum afirmă materialiştii, dacă Dumnezeu nu ar exista, atunci ar fi firesc să trăim după cu totul alte norme decât cele creştine. Într-o astfel de lume, povestea de dragoste dintre Jack şi Rose e tot ce poate fi mai frumos, mai curat, mai „sfânt”. De aceea cred că nu e normal să zicem: „dacă Jack a murit nespovedit, atunci s-a dus în fundul iadului”. Cred că povestea lor trebuie apreciată după alte criterii.

Acum încerc să îţi explic de ce am făcut referirea la „Titanic”: dacă Dumnezeu nu există, atunci ar fi firesc ca tinerii să facă dragoste înainte de nuntă. „Scopul” iubirii ar fi înfruntarea timpului. Îndrăgostiţii ar epuiza la maxim toate posibilităţile de a se bucura unul de celălalt fără nicio oprelişte.

Numai că...

Hristos a înviat!

Asta e credinţa creştină: credem că Dumnezeu a făcut lumea, că Fiul lui Dumnezeu S-a făcut om pentru mântuirea noastră. Credem că viaţa are un scop precis:

dobândirea Împărăţiei Cerurilor. Credem că nimic nu este mai important în viaţă decât lupta pentru dobândirea raiului. Viaţa noastră trebuie să se desfăşoare nu după legile care ni se par nouă bune. Nu noi am creat omul. Noi nu suntem în măsură să hotărâm ce ne vatămă şi ce nu. Ar fi fost foarte comod să hotărâm noi ce anume avem voie să facem ca să ne mântuim. Am fi considerat că unele păcate sunt prea mici pentru a ne îndepărta de mântuire.

Dar oamenii rămân oameni. Avem ori posibilitatea de a primi cuvintele lui Hristos, Care ne-a arătat calea mântuirii, ori posibilitatea de a le respinge. În momentul în care spunem că avem credinţă, dar nu suntem în stare să trăim aşa cum ne învaţă Biserica, înseamnă că avem o credinţă bolnavă. Ori cred că cele spuse de Hristos sunt adevărate, şi atunci trebuie să mă lupt cu patimile şi cu poftele, ştiind că Dumnezeu îmi dă putere să nu cad, ori afirm că ceea ce îmi cere Dumnezeu este peste putinţa mea. Afirm deci ori că Dumnezeu a dat porunci prea grele, că nu a ţinut cont de slăbiciunea noastră, ori că am nădejdea că, deşi calc aceste porunci, Dumnezeu mă va mântui. În primul caz înseamnă că eu cred într-un Dumnezeu absurd, Care cere de la oameni imposibilul. Cum se face totuşi că sute de ani s-au găsit atâţia creştini care să îl considere Dumnezeu iubitor de oameni? Dumnezeu nu este absurd, nu ne cere imposibilul. Ceea ce cere Dumnezeu de la oameni este imposibil numai pentru cine are puţină credinţă. Cât despre cei care au credinţă… credinţa le dă putere să ducă lupta cea bună. Cine i-a ajutat pe desfrânaţi să se sfinţească? Cine i-a ajutat pe beţivi să se pocăiască? Sau cine îi ajută în zilele noastre pe drogaţi să lepede răul lor obicei? Dumnezeu!

În clipa în care crezi nu mai poţi spune că Dumnezeu îţi cere imposibilul, sau că nu poţi trăi după cum te povăţuieşte Mireasa lui Hristos, Biserica. Nu există niciun

mod de a împăca cele două orientări.

Cât îi priveşte pe cei care cred că în marea Sa dragoste Dumnezeu îi va mântui, indiferent de viaţa pe care o duc, ei calcă în picioare cuvintele lui Hristos, Care ne-a învăţat că cine merge pe calea cea largă nu va intra în Împărăţia Cerurilor.

Oare tu ai putea să crezi că Hristos a primit chinurile şi moartea pe cruce fără rost? Dacă am fi putut ajunge în Rai fără să ne purtăm crucea, oare Dumnezeu nu ne-ar fi lăsat să trăim după poftele noastre? Sper că înţelegi cât de mult greşesc cei care se aşteaptă să fie mântuiţi la grămadă, prin mila lui Dumnezeu. Da, Dumnezeu e milostiv, dar e milostiv cu cei care arată prin vieţuirea lor că vor să primească această milă.

Ne îndepărtăm acum de filmul „Titanic”. Dar înainte de asta nu vreau să uit să îţi spun că mai mulţi prieteni de-ai mei au rămas extrem de impresionaţi de acest film, şi au căutat să vadă în el mai mult decât o poveste de iubire. (Nu mă refer la scufundarea vasului. Chiar am citit o declaraţie, parcă a producătorului filmului, care spunea că „Titanicul” este simbolul unor vremuri în care omul a crezut că este stăpânul lumii, că prin cunoştinţele sale va deveni atotputernic. Am înţeles din poziţia sa că eşecul „Titanicului” a fost de fapt eşecul întregului sistem antropocentrist, eşecul omului care a refuzat să îşi mai ridice ochii spre cer. Nimeni nu credea că „Titanicul” se poate scufunda. Aşa cum nimeni nu credea că se vor dărâma blocurile din „World Trade Center”. Dar „Titanicul” s-a scufundat. Şi oamenii nu au înţeles nimic din acest eşec. Continuă să construiască şi astăzi tot felul de „vapoare”, pentru cele mai diferite întrebuinţări, şi îşi pun nădejdea în ele.) Mă refer la faptul că în el e expusă foarte artistic antinomia dintre lumea fariseilor şi cea a păcătoşilor care, cu toată căderea lor, ştiu să fie sinceri, şi

însetează după libertate. Pe mine m-a dus cu gândul la diferenţa dintre raţionalismul searbăd apusean şi seninătatea răsăriteană (şi nu am fost singurul care am avut aceeaşi percepţie, total incompatibilă cu apologia desfrâului pe care alţii au descifrat-o în acelaşi film).

„Şi ce are măritişul meu cu scufundarea Titanicului?”, m-ai putea întreba. Titanicul este într-un fel şi simbol al iubirii dintre tinerii din ziua de azi. Ei nu vor să mai ţină seama de nicio lege. Ei nu vor să înţeleagă că Dumnezeu e viu şi că e de faţă, că vede tot ce facem. Ei simt fiorul dragostei, simt puţin din puterea dragostei, şi atunci renunţă la orice reguli, considerându-le prejudecăţi.

Însă dragostea pe care o cunosc ei e ca Titanicul. E mare, e puternică, pare invincibilă. Dar în faţa veşniciei nu rezistă. E doar o patimă trecătoare. Vreau să îţi spun şi că văd o legătură directă între eşecul Titanicului şi dragostea pătimaşă dintre tineri. Au fost destui filosofi care au scris despre legătura dintre dragostea trupească şi moarte. După părerea lor, viaţa se aseamănă actului sexual: după clipa de plăcere maximă urmează senzaţia de oboseală, aşa cum după tinereţe urmează bătrâneţea. Eu văd în această comparaţie tocmai aspectul trecător al oricărei relaţii pătimaşe: patima nu biruie timpul, patima trece. În schimb, dragostea adevărată a soţilor creştini biruie timpul. Dragostea lor trupească stă sub binecuvântarea lui Dumnezeu.

Nimic nu îi împiedică pe tineri să cunoască un alt mod de a se iubi, un alt mod de a se purta unul cu celălalt. Despre aceasta voi încerca să îţi scriu câte ceva în cele ce urmează.

Trebuie să observăm un lucru: mulţi zic că e bine să faci dragoste cu persoana cu care vrei să te căsătoreşti ca să vezi dacă există „compatibilitate sexuală”. Ce vedem însă? Că mare parte dintre cei care au constatat că au

această compatibilitate înainte de nuntă au divorţat după aceea, în timp ce alţii, care nu şi-au „verificat” această compatibilitate, au parte de armonie şi de înţelegere. Refrenul cu compatibilitatea sexuală ţine de o înţelegere a familiei diferită de cea pe care o propovăduieşte Biserica. ćine de înţelegerea unei familii care priveşte numai în jos, care nu îşi ridică ochii spre cer. A unei familii al cărei singur scop este bucuria pământească. (Nu insist aici, dar e interesant faptul că tocmai cei care s-au căsătorit după ce au trecut testul „compatibilităţii sexuale” găsesc mai apoi motive de neînţelegere până şi la acest capitol. Li se pare că brusc au devenit incompatibili sexual, şi atunci caută compatibilitate cu alte persoane!)

Voi face acum o referire la un pasaj dintr-un ziar care mi-a sărit în ochi mai ales datorită titlului care însoţea poza unor tineri cam de douăzeci, douăzeci şi cinci de ani: „Lacrimi şi flori pentru doi îngeri”. Iată o parte din textul poziţionat lângă rubrica „Decese”: „Erau numai doi copii, ambii înzestraţi cu har, care mai aveau multe de făcut şi de demonstrat. Nu se poate ca Dumnezeu însuşi să nu-şi fi dat seama că a greşit atunci când i-a luat la El pe cei doi îngeri. De aceea, familiile… şi prietenii nu se roagă pentru iertarea păcatelor (copiii nu pot greşi), ci pentru ca Atotputernicul să îi aibă în pază…” Articolul este semnat de părinţii fetei care a murit alături de prietenul ei într-un tragic accident. Nu ştiu de ce au murit tinerii; nu pot face nicio referire precisă la cazul lor. Nu pot înţelege nici durerea părinţilor, aşa cum nici acei părinţi nu ar putea înţelege durerea pe care am avut-o când am rămas orfan de mamă la aproape 14 ani.

Totuşi îmi permit să fac unele precizări. Am destule rezerve în a crede că părinţii respectivi ştiau bine cât de îngeri sunt copiii lor. Nu vreau să spun că pentru păcatele lor tinerii au fost pedepsiţi prin acest accident, deşi nu

rare sunt astfel de cazuri în care se vede pedeapsa lui Dumnezeu. (Dumnezeu nu pedepseşte, ci îngăduie să se abată peste noi necazuri datorate păcatelor noastre; ne pedepsim singuri!). Ce vreau să spun acum este altceva. Că dacă părinţii aşteaptă ca Dumnezeu să îşi recunoască greşeala, prin asta dovedesc cât de slabă este credinţa lor. „Am greşit, oameni buni. Regret enorm. Dumnezeu vă cere iertare…” Un astfel de mesaj nu are cum să vină de la Dumnezeu. Dumnezeu nu poate greşi. Dar părinţii care cred într-un astfel de Dumnezeu dovedesc lipsă de discernământ spiritual.

Ceea ce încerc să fac eu acum nu este o judecată a tinerilor, repet, ci a poziţiei exprimate în articol de către părinţii fetei. Prin aceasta încerc nu să calc porunca de a-mi judeca aproapele, ci să pun în evidenţă anumite caracteristici ale părinţilor care nu sunt aproape de Biserică. Niciodată un creştin nu va spune că Dumnezeu greşeşte, sau că ştie pe cineva fără păcat. Până şi pentru sfinţi Biserica se roagă până când le recunoaşte sfinţenia prin canonizare oficială. Or tinerii de astăzi au cu mult mai multă nevoie de rugăciune ca să li se ierte păcatele.

Iartă-mă dacă rândurile mele par moraliste. Nu vreau să ţi se pară aşa. Închei aici referirea la cazul din ziar, recunoscând faptul că poate articolul a fost doar un geamăt de durere. Poate că părinţii aceia i-au crescut pe tineri cum trebuie, şi că s-au rugat Domnului să le ierte păcatele.

Nu e greu de înţeles că, dacă părinţii nu au discernământ duhovnicesc, nu vor putea înţelege ce se petrece cu copiii lor. Azi există chiar situaţia limită în care nu numai că părinţii nu îşi îndeamnă copiii să ducă o viaţă curată, ci chiar îi îndeamnă să se bucure de plăcerile trupului. Ştii şi tu că există astfel de părinţi. Am făcut referire la ei nu pentru a-i acuza, ci pentru a le lua

apărarea tinerilor care au parte de o astfel de educaţie care îi împinge spre cădere.

Cred că din rândurile mele ţi-ai dat seama care este părerea mea privitoare la „testarea prenupţială a compatibilităţii sexuale”. Nu e o părere la care am ajuns de capul meu, nu e un răspuns pe care l-am găsit singur. E răspunsul la care am ajuns constatând urmările altor tipuri de alegere.

Am să îţi vorbesc mai pe larg despre acest subiect în alt capitol. Nu m-aş fi aşteptat nici să încep partea principală a cărţii cu capitolul acesta, şi nici nu mă aşteptam să îi acord atâta importanţă. Dar scriind introducerea mi-a fost clar că structura cărţii, aşa cum o concepusem eu, nu ţi se potrivea. Voiam să încep cu capitolul „Căsătorie sau monahism?”

Dar problema aceasta, chiar dacă şi-au pus-o destui colegi de-ai mei, şi-au pus-o tocmai pentru că erau studenţi la Facultatea de Teologie. Niciuna dintre colegele soţiei mele nu a avut o asemenea dilemă. Or, din moment ce cartea aceasta nu este pentru tinerii teologi, am încercat să ţin seama de cerinţele „pieţei”. Şi pentru că în ceea ce priveşte compatibilitatea sexuală a cuplului s-au scris o sumedenie de articole (nu numai în reviste de „specialitate”, ci şi în reviste mai cuminţi, de la… până la… – nu le dau numele ca să nu fiu acuzat că fac anti-reclamă, deşi poate că ar fi fost bine să nu ţin cont de astfel de criterii; oricum, ştii şi tu despre ce reviste e vorba…).

Nu vreau deloc ca această carte să fie o carte savantă despre întemeierea unei familii. Nu îmi plac cărţile care tratează lucruri extrem de importante cu aerul că epuizează subiectul. A scrie despre dragoste în termeni ştiinţifici mi se pare a sufoca dragostea. De aceea scriu aşa cum ai văzut şi tu, direct şi simplu. Vreau să scriu cât mai senin. Vreau să mă gândesc că eşti o prietenă care m-a

întrebat ce este esenţial pentru întemeierea unei familii. Şi, stând pe o bancă, îi răspund. Nu am la mine nici cărţi, nici hârtie sau creion. Îi vorbesc aşa cum cred că e bine. De aceea unele idei se vor repeta. Dar asta nu mi se pare neapărat ceva rău. Repetăm uneori tocmai ideile care ne frământă, ideile pe care le considerăm importante.

Ei, dar nu ştiu dacă e bine că am ţinut cont de cerinţele pieţei şi am început cu sexualitatea. Vom mai reveni asupra acestui subiect. Un lucru vreau să îţi spun acum: că dacă m-ar fi biruit pofta trupească şi aş fi făcut dragoste cu vreuna dintre fetele cu care am fost prieten în facultate, atunci m-aş fi căsătorit imediat. Aş fi preferat să îmi sacrific propria fericire decât să îmi las prietena cu inima zdrobită. Sunt convins că numai Dumnezeu m-a păzit.

Am avut momente, mai ales lângă o fată căruia îi voi spune Cătălina (cu care am fost prieten vreo trei ani), în care eram ispitit puternic de pofta trupească. Dar îmi dădeam seama că, dacă aş ceda, aş face un păcat care ar duce nu după mult timp la eşecul prieteniei noastre. Îmi era clar că din clipa în care am face dragoste, Hristos S-ar îndepărta de noi, şi prietenia noastră s-ar transforma în ruină. De ce să nu recunosc, unul dintre motivele pentru care nu am făcut dragoste a fost şi acela că îmi dădeam seama că urmarea firească ar fi căsătoria. Dar stau acum şi mă gândesc: oare ce ar fi putut rezolva căsătoria? Mi-ar fi dat Dumnezeu dragoste pentru Cătălina? Sincer, cred că nu.

Cred că Dumnezeu îi binecuvântează prin Taina Cununiei pe cei care se iubesc, nu pe cei care încearcă să intre în rândul lumii legalizându-şi dragostea trupească. Sunt din ce în ce mai puţini oamenii care fac acest lucru. Concubinajul e la modă. Dar oricât de mare mi se pare păcatul celor care trăiesc în concubinaj, totuşi nu

înseamnă că mă împiedică să îl văd pe cel (mai mic, e drept) al celor care, dintr-un elan religios, au hotărât să se căsătorească numai pentru a nu mai trăi în păcat. Situaţia ideală pentru ei ar fi următoarea: să reuşească să se ridice din cădere, să biruie patima desfrâului, şi apoi, dacă mai vor să se căsătorească, să o facă. Îmi permit să nu fiu de acord cu preoţii care atunci când primesc la spovedanie tineri care au trăit împreună, îi îndeamnă să se căsătorească cu orice preţ. Poate că, prezentându-le căsătoria ca pe singura lor şansă de ridicare, le dau impresia că dacă se vor căsători vor avea parte de o viaţă împlinită. Dar, după ce se căsătoresc, unii dintre aceşti tineri se lovesc tot mai tare de reala nepotrivire cu celălalt şi ajung nu numai la divorţ, ci chiar la părăsirea credinţei creştine, credinţă pe care o consideră vinovată de propriul eşec.

Într-un fel se punea problema acum o sută de ani, când până şi în cădere era o anumită decenţă, şi altfel se pune astăzi. Înainte fata accepta să fie făcută femeie înainte de nuntă numai dacă trăia o poveste de dragoste nebună, numai dacă se dăruia unui om care însemna enorm pentru ea. Nu e de mirare că, dacă ajungea la Spovedanie, preotul o îndemna să se mărite cu iubitul ei. Nici nu avea ce altceva să le spună. Faptul că au făcut dragoste implica o anumită maturitate a relaţiei lor (nu vreau să le iau apărarea; mai ales că astfel de cazuri erau rare). Şi era firesc să se ajungă la căsătorie. În acele vremuri domnişoara era domnişoară şi la propriu.

Astăzi „domnişoara” e doar o femeie nemăritată. I se spune „domnişoară” din curtoazie sau ironic. Şi, atunci când ajunge la Spovedanie, e la al patrulea sau al nouălea „prieten”. Fecioria a intrat la capitolul „amintiri” de multă vreme. Prietenul pe care îl are acum e doar o aventură care îi alungă singurătatea. Şi totuşi, unii duhovnici

recomandă unor astfel de fete să se mărite cu iubiţii lor. „Dacă vrei să vă ierte Dumnezeu, intră în rândul lumii şi mărită-te cu el...” Astfel de duhovnici sunt mai interesaţi de latura legalistă a problemei. Dar eu nu ştiu dacă sunt conştienţi de responsabilitatea pe care o au atunci când le spun unor tineri care au trăit împreună că cel mai bun lucru pe care îl pot face este să se căsătorească. Nu e greu de observat că tinerii care trăiesc departe de Biserică nu sunt foarte exigenţi atunci când îşi aleg o prietenă. Ei speră că vor avea parte de o poveste de iubire cât mai palpitantă, poveste care se va termina de îndată ce pasiunea se va stinge. Dacă s-ar gândi că relaţia de prietenie va dura nu doar o lună sau un an, ci o viaţă întreagă, poate ar aştepta să găsească o altă parteneră.

Dar aventurile de scurtă durată nu implică prea multă răspundere. Totul e simplu. Te distrezi până apare plictiseala, după care cauţi o nouă aventură. Există cazuri în care astfel de perechi înţeleg că viaţa pe care au dus-o e greşită, înţeleg că viaţa are un rost şi că nimic nu e mai important decât dobândirea mântuirii. În clipa în care, ajunşi la Spovedanie, află că primul lucru pe care trebuie să îl facă este să se căsătorească, ei se hotărăsc să asculte îndemnul preotului. Dar, după nuntă, farmecul se pierde, încetul cu încetul. Părerea mea este că e bine să se căsătorească numai perechile care înţeleg ce îi aşteaptă şi care nu fac acest pas fără să cugete destul.

E bine ca tinerii care şi-au înţeles greşeala să nu se grăbească cu nunta. Ştiu că e un lucru foarte greu să se ridice din cădere. E mai uşor să se căsătorească, şi astfel dragostea lor trupească să nu mai fie păcat. Dar în cazul în care ei îşi dau seama că nu sunt potriviţi pentru a fi soţ şi soţie, nu le rămâne decât să se despartă. Cale de mijloc nu există!

De ce să mă căsătoresc?

Aceasta este una dintre cele mai dese întrebări pe care şi le pun tinerii astăzi. Cred că şi tu ţi-ai pus-o de multe ori. Înainte de a spune câteva lucruri despre viitorul tău soţ, îţi voi spune câteva lucruri despre familie. Tinerii îşi aleg partenerul de viaţă în funcţie de ideea pe care o au despre familie. Acest lucru este foarte normal. Să zicem că ar trebui să străbaţi un deşert şi ai avea de ales între doi însoţitori: unul este frumos, dar nu a mai mers prin astfel de locuri niciodată. Celălalt este urât, dar ştie bine drumul.

Tu cu care dintre cei doi ai prefera să mergi?

Poate că un răspuns pripit ar fi că l-ai prefera pe cel frumos. Dar dacă te gândeşti că prin această decizie ţi-ai alege moartea, cred că nu ţi-ar fi greu să îţi schimbi opţiunea. Unde vreau să ajung? Atunci când îţi alegi însoţitorul contează foarte mult care e drumul pe care vrei să îl parcurgi. Dacă scopul vieţii e să câştigi cât mai mulţi bani, atunci cazi în braţele vreunui patron de supermarket sau în ale unui politician şi problema s-a rezolvat. Dacă scopul vieţii e împlinirea sexuală, atunci caută un machoman, un tăuraş comunal şi problema s-a rezolvat. Dar dacă scopul vieţii e altul, ce te faci? Înainte de a alege însoţitorul, trebuie să cunoşti unde trebuie să te ducă. Aşa cum nu poţi lăsa un tâmplar să te opereze de hernie, aşa cum nu poţi lăsa un gunoier să îţi predea limba chineză, tot aşa nu poţi alege un soţ care să nu corespundă idealului de familie pe care ţi-l doreşti. E firesc ca alesul inimii tale să fie cât mai aproape de modelul ideal. Există şi cazuri în care fetele aleg un băiat care nu corespunde modelului pe care îl aveau în minte. Ori modelul era greşit, ori dragostea dintre cei doi e foarte mare, şi îi ajută să se schimbe astfel încât fiecare să se bucure cât mai mult de celălalt, ori dragostea e oarbă.

În primul caz iese în evidenţă faptul că dragostea ne copleşeşte: amănunte care nouă ni se păreau foarte

importante, cum ar fi culoarea părului sau înălţimea celuilalt, sunt trecute cu vederea. Dragostea ne învaţă să ne cunoaştem mai bine, ne învaţă să renunţăm la micile capricii şi să îl vedem cu ochii inimii pe cel din faţa noastră.

În al doilea caz dragostea ne dă curaj, ne dă putere. Simţim că îl putem ajuta pe celălalt să se schimbe. O fată poate observa cum, deşi aparent un băiat este prost crescut, are o inimă bună şi e gata să îşi modifice comportamentul. Şi fata simte că dacă îi acordă încredere băiatului, acesta se va schimba.

În al treilea caz iubirea pătimaşă o împiedică pe fată să observe cât de mult o influenţează în rău o anumită prietenie. Dar despre dragostea oarbă îţi voi vorbi altă dată.

De cele mai multe ori tinerii îşi aleg perechi care să corespundă cât mai bine modelului ideal. Înainte de a ne opri asupra acestui model vreau să îţi spun câteva cuvinte despre familia creştină.

Tinerii se întreabă astăzi: „De ce să mă căsătoresc?” tocmai pentru că nimeni nu le-a deschis ochii în această privinţă. Nu rareori tinerii văd că părinţii lor nu se mai iubesc, că divorţează sau că trăiesc împreună numai datorită unor convenţii sociale. Fiecare îl înşală pe celălalt, sau unul este înşelat iar celălalt suferă şi se lasă biruit de patima beţiei. Astfel de familii nu prezintă nimic atractiv.

„Asta e familia? Nu ne trebuie aşa ceva”, spun tinerii, şi au dreptate. Ei neagă familia a cărei imagine o cunosc, şi au dreptate. Cine ar alege să îşi distrugă fericirea numai pentru a fi ca ceilalţi, pentru a fi în rândul lumii?

Căsătoria nu este altceva decât asumarea unui drum spre Împărăţia Cerurilor. Acesta este motivul pentru care creştinii se căsătoresc: vor să se mântuiască şi vor să meargă împreună cu persoana pe care o iubesc pe calea

mântuirii.

Dumnezeu a lăsat două căi de mântuire: călugăria şi familia. Celor care nu se simt atraşi de călugărie le stă înainte viaţa de familie.

Mai sunt şi câţiva care trăiesc aşa-numita „călugărie albă”, o viaţă de nevoinţă foarte aspră în mijlocul lumii, păstrând votul monahal al curăţiei; numărul lor este foarte restrâns. Trebuie spus că mai sunt unii care nu se căsătoresc pentru că le e teamă de greutăţile vieţii de familie. O parte dintre ei cad în cele din urmă în păcatul desfrâului, iar apoi regretă că nu s-au căsătorit. Alţii duc o viaţă stearpă, o viaţă în care mândria că nu s-au căsătorit le sufocă sufletul şi mor fără să îşi dea seama că viaţa lor nu a avut rost.

Există două căi bătătorite: căsătoria şi monahismul. În ambele este nevoie de jertfă şi de lepădare de sine. Eu scriu această carte pentru tinerii care vor să se căsătorească. Nu are rost să fie citită de către cei care simt chemare pentru călugărie.

După cum ai văzut, eu încerc să îţi propun să înţelegi căsătoria ca pe o cale de mântuire. Pe cât de greu este să justificăm rostul nunţii după alte criterii, pe atât de uşor este să înţelegem că Dumnezeu ne-a lăsat nunta ca pe o minunată cale de mântuire. Din păcate, puţini oameni mai au înţelegerea firească a nunţii. Şi totuşi, nimeni nu poate aşeza lucrurile altfel decât le-a rânduit Dumnezeu.

Pe cât de bine îi înţeleg pe unii tineri care consideră că familia este un fel de puşcărie, sau doar o acceptare a convenţiilor sociale, pe atât de greu îmi este să îi înţeleg pe creştinii care nu pot să se bucure de nuntă ca de o adevărată cale spirituală. Familia îi pare ceva banal. Aproape toţi adulţii au familie. Dar eu nu încerc să susţin că familiile acestea sunt modele de urmat.

Fii atentă la ceea ce îţi scriu acum. Aşa cum în lume

există mii de călugări, dar dintre ei foarte puţini ating culmile sfinţeniei, tot aşa există şi zeci sau sute de milioane de familii creştine, între care se află şi câteva familii demne de urmat. Unde sunt aceste familii? Greu de spus. De obicei lumea le trece cu vederea, le consideră prea extremiste, prea fanatice în modul de a înţelege credinţa. Cum a zis Hristos: „dacă M-au prigonit pe Mine, şi pe voi vă vor prigoni...” Prea puţine familii creştine întâlnim astăzi. Mă refer la familiile autentic creştine, întrucât majoritatea sunt doar autointitulate astfel, dar nu au puterea de a-şi recunoaşte nici lipsurile şi nici împătimirea de care suferă.

Dacă îi spui cuiva că e creştin doar cu numele, rişti să primeşti o palmă „evlavioasă”. Nu e cazul să spunem altora că sunt pseudocreştini. Nici pe ei nu i-am ajuta, nici pe noi nu ne-am folosi. Tot aşa nu e cazul nici să spunem unor familii că mimează destul de bine credinţa creştină, dar că totuşi actoria nu poate atrage binecuvântarea lui Dumnezeu.

„Cunosc destule familii creştine, însă nici acolo nu este dragoste şi armonie. Ele nu pot fi un model pentru mine”.

Nici eu nu vreau să spun că o familie din care lipseşte dragostea sau înţelegerea îţi poate fi model.

Atunci despre ce fel de familie îţi scriu eu? Despre familia ideală care se regăseşte numai în cărţi? Nu, în niciun caz. Nu am de gând să îţi descriu o familie a cărei prezentare teoretică să fie de nota 10, dar care să nu poată fi considerată exemplu. Îţi scriu despre familia creştină aşa cum există ea astăzi. Chiar dacă sunt puţine astfel de familii, ele există. Te gândeşti că şansele tale de a avea o astfel de familie sunt mici şi poate că ar fi mai bine să nu îţi doreşti un ţel pe care nu îl poţi atinge. Dar din punct de vedere creştin nicio altă alegere nu este justificată. Vrei să

ajungi în Rai? Nu cred că există vreun creştin care să dea un răspuns negativ la această întrebare. Dacă vrei să ajungi acolo, e foarte important ca viaţa de familie pe care o vei duce să nu te îndepărteze de Hristos, ci dimpotrivă.

În momentul în care nu crezi că cel mai important lucru în viaţă e să mergi pe calea mântuirii înseamnă că în credinţa ta e ceva putred. Iar dacă ştii că nu e nimic mai important, atunci trebuie să ai grijă alături de cine îţi vei lega viaţa.

Nu vreau să evit faptul că sunt foarte-foarte puţine familii model. Important este însă să avem noi priceperea de a găsi astfel de familii de la care să luăm exemplu. Să fim însă cu mare grijă: avem tendinţa de a urma modelele pe care ni le alegem, iar dacă acestea sunt greşite, nu ne va fi bine.

De mare folos ne vor fi puţinele cărţi creştine despre viaţa de familie.

Ne vor putea ajuta să deosebim modelele adevărate de cele mincinoase. Dar cărţile nu ne sunt suficiente. Avem nevoie de modele vii. Şi Dumnezeu ştie asta. Chiar dacă nu vom găsi decât foarte puţine modele, totuşi să fim mulţumiţi că le găsim! Mă întreb acum, în timp ce scriu, câte familii pe care le consider model cunosc. Foarte puţine. Dar încerc să trăiesc astfel încât propria mea familie să fie o familie de nota 10. Nu pentru alţii, nu pentru a fi exemplu celor din jur, ci pentru că ştiu că într-o familie de nota 10 (chiar dacă e de 10 minus, nu de 10 cu felicitări) dragostea curge mult mai uşor decât în alte familii. Adică nu e stânjenită nici de orgolii personale, nici de iubire de sine.

Cred că toţi avem vocaţia de a fi îndrăgostiţi. Şi nimic nu bucură inima mai mult decât dragostea de Dumnezeu şi de aproapele. Avem marea şansă de a putea duce o viaţă bine plăcută lui Dumnezeu, o viaţă în care să cunoaştem

bucurii pe care lumea care trăieşte departe de Hristos nici măcar nu şi le imaginează. Să nu fim descurajaţi de numărul mic al celor care vor să meargă pe acelaşi drum cu noi!

Oricât de puţini călugări ar duce viaţă de sfinţenie, cel care primeşte jugul monahal trebuie să îşi dorească să dobândească sfinţenia. Chiar dacă în toată mănăstirea nu s-ar mai găsi niciun părinte îmbunătăţit, cel care depune voturile nu trebuie să se lase biruit de duhul moliciunii, ci trebuie să ducă o viaţă de erou al lui Hristos.

Nici în ceea ce priveşte căsătoria lucrurile nu stau altfel. Oricât de mare ar fi căderea unora, scopul căsătoriei rămâne acelaşi. Chiar dacă în toată lumea nu s-ar mai găsi nicio familie vrednică să fie numită creştină, totuşi tinerii care s-ar căsători ar trebui să păstreze în inimi nădejdea că vor putea duce o viaţă bine plăcută lui Dumnezeu. Nu vreau să te sperii. Nu se va ajunge la o apostazie atât de mare. Chiar în vremurile apocaliptice vor exista familii sfinte. Şi dacă până şi atunci vor fi astfel de familii, înseamnă că acum sunt cu mult mai multe.

Să trecem acum la un alt subiect: singurătatea. Mulţi tineri se căsătoresc pentru a scăpa de singurătate. Cât de răspândită este această boală în zilele noastre! Dacă ne gândim la mulţimea celor care se sinucid, în inimile lor vom găsi singurătatea. Nimeni nu se sinucide de prea mult bine.

Trăim într-o lume de oameni interesaţi numai de propriul bine. Suntem importanţi pentru celălalt numai în măsura în care îi putem fi de folos cu ceva. Suntem importanţi pentru el dacă îl putem ajuta cu ceva. În clipa în care am fost storşi de nevoia celuilalt, în clipa în care prietenia cu noi nu mai este rentabilă, celălalt îşi dă brusc seama că nu are de ce să ne mai stea în preajmă. (Din nefericire, astăzi se cultivă mai mult „relaţiile” decât

prietenia adevărată; de aceea”, prieteniile” nu durează: s-a rezolvat problema, interesul, relaţia ia sfârşit!)

Mă doare atât de tare răutatea care domneşte între oameni! Uite, soţia mea e gravidă. În câteva luni de zile, în care a mers aproape zilnic cu autobuzul (şcoala la care predă e departe), nu cred că i s-a oferit loc pe scaun mai mult de patru-cinci ori. O dată chiar i se făcuse rău şi se lăsase în jos. Înţeleg că unii erau foarte obosiţi. Dar nu îi înţeleg pe tinerii care se prefăceau că nu o văd şi se uitau tot timpul pe geam, sau îşi vârau nasul într-un ziar, părând foarte preocupaţi de lectură! Poate că ţi se pare că singurătatea nu are de-a face cu cedarea locului în autobuz unei femei gravide. Dar are. Arată cât de mult ne interesează (adică nu ne interesează!) celălalt.

Şi viaţa în ziua de azi se desfăşoară ca într-un autobuz mare.

De ce se droghează tinerii? Unii, din teribilism, alţii, din tristeţe şi singurătate. E lesne de observat că cei care se droghează din singurătate au trăit printre oameni care nu i-au băgat în seamă, care i-au ignorat. Şi caută să evadeze cu ajutorul drogurilor, aşa cum alţii îşi îneacă singurătatea în băutură.

Nu voi vorbi aici despre responsabilitatea noastră faţă de cei care, din singurătate, ajung să se drogheze sau au tentative de sinucidere, ci voi vorbi despre cei care se căsătoresc pentru a scăpa de singurătate. Ei greşesc foarte mult. Îşi imaginează că dacă vor sta zi şi noapte lângă o persoană, singurătatea lor va fi spulberată. Dar nu este deloc aşa. După nuntă şi luna de miere, încetul cu încetul revine singurătatea. Voi face o paranteză şi voi vorbi un minut despre Cununie şi despre luna de miere, lună care durează uneori numai câteva zile.

Doi tineri se plac şi se grăbesc să se căsătorească. Ea de-abia aşteptă să fie mireasă îmbrăcată în alb, el de-abia

aşteaptă să trăiască bucuria nunţii. Şi totul merge bine: şi căsătoria civilă, şi Cununia, şi ospăţul. Luna de miere e minunată, călătoresc în locuri frumoase şi se simt bine împreună. Ce se întâmplă când se întorc acasă? Încep să îşi dea seama de micile nepotriviri dintre ei, nepotriviri care de fapt nu sunt deloc mici. Sfârşitul lunii de miere înseamnă sfârşitul perioadei de armonie. De fapt cele două perioade, chiar dacă sunt strâns legate una de alta, nu sunt egale. Uneori soţii care nu s-au căsătorit din dragoste îşi scot ochii chiar din timpul lunii de miere. Dar alteori, datorită frumuseţii momentelor din acel interval de timp (frumuseţe care poate depinde puţin de celălalt, şi mult de locurile văzute împreună sau de starea vremii), cei doi se înţeleg şi după ce se întorc din luna de miere. Dar erodarea vine puţin câte puţin, ca o picătură chinezească. La un moment dat momentele de înţelegere dispar şi familia devine un spaţiu tensionat. E firesc să se ajungă aici: dacă cei doi nu au fost conştienţi de faptul că nunta nu e o lună de miere, s-au convins de aceasta în clipa în care singurătatea le-a revenit în inimi.

Dumnezeu a făcut-o pe Eva pentru ca Adam să nu fie singur. Şi oamenii, iubindu-se, scapă de singurătate. Dar cine se căsătoreşte numai pentru a scăpa de singurătate se înşală. Puţine spaţii sunt mai propice pentru singurătate decât o familie în care domneşte monotonia. Trebuie să ne căsătorim abia atunci când iubim. Căsătoria ne va scăpa de singurătate. Ne va învăţa să ne bucurăm de celălalt, ne va învăţa să nu mai fim singuri. Totuşi, în orice viaţă de familie există momente de singurătate şi plictiseală. E aceeaşi stare de akedie pe care o trăiesc monahii, e aceeaşi ispită a vrăjmaşului care vrea să ne arunce în deznădejde. Dar în familiile în care soţii s-au căsătorit din dragoste aceste stări sunt de scurtă durată. Soţii găsesc în credinţa în Dumnezeu şi în dragostea unuia pentru celălalt

resursele necesare pentru a birui monotonia.

De ce ne mai căsătorim? O bună prietenă a mea mi-a spus că la serviciu a primit următorul sfat: „Mărită-te, că mai bună este condiţia unei femei divorţate decât a unei fete nemăritate”. M-a întrebat de ce este aşa. Şi i-am răspuns că nu cred că este aşa, dar cred că persoana care i-a dat acest sfat e divorţată şi încearcă să prezinte starea în care se află ca o stare privilegiată. Ne căsătorim şi pentru că am fost împinşi spre aceasta de părinţi, de prieteni sau de cunoştinţe. Suntem sfătuiţi să ne căsătorim şi uneori ascultăm acest sfat fără să fim pregătiţi pentru căsătorie.

Mai sunt multe motive pentru care tinerii se căsătoresc, în afara celor enumerate mai sus. Acum să încercăm să răspundem pe scurt şi la întrebarea: „De ce nu ne căsătorim? Care este motivul pentru care tinerii şovăie să se căsătorească?”

Principalul motiv este lipsa credinţei în Dumnezeu, sau existenţa unei credinţe superficiale. De această lipsă a credinţei depinde refuzul căsătoriei, care este înţeleasă ca un spaţiu al greutăţilor şi al responsabilităţilor. Şi alternativa este de o mie de ori mai plăcută: aventurile nu plictisesc decât în foarte puţine cazuri. Tinerii fug de căsătorie pentru că fug de greutăţi şi încearcă să le amâne prezenţa cât mai mult timp cu putinţă.

Am un prieten, necăsătorit, care vine deseori pe la noi. El nu ştie ce să facă: să aleagă între familie şi monahism. Văzând el că ne lovim de anumite greutăţi, că uneori picăm de pe picioare de oboseală sau că ne-a supărat fiul nostru Codrin, i-am zis odată în glumă:

„Vezi, asta e familia, necaz peste necaz, greutăţi după greutăţi. Fugi în mănăstire”.

„Dacă asta e familia, e foarte bine, că văd cum vă sudează greutăţile şi cum rezistaţi unul lângă celălalt”.

Adevărul e că greutăţile sunt un examen pentru orice familie. De foarte multe ori greutăţile ne-au ajutat, pentru că au trezit impulsul de a fi şi mai aproape unul de celălalt. Pentru mine familia ideală nu este familia fericită, care nu cunoaşte necazurile. O asemenea familie este utopică. Viaţa înseamnă şi necazuri, chiar şi pentru cei care au grămezi de bani. Pentru mine familia ideală este familia împlinită în care domneşte dragostea şi înţelegerea şi datorită cărora necazurile sunt depăşite cu bine.

Tinerii nu se mai căsătoresc pentru că nu înţeleg că viaţa este o cale a mântuirii în care greutăţile şi necazurile sunt trimise sau îngăduite de Dumnezeu spre binele oamenilor. În momentul în care un tânăr fuge de ideea întemeierii unei familii, fuge de rostul pentru care a venit pe lume (evident, excepţie fac cei care vor să intre în mănăstire). Dar oricât de tare am fugi de familie, nu putem fugi de rostul nostru în lume. Ne putem ascunde în diferite pasiuni, în creşterea animalelor sau în dorinţa de a obţine diferite diplome, ne putem ocupa timpul cu călătorii în locuri interesante, dar nu putem schimba rostul pentru care ne-a creat Dumnezeu.

„Ce, Dumnezeu ne-a creat numai pentru a ne căsători?”

Nu, Dumnezeu l-a creat pe om pentru a se bucura de desfătările Raiului. Dar ca să ajungă acolo trebuie să ducă o viaţă creştină, în familie sau în mănăstire. Cine respinge cele două căi de vieţuire respinge calea de mântuire şi chiar propria mântuire.

Se observă că aceia care, din teribilism, au căutat să se distreze cât mai mult în viaţă şi s-au căsătorit la o vârstă înaintată, nu au parte de înţelegere în familie (ceea ce spun în această carte nu este bătut în cuie, întotdeauna există şi excepţii; problema este că la început prea mulţi se consideră pe ei înşişi excepţii, şi sfârşesc prin a-şi da

seama că s-au înşelat). Cu cât cei care se căsătoresc sunt mai tineri, cu atât sufletele lor sunt mai curate şi mai uşor de modelat. Cu atât sunt mai dispuşi să se schimbe. Pentru că familia implică şi schimbare permanentă în mai bine. Or, cu cât cresc, oamenii sunt din ce în ce mai puţin dispuşi să se schimbe.

Viaţa încearcă să îi murdărească pe oameni. Înainte de a mă împrieteni cu Claudia simţeam o nevoie disperată de a găsi o fată alături de care să înfrunt mizeria şi răutatea lumii. Îmi doream tare mult să mă căsătoresc, pentru că îmi doream ca viitoarea mea soţie să mă cunoască cât mai senin, cât mai curat. Terminam facultatea şi trebuia să îmi găsesc un serviciu. Intram în lumea adulţilor. Şi îmi doream tare mult să nu intru singur în această lume.

Poate că alţi tineri de vârsta mea nu simţeau la fel de acut dorinţa de a se căsători. Şi nu cred că greşeau nefiind grăbiţi. Am cunoscut tineri recent convertiţi la credinţa creştină (consider că momentul convertirii e acela al primei Spovedanii făcute cu multă grijă, şi nu acela al Botezului din copilărie urmat de o tinereţe cvasi-atee). Aceşti tineri îşi doreau ca mai întâi să cunoască bine credinţa creştină, să se pună pe picioare şi abia apoi să se căsătorească. Sunt de acord cu această idee. Dacă m-aş fi convertit la credinţa creştină abia în timpul facultăţii sau după terminarea ei cred că întâi de toate m-aş fi gândit să mă pregătesc pe mine însumi pentru căsătorie.

Există şi o anumită extremă, când cineva se tot pregăteşte de căsătorie până ajunge la patruzeci de ani şi nici atunci nu se consideră pregătit. Aşa ne putem pregăti pentru Sfânta Împărtăşanie zeci de ani şi tot nu vom fi vrednici.

Ei, dar ce ne facem dacă vrem să ne căsătorim, şi aşteptăm momentul minunat în care vom avea o familie,

dar totuşi nu se vede nimeni la orizont? Ce ne facem dacă perechea ideală nu se arată? Atunci ne căsătorim cu cine ne iese în cale. Te poţi căsători cu oricine, numai să nu mai fi singură. Şi, după doi ani de la nuntă, dai palme tuturor celor care nu te-au sfătuit să renunţi la o astfel de căsătorie.

Problema găsirii perechii potrivite e foarte serioasă. Îţi voi scrie despre ea un întreg capitol.

Despre Goana după aurul nunţii sau western-ul măritişului

Care e perechea ideală pentru tine? Cum trebuie să fie tânărul care ţi-ar lumina viaţa, care ţi-ar umple inima de bucurie?

Şi care e modelul ideal? Care e şablonul? Există un astfel de şablon?

Cât de groaznic ar fi să existe şabloane! Toţi băieţii s-ar fi bătut pentru câteva fete şi toate fetele s-ar fi bătut pentru câţiva băieţi. În cele din urmă s-ar fi ajuns la câteva cupluri ideale, iar restul ar fi fost condamnaţi la tristeţe sau la singurătate. Dumnezeu nu a vrut să fie aşa. Dumnezeu nu are pe nimeni de pierdut. Fiecare tânăr îşi poate găsi perechea potrivită. Învăţătura orientală despre cele două jumătăţi care se regăsesc după căutări de sute de ani este greşită. Noi nu suntem predestinaţi să ne căutăm cealaltă jumătate, reîncarnându-ne până ne întâlnim cu ea. Dar, chiar dacă nu există jumătăţi, chiar dacă nu există reîncarnare, totuşi căutarea perechii ideale este o realitate.

E cât se poate de normal ca oamenii să îşi dorească să găsească pe cineva alături de care să aibă o viaţă împlinită. Or, pentru împlinire, este nevoie de armonie pe mai multe planuri: pe cel al frumuseţii fizice, al pregătirii intelectuale, al trăirii duhovniceşti. Am spus armonie, un cuvânt care ar avea nevoie de nuanţări. Pentru că armonie

poate fi şi între un geniu şi o fată mai slăbuţă din punct de vedere intelectual.

De multe ori oamenii au tendinţa să aprecieze relaţia unei perechi după nişte criterii exterioare. Un exemplu: un bun coleg de facultate s-a dus în Grecia. Acolo s-a îndrăgostit de o fată. A alergat la un părinte ieromonah grec şi l-a întrebat dacă să se căsătorească cu fata, şi părintele i-a pus doar două întrebări:

„Eşti fecior?”

„Da”.

„E fecioară?”

„Da”.

„Atunci, căsătoriţi-vă!”

Când am auzit sfatul părintelui, m-a bufnit râsul. Căsătoria nu e doar o unire între organele respective (chiar dacă e foarte bine ca amândoi soţii să fie feciori până la nuntă). E mult mai mult. Era firesc să îl întrebe şi de feciorie, din moment ce se pregătea să devină preot, dar să nu îl întrebe nimic despre relaţia dintre ei, să nu îl întrebe dacă se iubesc, să nu îl întrebe şi altceva despre ea, mi s-a părut ciudat

Finalul: fata nu voia să se mărite cu prietenul meu, aşa că îndrumarea părintelui grec nu a folosit la nimic. Eu cred că atunci când un tânăr vine să îi ceară unui părinte sfatul în privinţa căsătoriei trebuie să îi prezinte situaţia exactă. Nu e de ajuns să vezi pe cineva care îţi cade cu tronc şi, gata, alergi să îi ceri duhovnicului binecuvântarea pentru căsătorie.

O atitudine ca cea pe care a avut-o părintele grec dovedeşte o insuficientă cunoaştere a drumului spre nuntă. E de înţeles pentru cineva care a ales monahismul, dar nu şi pentru cineva care dă sfaturi tinerilor care vor să se căsătorească. Am impresia că ar fi fost mai bine ca părintele să spună cu smerenie că nu se pricepe să dea

sfaturi precise în problema respectivă.

Unul dintre lucrurile cele mai importante din viaţa fiecărui om este să îşi găsească perechea potrivită. De această veritabilă Goană după Aur depinde o viaţă întreagă (asta în situaţia în care nu intervine divorţul).

Putem căuta multă vreme perechea potrivită şi putem trece pe lângă ea pentru că nu am avut ochi să o vedem la timp. Pentru că poate am fi dorit să aibă o anumită culoare a ochilor sau o anumită măsură la talie.

Tu poate că ai deja un prieten cu care vrei să te căsătoreşti sau poate că aştepţi unul. Dacă ai prieten, lucrurile sunt mai simple: în cazul în care corespunde aşteptărilor tale şi tu corespunzi aşteptărilor lui, atunci lumea e a voastră.

Ce să faci în situaţia în care vrei să te măriţi, dar totuşi nu apare nimeni la orizont?

Una dintre cele mai mari ispite pe care le au fetele care vor să se mărite şi nu au cu cine este că nu îşi dau seama că Dumnezeu va purta grijă de acest lucru. Adică Dumnezeu nu le va lăsa singure. Totul e să aibă încredere în El şi să îl roage stăruitor să fie ajutate. Şi, la momentul potrivit, Dumnezeu le va ajuta. Nu se poate ca drumul lor de mântuire să fie familia şi Dumnezeu să le lase fără soţi. Nu te poţi mărita de una singură, nu? Evident că nu!

Clipele trec… Lunile trec… Anii trec… şi totuşi o fată nu se mărită. A ajuns la vârsta critică de treizeci de ani. E „trecută”, şi situaţia nu pare să se schimbe prea curând. Oare de ce? În astfel de situaţii, rare ce-i drept, poate că Dumnezeu a socotit că e bine să treacă timpul tocmai pentru ca fata să aibă ocazia să se maturizeze. Noi nu suntem roboţi, nu suntem făcuţi pe bandă rulantă. Nu suntem făcuţi la fel, ci fiecare are însuşirile lui.

Ştiu că e foarte greu pentru cineva să vadă că toţi prietenii s-au căsătorit, că nu are cu cine să îşi plângă

tristeţea. Am plecat într-o vacanţă cu soţia mea şi cu o prietenă de-a ei, prietenă care era foarte tristă pentru faptul că nu găsise un bărbat potrivit pentru ea. Vacanţa a fost pentru ea o tentativă de mascare a tristeţii care o măcina. Acum e măritată şi are un copil. Când îmi aduc aminte cât de tristă era că nu are o familie îmi vine să zâmbesc. Dumnezeu nu lasă pe nimeni de izbelişte. În cazurile în care pare că întârzie să răspundă la rugăciunile noastre, o face numai pentru că ştie mai bine decât noi ce ne este de folos şi ce nu.

Da, în principiu e bine ca la treizeci de ani o fată să fie măritată şi să aibă şi copii (cât de egoişti sunt soţii care amână facerea de copii până îşi rezolvă toate problemele materiale, motivând că vor să aibă copii abia atunci când casa va fi în întregime aranjată: diferenţa de vârstă dintre ei şi copii va fi mare, şi mari vor fi şi neînţelegerile!). Dar atunci când fata e nemăritată la treizeci de ani, deşi ea a aşteptat ca Dumnezeu să se îndure de ea, e momentul să înţeleagă ori faptul că Dumnezeu îi încearcă răbdarea, şi nu are de ce să se revolte, ori că ceva nu e în regulă cu modul în care îşi duce viaţa. O fată egoistă nu poate fi o bună soţie. Poate că timpul trece tocmai pentru ca fata să înţeleagă că trebuie să îşi schimbe viaţa. De multe ori încercările prin care trecem sunt cele mai bune sfaturi pe care le primim de la Dumnezeu: înţelegem din ele unde greşim mai bine decât am înţelege citind câteva cărţi. Şi singurătatea este una dintre cele mai grele încercări.

Îmi dau seama că în multe cazuri tinerii care văd că timpul trece şi nu se căsătoresc nu înţeleg rostul încercării prin care trec. Aşa cum nici bolnavii nu înţeleg rostul bolii. Dar orice încercare are un rost.

Dă-ţi seama, cât de mare e lumea asta, cu milioane de tineri care vor să se căsătorească, oare nu se găseşte nimeni potrivit pentru tine? Nu se poate. Oricum, e foarte

important ca tu să nu aştepţi un model cu trăsături bine definite: să consideri că dacă un tânăr nu e doctor sau nu e profesor, nu e bun să îţi fie soţ. Cine aşteaptă băiatul din poveşti va sfârşi prin a ajunge la o mare decepţie: nimeni nu e ca băiatul din poveşti.

Asta nu înseamnă că perechea pe care o trimite Dumnezeu e banală sau ştearsă. Dragostea are o proprietate: te minunezi neîncetat de frumuseţea celuilalt. Nu îi vezi lipsurile pentru a-i scoate ochii, ci numai pentru a-l ajuta

Când iubeşti nu încetezi să te bucuri de celălalt. Nu ţi se pare că e mai puţin frumos decât îţi doreai, nici că e mai puţin deştept. Sau, atunci când îţi dai seama că e mai puţin aşa sau altfel, îţi dai seama că această lipsă nu întunecă cu nimic dragostea ta pentru el.

Aş fi putut să îmi doresc cea mai frumoasă, cea mai deşteaptă, cea mai smerită, cea mai delicată, cea mai răbdătoare soţie din lume. Dar nu am căutat să îmi fac un idol pe care să îl aştept la nesfârşit. M-aş fi bucurat să am o soţie frumoasă. Dar nu mă aşteptam să fie atât de frumoasă cât e Claudia. Mi-aş fi dorit să fie mai tandră. Şi nu mă gândeam că soţia mea va avea un mod de a-şi arăta dragostea care mie mi se pare rece. De fapt la început nu l-a avut, greutăţile au adus-o aici. În loc să mă plâng de răceala ei, eu încerc să o ajut să revină la modul de a fi pe care l-a avut mai înainte. Cred că dragostea mea şi ajutorul lui Dumnezeu o vor ajuta să fie ca înainte.

Eu nu sunt nostalgic. Nu aştept ceva imposibil, ci sunt conştient de faptul că greutăţile prin care a trecut au fost mari: de exemplu în maternitate, imediat după naşterea lui Codrin, când copilul a luat antibiotice, ea a avut parte de momente foarte grele. Copilul plângea mult noaptea şi ea era frântă de oboseală (cum sunt aproape toate mamele, dar soţia mea nu are o constituţie fizică

foarte solidă: încă îi mai zic „fetiţa mea”, că e ca o studentă).

Eu sunt o altă fire: cu cât am trecut prin încercări mai grele, cu atât am simţit nevoia să mă ţină în braţe. Dar ea a încercat să îşi creeze o barieră de protecţie şi din afară pare că s-a însingurat.

Ar fi fost normal să împărţim greutăţile pe din două. Am încercat să le împărţim. Numai că ea a făcut şi face tot posibilul pentru a-mi oferi mie toate condiţiile pentru a scrie şi pentru a studia.

Mă iubeşte foarte mult. De câţiva ani cumpărăm aproape numai cărţile de care am nevoie eu. Aş putea să fac altfel, să renunţ la cărţile care îmi trebuie, pentru a-i lua ceva ce i-ar plăcea să citească. Numai că nu ne permitem. Şi îmi dau seama că oricum sunt destule cărţi de care am nevoie şi la care renunţ. Asta nu înseamnă că nu îi plac cărţile pe care le cumpăr. De multe ori le-a citit odată cu mine, iar alteori înaintea mea. Ce vreau să spun cu asta? Că dacă judec după criterii exterioare, dacă mă gândesc la răceala pe care o are uneori în relaţia cu mine, se poate spune că nu a fost o pereche potrivită pentru mine.

Dar toţi prietenii mei spun cât de mult m-a schimbat în bine Claudia. La un moment dat chiar m-am revoltat: „dar ce, înainte ce aveam?...” Şi totuşi recunosc faptul că fără Claudia viaţa mea ar fi fost pustie. Ştiu că mulţi dintre colegii mei de facultate au neînţelegeri cu soţiile lor. Am avut şi eu cu Claudia. Dar ale noastre au fost provocate de obicei de lucruri banale, de multe ori numai de ideea mea fixă că într-o anumită situaţie ar fi trebuit să dea dovadă de mai multă răbdare, sau că ar trebui să lase mai mult de la ea.

În viaţă avem ori posibilitatea de a vedea cât de minunată e persoana pe care o iubim, ori de a vedea cât de

multe sunt lipsurile sale. În clipa în care tot cântărim aceste lipsuri omorâm dragostea. Preferăm să spunem că nu am găsit perechea potrivită şi să ne dăm cu capul de pereţi sau să ne însingurăm. Judecând la rece, nimeni nu e perfect. Întotdeauna persoana iubită va putea spori în frumuseţe lăuntrică. Dacă ne mulţumim să îi scoatem ochii pentru fiecare mică „imperfecţiune”, vom sfârşi în a transforma iubirea pe care i-o purtăm într-o relaţie ştearsă, tristă.

Cei care se hotărăsc să se căsătorească trebuie să fie conştienţi de la început de faptul că celălalt nu este şi nu va fi niciodată perfect. Dacă lipsurile celuilalt au fost covârşite de dragostea pe care i-o purtăm, dacă îl iubim cu toate că are aceste lipsuri, nu trebuie niciodată să lăsăm la o parte dragostea pentru a-i reproşa că nu este perfect.

Nu am vrut să mă refer aici la situaţii dificile, cum e cea în care soţul suferă de patima beţiei. Înainte de a se căsători, s-a lăsat de băutură pentru câteva luni (sau cel puţin a promis că se va lăsa). Şi, după nuntă, revine la „iubirea” lui lichidă. În astfel de cazuri nu se pune problema că soţia încearcă să îl convingă să renunţe la băutură numai pentru că dragostea i s-a împuţinat. Dimpotrivă. Soţia încearcă să îl ajute tocmai pentru că îl iubeşte. Viciul băuturii îi nimiceşte soţul. Şi dacă l-ar răbda fără să îi spună nimic, nu ar schimba deloc situaţia în bine (nici dacă stă toată ziua cu gura pe el nu ştiu dacă rezolvă ceva: e nevoie de multă delicateţe şi de rugăciune îndelungată pentru ca situaţia să se schimbe. Eu cred că dacă o femeie vrea să ia un bărbat care suferă de patima beţiei dă dovadă de multă inconştienţă, pe care o va plăti cu vârf şi îndesat. Şi mai consider că un bărbat îşi poate pune problema căsătoriei abia după ce a scăpat de ispita beţiei. Asta nu înseamnă că beţivii sunt condamnaţi la singurătate; e firesc să fie conştienţi că nu au dreptul să

întunece viaţa persoanei pe care o iubesc – sau li se pare că o iubesc – printr-o căsnicie plină de violenţă).

E normal să îţi doreşti un soţ cât mai bun, cât mai iubitor, cât mai frumos, cu o inimă de aur. Ce să mai vorbim? Nici nu ar fi trebuit să îţi scriu prea mult despre perechea ideală. Este o temă asupra căreia reflectează majoritatea tinerilor.

ći-am scris gândindu-mă mai ales la faptul că poate te apasă singurătatea. Mi-am dorit oricum să îţi spun că, indiferent din ce motive perechea ta întârzie să apară, Dumnezeu îţi înţelege frământările şi aşteptările şi, la vremea potrivită, aşteptările tale vor lua sfârşit. Poate crezi că dacă treci de o anumită vârstă nu vei mai găsi pe nimeni care să vrea să îşi împartă viaţa cu tine. Acest argument este într-o anumită măsură adevărat: cu cât trec anii, persoanele care sunt pentru tine potenţiale perechi se căsătoresc. Şi atunci cu tine cum rămâne? În lume sunt miliarde de bărbaţi. Tu nu trebuie să găseşti în această mulţime doi sau trei care să fie potriviţi pentru tine, ci unul singur. Da, e greu să găseşti perechea potrivită. Dar o vei găsi. În această mulţime de bărbaţi cel puţin unul e potrivit pentru tine. Şi nu unul care va muri departe de tine, în Africa de Sud sau la Polul Nord, ci unul pe care, dacă ştii să îl cauţi, îl vei găsi. Să ştii că multe fete au fost disperate că în toată lumea nu se găseşte niciun bărbat care să le placă şi pe care să îl placă (de parcă ar fi umblat prin toată lumea, de parcă i-ar fi văzut pe toţi bărbaţii şi ar fi putut zice că nu îşi pot găsi perechea). Dar în cele din urmă majoritatea s-au măritat. Şi chiar dacă soţul nu era departe, uneori a durat mult până l-au găsit. Locuia pe o stradă vecină, în alt cartier, sau în oraşul vecin. Nu era în cealaltă parte a lumii. S-au măritat cu trei, cu cinci sau chiar cu zece ani mai târziu decât celelalte colege de liceu. Vai, ce tragedie! Totuşi s-au măritat. Dumnezeu a văzut că

ele nu amânau nunta pentru a trăi în patimi şi în pofte trupeşti, ci pentru că nu voiau să facă un compromis măritându-se cu cine nu era cazul. Şi le-a făcut parte de o familie fericită.

La ce le-a ajutat că au fost atât de neliniştite până să se mărite? La nimic. Lucrurile sunt simple. A zis Dumnezeu: „Nu este bine să fie omul singur…” Dacă îţi pui nădejdea în Dumnezeu vei vedea cum se rezolvă problema singurătăţii.

De ce nu ne ajută Dumnezeu?

Una dintre cele mai tragice întrebări pe care şi le pun oamenii este: „De ce nu ne ajută Dumnezeu?”

Mi-am pus această întrebare de multe ori, aproape de fiecare dată când eram încercat de ispita deznădejdii. „Oare Dumnezeu nu vede câtă nevoie avem de ajutorul Său? De ce rugăciunile noastre rămân fără răspuns?”

Nu o dată tinerii care vor să se căsătorească se întreabă de ce Dumnezeu nu îi ajută să găsească persoana potrivită. Ar fi multe de spus. Unul din motive este că nu e încă timpul să o găsească. Altul este că nu văd că Dumnezeu le-a trimis-o deja. Altul este că nu ştiu să o caute. Despre acest motiv îţi voi scrie în capitolul de faţă.

Iată un exemplu de căutare greşită: multe mame aleargă cu fetele pe la mănăstiri ca să li se citească acestora dezlegări de farmece, doar – doar le va ajuta Dumnezeu să se mărite (am mai scris despre acest subiect în cartea mea *Despre înfruntarea necazurilor*; poate că ar fi bine să citeşti şi capitolul de acolo). Dar fata nu primeşte ajutor de la Dumnezeu pentru Cununie. Oare de ce? Nu zice ea rugăciuni lungi pentru aceasta? Nu dă ea acatiste cu grămada? Nu ţine ea posturi aspre pentru aceasta? Ba da. Şi totuşi, eforturile rămân fără rezultat. De ce? Pentru că Dumnezeu nu e un robot. Nu e un aparat în care introduci o monedă şi primeşti cafeaua. Dumnezeu e o

Persoană atotputernică şi atotştiutoare. El nu poate fi păcălit. Câtă vreme nu Îi cerem ceva cu inima curată, nu ne va asculta.

Şi la ce anume mă refer acum? Sunt multe fete care stau la coadă să li se citească acatiste pentru nuntă, dar ele nu s-au spovedit. Ele evită Spovedania, se ruşinează să se spovedească, dar vor să fie ajutate de Dumnezeu. Acatistele te ajută atunci când sufletul tău a fost curăţat prin Spovedanie (îmi dau seama că acum nu citeşti cu acelaşi interes cu care citeai comentariile la „Titanic”, dar să ştii că indiferent cât de plicticos pare uneori adevărul, întotdeauna el ne va folosi mai mult decât minciuna; şi mie mi-ar fi plăcut să îţi scriu despre mai multe filme, un exemplu ar fi „Forever Young”, dar nu ştiu dacă de asta ai nevoie). Îţi scriu cum i-aş scrie surorii mele, şi încerc să fiu cât mai la obiect.

Tânărul care vrea să fie ajutat de Dumnezeu să se căsătorească trebuie să se spovedească şi să se rupă de păcatele trecute. Dacă nu se spovedeşte, poate să dea o grămadă de bani la mănăstire, că nu îi va fi de mare folos. Dumnezeu nu are nevoie de banii noştri, El vrea să vadă lupta noastră pentru curăţirea sufletului. Luptă care este mai importantă decât toate comorile din lume. Şi, dacă ducem această luptă, cea mai mică pomană pe care o facem va fi socotită mai mare decât cea mai mare pomană pe care am fi făcut-o fără să ne spovedim.

Eu nu sunt un preot cu viaţă sfântă, să le pot îndemna pe fete să se spovedească şi să le pot ajuta să îşi îndrepte viaţa. Eu sunt un simplu mirean, cu multe neputinţe. Dar aceste neputinţe nu mă împiedică să văd cum multe fete se zbat să se mărite făcând lucruri care nu le ajută la măritiş. Cred că ar fi bine ca preoţii care primesc acatiste pentru cununie să întrebe dacă cei care vor fi pomeniţi în rugăciune sunt spovediţi. Ce dacă nu

sunt, acatistele nu le vor fi de mare folos.

Îmi exprim deci reţinerea faţă de tinerii şi tinerele care cred că îl pot cumpăra pe Dumnezeu prin posturi, acatiste şi alte milostenii. Lor le zic: „Fraţilor, nu vă mai osteniţi atât! Dumnezeu nu vrea să vă asculte rugăciunile! Dumnezeu nu vrea să facă voia voastră!”

Poate par nesuferit scriind toate astea, dar aşa stau lucrurile. Dacă Dumnezeu i-ar trimite unei fete nespovedite băiatul pe care îl caută, ea s-ar bucura foarte mult: „Uite, Dumnezeu a ascultat rugăciunile mele…” S-ar mărita, tot nespovedită, şi după nuntă patimile ţinute ascunse ar ieşi la iveală. E foarte ciudat felul în care o patimă zace în suflet vreme îndelungată, fără să îşi facă simţită prezenţa. Dar în cele din urmă iese la iveală cu putere, ca un vulcan.

Poate că ţi se pare exagerată ideea potrivit căreia Dumnezeu aşteaptă ca cineva să îşi mai curăţească sufletul înainte de a se căsători. Afirmaţia că „cel mai mare duşman al soţilor sunt patimile” poate părea ridicolă. Dacă aş spune că patimile sunt duşmanii creştinilor, sau în mod special ai călugărilor, puţini ar avea ceva de obiectat. Dar când e vorba de cei căsătoriţi…

Voi încerca să dezvolt puţin această idee. Să ne referim la cazul în care ambii soţi au aceeaşi patimă, să zicem a beţiei, şi s-au căsătorit gândindu-se că se vor simţi bine fiind tovarăşi de pahar. Nu e greu de prevăzut unde va duce o astfel de căsătorie.

Să presupunem că soţii suferă de patimi diferite: el o înşală, iar ea se droghează. O vreme totul merge bine. Dar fiecare aşteaptă ca celălalt să facă primul pas pentru a se îndrepta. Încetul cu încetul dragostea lor se împuţinează. El vede cum ea se ruinează şi caută mângâierea în altă parte. Ea se simte din ce în ce mai singură şi nu are puterea de a încerca să se schimbe. Deşi s-au căsătorit

crezând că dragostea le va da curajul de a-şi schimba viaţa, obişnuinţa păcatului a fost mai mare decât dragostea.

Ce să mai vorbim despre soţii care ascund de celălalt patima de care suferă? În loc să aibă curajul de a-şi recunoaşte căderile, şi de a încerca să se ridice din ele, ei nu fac altceva decât să cadă şi mai tare. Să zicem că el are o amantă. Din clipa în care a apărut minciuna, dragostea a murit. Dragostea nu poate convieţui cu minciuna. Se poate ca prima cădere să nu fi fost premeditată, să fi fost accidentală. Dar în loc ca soţul să îşi vină în fire, el descoperă plăcerea păcatului. Şi dacă la începutul relaţiei extraconjugale soţul mai avea dragoste pentru soţia lui, această dragoste se pierde într-un ritm ameţitor. Nu poţi spune că îţi iubeşti soţia dar ai nevoie de o altă femeie pentru împlinirea poftelor trupeşti. E interesant şi faptul că în familiile în care soţii se înşală reciproc având fiecare o altă consolare, ei nu sunt conştienţi că situaţia lor e de plâns. Sunt mulţumiţi că au parte de momente plăcute, dar nu îşi dau seama de ridicolul acestor momente.

Când m-am referit la cazul cu soţia care se droghează şi soţul care o înşală am folosit intenţionat un exemplu dur, în care să nu te recunoşti. Să poţi spune sigură de tine că tu nu vei avea parte de o astfel de familie: tu nu te droghezi, şi nu vei lua un soţ căruia să îi tolerezi aventurile extraconjugale.

Chiar dacă nu vei lua un astfel de soţ, nu înseamnă că cel pe care îl vei lua nu va avea anumite puncte slabe. Îţi voi da un singur exemplu: marea majoritate a mireselor radiază de bucurie când ies din biserică cu soţii lor. Cele care nu sunt fardate strident sunt frumoase, ca toate miresele. Şi totuşi, după câţiva ani bucuria de a fi lângă soţii lor se spulberă. De ce? Pentru că dragostea pe care le-o purtau s-a ofilit. Unul dintre motive: mama soacră,

celebra artizană a ruinării familiilor. (Există şi soacre bune, şi nu puţine. Socrii mei ne ajută să aranjăm casa; acum, în timp ce scriu, ei zugrăvesc sufrageria din casa noastră. Şi din astfel de fapte se vede dragostea. În fiecare an, de Paşti şi de Crăciun, mama soacră găteşte şi pentru noi. Venim de acolo cu plasele încărcate. Nu e asta o dovadă de dragoste? Nu e asta o dovadă că mai sunt şi soacre bune? Chiar dacă până la nuntă nu se împăca cu gândul că fata ei va lua un absolvent de Teologie, în timp, s-a schimbat).

Când fata s-a măritat, nu s-a gândit că bărbatul ei se va lăsa influenţat de mamă şi se va rupe de soţie. Totuşi, există destui bărbaţi de acest gen. Cred că ei s-au căsătorit prematur, la şase luni, nu la nouă! Ar fi trebuit să mai stea puţin acasă, să mai mănânce nişte grişuleţ cald până le mijea barba. Şi abia apoi să îşi pună problema căsătoriei. Fata s-a măritat nu cu un bărbat, ci cu o cârpă. Ea nu şi-a dat seama că dragostea pe care iubitul ei o are faţă de mama sa nu este o dragoste firească, ci este un sentiment bolnăvicios, care îl face uşor de păcălit şi de manipulat.

Când am vorbit despre bărbaţii care se căsătoresc „prematur”, nu am făcut-o pentru a te pune în gardă, ci pentru a-ţi sugera că poate că există şi în sufletul tău anumite excrescenţe care ţi-ar face rău în căsnicie. Poate că acum nu eşti conştientă de ele, dar timpul te va ajuta să le descoperi. Şi, după ce vei scăpa de ele şi Dumnezeu te va ajuta să îţi găseşti un soţ, vei fi mulţumită că l-ai primit cu sufletul curat.

Deci, ai grijă: când vrei să te măriţi, ia-i un interogatoriu alesului, dă-i un test grilă, şi vezi dacă e în regulă. Iar glumesc. Nu ştiu dacă cineva ar putea inventa un test ideal. Pentru că problemele apar de acolo de unde nu te aştepţi. Vreau să simţi mâna de prieten pe care ţi-o întind prin textul pe care tocmai îl citeşti. Nu te mint. Sunt convins că dacă tu te pregăteşti cum trebuie, Dumnezeu îţi

va trimite un soţ de nota 10.

Să trecem acum la un alt motiv pentru care Dumnezeu nu te-a ajutat să îţi găseşti perechea potrivită. Poate că nu îţi dai seama cât de multe sunt responsabilităţile vieţii de familie. Unele prietene de-ale mele au încercat să se mărite cât mai repede pentru a scăpa de tensiunile de acasă, şi pentru a-şi găsi liniştea în propriul cămin. Se aşteptau ca, iubind şi fiind iubite, să aibă parte de o viaţă lipsită de greutăţi. Dar aşa ceva e imposibil: dragostea nu te trimite într-o lume imaginară, ci doar te ajută să înfrunţi greutăţile inerente. Mulţi tineri au fost amăgiţi de imaginea ideală a vieţii de familie, aşa cum apare prezentată în unele filme de dragoste mai vechi. Unii s-au căsătorit din dragoste, dar când s-au lovit de anumite greutăţi au dat înapoi, descurajaţi. Au încercat să dea vina pe celălalt, şi în cele din urmă au ales calea divorţului. Dar de vină nu era celălalt: pur şi simplu viaţa e plină de greutăţi de care nu te poţi ascunde. Fugi de unele, dai de altele mai mari. Numai cu ajutorul credinţei în Dumnezeu le poţi sta împotrivă. (Sau nu, afirmaţia poate părea extremistă. Le poţi sta împotrivă şi fără să ai credinţă, dar sufletul devine din ce în ce mai aspru; te lipseşti de şansa de a cunoaşte roadele încercării prin care ai trecut.)

O altă posibilă cauză a faptului că nu ai găsit cu cine să te măriţi: poate că nici nu ai căutat cum trebuie. Sunt fete care umblă numai cu privirea în pământ, şi aşteaptă să le pice un mire din cer. În loc să se uite la oamenii din jur, aşteaptă ca Dumnezeu să le trimită un soţ potrivit. Dar Dumnezeu nu ne impune să iubim pe nimeni: libertatea este o trăsătură a dragostei. Dacă ne refuzăm dreptul de a alege, şi îl lăsăm pe Dumnezeu să aleagă în locul nostru, riscăm să ne căsătorim în urma unei idei gen: „Dumnezeu vrea să fiu soţia lui cutare, aşa că mă supun…”; idee care după ani de neînţelegeri se transformă în „Diavolul m-a

pus să te iau de bărbat, nu Dumnezeu…”

Sunt întru totul de acord cu faptul că Dumnezeu ştie cel mai bine cine este soţul potrivit pentru tine, şi că e bine să îl rogi să te ajute să îl găseşti. Dar Dumnezeu nu îţi va impune: „Ia-l pe cutare”. El te lasă să te îndrăgosteşti de el, descoperindu-i frumuseţea: îţi rezervă ţie dreptul de a spune că ai găsit ceea ce căutai, şi mai mult decât atât. Nu e bună nici atitudinea contrară, să cauţi disperată un soţ în toţi bărbaţii pe care îi vezi. Eu am trecut pentru scurtă vreme prin ispita de a-mi căuta cu disperare soţie, şi nu mi-a fost deloc bine. O astfel de atitudine nu duce decât la deznădejde, sau la căsătorii pripite.

Unele fete, văzând că nu îşi găsesc mire, ajung la concluzia disperată: „Poate că Dumnezeu vrea să mă călugăresc. Dar nu am niciun pic de chemare pentru monahism. Şi totuşi, altfel nu văd de ce nu m-a ajutat să am o familie…” Dumnezeu nu e un tiran care să se bucure văzând cum tinerii fără chemare se îndreaptă spre mănăstire, sau cum în loc să ducă o viaţă duhovnicească stau şi se autocompătimesc, gândindu-se la ce familii frumoase ar fi putut avea.

„Dar am citit în cărţi, sunt vreo trei exemple de fete care voiau să se mărite şi au avut descoperire de la Dumnezeu că trebuie să se călugărească…”

Nu îmi place când, discutând cu cineva, persoana respectivă îmi aduce ca argument o idee numai pentru că a citit-o în vreo carte. În facultate am purtat mai multe discuţii contradictorii din cauza faptului că aveam colegi care, citind mai puţin, ţineau cu dinţii de ideile lor şi nu erau dispuşi să mai asculte şi alte argumente (acesta e şi unul dintre izvoarele habotniciei: oamenii citesc puţin, şi nu vor să aibă o viziune de ansamblu).

Şi totuşi, cum e cu fetele care au avut descoperire de la Dumnezeu să se călugărească, deşi ele ar fi vrut să se

mărite? Trebuie precizat că au fost doar câteva cazuri de acest gen în toată istoria Bisericii. E absurd să generalizăm astfel de excepţii (şi chiar dacă fetele respective s-au călugărit, au simţit că se împlinesc pe această cale care la început li s-a părut străină; deci Dumnezeu nu le-a îndrumat pe un drum greşit).

Nu te speria deci. Dacă nu a apărut încă persoana pe care o aştepţi, nu e timpul pierdut. Nu te obligă nimeni să te călugăreşti. Au fost şi fete care s-au călugărit de bunăvoie, numai pentru că au rămas dezamăgite de faptul că nu au avut pretendenţi la căsătorie. Ele însă nici în mănăstire nu şi-au găsit liniştea (doar mănăstirea e câmp de luptă, iar nu pension pentru fete mari).

De ce Dumnezeu nu te-a ajutat până acum să te măriţi? Poate că motivul real nici măcar nu îţi trece prin cap (mie nici atât). Dar toate au un rost. Timpul te va ajuta să îţi dai seama de acest lucru.

„Răbdare, răbdare, răbdare”, spunea un părinte celor care erau grăbiţi să vadă luminiţa de la capătul tunelului. Repet şi eu: răbdare. Şi vei vedea că această răbdare îşi are rostul ei.

Despre fotomodele şi Don Juani

Există fete urâte aşa cum există şi băieţi urâţi. Ei bine, o parte dintre aceste fete o ţin una şi bună că nu vor să se mărite decât cu cel mai frumos băiat de pe stradă sau din sat. Şi, totuşi, cel mai frumos băiat ia o soţie mai frumoasă şi mai deşteaptă decât ele. Ce e de făcut? Sunt predestinate fetele urâte să ia băieţi urâţi? Nu neapărat. Sunt între ele fete a căror frumuseţe fizică e copleşită de gingăşie şi de curăţie. Sunt fete a căror dragoste e atât de puternică încât cei iubiţi, şi frumoşi şi deştepţi, simt că nu mai pot găsi în altă parte aşa ceva. Şi se ajunge la căsnicii fericite.

Dar de cele mai multe ori fetele urâte îşi găsesc

băieţi pe măsură. Nu vreau să crezi că scriu despre ei cu aroganţă. De multe ori rămân surprins văzând pe stradă sau în parc perechi care mi se par foarte urâte. Dar e atâta bucurie în ochii lor, încât îmi dau seama că sunt poate mai fericiţi decât mine.

Câteva rânduri către o fată urâtă: poate că nu eşti mulţumită cu înfăţişarea ta. Poate că te-ai săturat de glume şi de ironii. Poate că nu o dată ai plâns deznădăjduită, şi ai întrebat: „De ce, Doamne, de ce?”

O lume întreagă spune că eşti urâtă (aşa ni se pare că stau lucrurile când suntem luaţi peste picior: că toată lumea râde de noi; nu ne dăm seama că lumea e mult mai mare decât cercul nostru de cunoştinţe sau de prieteni).

Întrebarea principală este: ai sau nu dreptul la fericire?

Ştiu că multe fete urâte cad foarte uşor în braţele băieţilor frumoşi care au chef de distracţii de moment. Nu e firesc? Fetele urâte se bucură că monotonia vieţii lor e întreruptă de escapade în care, pentru scurtă durată, se simt băgate în seamă, se simt interesante. Fetele urâte sunt considerate un fel de paria faţă de fetele frumoase, de fotomodele. „Fotomodelele” au parte de clipe frumoase ori de câte ori şi le doresc (prin „fotomodele” înţeleg nu numai fetele care pozează pentru diferite reviste, ci fetele care se ajustează după etalonul „90 – 60 – 90”).

Am eu dreptul oare să le sugerez fetelor urâte să renunţe la micile lor bucurii pasionale şi să se mulţumească doar cu momente monotone şi apăsătoare? Înainte de a răspunde la această întrebare precizez că există mai multe categorii de fete urâte. Unele pe care alţii le consideră urâte şi unele care se consideră ele însele urâte. Cele scrise de mine se referă numai la fetele care sunt considerate urâte de către ceilalţi (în privinţa celorlalte nu pot spune decât că se pun în situaţia de a fi

tratate ca nişte fete urâte de către băieţii care le intuiesc o anumită inhibiţie şi un anumit complex de inferioritate).

Apoi trebuie să spun cine este cel care se adresează fetelor urâte: nu sunt o frumuseţe rară, nu sunt genul de tip care ia ochii fetelor. Fizicul meu nu este deloc de invidiat: sunt slab, puţin adus de spate. Dar nu sunt considerat niciun tip urât. Sunt de o frumuseţe mediocră, dacă poate exista o asemenea alăturare de termeni. Deci, nu sunt considerat un tip urât. (Spre şansa mea, că dacă eram urât poate ai fi crezut că îţi scriu numai pentru a micşora evaluarea handicapului de care am fi suferit amândoi; poate ai fi crezut că încerc să mă autoconsolez, şi nu este deloc aşa).

Dar, deşi nu sunt un tip urât, şi nici de o frumuseţe rară, totuşi când Claudia m-a văzut pe stradă, într-o mulţime de oameni, a fost impresionată de mine. Fără să îi treacă prin cap că vom face cunoştinţă şi fără să se gândească că va ajunge soţia mea, le-a spus prietenelor ei că a văzut un tânăr a cărui înfăţişare a dat-o gata. Vreau să îţi spun că aşa ceva ţi se poate întâmpla şi ţie. Chiar dacă alţii te văd urâtă va veni vremea în care cineva te va vedea cu alţi ochi.

Dumnezeu nu e zgârcit cu darurile Sale. Dumnezeu nu a lăsat să vină pe lume fete care să fie un balast pentru ceilalţi. Urâţenia ta e reală numai în momentul în care aspectul fizic se armonizează cu sufletul. Când un suflet este urât, nici măcar frumuseţea fizică nu îl poate acoperi. Dar când şi sufletul şi trupul se remarcă prin urâţenie, e jale.

Marea şansă a fetelor care sunt urâte trupeşte este că au ocazia de a înţelege cât de importantă este frumuseţea lăuntrică. Şi, în timp ce alte fete îşi ocupă timpul vopsindu-se şi fardându-se, sau desenându-şi tatuaje peste tot, ca să fie mai atrăgătoare la plajă, şi

desenându-şi inimioare pe unghiiile de la picioare, fetele urâte îşi pot aranja sufletul. Cu sufletul e mult mai greu decât cu părul (mai ales că pentru păr există o gamă largă de fixative şi de vopsele multicolore).

Eşti urâtă. Asta poate fi şansa ta. Îţi poţi da seama mai bine de faptul că frumuseţea sufletească poate fi independentă de frumuseţea fizică. Poţi sta deoparte de ispita falsităţii, a superficialului, ispită care transformă multe fete frumoase în jucării pentru bărbaţi.

(Poate că citind aceste rânduri fetele frumoase se vor supăra pe mine; totuşi, nu mă aştept să se supere decât cele care sunt atinse de microbul falsităţii, al modei care urâţeşte şi deformează frumuseţea în numele unor standarde îndoielnice.)

Eşti urâtă. Nu-i nimic. Totul e să ai sufletul frumos. Şi frumuseţea lăuntrică se răsfrânge asupra trupului. E adevărat că din ce în ce mai puţini tineri sunt în stare să sesizeze cum se întâmplă acest lucru. Iar dacă nu sunt în stare să sesizeze aceasta, sensibilitatea lor sufletească stă sub semnul întrebării.

Poate ştii că şi sufletul tău e urât. Atunci pregăteşte-te să îl înfrumuseţezi. Nu e nevoie de liposucţie sau de operaţie estetică, nu e nevoie de nimic artificial. E de-ajuns să aduci sufletul la curăţia pe care o aşteaptă de la tine Dumnezeu. Prin aceasta nu vei avea efecte neplăcute în timp şi nici nu există contraindicaţii. Orice om poate merge pe drumul curăţirii sufleteşti. E murdar sufletul tău?

Dacă mi-ai răspuns afirmativ la această întrebare, e bine. Pentru că multe fete din ziua de azi, cu suflet mai murdar decât al tău, nu vor să fie sincere cu ele, nu vor să îşi vadă mizeria lăuntrică. Dacă ştii deci că e ceva de îndreptat, dacă ştii că e ceva care trebuie schimbat, nu şovăi: pune început bun.

Cum e lesne de înţeles, nimeni nu te poate ajuta să te schimbi mai bine decât Dumnezeu. Cere-i aceasta cu stăruinţă şi vei rămâne mirată când vei vedea cu câtă grijă te va modela. Şi Dumnezeu a lăsat pentru suflet şi o baie specială, baia care se numeşte Spovedanie. Cu un părinte duhovnic iscusit, lupta pentru curăţirea sufletului îşi va arăta cu repeziciune roadele.

Nu cred că întrebarea de mai sus a primit de la tine un răspuns negativ, deşi ştiu că niciun creştin nu poate spune că are sufletul curăţit în întregime, căci numai oamenii mândri se consideră curaţi sufleteşte. Mă refeream însă la curăţia pe care o aduce viaţa în Hristos: dacă tu ştii că duci lupta cea bună contra patimilor şi a poftelor, chiar dacă nu consideri că sufletul tău e curat (de altfel cu cât cineva sporeşte duhovniceşte, cu atât îşi vede mai bine lipsurile), atunci poţi fi o soţie foarte bună. Curăţenia ta sufletească, dragostea şi gingăşia ta pot umple inima soţului tău de o bucurie pe care soţii „fotomodelelor” nu o cunosc.

De ce? Pentru că fotomodelele, sigure pe ele şi pline de mândrie, au un mod de a iubi foarte egoist: vor întotdeauna să fie tratate ca nişte regine, vor să fie admirate şi lăudate. Ele iubesc în măsura în care li se oferă posibilitatea de a duce o viaţă comodă. Cred că e foarte plicticos să iubeşti un fotomodel: nu ştiu cum e să simţi că dragostea ta e răsplătită cu nişte sentimente reci. Pentru că de obicei fotomodelele nu au ochi pentru ceilalţi: până şi atunci când iubesc vor să domine, şi le e greu să fie naturale. Or, acesta e avantajul fetelor urâte: că pot descoperi frumuseţea simplităţii, a sincerităţii, a vieţii din care lipseşte fandoseala.

Ştiu că şi fotomodelele au uneori momente în care simt că se sufocă, că lanţurile iubirii de sine le sugrumă. Dar de obicei crizele de acest fel trec foarte repede, ca şi

cum nici nu ar fi avut loc.

Eşti urâtă? Nu dispera. E loc şi pentru tine în Rai. Urâţenia trupească nu e „impediment” pentru o veşnicie fericită. Roagă-te, şi Dumnezeu te va ajuta să întemeiezi o familie minunată. Nu vreau să îţi scriu mai mult, ca să nu le nedreptăţesc pe fetele frumoase. Aşa că ceea ce scriu de aici încolo e valabil şi pentru ele.

Atunci când doi tineri vor să se căsătorească trebuie să se gândească bine şi dacă fiecăruia îi place cum arată celălalt. Pentru cele mai multe cititoare o astfel de sugestie e inutilă. Dar există şi cititoare care, dintr-o părută râvnă spirituală, spun: „Când o fi să mă mărit, nu contează frumuseţea trupească. Dacă găsesc un băiat cuminte, îmi e de-ajuns”. O astfel de poziţie nu ţine seama de faptul că Ortodoxia nu neagă trupul. Numai ereticii dispreţuiesc trupul, considerându-l închisoare pentru suflet. De aceea am anumite rezerve faţă de afirmaţia că frumuseţea trupească nu este importantă. Pentru tineri este foarte importantă. Destule poveşti de iubire au eşuat tocmai pentru că brusc băieţii au ajuns la concluzia că fetele sunt prea urâte pentru ei. Când se ajunge la această concluzie după căsătorie e mult mai grav. Din ţânţar problema devine armăsar.

Voi încerca să insist aici nu asupra frumuseţii celui pe care îl vei lua în căsătorie, ci asupra faptului că tu va trebui să fii destul de frumoasă pentru el. Adică în clipa în care vă căsătoriţi în inima lui nu trebuie să existe regretul că nu eşti şi mai frumoasă. Dacă există acest regret încă de la nuntă, se poate transforma în motiv de divorţ: el vede vecine mai frumoase, una îi pică cu tronc, şi într-o clipă are „revelaţia” că trebuie să vă despărţiţi.

E de la sine înţeles că nu ai vrea să te măriţi cu cineva căruia i-ar zbura ochii după vecine. Dacă ai lua în căsătorie un tânăr care are credinţă în Dumnezeu e puţin

probabil să se lase dus de val. Dar ştiu că printre cititoarele mele vor fi şi fete care nu vor ţine seama de sfaturile pe care le dau şi îşi vor lua soţi a căror credinţă e strict teoretică, nu se vede în fapte. E bine ca ele să fie conştiente de realitatea că de la o vârstă sânii o să se mai lase, că anii îşi vor pune amprenta asupra frumuseţii lor (de asta atunci când femeia e însărcinată, şi se îngraşă foarte mult, soţii necredincioşi încep să admire alte femei; şi, în perioada în care femeia nu poate face dragoste, bărbatul se descurcă cu cine poate. De altfel, am văzut că există prea multă îngăduinţă faţă de bărbaţii care, în perioada în care, din cauza sarcinii, soţiile nu mai au dispoziţia să facă dragoste, îşi satisfac poftele sexuale cu alte femei. Oare de ce? Unde mai e iubirea făgăduită?).

Cred că în principiu e bine ca fetele frumoase să îşi ia soţi pe măsură, fetele urâţele să îşi ia soţi pe măsură, şi fetele foarte frumoase să îşi ia soţi pe măsură. Asta ca să se evite anumite tensiuni gen: „Nu vezi că dacă nu te luam eu rămâneai singură?” sau: „Ce să-ţi spun, te lauzi că eşti mare frumuseţe, dar nu eşti bună la nimic...” Discrepanţele de acest gen ies la iveală nu peste mult timp.

Asta nu înseamnă că nu poţi fi fericită cu un soţ foarte urât. Ba poţi, numai că trebuie să fii conştientă că prietenii şi rudele îţi vor reproşa acest lucru. Când doi tineri pornesc în viaţă sunt hotărâţi să nu dea doi bani pe criticile celorlalţi; dar, cu anii, dacă necazurile tocesc dragostea (sau mai bine-zis dacă dragostea se lasă tocită de necazuri), atunci aceste critici devin cuţite înfipte în suflet.

Nici mie nu îmi place că nu îţi prezint un punct de vedere foarte precis în ceea ce priveşte importanţa frumuseţii fizice. Mi-aş fi dorit ca lucrurile să fie mai clare. Dar în ceea ce priveşte dragostea dintre doi oameni

aspectele sunt foarte nuanţate.

Câteva lucruri pot să-ţi spun fără să îmi fie teamă că greşesc. În primul rând vreau să îţi vorbesc despre Don Juani: ei sunt tipii bine făcuţi, cu muşchi prelucraţi în sala de forţă, care arată ca nişte actori. Câte fete nu s-ar bucura să se mărite cu Antonio Banderas? Foarte multe. Problema este că tipii gen Antonio Banderas au de foarte multe ori un handicap atunci când e vorba de întemeierea unei familii.

Nu mă refer strict la asemănarea cu actorul: cu siguranţă sunt şi monahi care îi seamănă la înfăţişare. Mă refer la asemănarea sufletească, la stilul „Banderas”. Ce înseamnă acest stil? Înseamnă exacerbarea virilităţii, înseamnă culmea trăirii pătimaşe. E greu pentru o fată slabă în credinţă să nu fie topită de un asemenea machoman. Eu cred că ar trebui priviţi ca nişte exponate de muzeu: nimeni nu se căsătoreşte cu un papagal numai pentru că are aripi frumos colorate.

(Nu cred că e o coincidenţă faptul că Banderas a pus parfumului creat de el numele „Diavolo”. Prin aceasta a dovedit că la momentul respectiv nu avea niciun pic de respect faţă de valorile spirituale. Trebuie să ne dăm seama de faptul că, atunci când a ales numele „Diavolo”, dumnezeul lui erau patimile. Am primit un parfum „Diavolo”. Nu ştiam ce să fac cu el. Iniţial, m-am gândit să îl dăruiesc mai departe. Dar nu aş fi fost ca fariseii care fug de întinare, prin întinarea altora? Soluţia a dat-o Claudia: parfumul l-am aruncat, şi sticla am spart-o. Ar fi fost groaznic să îmi dau cu el în vreo zi de sărbătoare: fruntea mi-ar fi mirosit a mir, de la miruirea din biserică, iar restul a parfum care face reclamă „neprietenului”.)

Nimeni nu împiedică un machoman să îşi schimbe orientarea şi să devină un bărbat aşezat, un soţ bun. Dar aceşti campioni ai frumuseţii fizice nu vor să dea cioara din

mână pentru porumbelul de pe gard. În spaţiul în care trăiesc sunt nişte stele. Or, dacă ar intra în lupta spirituală, ar trebui să renunţe la mândrie. Şi, cum nu le trece prin cap că bucuriile duhovniceşti sunt mult mai mari decât cele lumeşti, rămân departe de Hristos.

La fel stau lucrurile cu fetele care vor să ia ochii băieţilor. Aveam o prietenă care purta nişte blugi pe care îşi scrisese „Touch me!” Şi se prefăcea că e mirată că o mai atingeau câte unii pe stradă. De asemenea, fetele care poartă fustiţe milimetrice sau bustiere, se miră că le mai pipăie câte unii prin autobuz. Dar ce e anormal? Oare nu scrie pe fustiţele lor aceeaşi rugăminte: „Touch me! Atinge-mă!” Mie îmi e milă de aceste fete. Nu îşi dau seama că, îmbrăcându-se aşa, vor avea parte de multă nefericire în viaţa sentimentală. De ce? Pentru că se aseamănă celor care fac trotuarul şi se prezintă ca o sumă de organe. Dar trupul e mult mai mult decât o sumă de organe. Frumuseţea trupească trebuie să fie o oglindă a celei sufleteşti. Şi când încerci să străluceşti numai prin trup, sufletul se ofileşte…

„Şi cu sânii, cum rămâne?”

„Cu ce?”

„Cum cu ce, dom’ne eşti surd? Cu sânii, cum rămâne? Dacă ne îmbrăcăm toate cuviincios, cum să se mai vadă că suntem bine dezvoltate?”

Of, grea întrebare. Mai ales în ziua de azi, când la mare, multe dintre fostele mele colege de liceu îşi expun pieptul sub razele soarelui.

Încă o paranteză, că tot suntem la capitolul frumuseţe. Am fost mai demult la mare cu soţia mea (duhovnicul ne-a îngăduit să mergem, cu condiţia să căutăm un loc mai retras, ca să nu vedem personaje despuiate). Am găsit un loc oarecum potrivit în care doar câteva fete făceau topless. Într-o zi a venit la noi o foarte

bună prietenă de-a soţiei, care stătea într-o staţiune apropiată. Şi, când am auzit că face topless, nu mi-a venit să cred. Nu de alta, dar era poate cea mai aşezată fecioară din parohia ei (şi în ziua de azi puţine fete mai termină facultatea ca ea, „intacte”).

„Dar ce, Danion, e rău? Zi-mi, de ce e rău?”

I-am spus că, dacă după câte a înţeles din credinţa creştină, nu are nicio problemă în a face topless, eu nu am ce să mai adaug. Mi-am dat seama că morala nu ajuta la nimic. Dacă azi merge top-ess-ul la creştini, mâine o să meargă şi streapteas-ul. Şi, dacă tot ne dăm singuri dezlegare, de ce să nu meargă şi „Sex on the beach…”, ca să fie echipamentul complet.

Iarăşi nu vreau să se creadă că sunt inhibat. Până să mă apropii de Biserică am fost şi eu la nudism, şi mi se părea foarte palpitant. Dar credinţa creştină te învaţă să vezi lucrurile cu alţi ochi. De asta singurul mod în care mi-am explicat extravaganţa prietenei noastre era că în mintea ei credinţa creştină era înmagazinată pe feliuţe: adică nu avea o minte pătrunsă de adevărul credinţei, ci se mulţumea să respecte pietist o sumă de legi învăţate de la biserică. I s-a spus să nu curvească? Nu curveşte. I s-a spus să nu fumeze? Nu (mai) fumează. Dar nimeni nu i-a spus să nu facă top-less. Şi de această dată nu cred că e vina ei că nu a ajuns la o înţelegere mai profundă a credinţei (şi mă întreb: dacă ea nu pricepea de ce nu e bine să îţi arăţi pieptul pe plajă, ce or gândi oare acelea care se dezbracă fără ruşine în văzul tuturor? De altfel, o fostă colegă de liceu tocmai mă invitase să merg cu soţia să facem plajă la nudişti…).

Îmi dau seama că, peste cel mult cincizeci de ani, cei care vor citi această carte vor zâmbi: „Ia uite ce rigorist era ăsta…” Poate se vor gândi chiar că sufăr de dereglări hormonale sau psihice. Eu încerc însă să rămân pe o

poziţie creştină. Şi ce voi face dacă voi afla că peste douăzeci de ani copiii mei vor face nudism? Nu îmi voi schimba nici atunci punctul de vedere? Sau le voi da o educaţie inhibată?

Ştiu că subiectul modă şi îmbrăcăminte a constituit în secolul al XX-lea unul dintre motivele de polemică între creştinii tradiţionalişti şi cei modernişti. Şi în secolul nostru criza se va acutiza, cu siguranţă. Dar asta nu schimbă cu nimic modul în care hainele prezintă persoana. „Spune-mi ce prieteni ai ca să ştiu cine eşti!” se poate înţelege şi ca „Spune-mi cu ce haine eşti prieten ca să ştiu cine eşti!” Sau chiar „Spune-mi cum te îmbraci ca să ştiu cine eşti!” Numai că fraza din urmă este valabilă doar în cazul în care îţi poţi procura hainele care îţi plac (că poţi suspina după lenjerie „tanga” multă vreme, dacă nu-ţi dau părinţii bani!).

Cred că cel mai mare rău în problema vestimentaţiei îl fac nu tinerii creştini care, din dorinţa de a fi mai arătoşi, se îmbracă în ceva extravagant (greşeala lor este uşor de sesizat). Grav mi se pare atunci când unii tineri creştini se îmbracă într-un fel care stârneşte în ochii celorlalţi aversiune faţă de Biserică. Mă refer aici la fetele îmbrăcate numai în culori închise, de obicei negru, care poartă fuste până la glezne, care merg ca nişte băieţi, fără nicio urmă de feminitate. Ele nu vor să se călugărească (dacă s-ar călugări nu aş avea ce să le reproşez). Ele vor să aibă familie. Dar au o credinţă strict exterioară. Cred că dacă s-au îmbrăcat în negru L-au prins pe Dumnezeu de picior.

(Eu am fost considerat unul dintre „rebeli” printre tinerii creştini, tocmai pentru că nu acceptam fariseismul. Datorită poziţiei mele unii se uitau la mine cu suspiciune ca şi cum aş fi fost „oaie neagră”; dacă nu aş fi avut parte de ocrotirea duhovnicului, aş fi suferit mult mai mult din

cauza unor astfel de „aleşi”.)

Am văzut atâţia tineri îmbrăcaţi cuviincios venind în fiecare duminică la slujbă, dar având inimile pline de judecarea aproapelui, încât m-am întrebat dacă nu cumva este mai de folos să te îmbraci în culori vii şi să îţi iubeşti aproapele. Bineînţeles că este aşa. Formalismul e un virus care pătrunde cu succes şi printre tineri. Formalismul este transformarea credinţei creştine în ceva mort.

Cei care se îmbracă cuviincios, dar prin inimile lor reci dovedesc lipsa dragostei, sunt veritabile contra-exemple pentru cei care vor să se apropie de Hristos: „Decât să ajungem ca fariseii ăştia…” Astfel de farisei nici nu intră în Împărăţie, nici pe alţii nu îi lasă să intre.

„Dumnezeu nu ne va întreba în ce ne-am îmbrăcat, ci ne va întreba despre faptele noastre…” spun unii. Totuşi, cred că o fată care poartă un tricou prin care i se văd foarte uşor sânii îşi dă seama că îi sminteşte pe alţii.

„Şi cu sânii, cum rămâne?” Nu sar peste întrebare, voi reveni mai jos la ea.

Ortodoxia nu oferă câteva sute de porunci pe care dacă le împlineşti te mântuieşti. Ortodoxia te învaţă să înţelegi cum trebuie să faci şi unele şi altele în aşa fel încât să fie bine şi nu rău. Iar când nu ştii, poţi întreba preotul şi nelămurirea se risipeşte. (Cu precizarea că, trăind vremuri de sărăcie duhovnicească, uneori până şi preoţii sunt mai îngăduitori decât trebuie. Un exemplu minor: toţi preoţii ale căror soţii poartă batic în biserică vorbesc despre importanţa acestui simbol. Iar cei ale căror soţii nu poartă batic spun că în fond asta nu are nicio importanţă. Chiar dacă sunt împotriva fariseismului, nu sunt împotriva baticului. Bine face femeia care îl poartă din smerenie şi pentru a recunoaşte că împlinirea ei vine prin bărbat. Aşa cum cred că rău face femeia care, atunci când se împărtăşeşte, îşi scoate batista în care, înainte să o spele,

şi-a suflat nasul, şi şi-o pune pe cap.)

Nu a existat niciun sinod prin care să se stabilească cu câţi centimetri mai jos de genunchi trebuie să fie fusta femeilor creştine. Dar sute de ani aceasta nu a fost o problemă. Şi nici astăzi, când de sub unele fustiţe se observă începutul de celulită, fetele nu vor primi de la biserică un îndreptar vestimentar amănunţit de acest gen.

Viaţa în lume presupune curajul permanent de a alege. În mănăstire e mai simplu: uniforma e neagră. În lume trebuie să ştii să te îmbraci astfel încât să nu-i sminteşti pe alţii nici prin extravaganţă, nici prin habotnicie.

Problema îmbrăcăminţii este foarte importantă pentru tine, dacă vrei să te pregăteşti să fii soţie. Există două riscuri: să arăţi sexy, şi atunci un băiat aşezat nu se va uita la tine, sau să arăţi prea „duhovnicească”, şi atunci un tânăr echilibrat se va feri de tine ca de o fanatică.

Cum să te îmbraci pentru a fi luată în seamă de alţii? Nu e greu să dai un răspuns pripit: „Fii ca mass-media, care dă filme cu violenţă numai pentru că o cere piaţa”.

Cum să te îmbraci ca să fii luată în seamă de viitorul tău soţ? În aşa fel încât el să poată citi pe hainele tale anumite trăsături sufleteşti. Îmbracă-te în aşa fel încât să ştie ce vrei să fii pentru el. Pentru desfrânate e uşor să se expună: e foarte simplu să îşi găsească hainele potrivite; de când cu moda Tanga nici nu trebuie să mai se obosească gândindu-se la vestimentaţie. Dar pentru tine e greu. Ştiu că e greu, şi îmi dau seama că ar fi fost mai simplu dacă ar fi existat nişte norme precise prin care frumuseţea lăuntrică să fie evidenţiată la maxim prin vestimentaţie.

Încearcă să găseşti în rândurile mele nu indicaţii precise, ci repere.

Uite însă o indicaţie precisă, cu care s-ar putea să nu

fii de acord. De aceea îţi repet că s-ar putea să greşesc făcându-mi publice părerile prin această carte (s-ar putea să par prea tradiţionalist; măcar de aş avea virtutea de a fi tradiţionalist! Pe cât de mare este aversiunea pe care o am faţă de farisei, care vor să fie tradiţionalişti dar nu sunt, pe atât de mare este respectul pe care îl am faţă de cei a căror viaţă este luminată de Duhul Sfânt. Aceştia, fără a-şi trâmbiţa tradiţionalismul, îl practică.).

Indicaţie: cred că e bine ca fetele să nu îşi vopsească părul. Cred că o fată care se vopseşte poate fi mai frumoasă, mai senzuală decât una care nu o face, dar nu mai poate fi ea însăşi. Nu pretind că poziţia mea faţă de vopsitul părului e cea mai bună. Mama unui părinte duhovnic pe care îl apreciez mult şi-a vopsit părul. E o femeie în vârstă, şi încearcă să ducă o viaţă creştină. Deşi vrea să înveţe de la fiul ei cât mai multe despre trăirea ortodoxă, totuşi în problema vopsitului nu împărtăşeşte punctul de vedere al acestuia.

Eu nu sunt de acord cu opinia unor creştini habotnici care spun că cine moare cu părul vopsit se duce în iad. Dar cred că cine îşi vopseşte părul şi încearcă să îşi cultive o nouă identitate, în loc de a se regăsi, se îndepărtează de sine. Numai pentru vopsitul părului nu cred că s-a dus nimeni în iad. Dacă printre cei care au ajuns acolo au fost şi femei care s-au vopsit (şi sunt destule), au ajuns nu din cauza vopselei, ci din cauza întregului mod de viaţă în care au refuzat să primească înnoirea pe care o aduce Hristos.

Ca să nu lungesc acest capitol, voi reveni la întrebarea la care am promis un răspuns: „Şi cu sânii, cum rămâne?”

S-au făcut sondaje de opinie în rândul bărbaţilor: „Ce vă place la o femeie?” Rezultatele au fost favorabile pentru părul lung şi pentru sâni. Părul lung îmi place şi mie. O fată cu păr lung mi se pare mult mai drăguţă decât una cu

păr scurt. Totuşi, gusturile nu se discută (deşi poate constata oricine că o fată tunsă băieţeşte capătă, chiar dacă nu de la început, trăsături masculine, atât fizice cât şi psihice). Iar în argumentări teologice nu intru aici.

Cât despre sâni… Observăm cu uşurinţă, mai ales vara, că există mai multe categorii de fete: cele care poartă tricouri care le fac pieptul cât mai accesibil privitorilor (şi care au un aer sfidător, se cred superstaruri), cele care poartă haine cuminţi, neîncercând să iasă în evidenţă prin bust, şi cele care se îmbracă mai bătrâneşte, fiind complexate că nu au „plămânii” destul de dezvoltaţi. Mai sunt şi alte categorii, dar mă voi opri numai la primele două de mai sus.

Un prieten, căsătorit de altfel, îmi spunea că marea lui ispită ar fi să se culce cu o femeie cu sâni mari, cum apar în reclamele din ziare. Fiind creştin, rezistă, dar ispita e ispită. I-am spus că dacă mi-ar da cineva o asemenea femeie, nu aş şti ce să fac cu ea: dragoste ştiu că nu pot face decât cu soţia mea.

Bărbaţii văd mai ales sânii care se vor văzuţi. Adică numai dacă îţi păzeşti ochii foarte bine reuşeşti să treci peste o zi de vară fără să vezi măcar un piept bine dezvoltat. Când îmi pică ochii, fără să vreau, într-un asemenea perimetru, mă uit imediat la faţa posesoarei. Sunt curios să văd cum arată stăpâna unei asemenea „avuţii”. Şi crede-mă că uneori mă uit cu compătimire.

Ea nu are nicio vină că are pieptul mai dezvoltat. Dar să te îmbraci în aşa fel încât trecătorii să îţi admire pieptul dovedeşte că vrei să fii tratată ca un obiect de procurat plăcere. Uneori îmi vine să zâmbesc când întâlnesc privirile lor fatale, care aşteaptă şi din partea mea o sclipire de admiraţie. Dar nu prea am ce să admir.

Poate că dacă nu aş fi topit după soţia mea, la prima sarcină (când a luat vreo douăzeci de kilograme), aş fi

simţit nevoia de a-mi odihni ochii pe trupuri străine. Dar nu am simţit această nevoie. Şi, chiar dacă aş fi simţit-o, m-aş fi luptat cu ea: la început majoritatea ispitelor sunt mici, şi dacă le primeşti, vin altele mai mari.

Ce să mai lungim discuţia: ai pieptul bine dezvoltat? Foarte bine: păstrează-l pentru soţul tău, nu îl expune la toată lumea. Pentru că dacă îl expui îşi pierde termenul de garanţie. Se strică. Adică vreau să spun că te strică pe tine. Chiar dacă nu îţi dai seama. Frumuseţea trebuie sugerată, nu arătată cu degetul!

Nu ai pieptul bine dezvoltat? Eşti o „ruşine” pentru societate! îi lipseşti pe cei care trec pe lângă tine pe stradă de ocazia de a înghiţi în sec. Ştii că societatea nu are nimic să îţi reproşeze, dar poate că prietenii tăi ţi-au reproşat acest defect al tău. Culmea prostiei: un absolvent al Facultăţii de Teologie nu a vrut să se căsătorească cu o fată pentru că avea „un sân mai mic şi unul mai mare”. Şi ar fi râs lumea de el. O prietenă de-a mea mi-a spus că i-a fost prezentată acestui tip pentru o posibilă prietenie. Dar tipul i-a găsit şi ei nod în papură. I-am spus fetei: „Bine că nu te-ai măritat cu el, că dacă ăsta e criteriul pentru care a respins o fată aşezată, nu m-aş mira să ia o proastă numai pentru că are sânii identici”. Să nu te întristezi dacă mai mulţi tineri te vor evita numai pentru că ai pieptul mic. Poate că mintea lor e de o mie de ori mai îngustă decât pieptul tău. Aşa că nu ar trebui să te întristezi: nu e o pierdere reală pentru tine faptul că unii se poticnesc de această groaznică şi decepţionantă „malformaţie” de care suferi. Va veni şi cel care va şti să te iubească sincer, care te va lua de soţie fără să suspine după nişte sâni mai proeminenţi. Dumnezeu ştie de ce te-ai născut aşa. Nu e scris niciunde că „toate fetele se pot bucura de frumuseţea nunţii, în afara celor care au mai puţin de 48 de centimetri la plămâni”. Ştii care e diferenţa dintre tine şi o fată care

se crede tare datorită unui implant cu silicon? Te las pe tine să răspunzi la această întrebare.

Cine crede că prin expunerea pieptului privirilor trecătorilor câştigă ceva, se înşală. E doar o formă, mai nevinovată ce-i drept, de prostituţie. În ultima vreme e un lucru de glorie să o fi „bombă sexy”. Gândeşte-te cum ar fi ca peste zece ani femeile de serviciu să fie considerate cele mai geniale femei. Ar fi ridicol, nu? La fel mi se pare şi considerarea unei bombe sexy drept o femeie ideală. O astfel de femeie observă că la vederea picioarelor ei bărbaţii leşină. Şi crede că etalonul sunt aceşti admiratori ai ei. Numai că admiratorii sunt de o calitate sufletească îndoielnică. Nu îi pot aduce nicio urmă de bucurie adevărată în suflet. Cât priveşte plăcerile trupeşti, ele nu satură. Ele nu fac altceva decât să trezească dorinţa unei alte plăceri. Mai mari. Şi uite aşa se intră într-un cerc vicios. Bombele sexy nu sunt fericite. Ele mimează fericirea din nevoia de a rămâne în topul aplauzelor. Dacă şi-ar face publice frământările ar fi ironizate de mass-media. Şi le e frică de aşa ceva: pentru că meseria lor e să fie bombe. Şi se tem de o viaţă în care ar trebui să facă altceva.

Circulă destule dezvăluiri legate de tristeţea unor bombe sexy sau a unor superstaruri care renunţă pentru o clipă la înfăţişarea publicitară pentru a fi sincere şi a recunoaşte că viaţa le este plină de amărăciune (am auzit că Céline Dion a vrut să se sinucidă pentru că nu se consideră destul de frumoasă. O fi asta o dovadă a bucuriei pe care o aduce celebritatea?).

Revin la tema principală a cărţii: vrei să te măriţi? Caută un om cu care să poţi duce o viaţă de familie. Dacă alegi un machoman, ai toate şansele să dai greş. Soţul nu e o fiinţă pe care o ţii ca pe un tablou toată ziua. De un machoman te plictiseşti repede. Pe cât de mare e atracţia

celor care aleargă după astfel de „masculi” înainte de a pune mâna pe ei, pe atât de mare e decepţia care urmează: ei nu sunt buni aproape la nimic. Sunt doar maşini de făcut sex (uneori, nici măcar atât).

Caută un om alături de care să poţi trăi până la sfârşitul vieţii. Caută un om cu care să poţi sta de vorbă, un om care să te înţeleagă. Caută un om care să poată fi un tată bun pentru copiii pe care îi veţi avea. Caută un om pe care să îl poţi iubi, nu doar să îl admiri. Şi dacă cel pe care îl alegi e de o frumuseţe răpitoare, nu e nimic rău. Rău era să fie doar frumos la trup. Iar dacă nu e neapărat cel mai frumos din lume, dar ştie să te înconjoare cu dragoste, ştie să te înţeleagă, nu e nevoie să îţi spun că nu ai pierdut nimic.

Uite, cazul meu: de când ne-am căsătorit, fruntea mea a crescut pe laterale cu vreo trei centimetri. Asta nu mă îngrijorează: ştiu că soţia mă va iubi la fel de mult. Chiar dacă atunci când ne-am căsătorit a contat pentru fiecare dintre noi frumuseţea fizică a celuilalt, cu timpul dragostea a crescut atât de mult încât eu voi fi acelaşi pentru ea, cu sau fără chelie.

Nu vreau să înţelegi cumva că îţi recomand să iei un soţ urât. Atunci când te măriţi, să îţi iei un om care să îţi placă foarte mult. Chiar dacă ceea ce străluceşte pe faţa lui e frumuseţea sufletească.

Îmi zicea Claudia că nu înţelege cum naşa fiului nostru e atât de încântată de cât de frumos e soţul ei, care ei nu îi pare foarte frumos. I-am spus: „Fiecare om îşi caută perechea pe care să o admire şi de care să fie admirat. ćie nu îţi place cum arată el. Dar nici tu nu îi placi lui. Important este să îi placă soţiei sale. Aşa cum important este să îmi placi şi tu mie”.

Nimeni nu poate spune că a descifrat tainele dragostei. Nici eu nu am această pretenţie. De aceea nu

am încercat să precizez un anumit model al frumuseţii ideale. Pentru că întotdeauna vor exista fete care vor avea un alt model de frumuseţe.

Dar există şi aici, ca şi în celelalte aspecte ale legăturii dintre doi tineri care vor să îşi unească vieţile, câteva principii care stau în picioare oricând. Sper că vei putea să le descifrezi singură. Eu am încercat să îţi pun înainte câteva. Nu cu „liniuţă”, ca la şcoală. Ci în aşa fel încât, dacă trezesc ecou în sufletul tău, să îţi sară în ochi. Iar dacă nu au trezit acum, poate că vor trezi altă dată, când altcineva te va ajuta să le înţelegi mai bine în alt fel. Iubind!

Geniul şi femeia de serviciu

„Prostul nu e prost destul dacă nu e şi fudul…”

Unii oameni proşti nu vor să îşi dea seama că acest proverb se referă în mod direct la ei. Şi, când se gândesc să se însoare, vor să găsească: „o femeie frumoasă, deşteaptă şi cu bani”.

Care e problema? Problema e că dacă vor întâlni o femeie cu aceste „harisme”, şansele lor de a pune mâna pe ea sunt minime. Cred că e normal ca fiecare om să îşi cunoască într-un fel limitele. Să nu încercăm să ne întindem mai mult decât ne e plapuma. Eu nu sunt geniu. Mi-am luat o soţie pe măsura mea, facem o echipă bună. Cum era să mă căsătoresc cu o femeie genială şi să discut cu ea numai cu dicţionarul în mână?

La acest capitol nu voi expune prea multe idei, ci doar câteva care mi se par importante.

Cred că soţii care se află pe trepte foarte diferite pe scara intelectuală pot face un cuplu fericit numai dacă depun mari eforturi. Nu e imposibil, dar e foarte greu. Pentru că dacă oamenii nu împărtăşesc aceeaşi dorinţă pentru studiu, pentru cercetare, se vor plictisi unul de celălalt. Există însă şi posibilitatea de a se completa cu

succes.

Un mare om de ştiinţă să fie căsătorit cu o femeie cu studii medii? Chiar dacă nu îi poate spune la ce anume lucrează, ce anume încearcă să descopere, poate găsi la ea dragoste, înţelegere, susţinere morală. Dacă ea îl iubeşte îi poate fi de folos mai mult decât o femeie cu studii superioare care nu s-ar pricepe să îi fie aproape.

Ca să fii soţia unui om care excelează într-un domeniu (nu neapărat în ştiinţă, poate fi şi cazul sportului), trebuie să fii un antrenor ideal. Un sportiv îşi petrece destul timp alături de soţia sa. De aceea contează enorm care este atmosfera din casă. Dacă soţia îl încurajează, el va prinde puteri. Dacă soţia îl bate la cap cu toate prostiile, el va căuta să petreacă cât mai puţin timp în prezenţa ei. Acelaşi lucru se întâmplă şi în situaţia inversă, când femeia excelează într-un anumit domeniu şi bărbatul îi este sprijin.

Întrebare: „dacă soţia e mult mai deşteaptă decât bărbatul ei, pot avea parte de o convieţuire fericită?”

Răspuns: depinde de amândoi. Detaliile sunt foarte importante, şi un răspuns tranşant nu poate lămuri situaţia.

În principiu răspunsul este totuşi negativ. Numai dacă există o motivaţie care îi leagă mai puternic decât forţa care îi separă, decât forţa alcătuită din mândrie şi din egoism.

De obicei intelectualii sunt foarte mândri. Sunt conştienţi de superioritatea lor şi îi privesc pe ceilalţi de sus. Ei sunt „iniţiaţi”, ceilalţi sunt profani. Foarte greu un intelectual reuşeşte să reziste ispitei orgoliului. Şi ce dragoste poate fi între o femeie căreia îi este ruşine de bărbatul ei şi un bărbat care trăieşte sub presiunea „genialităţii” soţiei sale? Cred că le e bine numai dacă se armonizează pe alt plan, spiritual sau sexual.

Nu e de mirare că o femeie cu un nivel intelectual ridicat ia în căsătorie un bărbat numai pentru că i-a testat virilitatea mai înainte. Intelectualii nu sunt oameni nepătimaşi. Mulţi dintre ei cad în anumite păcate pe care încearcă să le prezinte celorlalţi ca fiind foarte fireşti. Speculaţiile lor par interesante, dar rămân departe de adevăr. Dacă ne referim la cazurile intelectualilor care s-au căsătorit cu femei foarte frumoase şi senzuale, deşi nu foarte deştepte, explicaţia acestei situaţii e foarte simplă: ei nu pot studia şi scrie 24 de ore din 24. Mai au nevoie şi de repaus. Or acest repaus poate fi foarte plăcut dacă e petrecut în preajma unei soţii atrăgătoare.

Dacă e vorba de compatibilitate duhovnicească, atunci nu mai e nicio problemă între soţi. Oricât de genial ar fi el, legătura cu soţia sa e foarte trainică. Deşi ea are numai zece clase, inima ei e de aur.

Petre ćuţea, marele filosof român, zicea că e de o mie de ori mai valoroasă o babă credincioasă de la ţară decât un intelectual ateu cu un ştiu câte diplome. Cu atât mai mult pentru un intelectual credincios este mai valoroasă o femeie credincioasă decât una cu prea multe studii. Pentru că îi poate fi sprijin. Intelectualul poate descoperi că de fapt inteligenţa ruptă de credinţă e stearpă.

Aş putea continua cu explicaţii legate de faptul că nu e neapărată nevoie ca soţii să aibă acelaşi I.Q. Dar cred că mai bine aş face dacă te-aş sfătui să îţi cauţi un soţ care să fie pe măsura ta.

Întrebare: „Câţi proşti sunt în lume?”

Răspuns: „Destui”.

Întrebare: „Sunt ei predestinaţi la nefericire, sunt ei predestinaţi să aibă parte de căsnicii triste?”

Răspuns: „Nu. Există oameni mai greoi la minte decât ceilalţi, pe care lumea îi consideră proşti. Şi eu îi consider tot proşti. Dar asta nu îi obligă pe aceşti oameni

proşti, care îşi aleg meserii cărora le pot face faţă, să fie nefericiţi. A fi prost nu înseamnă a fi nefericit. Tot aşa cum a fi deştept nu înseamnă a fi fericit”.

Prin cuvintele „fericiţi cei săraci cu duhul”. Hristos nu i-a fericit pe cei proşti, ci pe cei smeriţi. Asta nu înseamnă însă că proştii nu pot fi smeriţi.

Asta nu înseamnă că proştii nu pot fi fericiţi.

De ce scriu despre proşti, când cei care citesc cărţi nu se simt proşti?

Pentru că am avut destule prietene complexate de faptul că nu le duce mintea prea tare. Uneori tocmai faptul că cineva are impresia că nu e prea deştept e o dovadă de inteligenţă (am chiar o prietenă, fostă şefă de promoţie la una dintre secţiile din A.S.E., care se plângea că nu e destul de deşteaptă pentru bărbatul ei; a fi şefă de promoţie la A.S.E. nu înseamnă şi a fi deştept, dar dacă îţi dai seama de limitele tale, cel puţin nu ajungi la fudulie).

De ce scriu despre proşti? Tocmai pentru că nu îi compătimesc. Tocmai pentru că nu am de ce să îi compătimesc. Îi compătimesc pe farisei, pe zgârciţi, pe alţii. Dar nu pe proşti. Pentru că, deşi prostia e rea, proştii nu sunt răi. Poţi fi prost, dar poţi fi de o mie de ori mai fericit decât un geniu închis în sine.

Iar dacă nu îi compătimesc nici pe proşti, pe cei de o inteligenţă mediocră cu atât mai puţin. Oamenii „superiori” se simt tare siguri pe ei, căci există făpturi care gândesc mai rar decât ei. Dar oamenii superiori sunt atât de mulţumiţi de ei înşişi încât nu mai pot vedea nimic în jur. Narcisismul îi sufocă.

Fac apologia prostiei? În niciun caz. De multe ori prostia a făcut mult rău oamenilor. Vreau doar să îi încurajez pe cei consideraţi mediocri, pe cei care nu au reuşit nici să ajungă la olimpiade, nici să ia premii la şcoală. Pe cei pe care părinţii i-au jignit în nenumărate

rânduri şi care sunt inhibaţi din cauza „mediocrităţii” lor. Vreau să le spun că pot fi foarte fericiţi în viaţa de familie.

Să revenim la subiectul compatibilităţii intelectuale. E foarte important ca soţii să ştie să se muleze fiecare după structura celuilalt. Unui soţ îi place să meargă la teatru. Celălalt, chiar dacă nu se simte în largul lui privind un spectacol, trebuie să lase de la el.

Unuia îi place poezia. Celălalt ar face bine să citească şi el câteva volume de versuri. Viaţa de familie presupune o schimbare permanentă în care fiecare încearcă să fie şi mai aproape de celălalt.

Compatibilitatea intelectuală nu e greu de sesizat. Totuşi, pot apărea şi erori. Din dorinţa prea mare de a ajunge la căsătorie, unul poate face eforturi mari pentru a mima această compatibilitate. Să zicem că el memorează tone de poezie numai ca să o bucure pe ea. După nuntă însă, elanul îi scade. S-a săturat de atâta efort intelectual. Şi nu mai citeşte nicio poezie vreme de câţiva ani. Am impresia că soţii nu trebuie să fie după acelaşi calapod: dacă unuia îi place poezia, iar celuilalt nu, mai bine nu se căsătoreau. Există o grămadă de mici preferinţe care, luate în parte, nu par foarte importante. Dar în momentul în care unul dintre soţi e indiferent faţă de preferinţele celuilalt, atunci apare o rupere.

Să zicem că soţul e mare iubitor de fotbal. Dacă soţia în loc să îl lase să meargă pe stadion îi impune să o ducă la operă, s-ar putea ca niciunul dintre ei să nu ajungă unde îşi doreşte; ba s-ar putea chiar ca ea să ajungă la spital.

Nu îmi place fotbalul. Mi se pare un sport dur. Şi dacă aş fi femeie nu m-aş simţi bine ştiind că am luat un bărbat care duminică după-amiază merge pe stadion. Cred însă că nu aş fi luat de soţ un asemenea om, pur şi simplu, pentru că cei care merg la meciuri de fotbal au o anumită structură sufletească pe care nu cred că aş fi putut să o

apreciez. Dacă totuşi m-aş fi măritat cu un astfel de om, cred că aş fi dus o luptă serioasă pentru a-l convinge să renunţe la pasiunea sa. Pasiunile oglindesc inima omului. Şi un iubitor de fotbal va face foarte greu faţă unei iubitoare de operă.

Soţia mea nu se supără că uneori joc baschet. Ea nu ştie să joace. Eu joc pentru că mă relaxează. După ore întregi la masa de scris, creierul meu oboseşte. Şi, de câteva ori pe an, joc baschet. Puteam juca şi mai des. Dacă soţia mi-ar fi spus că vrea să ne plimbăm, sau să mergem la un film bun (filmele bune sunt ca şi vulturii de la noi din ţară: pe cale de dispariţie), aş fi făcut-o. Numai înotul mă relaxează mai bine decât baschetul. (Dar unde să înot, când majoritatea piscinelor şi ştrandurilor sunt infecte?)

Am făcut mulţi ani sport de performanţă (tenis de câmp, înot, baschet), şi organismul a rămas cu o obişnuinţă de a face mişcare. Chiar dacă la muncă fizică nu excelez, la sport mă descurc. Dacă soţia mea s-ar arăta indignată de faptul că mai fac mişcare, ar da dovadă de dragoste puţină. Fiecare dintre soţi trebuie să ştie să îl lase pe celălalt să respire. Asta câtă vreme pasiunea unuia nu este dăunătoare echilibrului familiei. Microbistul este prin definiţie un om violent. Dacă echipa favorită câştigă, dă de băut la toţi „tovarăşii”. Când echipa favorită pierde, dă bătaie la toată familia. Trebuie să îşi verse necazul pe cineva.

Există trei feluri de pasiuni: unele care fac rău echilibrului familiei, altele care îi fac bine, şi altele care nu afectează acest echilibru. Numai cele din prima categorie trebuie tăiate din rădăcină, celelalte pot fi menţinute.

La acest capitol trebuie vorbit şi despre compatibilitatea cu meseria celuilalt. Poate că un bărbat nu vrea ca viitoarea lui soţie să fie secretară, iar ea susţine că nu se pricepe la altceva. E important să nu apară

tensiuni din acest motiv.

În acelaşi timp viaţa poate oferi surprize mari. Să spunem că un medic rămâne fără loc de muncă. Dacă soţia îl părăseşte (deşi nu are un motiv serios pentru aceasta), arată că nu s-a măritat cu omul, ci cu meseria acestuia. Nu căuta să te legi de o meserie sau de o funcţie. Azi e ministru, peste patru ani e puţin probabil să mai fie.

„Da, dar banul rămâne ban”. Asta nu mai ţine de potrivirea intelectuală, e căsătorie din interes 100%.

Cred că e firesc ca soţii să înveţe unul de la celălalt şi fiecare să se lase modelat de către celălalt. Există o artă de a modela şi o artă de a te lăsa modelat. În principiu, e firesc ca bărbatul să fie cel care modelează (şi din acest motiv, de obicei, soţii sunt cu câţiva ani mai mari decât soţiile; ar fi normal ca diferenţa de vârstă să fie completată şi de o anumită maturitate intelectuală).

Dar nu numai bărbatul modelează. Nu e el profesorul şi femeia eleva. E adevărat că, din orgoliu, unii bărbaţi refuză să înveţe de la soţiile lor. Dar nu au decât de pierdut din asta.

De exemplu, în viaţa mea am scris două piese de teatru cu subiect religios. Una, în primul an de facultate. După care am ajuns la concluzia că nu e bine să mai scriu, că teatrul e deşertăciune, etc. Mă molipsisem de curentul anticultural care are simpatizanţi şi prin Facultăţile de Teologie.

Eram decis să nu citesc decât literatură religioasă şi să nu mai scriu teatru. Dar, fiind prieten cu Claudia, mi-am schimbat punctul de vedere. Cea de-a doua piesă de teatru pe care am scris-o a fost pentru mine dovada modului în care m-a ajutat Claudia să înţeleg cultura. Mai avem şi acum puncte de vedere diferite. Dar mergem în aceeaşi direcţie. Claudia e cel mai bun cenzor al meu. Am vorbit deseori la radio şi în conferinţe, şi de fiecare dată

aşteptam verdictul ei. Chiar dacă realizatorii erau de obicei foarte mulţumiţi de discursul meu, Claudia era termometrul cel mai bun.

Vreo doi ani de zile am predicat (cu binecuvântarea preoţilor slujitori) la două biserici din Bucureşti; în primul an de zile în centrul capitalei, la Biserica Scaune unde este cunoscuta icoană făcătoare de minuni a Maicii Domnului, şi în al doilea an într-o zonă mai periferică, unde mi-a fost mai uşor să fiu la înălţime: credincioşii, nefiind oameni cu studii, voiau să asculte predici mai simple.

La Biserica Scaune nivelul intelectual al credincioşilor era ridicat. Şi de această dată termometrul meu a fost Claudia. Ea îmi spunea dacă a fost bine sau nu. Deşi uneori mă mâhneam, că mi se părea că ţine prea fix evidenţa greşelilor şi că trece cu vederea partea bună a predicii, mi-au prins bine observaţiile ei. Ce să mai spun, aş dori fiecărui soţ o antrenoare care să îl ajute să dea la iveală tot ce e mai bun în el, şi fiecărei soţii un antrenor pe măsură.

Şi cu cât dragostea va fi mai mare, cu atât roadele vor fi mai bogate.

Banii vorbesc!

„Banul este ochiul dracului”. Ciudată afirmaţie! Nu cred că banul este nici ochiul, nici urechea, nici gura dracului.

Banul este un cuţit. Îţi poate fi de folos sau te poate tăia. Depinde de cum îl foloseşti.

Cred că ideea că banul e ochiul dracului le convine mai ales prietenilor dracului. Pentru că răspândeşte neadevărul potrivit căruia cel ce foloseşte banii trebuie să se lase murdărit de ei.

Vom vorbi acum despre o situaţie care pare să confirme că banul poate fi „ochiul dracului”; vom vorbi despre cea mai murdară formă de prostituţie, de căsătoria

pentru bani. Un părinte observa că e mai scumpă o femeie gonflabilă decât o prostituată! Observaţie dureroasă. Dar inexactă. Compara preţul prostituatei de care te foloseşti o singură dată cu cel al femeii de plastic care poate fi „reutilizată”.

Femeia de plastic se aseamănă cu femeia care se vinde ca soţie unui bărbat cu bani. Ce e mai ruşinos, să faci orgii sexuale numai pentru a-ţi câştiga pâinea pentru familie (cum fac unele mame disperate în ziua de astăzi) sau să te vinzi cu totul, definitiv, pe un sac cu bani?

Lumea contemporană le arată cu degetul pe prostituate, „pleava societăţii”, şi le laudă pe fetele care s-au măritat din interes. Dacă ascultăm bârfele legate de căsătoriile din ziua de azi, constatăm că pentru unii e mai importantă situaţia materială a soţilor decât iubirea dintre ei. „Ce dacă e urât, taică-său are pământ la ţară…” „Ce dacă nu are studii, are o moştenire…” Nu cred că e nevoie să repet prea multe comentarii de acest gen. Când doi tineri se căsătoresc din dragoste, comentariile sunt: „O să vadă ea, dragostea trece… O să îi pară rău că nu a luat pe unul mai cu bani!”

Pentru cei care nu cred în Dumnezeu e lesne de înţeles de ce la baza nunţii trebuie să stea sacul de bani. Dacă singurul lucru important îl reprezintă plăcerile lumeşti pe care le cumperi cu bani, a nu ţine cont de banii celui cu care te căsătoreşti înseamnă a te juca cu propria fericire.

Observăm o goană după bani mai palpitantă decât goana după aur. După bani fuge toată lumea. Sau cel puţin aşa ne place să credem. Când aflăm că sunt unii care nu aleargă după bani ne grăbim să îi catalogăm drept bisericoşi, pocăiţi, extremişti.

„Dumnezeul nostru e banul! Banul aduce mâncare, banul aduce băutură, banul aduce case şi maşini scumpe”.

De acord.

Şi ce altceva mai aduce banul? Aduce fericire? Nu! Vedem că oricât de mari averi ar avea oamenii, tot nu sunt mulţumiţi. Caută să le sporească, indiferent de preţul plătit. E uşor să observăm că banul nu aduce decât iluzia fericirii, a unei fericiri viitoare de tip „fata morgana”: întotdeauna sperată, niciodată atinsă. Bogaţii aleargă hipnotizaţi să strângă orice, oricât, oricum. Şi ce obţin de fapt? Numai deşertăciune. Cum mor bogaţii? Mor fericiţi? Nu, în niciun caz. Mor trişti, trişti că nu au reuşit să obţină şi mai mult profit.

Sunt unii bogaţi care caută să facă vâlvă, să spună lumii întregi cât de mult i-a împlinit bogăţia. Dar în asemenea afirmaţii nici măcar ei nu cred. Au însă impresia că trebuie să salveze cumva aparenţele. Şi uneori reuşesc, mărturia lor convingându-i pe naivii care încearcă să le urmeze exemplul că se află pe drumul cel bun.

Să revenim la ale noastre. De ce s-ar căsători cineva pentru bani?

Unii se căsătoresc pentru bani pentru că s-au săturat de sărăcie. Au avut o copilărie plină de lipsuri, plină de necazuri şi le e groază că ar putea trăi o viaţă întreagă cu astfel de „desfătări”.

Mai ales fetele se mărită pentru bani. Au fost impresionate într-un mod neplăcut de ceea ce au văzut la părinţii lor şi atunci au impresia că printr-o căsătorie cu un bogat nu vor mai avea lipsuri materiale. Impresia aceasta e oarecum justă. Vor lipsi hainele vechi şi mesele sărăcăcioase. Dar griji tot vor exista. Omul se obişnuieşte repede cu binele. Nu după multă vreme vor începe să îşi dorească lucruri din ce în ce mai scumpe şi iarăşi se vor simţi neîmplinite. Eu nu vreau acum să despic fiul în patru. Nu vreau să le arăt cu degetul pe fetele care se căsătoresc pentru bani. Vreau doar să le atrag atenţia că nu ştiu ce

fac.

Am o vecină de vreo şaisprezece ani care umblă cu un tip cu o maşină de lux. E foarte mândră de sine. Merge cu nasul pe sus. Când mă gândesc la ea înţeleg ce viaţă tristă au fetele care trăiesc cu tipi cu bani. Sunt în permanenţă stresate de gândul că vor fi părăsite şi că va trebui să îşi caute un alt „ocrotitor”. Ce rezolvă o fată de genul ăsta când, după multe căutări, va pune mâna pe un bărbat şi îl va convinge să o ia de nevastă? La început va fi mulţumită: perioada de hăituială s-a terminat, a prins „iepurele”. Dar ce viaţă va avea lângă el?

Va avea toate genţile şi pantofii pe care îi doreşte, va mânca oricât de multă pizza mexicană doreşte, va avea la fiecare masă îngheţată. Ei şi?

Omul are aspiraţii mai înalte. O vreme va căuta să se mintă, spunând: „M-am scos”. Dar timpul va lovi în această minciună. Şi ea va ceda, va recunoaşte că bogăţia nu o mulţumeşte, că are nevoie de mai mult. De obicei problema se rezolvă cu un amant pe care îl susţine din ce prisoseşte de la „masa bogatului”. Să fie oare amantul veriga lipsă în drumul spre fericire? Iată că aspiraţiile cele înalte s-au rezumat la câteva nopţi de dragoste şi la momente de „înţelegere”. Compromisul o satisface. De ce? Pentru că are dulceaţa lucrului interzis, dulceaţa fructului oprit. Viaţa nu mai e monotonă: e pasionantă şi pasională. Fiecare clipă în braţele amantului înseamnă explozie de bucurie (nu chiar fiecare clipă, dar majoritatea, până intervine şi aici rutina…).

Pentru ce s-a căsătorit atunci fata? Ca să caute satisfacţie în braţele amantului? Şi totuşi, ce e rău în acest lucru? Probleme materiale nu are, amantul o iubeşte…

Voi atinge acum un subiect strâns legat de problema căsătoriei din interes. Cei care spun: „De ce să ne căsătorim? Ca să stricăm frumoasa poveste de iubire

dintre noi? Ca să ajungem la plictiseală şi apoi la despărţire?” dispreţuiesc nunta. Sunt marcaţi de numărul mare al divorţurilor (sau al căsniciilor care au eşuat fără să se ajungă la divorţ) şi atunci consideră că familia este un mediu ostil iubirii adevărate. Ei ajung la această concluzie nu pentru că nu şi-ar dori să se căsătorească, ci pur şi simplu pentru că sunt speriaţi de cazuistica negativă.

Numai dacă cineva le-ar pune înainte modelele familiilor fericite şi-ar mai schimba poziţia. Până atunci, preferă să se bucure de libertatea „relaţiei consensuale” (la ultimul recensământ au fost şi băbuţe care au spus că au relaţii consensuale cu vecinii, înţelegând prin aceasta relaţii de bună-înţelegere. Şi eu tot asta am înţeles. Uite-aşa, din cauza unor recenzori care nu au avut răbdare să explice întrebarea misterioasă despre relaţiile consensuale, s-a ajuns la concluzia eronată că românii sunt un neam de desfrânaţi).

Aceeaşi reţinere faţă de nuntă o au multe dintre fetele care se căsătoresc din interes: „Dacă nunta tot e un lucru trist, măcar să nu căutăm o căsătorie frumoasă, că aşa ceva este cu neputinţă. Măcar să ştim de la început ce să căutăm...” Şi uite-aşa se vând pentru câteva haine pentru nişte vacanţe la mare şi pentru o masă copioasă în fiecare zi.

Sunt femei care se căsătoresc nu pentru că ar avea nevoie de bani, ci pentru că vor să facă parte din lumea bună, să fie „doamna X” pe care să o invidieze toate colegele de şcoală profesională.

Întrebaţi un copil care priveşte telenovelele cot la cot cu grijulia şi inconştienta sa mămică despre trăsăturile oamenilor din „lumea bună”, aşa cum le înţelege din ceea ce a văzut pe ecran. El nu va spune că sunt oameni fericiţi pentru că au jacuzzi, vile luxoase, servitori şi limuzine, ci va spune (într-un limbaj simplu) că sunt nişte oameni

foarte trişti, obosiţi de minciună, de răutate, de intrigi. Asta e fericirea care domneşte în lumea bună. Am scris mai demult o poezioară în vers alb (pe care nu am publicat-o pentru că cineva mi-a spus că a găsit aceeaşi idee la un alt poet, şi că poate fără să îmi dau seama reprodusesem nişte versuri pe care le-am citit cu ani în urmă. Timpul a trecut, şi nu am găsit nicio poezie asemănătoare, aşa că o reproduc aici):

Carnaval

Cineva a organizat un carnaval ciudat.

În amintirea zilelor de demult, când încă oamenii nu uitaseră ce înseamnă sinceritatea, a fost organizat carnavalul fără măşti.

Invitaţii şi-au lăsat acasă tot arsenalul de produse de ascundere a feţei, între care fardurile erau cele mai nevinovate.

La început, spectacolul a fost apăsător:

fără măştile de zi cu zi oamenii nu se mai recunoşteau între ei.

Nici măcar prietenii vechi, nici măcar rudele.

Soţii şi soţiile se priveau reciproc, cu surprindere, de parcă s-ar fi văzut pentru prima dată.

După câteva ore însă, lucrurile au luat o întorsătură neaşteptată:

fiecare se simţea Mag de la Răsărit chemat să aducă daruri Copilului ce se ascundea în Celălalt.

Carnavalul a devenit asemenea unui Botez:

oamenii s-au lepădat de perfidele măşti şi şi-au dorit să rămână ei înşişi.

Limpezimea feţelor îi făcea să pară nişte colindători glăsuind: „O, ce veste minunată…”

Cred că oamenii din „lumea bună” ar avea nevoie de un astfel de carnaval. De altfel Hristos îi aşteaptă la un asemenea carnaval. Numai că nu au urechi să asculte

chemarea Sa. (Iată o excepţie: am citit de curând mărturia unei femei care avea o situaţie materială foarte bună – cu casă în cartierul lui Ceauşescu – şi care, venind într-o vizită turistică la o mănăstire „ca un fotomodel”, aşa scria ea, a simţit că trebuie să îşi schimbe viaţa, şi s-a călugărit. Cei din grupul cu care a venit au crezut-o nebună. Nu numai cei care se călugăresc ajung însă la lumină. Am cunoscut un parlamentar care s-a apropiat de Biserică abia după ce intrase în parlament. Abia aştepta să i se termine mandatul, să scape de murdăriile politicii, ca să ducă o viaţă închinată semenilor, o viaţă de slujire a aproapelui.)

Nu ştiu dacă merită cu adevărat să te lupţi ca să faci parte din lumea „bună”. Mi se pare că ai căuta să intri în mocirla intrigilor din care nu se iese decât la ultima suflare.

Poate că, întâmplător, omul pe care îl iubeşti are o condiţie materială foarte bună. Nu trebuie să pui prea mare preţ pe asta. Dar există pericolul ca, intrând în viaţa lui pe poarta căsătoriei, el să îţi reproşeze că te-a luat de la sărăcie şi te-a adus la lux. Ştiu, oamenii de calitate nu fac aşa ceva, iar tu îţi doreşti un soţ de aur, dar ţine cont şi de treaba asta: oamenii cu bani trăiesc după legea „fac ce vreau, banii îmi deschid orice porţi, sunt atotputernic”. De obicei banii te conduc spre egoism (nu banii de hârtie sau din bancă, ci patima banilor). Banii îl fac pe om comod. Un soţ comod ar fi o mare pacoste, pentru că ar lăsa toată greutatea familiei pe umerii tăi, mulţumindu-se să aducă bani (dar greutăţile nu sunt numai financiare).

Dacă te îndrăgosteşti de un om bogat care vrea să te ia de soţie, încearcă să te convingi că dragostea pe care ţi-o poartă e puternică. Altminteri, te va arunca deoparte, imaginându-şi că dacă te va plăti gras, îi vei păstra o amintire plăcută.

Ar fi mai bine să te căsătoreşti cu un sărac? Depinde

din ce cauză sărac.

Eu nu încerc să îţi spun că e de preferat să fie sărac sau bogat, frumos sau urât, geniu sau fraier. Asta vei decide tu, dar abia atunci când vei avea exemplarul în faţa ochilor. Mi se par naive femeile care construiesc portretul robot al soţului pe care îl aşteaptă („înalt, solid, blond, cu salariu brut de patru sute de dolari…”).

Soţul care te poate face fericită e altfel decât cel căruia ai încerca să îi descrii culoarea părului sau salariul brut. În clipa în care apare un bărbat în faţa ta, abia atunci îl poţi „scana” să vezi dacă e corespunzător.

Şi totuşi: e de preferat un sărac? Sunt săraci care nu vor să muncească. Te-ai simţi groaznic să fii pe post de „mama săracilor” şi să întreţii un soţ leneş. Dacă reuşeşti să convingi leneşul să muncească (că doar nu trăieşte din aer), te poţi gândi să îl iei de bărbat. Altfel vei avea ocazia să observi ramificaţiile numeroase ale leneviei. Şi nu îţi doresc.

Fiind obosit, şi aflându-mă într-o pană de idei, am întrebat-o acum pe Claudia: „Ce să mai scriu? Dacă e bogat s-ar putea să nu fie bine, dacă e sărac iarăşi s-ar putea să nu fie bine, ce să mai scriu?”

Sunt de acord cu răspunsul ei: „să fie harnic!” Unchiul meu a stat la noi câteva zile şi s-a mirat văzându-mă că gătesc, că fac curat, că încerc să o ajut cât mai mult pe Claudia.

„Ce, faci treaba femeii?”

Dacă am mai trăi ca acum câteva sute de ani, dacă numai eu aş avea serviciu şi Claudia s-ar ocupa numai de gospodărie, nu aş găti poate niciodată. Dar în ziua de azi viaţa e atât de grea, încât dacă ar munci numai bărbaţii, câştigând salarii medii, în câţiva ani familiile ar intra în inventar.

Nu vreau să mă laud cât sunt de harnic, aşa că voi

prezenta numai teoria (deşi mulţi soţi cunosc bine teoria, practica îi omoară!). Cred că în momentul în care a avut loc schimbarea prin care femeia a părăsit temporar gospodăria pentru a merge la serviciu, a suferit o traumă. Bărbatul nu a vrut să preia o parte dintre responsabilităţile ei, nu şi-a dat seama că ar trebui să o ajute.

„Bărbatul nu trebuie să mături, nu trebuie să gătească, nu trebuie să spele copiii la fund!”

Şi ce alternativă există, când soţiile cad de pe picioare de oboseală? Înţeleg de ce a apărut feminismul, deşi nu sunt de acord nici cu manifestările şi nici cu ideologia sa (aberanta idee a hirotonirii femeilor e una dintre caracteristicile sale principale).

Te vei mărita cu un om care trebuie să fie alături de tine nu numai în parc, în pat sau la biserică, ci cu un om care ştie să poarte greutăţile familiei. Adică întotdeauna să fie gata să te ajute atunci când nu mai ai putere sau răbdare. Mă refer nu la ajutorul celui care stă şi se odihneşte şi o dată pe săptămână pune mâna pe mătură şi făraş, ci la ajutorul celui cu care ai împărţit responsabilităţile, care a făcut „porţia” stabilită de comun acord şi care vine din proprie iniţiativă să preia o parte dintre sarcinile tale.

Să te ajute Dumnezeu să găseşti un soţ harnic! Dar nu unul care să te răsfeţe şi să te transforme într-o fiinţă leneşă, ci unul alături de care să fii întotdeauna bucuroasă că trăieşti!

Despre influenţa prietenilor

În zilele noastre cel mai mare rol în viaţa majorităţii tinerilor îl au prietenii. Prietenia este un lucru minunat atunci când te ajută să fii mai bun, când îi sprijini pe cei care au nevoie de ajutorul tău, când eşti ajutat de alţii atunci când treci prin momente grele. Despre prieteni nu îţi scriu prea multe acum, ca să nu lungesc cartea. Dar

câteva lucruri se leagă direct de tema noastră.

Referinţele din acest capitol vor fi legate strict de grupul de prieteni apropiaţi şi de modul în care influenţează ei opiniile cuiva care vrea să se căsătorească. Dacă întrebăm o sută de tineri ce sunt pentru ei prietenii, de cele mai multe ori vom auzi răspunsul: „Cei cu care mă distrez, cei cu care îmi petrec timpul liber”.

Deja de la vârsta liceului tinerii îşi formează un grup de prieteni cu care merg la petreceri, la discoteci, în parcuri şi în alte locuri. Prietenii sunt refugiul pentru toată oboseala, pentru toată plictiseala, pentru lipsa de înţelegere din familie de care are parte un tânăr. Nu e greu de observat lipsa de comunicare dintre generaţii. Şi toată încrederea, toată dragostea şi toate celelalte sentimente pe care tinerii ar fi trebuit să le aibă faţă de părinţi se răsfrâng asupra prietenilor lor, şi în mod special asupra unei persoane de sex opus.

Între prieteni există o relaţie foarte strânsă motivată de anumite caracteristici şi pasiuni specifice grupului. Ele constituie lipiciul care ţine laolaltă personalităţi foarte diferite.

În ceea ce priveşte viaţa de zi cu zi, tinerii creştini au mai multe variante: ori să îşi aleagă prieteni care să nu aibă nicio legătură cu Biserica, şi atunci această prietenie le va modela personalitatea într-o direcţie lesne de subînţeles, ori să se însingureze (ceea ce ar provoca mari tensiuni în sufletul celor care vor să trăiască în lume), ori să îşi aleagă numai prieteni credincioşi, dar acest lucru ar putea duce la o anumită incapacitate de a comunica cu ceilalţi. Sunt tineri creştini care, văzându-i pe alţii că trăiesc în patimi, în loc să îi mulţumească lui Dumnezeu că pe ei i-a ajutat să ducă o viaţă curată, îi consideră pe ceilalţi nişte paria, nişte sălbatici. Ei se poartă ca şi cum ceilalţi ar fi leproşi, şi nu le acordă atenţie. Se mulţumesc

să stea în „castelele” lor şi să privească lumea de la înălţime, încercând să creeze un ghetto creştin.

Mai există încă o variantă, care mi se pare mai riscantă decât variantele enumerate mai sus, dar şi mai bună: tinerii creştini să fie deschişi nu numai faţă de prietenii care le împărtăşesc convingerile religioase, ci şi faţă de ceilalţi, în măsura în care această deschidere nu este vătămătoare. Chiar dacă un tânăr care nu este credincios nu va putea înţelege universul lăuntric al tânărului credincios, totuşi, stând în preajma aceluia, îi va observa calităţile şi îşi va da seama că pentru a-i păstra prietenia trebuie să se poarte într-un anumit fel.

Unul din lucrurile care mi se par triste este faptul că mulţi creştini suferă de o anumită patimă: nu sunt consecvenţi. Adică în biserică se poartă într-un fel, iar în viaţa de zi cu zi în alt fel. Ca şi cum învăţătura creştină e bună doar într-un spaţiu precis delimitat al vieţii cotidiene. Vreau să spun aici că tinerii creştini nu îşi dau seama că trebuie să se poarte altfel decât prietenii şi colegii lor care nu au credinţă. Dau un exemplu clasic: mersul la discotecă (acum poate vei crede că sunt un inhibat care scriu contra discotecii numai pentru faptul că nu am fost acolo sau că nu ştiu să dansez; de aceea îţi spun că am dansat destul, şi că în discoteci mari erau puţini care dansau mai bine ca mine. Nu o spun ca laudă).

Ce e discoteca? E locul la care tinerii se duc să danseze, să îşi facă noi prieteni, să se simtă bine. „Părinţii sunt de multe ori neînţelegători şi nu îşi dau seama că în niciun alt loc nu e ca la discotecă”, spun fetele tinere, supărate.

Şi totuşi, ce e discoteca? Să fim realişti: e un loc în care patima desfrâului e regină. Sunt locurile în care cel mai tare e cel care ştie să danseze cât mai bine, care arată cât mai bine, care e cel mai senzual. Discoteca e locul în

care s-au murdărit multe poveşti de dragoste. Pentru că acolo înveţi că dragostea se arată prin mângâieri şi îmbrăţişări care nu au nimic în comun cu buna-cuviinţă. Ce să vorbim despre bună-cuviinţă? Cine nu e de acord cu distracţiile pe care le oferă discoteca e imediat înlăturat din cercul de prieteni. Discoteca e locul în care tinerii învaţă să se poarte unii cu alţii.

Dacă fata nu îl lasă pe prietenul ei să o strângă tare în braţe şi să o mângâie în timpul bluesurilor pe unde poate, înseamnă că nu îl iubeşte destul! E „prostuţă”. Celelalte prietene ale ei nu se împotrivesc. De ce ar fi ea altfel?

Cred că exemplul pe care l-am ales, discoteca, e unul dintre punctele de reper după care un tânăr creştin trebuie să se orienteze atunci când îşi alege prietenii. Dacă prietenii săi îl obligă să meargă cu ei la discotecă sau la petreceri destrăbălate, atunci nu e bine să stea alături de ei.

Îmi dau seama că pot părea extremist când scriu contra discotecii. Dar am simţit pe propria piele câtă mizerie îţi aduce în suflet acest loc. M-am apropiat de Biserică abia la sfârşitul liceului, şi am mers până atunci de multe ori în discotecă. Ori ca să agăţ o fată, ori ca să mă simt bine cu prietena mea. Am simţit pe propria piele cât de mult a stârnit în mine discoteca patima desfrâului, cât de tare a murdărit discoteca relaţia cu o fată. De aceea afirm că discoteca este o poartă sigură pentru întinarea unei prietenii frumoase.

Ştiu că mulţi se duc acolo din singurătate. Tinerii au mare nevoie de înţelegere, şi de multe ori îşi pun nădejdea în capriciile destinului: „dacă în discotecă vom cunoaşte perechea potrivită?...” Este adevărat că cele mai multe prietenii se leagă în discotecă. Totul e simplu: îţi place o fată, dansezi cu ea, dacă şi ea te place te lasă să o strângi

din ce în ce mai tare în braţe, după care urmează mărturisirea dragostei spontane, şi totul e gata. Dacă tinerii au terminat liceul e „politicos” să facă şi dragoste, tocmai pentru a cimenta noua relaţie.

Cât durează o prietenie înfiripată în discotecă? Puţin, foarte puţin. Sau, chiar dacă ţine câţiva ani, tot rău se termină. Dacă accidental cei doi se căsătoresc, divorţul va veni repede

Din câţi prieteni căsătoriţi am, cred că niciunul nu a făcut cunoştinţă cu perechea lui într-o discotecă. Înainte de a mă împrieteni cu Claudia am avut un moment de deznădejde că nu găsesc o fată pe sufletul meu şi mi-a trecut prin gând să mă duc măcar încă o dată la discotecă. Dar mi-am dat seama că dacă o caut la discotecă, voi găsi tocmai o fată alături de care nu pot avea decât o relaţie superficială. E foarte important locul în care sperăm să ne găsim perechea. Dacă o căutăm în locuri întinate, locul va murdări relaţia noastră. Nu spun că fetele de calitate nu calcă în discotecă. Dar cred că nu rămân cu o impresie bună. Şi, chiar dacă au intrat acolo într-un moment de singurătate, totuşi au simţit că aerul de acolo e urât mirositor. Nu vreau să vorbim aici mai mult despre discotecă, ci numai despre grupul de prieteni.

Prietenii vor să meargă la un film gen „Tăcerea mieilor”, film cu multe premii şi cu actori mari (mie mi-a părut rău că am văzut acest film; i s-a făcut multă reclamă, şi am crezut că e un film bun. Dar e plin de violenţă. Cred că şi continuarea lui, „Hannibal”, la fel de „instructivă”). Tu ai două variante: poţi să mergi, şi mintea ta se va întina de la prea multă violenţă, sau poţi să refuzi, şi atunci prietenii se vor supăra. Ce e bine să alegi?

Eu consider că prietenii adevăraţi sunt cei care nu impun nimic, ci îţi respectă libertatea de alegere. Şi dacă tu nu vrei să vezi un film, prietenii nu au un motiv real de

supărare. Pentru că fac referire la filme (ceea ce îţi spun este valabil în egală măsură şi pentru piesele de teatru), voi observa că nu în puţine filme este ironizată ideea de căsătorie.

Astăzi, filmele educă, filmele modelează, din păcate! Şi încetul cu încetul filmele impun un mod de viaţă. Ele prezintă ce e valoros şi ce nu merită atenţie. Or, cei care văd filme care prezintă familia drept o pereche de cătuşe nu vor putea înţelege decât cu greu de ce un prieten de-al lor vrea să se căsătorească. Ei vor face eforturi mari pentru a-l feri de o asemenea greşeală. Şi nu din răutate. Aceste eforturi sunt tocmai o dovadă de afecţiune: ei vor să atragă atenţia asupra pericolului căsătoriei, tocmai pentru că nu vor ca prietenii lor să sufere.

Există în grupurile de prieteni o solidaritate care se manifestă şi în faptul că vor să ducă acelaşi mod de viaţă. Cel care se căsătoreşte trădează grupul. Preferă o viaţă plictisită unei vieţi de distracţie. Sunt de acord că ei au dreptate dintr-un anumit punct de vedere. Ei nu înţeleg familia şi de aceea nu se gândesc la căsătorie. S-au molipsit de arhicunoscuta mentalitate potrivit căreia mai întâi trebuie să îţi „trăieşti” tinereţea, să te aranjezi profesional, şi abia apoi să te căsătoreşti. Câtă vreme educaţia lor este puternic impregnată de mass-media, lucrurile sunt explicabile. Mass-media se află printre cei mai puternici duşmani ai credinţei creştine şi ai familiei.

Pentru mulţi mass-media ocupă într-un fel locul Sfintei Tradiţii. Aşa cum creştinii primesc Sfânta Tradiţie, tot aşa necredincioşii sau cei care sunt creştini doar cu numele primesc învăţăturile mass-mediei.

Mass-media este Evanghelia zilelor noastre! Este lumina după care se călăuzesc masele de oameni care aşteaptă Vestea cea bună a fericirii pământeşti.

Li se poate reproşa oare ceva prietenilor care

reproduc sfaturile pe care le-au primit prin diverse telenovele sau articole de ziar?

Găsim articole răzleţe care atrag atenţia asupra numărului mare de divorţuri, dar în acelaşi timp găsim o mulţime de filme în care divorţul este prezentat ca ceva obişnuit. Nu e de mirare că cine se lasă modelat de ziare sau de televizor nu va putea înţelege cum un tânăr se căsătoreşte înainte de a se bucura din plin de aventurile pătimaşe ale tinereţii. E lesne de înţeles că familia e privită ca un spaţiu de refugiu al „pensionarilor” care nu au mai putut face faţă freneziei aventurilor.

Nu mai continui, sper că ideea a fost clară: în privinţa sfaturilor despre căsătorie venite de la prietenii care nu sunt credincioşi, cred că rezervele sunt binevenite. Nu contest faptul că în unele situaţii părerea lor poate fi bună. Dar nu intru în amănunte, pentru că aceste situaţii sunt foarte rare.

Cu ultimele cuvinte se pare că am răsturnat ideile anterioare. Dar nu este aşa. Nu am nicio vină că lucrurile nu sunt întotdeauna clare. E uşor să dai verdicte, mai greu este să descrii lucrurile aşa cum sunt.

De multe ori prietenii îşi dau cu părerea numai pentru că nu au altceva mai bun de făcut. Li se pare interesant să comenteze, chiar dacă uneori îşi dau şi ei seama că vorbesc aiurea. „Nu vezi ce fată deosebită e? Nu mai găseşti alta ca ea. Nu există fată perfectă. Toate au ceva care să nu îţi placă”. Sau: „Nu vezi că e prea domoală, o să te plictiseşti repede de ea”.

Şi mie mi s-a întâmplat să comentez, părându-mi-se că astfel particip la emoţia celuilalt (şi încă mai comentez), dar apoi îmi pare rău că am spus şi lucruri nepotrivite.

Trebuie să recunosc şi faptul că am fost influenţat la rândul meu de părerea prietenilor în privinţa primelor mele poveşti de iubire. De multe ori ni se pare că nu luăm

în seamă comentariile nepotrivite pe care le fac alţii. Dar, privind retroactiv, ne dăm seama că aceste comentarii şi-au găsit ecou în sufletele noastre. Şi asta nu e bine.

Oricum, când te vei căsători să nu uiţi că soţul va fi al tău şi numai al tău, nu al părinţilor sau al prietenilor. Şi dacă în inima ta vei simţi că ai găsit perechea potrivită, vei avea puterea de a te lupta cu tot felul de critici şi comentarii.

Unei foste colege de liceu care se tot contrazicea cu cea mai bună prietenă a ei, pentru că aceasta din urmă îi tot repeta că nu se potriveşte cu viitorul ei soţ, mama i-a dat un sfat de nota 10: „Dacă viitorul tău soţ ar fi în acelaşi timp şi al celei mai bune prietene a ta, poate că ar avea de ce să îşi dea cu părerea. Numai că ea comentează pentru că îşi dă seama că nu e compatibilă cu cel cu care vrei să te măriţi. Şi îţi înşiră ţie toate nepotrivirile care există între ea şi el, de parcă ar pune-o cineva să se mărite cu el”.

Cred că sfatul se poate extinde şi în cazul în care alţii sesizează tot felul de nepotriviri. Aceşti „alţii” fiind de multe ori chiar viitoarele soacre. Dar vom mai reveni asupra acestui subiect.

Cred că influenţa prietenilor se vede cel mai uşor când se pune problema fecioriei. De la o vârstă, tinerii care nu îşi pun problema mântuirii încep viaţa sexuală. Încet-încet, ceilalţi din grup îi urmează. Greu este până când primele fete fac acest pas. Ele sunt mai „curajoase”, şi celelalte le invidiază pentru curajul lor. Şi, din curiozitate, din plictiseală, din răzbunare pe fostul prieten sau din alte motive la fel de puternice, fetele încep viaţa sexuală. Cele mai fericite se simt cele care au început-o din prea multă dragoste. Celelalte compensează lipsa dragostei prin tot felul de artificii sexuale. „Important este să te simţi bine!”

Când un tânăr vrea să îşi păstreze curăţia sufletească şi trupească, ceilalţi se reped asupra lui: „Ce ai, eşti prost?

Viaţa e făcută ca să te distrezi!” De acelaşi tratament au parte şi fetele care vor să rămână fecioare: „Cu ce te alegi dacă rămâi fecioară? Tot o să te culci cu unul până la urmă. Nicio fată nu se mai mărită fecioară astăzi. Ce ai, te-ai prostit?”

La început e mai uşor să rezişti la un astfel de tratament; dacă ai dorinţa unei vieţi curate, vei rezista multă vreme. Pentru că ispita e mare; după ce ai căzut o dată, greu te mai poţi opri. O vreme te răzbuni pe tine, şi încerci să acoperi glasul conştiinţei. După aceea păcatul devine un mod de viaţă.

Nu am încercat să epuizez tema influenţei prietenilor, ci numai să o pun în evidenţă. Aici cred că e necesară multă reflecţie personală. Tu ştii cel mai bine ce fel de prieteni ai. Şi dacă sunt pe drumul cel bun, atunci totul este în ordine.

Părinţii: prieteni sau duşmani?

Părinţii tăi sunt persoanele care te pot ajuta cel mai mult să înţelegi ce este familia creştină şi cum poţi ajunge să ai o astfel de familie. Părinţii pot fi cei mai buni prieteni ai tăi. Atât aş avea de spus la capitolul despre părinţi.

Numai că tu mi-ai putea răspunde că în acelaşi timp părinţii pot fi şi cei mai mari duşmani ai familiei pe care îţi doreşti să o întemeiezi. Întrebarea este: ce sunt de fapt părinţii, prieteni sau duşmani? Şi răspunsul este că de cele mai multe ori părinţii sunt în acelaşi timp şi prieteni şi duşmani. În unele privinţe sunt prieteni, în altele nu.

De aceea îţi voi scrie mai multe despre acest subiect. Şi de această dată ţi-aş dori să nu te recunoşti în acest capitol (şi atunci tu cu ce mai rămâi, cu titlul şi cu introducerea?). M-aş bucura să ştiu că toate cititoarele acestei cărţi au parte de părinţi creştini, de părinţi care le sunt modele în viaţă. Numai că sunt conştient că o astfel de dorinţă e utopică. Aşa că, dându-mi seama că e de

prisos să îi laud pe părinţii buni, mă voi referi la cazurile mai neplăcute.

Sunt părinţi care se sacrifică o viaţă întreagă pentru copiii lor. Îmi aduc aminte că, atunci când eram mici, tata spunea că nu îi place carnea, că îi plac numai zgârciurile sau măduva din oase. Sau că nu îi plac dulciurile. Eu mă bucuram în sinea mea, gândindu-mă că ne revine o porţie mai mare. Nu îmi trecea prin cap că tata renunţa sistematic la dulciuri pentru ca noi să avem mai multe. Au trecut anii, au apărut problemele (şi unele chiar foarte mari) cu tatăl meu. Multe dintre ele provenind de la o înţelegere uneori contradictorie a învăţăturilor creştine. Dar oricât de tare m-am supărat pe tatăl meu, nu am putut uita cât de multe făcea pentru noi când eram mici, şi cât de multe a făcut în anul de după moartea mamei.

Mare păcat fac părinţii care nu îşi lasă copiii să se căsătorească cu cine vor. Şi totuşi, oare niciodată nu au dreptate?

Ba da. Există multe situaţii în care părinţii îşi dau seama că fata cu care vrea să se căsătorească fiul lor nu e o fată de calitate. E o fată cu moravuri uşoare care vrea să se mărite urmărind anumite avantaje materiale. Ce să facă părinţii? Să îl lase pe tânăr să cadă în plasa ei? Nu ar fi deloc bine. De obicei părinţii se aruncă într-un război total împotriva potenţialei nurori. Dar atitudinea lor nu este convingătoare. Tânărul va simţi că dragostea sa este atacată şi se va arunca în braţele seducătoarei fete cu şi mai mult elan (la fel face şi fata ai cărei părinţi încearcă să o despartă de iubitul care i-a sucit minţile).

Dacă părinţii nu se amestecă, greşesc. Dacă sunt prea insistenţi, iarăşi greşesc. O astfel de situaţie este un examen pentru relaţia părinte-copil. Dacă părinţii au ştiut să câştige încrederea copiilor lor, atunci vor şti să îi ajute să înţeleagă ei singuri ce consecinţe are greşeala pe care

vor să o facă.

Părinţii sunt dornici ca fiii sau fiicele lor să aibă parte de o viaţă cât mai fericită. Şi după ce vreme de douăzeci de ani te sacrifici pentru binele fetei tale, când vezi că ea a căzut în cursa unui tip dubios ţi se frânge inima. Te simţi umilit, te simţi călcat în picioare. ći se pare că misiunea ta de părinte a eşuat. Faptul că fiica ta vrea să se mărite cu un tip dubios exprimă foarte bine „lumina” din inima ei.

Proverbul „Spune-mi cu cine eşti prieten ca să ştiu cine eşti!” poate fi înţeles şi ca „Spune-mi cu cine vrei să te căsătoreşti, ca să ştiu cine eşti!”; de fapt, „Spune-mi cu cine vrei să te căsătoreşti ca să ştiu cum înţelegi tu viaţa, ca să ştiu ce fel de om eşti, ca să îmi dau seama cât de curat este sufletul tău!”

În filmul „Gladiatorul”, împăratul păgân Marc Aureliu a dat o replică superbă fiului său, pe care îl considera nevrednic pentru a-i urma la tron, ceva de genul: „eşecul tău ca fiu este eşecul meu ca tată…” Adică „nu numai tu eşti de vină că ai ajuns aici, de vină sunt şi eu că nu te-am educat cu mai multă pricepere…”

Asta era valabil cu sute de ani în urmă. Dar astăzi, când tinerii nu prea dau importanţă sfaturilor primite de la părinţi, când tinerii caută plini de teribilism să se rupă de linia pe care încearcă să îi crească părinţii lor, întâlnim situaţii în care oricât de buni pedagogi au fost părinţii, totuşi copiii au ajuns pe drumuri greşite. Faptul că fiica ta se mărită cu un tip dubios nu înseamnă neapărat că nu a fost educată cum trebuie.

Am impresia că nu îţi place ceea ce scriu (ştii de ce am impresia asta? Încerc tot timpul să mă pun în pielea cititorilor, şi acum textul mi se pare cam plicticos.).

Poate că te-ai fi aşteptat să scriu numai despre cât de nesuferiţi sunt părinţii care se amestecă în vieţile copiilor lor. Dar gândeşte-te că peste câţiva ani vei fi şi tu mamă. Şi

te-ar durea sufletul să vezi că fiul tău vrea să ia de nevastă o fată pentru care destrăbălarea e idolul preferat. Oare fetele desfrânate nu au dreptul să devină soţii? Dacă toţi părinţii şi-ar împiedica fiii să ia în căsătorie astfel de fete nu înseamnă că ele sunt predestinate să ducă o viaţă de păcat? Nu, în niciun caz. O asemenea fată se poate lăsa de prostul ei obicei, îşi poate îndrepta viaţa. Poate deveni un alt om. Şi dacă un tânăr înţelege încercarea prin care a trecut, şi vrea să o ia de soţie, nu are decât să se lupte cu toate contraargumentele părinţilor şi să îşi împlinească visul.

Să vorbim puţin despre un astfel de caz (extrem de rar, pentru că prostituatele de astăzi nu mai vor să se pocăiască; îşi practică meseria cu dezinvoltură).

Cum ar fi ca peste douăzeci de ani fiul meu să se îndrăgostească de o fată care înainte de a se apropia de Biserică a trăit multă vreme în acest păcat? Răspund sincer: dacă nu cumva îşi va dori să fie preot (aşa cum spune acum, la trei ani, dar are tot timpul să se răzgândească), nu m-ar deranja să am o noră de acest fel. Ce spun că nu m-ar deranja, m-ar bucura să am o asemenea noră. Pentru simplul fapt că un convertit e o dovadă vie a existenţei lui Hristos. Convertiţii nu pot duce o viaţă superficială, o viaţă „căldicică”. Ei au trăit păcatul cu toată fiinţa lor, şi după ce se apropie de Biserică trăiesc credinţa ca un foc care îi mistuie.

Nu susţin că nora ideală ar fi o convertită. Dar spun că decât o noră cuminţică, care vine la Biserică numai din obişnuinţă, care nu cunoaşte în inima ei dragostea de Dumnezeu, aş prefera o noră care, după ce şi-a spălat păcatele prin pocăinţă, duce o viaţă bine plăcută lui Dumnezeu, o viaţă de sfinţenie. Dacă fiul meu ar vrea să ia o soţie fără credinţă în Dumnezeu, dar care pozează în faţă cuminte (şi care poate are şi ceva bani de la tăticu’), toţi s-

ar grăbi să o aprecieze: „Ce dacă nu merge la biserică, lasă că o să meargă ea…” Am mai precizat că oamenii consideră că numai prostituatele curvesc, ceea ce fac fetele cu iubiţii lor înainte de nuntă e ceva obişnuit, lesne de trecut cu vederea de către societatea noastră modernă.

Ce să faci, să ţii sau să nu ţii cont de părerea părinţilor tăi atunci când te vei mări?

Dacă ei au avut o familie fericită, dacă ştii că îţi dau sfaturi din propria experienţă şi nu din cărţi, ascultă-i. Dacă părinţii tăi trăiesc credinţa creştină, adică nu sunt creştini numai cu numele, atunci ai greşi mult dacă nu i-ai asculta.

Pe copiii care nu ascultă sfaturile bune date de părinţi, Dumnezeu îi lasă să sufere din această cauză, ca să-şi dea seama că au greşit.

Dar în egală măsură îi şi răsplăteşte pe copiii care refuză sfaturile proaste date de părinţi. Da, părinţii dau şi sfaturi proaste, şi tu ştii asta. Mă refer la părinţii necredincioşi, care vor pentru copiii lor o fericire strict pământească.

Nu vreau să fiu vulgar, dar nu puţini taţi şi-au mustrat băieţii pentru că nu şi-au luat o noră mai voluptuoasă: „Nu ştii ce pierzi…” De parcă fericirea ar sta în numărul pe care îl poartă fata la sutien.

Ar trebui să spun câteva cuvinte şi despre educaţie, despre „cei şapte ani de acasă”. Nu voi scrie un capitol separat, pentru a nu lungi cartea.

Există o problemă reală în ceea ce priveşte educaţia primită acasă. Tinerii sunt educaţi mai mult de televizor. Părinţii au din ce în ce mai puţin timp pentru ei. Rolul părinţilor este de a avea grijă de un copil ca de un copac: crengile uscate să fie smulse. Atunci când părinţii nu vor să facă asta, tinerii cresc având în suflet crengi uscate. După căsătorie, lipsa educaţiei îşi spune cuvântul. Un

tânăr care nu a fost educat cum trebuie are mici şanse să fie un soţ bun. Pentru că se crede „buricul pământului”, şi nu vrea să îşi respecte soţia.

Mă gândesc ce va fi când copiii mei vor fi la liceu. Ştiu că lucrurile merg din ce în ce mai rău, că lumea nu merge deloc spre mai bine. Din punct de vedere moral decăderea e clară.

Încearcă să îţi dai seama cât de importantă e pentru oameni educaţia primită acasă. Şi cât de trist e când unii sunt lipsiţi de această educaţie. În familiile pe care le vor întemeia nu va fi prea multă linişte.

Nu vreau să termin capitolul despre părinţi înainte de a-ţi mai spune un lucru: nu vreau să rămâi cu impresia că toţi părinţii creştini dau numai sfaturi bune copiilor lor în privinţa căsătoriei. Unii bărbaţi regretă că nu au luat o soţie mai tăcută, alţii mai harnică, alţii mai cine ştie cum. Părinţii cred că dacă nu au fost în stare să îşi aleagă pentru ei perechea potrivită, vor fi în stare să aleagă perechi potrivite pentru copiii lor.

Poate că fiul meu va vrea să ia de soţie o fată urâtă. Nu ştiu dacă m-aş putea abţine totuşi să nu îi sugerez să caute una şi credincioasă şi frumoasă. Ar fi bine să încerc să nu îi caut nod în papură. Şi nu îmi doresc să îi caut. Dar îmi dau seama că există în mine tendinţa de a-i arăta cu degetul fata care mi s-ar părea potrivită pentru el. Chiar dacă m-aş limita numai să îmi spun preferinţele, aş arăta prin aceasta că nu înţeleg cum e dragostea. Dragostea are ceva inexplicabil, ceva neconvenţional. Şi o fată urâtă îi poate aduce în viaţă mai multă bucurie decât cea care mie mi s-ar părea frumoasă.

Şi acesta ar fi alt subiect: ce drept am eu să îl conving pe fiul meu că o fată e mai frumoasă decât alta? Frumuseţea are nişte criterii fixe numai asupra unor criterii generale, dar rar nuanţele sunt foarte importante.

Ceea ce pot face este să îi atrag atenţia în cazul în care fata respectivă e vulgară, sau în cazul în care mi se pare falsă; sau în alte cazuri, nu cred că e timpul să mă gândesc la ele acum.

Sper ca tu să ai iscusinţa să ştii ce îţi este de folos în ceea ce priveşte sfaturile părinţilor legate de acest subiect. Poţi să vorbeşti cu părintele tău duhovnic despre eventualele obiecţii ale părinţilor lui.

„Şi dacă nu am duhovnic…?”

Dacă nu ai, sunt convins că nu ştii ce înseamnă duhovnicul pentru un tânăr. Aşa că voi scrie un capitol şi despre acest subiect.

Binecuvântarea preotului

Când apare o nouă marcă de şampon, fetele se grăbesc să o cumpere. Poate că de această dată vor rezolva problema căderii părului. Când apare o nouă marcă de after-shave, tinerii se grăbesc să o cumpere: poate cu asta vor da gata toate vecinele cu care se suie în lift.

Eu îţi voi prezenta acum o nouă marcă de prieten: duhovnicul. Să-i fac şi puţină reclamă: „Duhovnicul, prietenul care nu te lasă la greu…” Toată lumea ştie ce e acela un duhovnic: un preot căruia îi spui păcatele şi, dacă păcatele mărturisite nu sunt prea mari, îţi dă dezlegare să te împărtăşeşti.

Eu nu sunt de acord cu această viziune asupra duhovnicului. Cred că duhovnicul e cel care te ia de mână şi te dăruieşte lui Hristos, e cel care te învaţă să te lupţi cu patimile tale, e cel care te învaţă să cunoşti bucuria cea adevărată. E cel care la fiecare răspântie te ajută să înţelegi care e drumul bun (şi unui tânăr care vrea să se căsătorească îi este de mare folos un astfel de povăţuitor, pentru că răspântiile sunt multe).

Înainte de a-ţi vorbi despre duhovnic voi enumera

mai întâi câteva cazuri în care rolul lui e foarte important:

1. la „prima dragoste”, tinerii cred că e bine să se dăruiască în întregime unul altuia. Nimic nu te ajută mai mult în astfel de situaţii decât legătura strânsă cu duhovnicul. Mai ales că aceste ispite nu au loc numai la prima dragoste, ele revin mereu până la nuntă şi, apoi, în altă formă, până la sfârşitul vieţii (cei căsătoriţi pot fi ispitiţi ori să îşi înşele partenerii, ori să ajungă la anumite practici nefireşti);

2. uneori tinerii sunt dezamăgiţi pentru că povestea lor de iubire trece printr-un impas, şi sunt gata să se despartă dintr-o prostie. Duhovnicul poate atrage atenţia asupra faptului că astfel de mici impasuri sunt fireşti pentru orice cuplu („deci ce, duhovnicul e consilier matrimonial?” Nu e doar atât, dar e şi asta);

3. după anumite eşecuri în dragoste, unii tineri au tentaţia de a se sinucide; şi părintele, cu harul lui Hristos, îi poate convinge să nu facă această greşeală (părintele duhovnic nu face nimic prin propriile puteri, în ceea ce face este luminat de Dumnezeu);

4. alţi tineri vor să se căsătorească cu orice preţ, fără să aibă timp să se cunoască mai bine: părintele îi poate învăţa să aştepte, pentru că o căsătorie făcută în grabă poate fi de durată scurtă;

5. părintele îi poate convinge pe tineri să grăbească nunta (sunt unii care tot aşteaptă ba să facă rost de maşină, ba să strângă nu ştiu câţi bani pentru a face o nuntă de pomină; ei tot aşteaptă până când se despart, plictisindu-se unul de celălalt. E normal ca plictiseala să vină: dacă nu au cerut Domnului binecuvântarea dragostei lor, vrăjmaşul găseşte cum să îi despartă).

Nu vreau să dau prea multe detalii. Scriindu-ţi, mă gândeam: dar oare care ar fi diferenţa dintre un duhovnic şi un prieten bun, care să îţi fie alături la bine şi la greu?

Diferenţa e că prietenului îi lipseşte harul de a face slujbe şi de a-ţi ierta păcatele.

Toţi oamenii greşesc, unii mai mult, alţii mai puţin. Dar diferenţa dintre greşelile celor dintâi şi ale celor din urmă este enormă. Un sfânt a plâns vreme îndelungată pentru că a furat o smochină. Cum ţi se pare asta?

Cu cât sufletul tău e mai curat, cu atât şansele de a avea o familie împlinită cresc. Şi duhovnicul e cel care te învaţă să te lupţi cu patimile şi cu poftele. Nimeni nu poate suplini rolul lui.

Poate că te-ai spovedit totuşi vreodată, dar nu ai fost mulţumită de modul în care a decurs spovedania. Poate că părintele nu a fost la înălţimea aşteptărilor tale, poate că nu a avut răbdare să te asculte.

La întrebarea: „Cum să îi ferim pe creştini de riscul de a se spovedi la duhovnici neiscusiţi?”, un părinte cu viaţă sfântă a răspuns: „Recomandându-le să meargă la cei iscusiţi!”. Adică nu arătându-i cu degetul pe cei care nu se pricep să călăuzească sufletele, ci arătându-i cu degetul tocmai pe cei care ştiu să facă acest lucru.

În popor există o diferenţiere între „preoţi cu har” şi „preoţi fără har”. De obicei se crede că această clasificare, greşită de altfel, se datorează unei concepţii păgâne asupra lucrării harului în slujitorii lui Dumnezeu. Toţi preoţii au har, toţi au puterea de a săvârşi Sfintele Taine ale Bisericii. Dar, chiar dacă toţi au puterea de a da dezlegare de păcate, nu toţi au iscusinţa de a-l ajuta pe cel căzut să se ridice.

Subiectul despre care îţi scriu acum e subiectul care m-a frământat multă vreme. De altfel, teza mea de licenţă în Teologie a fost tocmai despre relaţia dintre duhovnic şi ucenic.

Sunt oameni care o viaţă întreagă se spovedesc şi cad din nou în acelaşi păcat. Sunt oameni care, mai

pătimaşi decât cei dintâi, după prima spovedanie duc o luptă grea cu patima, dar nu mai cad. Sau cad în păcate mult mai mici.

Există două feluri de duhovnici: unii care se mulţumesc să dea dezlegare de păcate, şi alţii care îi învaţă pe credincioşi să se ridice din cădere. Sunt un fel de antrenori care supraveghează cu multă grijă vieţile celor care au alergat la ei.

Dacă ai avut de-a face cu duhovnici din prima categorie, care înţeleg preoţia ca pe o meserie obişnuită, nu mă mir că nu ai fost impresionată de ei. Dar dacă ai fi cunoscut un duhovnic iscusit, care înţelege preoţia ca pe purtarea crucii lui Hristos, nu cred că ai fi avut cum să nu fii copleşită de dragostea pe care o emană. Aşa cum pe unii îi hipnotizează un gen de muzică, tot aşa pe creştini îi fascinează duhovnicii buni. Era să scriu „adevăraţi”, dar aş fi greşit. Ceilalţi nu sunt „falşi”.

Un duhovnic iscusit nu se poate compara cu nimic. Doi dintre duhovnicii pe care i-am avut au murit. Unul dintre ei, cu trei zile înainte de a muri s-a dus la un alt preot şi i-a spus: „Eu peste trei zile voi muri!”

„Cum să mori, de ce să mori?”

Peste trei zile părintele a murit. Nu vreau să spun mai multe despre el, ca să nu pară poveşti. Era plin de dragoste faţă de oameni.

Am cunoscut însă şi altfel de duhovnici. O vreme m-am spovedit la un părinte ciudat. „De ce citeşti *Pelerinul rus*? Aia e carte pentru oamenii simpli. Citeşte filosofie serioasă…” Iată un exemplu de sfat „spre mântuire”. Am avut deci şi experienţe neplăcute. Aşa că îţi spun: fii cu mare luare-aminte atunci când îţi alegi un duhovnic. Caută un om faţă de care să ai toată încrederea.

Unii se plâng că nu găsesc duhovnici. Părintele Cleopa spunea: „Nu tu trebuie să găseşti duhovnicul, el te

va găsi pe tine...” În clipa în care Dumnezeu vede că îţi doreşti din toată inima să găseşti un duhovnic iscusit, îţi va trimite.

Părintele pe care îl avem acum ca duhovnic eu şi soţia mea e cel mai bun prieten al nostru. Prieten nu în sensul unei relaţii prea deschise, ci în sensul că aproape în toate încercările prin care am trecut ne-a fost aproape. Când l-am cunoscut, am simţit aceeaşi emoţie pe care am avut-o când m-am îndrăgostit de Claudia. Noaptea nu puteam să dorm de bucurie. Mă rugasem mult ca Dumnezeu să îmi trimită un duhovnic iscusit, la care să pot alerga ori de câte ori am nevoie. Duhovnicul pe care îl aveam înainte era la o mănăstire din Moldova, şi ajungeam foarte greu acolo. De aceea ne-a sugerat să ne găsim şi un preot la care să ne spovedim când nu putem ajunge la el. Nu credeam că mă voi despărţi vreodată de fostul duhovnic.

Dar Dumnezeu a rânduit să avem un duhovnic în Bucureşti. E cu totul altceva să te poţi spovedi cât mai des, chiar în fiecare săptămână. Trăiesc patru poveşti de dragoste: faţă de soţie, faţă de copil şi faţă de duhovnic. Cea de-a patra e cea mai profundă, e dragostea faţă de Dumnezeu. Nu vreau să crezi că în afară de Dumnezeu nu îmi iubesc decât familia şi duhovnicul. Nu, iubesc şi alţi oameni. Dar nu pot spune că legătura mea cu ei e o poveste. Mă bucur enorm de prietenii mei, dar nu mi se întâmplă foarte des să am momente pe care să le simt de poveste. Deşi uneori mi se întâmplă.

Crede-mă că aşa cum îţi dai seama că vrei să găseşti un soţ bun, tot aşa ar trebui să conştientizezi şi lipsa unui duhovnic. Poate că prietenele tale nu au duhovnic şi poate că nu ţi se pare că problema e atât de importantă. Poate ţi se pare că dacă ele se descurcă, te vei descurca şi tu.

Îmi pare rău că nu am mai multă pricepere să îţi

explic cât de minunat este să ai duhovnic. E într-adevăr minunat, crede-mă. Viaţa capătă o cu totul altă strălucire, o cu totul altă culoare.

Care viaţă? Viaţa ta! De unde ştiu eu asta? Şi de ce nu te las să descoperi tu singură dacă ai sau nu nevoie de duhovnic?

Tocmai asta fac, îţi prezint ce îţi poate aduce un duhovnic. În acelaşi fel în care ţi-aş prezenta şi o carte frumoasă. Înainte însă de a-ţi fi vorbit despre duhovnic cred că ar fi fost mai bine să îţi spun ceva şi despre compatibilitatea spirituală a soţilor.

Dacă amândoi soţii sunt necredincioşi, în acest plan nu apar contradicţii decât în clipa în care unul din ei ar vrea să se apropie de Biserică. Să zicem că soţia face acest pas. Soţul se va simţi trădat: a luat o femeie orientată numai spre cele lumeşti, şi brusc această femeie vrea să ţină cont de poruncile unui Dumnezeu rigorist, care a spus că numai cei care merg pe calea cea strâmtă se vor mântui. Pentru femeie clipa în care primeşte în sufletul ei credinţa creştină e clipa în care îşi asumă crucea răbdării: va trece multă vreme până când soţul ei va înţelege că alegerea ei a fost îndelung chibzuită, până când va înţelege că nu o poate rupe de Hristos.

Aceeaşi răbdare trebuie să o aibă soţia unui om cu credinţă căldicică: puţini români spun că sunt necredincioşi, dar câţi dintre ei merg duminica la Biserică? Puţini. Un soţ căldicel poate fi la fel de mânios pe soţia sa creştină ca şi un soţ necredincios. Pe oamenii căldicei îi enervează să vadă că alţii duc o viaţă curată, o viaţă de sfinţenie. Îi enervează să vadă că mai sunt oameni care în vremuri atât de tulburi vor să îl slujească pe Hristos. Şi, în cazul în care propriile lor soţii pornesc pe acest drum, ei vor încerca să le pună cât mai multe piedici.

În cazul în care atunci când te vei mărita vei face

parte din primele două categorii, adică dacă vei fi necredincioasă sau dacă vei avea puţină credinţă, problema duhovnicească nu va fi prea importantă pentru tine. Totuşi, chiar dacă nu te pot convinge cât de important este să ai un soţ credincios, cel puţin îţi pot sugera să cauţi un om care să te respecte foarte mult: atât de mult încât, chiar dacă tu vei vrea vreodată să te apropii de Adevăr, de Lumină, de Hristos, el să nu îţi stea împotrivă. El să nu îţi pună piedici, să nu vrea să îţi devină duşman.

Ce e de făcut dacă ai credinţă şi dacă te îndrăgosteşti de un om care nu crede în Dumnezeu?

Toţi duhovnicii mari cu care am stat de vorbă au aceeaşi părere în această problemă: „Majoritatea fetelor credincioase care s-au căsătorit cu bărbaţi necredincioşi, sau cu puţină credinţă, au avut parte de eşecuri în familie. Deşi ele erau convinse că prin dragostea lor vor reuşi să îi întoarcă spre Dumnezeu, nu au reuşit. Atunci când nu au fost părăsite, au fost înşelate. Dacă nu au fost înşelate, au fost bătute de ei. Diavolul s-a răzbunat pentru faptul că ele au vrut să îşi aducă bărbaţii pe drumul cel drept. Ele ştiau că le va fi greu; dar mai ştiau că se poate. Şi fiecare a sperat până în ultima clipă că îşi va întoarce bărbatul”.

„Şi totuşi, ce e de făcut dacă o fată credincioasă se îndrăgosteşte de un tânăr cu puţină credinţă?”

„În niciun caz să nu se grăbească cu nunta. Să aibă răbdare, poate că tânărul se va apropia de Dumnezeu. Dar să nu se mulţumească dacă reuşeşte să îl aducă duminica la biserică. Mulţi au venit la slujbe numai pentru a câştiga încrederea fetelor la care ţineau. Şi, la două-trei luni după nuntă, au început să le ceară să stea acasă împreună cu ei, să nu îşi mai piardă timpul la biserică”.

Răspunsul acesta e cel pe care l-am auzit de la părinţii duhovnici. Nu sunt în măsură să dau o altă soluţie. Experienţa lor vastă e de o mie de ori mai preţioasă decât

orice supoziţie raţională.

Îmi dau seama ce dureros poate fi pentru o fată creştină să se îndrăgostească de un tânăr cu puţină credinţă. Dar, oricât de bine s-ar potrivi pe celelalte planuri, dacă în planul duhovnicesc nu există armonie, temelia familiei se va ruina la cel mai mic cutremur.

Chiar dacă datorită calculelor astrologice tinerii ar ajunge la concluzia că sunt perfect compatibili, totuşi această compatibilitate este iluzorie. Să spunem ceva şi despre această compatibilitate.

Odată cu renaşterea păgânismului asistăm şi la renaşterea astrologiei. La televizor putem vedea emisiuni despre zodiac, în presă putem găsi articole despre horoscop. Şi astrologii pretind că arta lor este cât se poate de ştiinţifică. Nu este aşa. Sute de ani, Sfinţii Părinţi au scris contra acestei „arte”, dovedind că este vrăjitorie. Am scris pe această temă o carte, *S.O.S. – Despre horoscop, cutremure şi ghicirea viitorului.* Şi chiar astronomi de renume au arătat că astrologia nu are nicio bază ştiinţifică. E adevărat că au fost şi astronomi care au îmbrăţişat astrologia. Dar dacă unii medici folosesc vindecarea cu bioenergie nu înseamnă că o astfel de vindecare trebuie primită cu braţele deschise. De fapt, diavolul pe unii îi amăgeşte prin vindecări înşelătoare, pe alţii îi amăgeşte prin astrologie. Pe fiecare cum poate.

Tu nu te lăsa amăgită de niciun fel de tehnici oculte. Nu ţine seama de ce spun astrele: chiar dacă ţi-ar zice că ai găsit perechea potrivită, nu le da crezare. Şi dacă ai găsit un om pe care îl iubeşti, un om cu care simţi că te potriveşti, mărită-te cu el chiar dacă astrele „zic” că sunteţi incompatibili. Nu pierde o şansă, care poate fi şansa vieţii tale, numai pentru a-i descoperit „incompatibilitatea voastră astrologică”. Şi, pentru că tot am ajuns la un subiect legat de vrăjitorie, ar fi bine să

lămurim câteva probleme…

Despre vrăjitoare şi dezlegarea cununiilor

Vrei să te măriţi. Să apelezi sau nu la vrăjitoare? Iată o întrebare la care sper să dai răspunsul bun după ce vei citi acest capitol.

Trăim o vreme în care prezenţa vrăjitoarelor se face tot mai des observată: la televizor, la radio, în articole din ziarele de mare tiraj sau în cărţi de succes, oamenii se întâlnesc cu vrăjitoarele. Epidemia aceasta de practici magice îşi are explicaţia în faptul că oamenii simt nevoia de a se îndepărta puţin de ceea ce este oarecum obişnuit pentru a căuta neobişnuitul, pentru a căuta paranormalul, pentru a căuta răspunsurile pe care nu le găsesc în altă parte.

Îţi voi vorbi numai despre legătura dintre vrăjitorie şi poveştile de iubire, ca nu cumva să te plictisesc prea mult. Dar pentru a înţelege această legătură e bine să îţi explic puţin de ce se grăbeşte lumea să alerge la vrăjitoare. Oamenii simt că în afara lumii văzute mai există o altă lume. Şi simt nevoia de a intra în legătură cu această lume. Cei care au credinţă curată, cei care vor să meargă pe calea mântuirii, ştiu că adevărul se întâlneşte numai în Biserică şi prin Biserică. Adevărul este Hristos. Creştinii adevăraţi nu cunosc un alt adevăr.

Iarăşi ar trebui să fac o separare între creştinii adevăraţi şi creştinii închipuiţi. Găsim între canoanele Sfintelor Sinoade o referire la cei care sunt „părut ortodocşi”.

O astfel de formulare ar zgâria multe urechi astăzi. Întâlnim în România milioane de oameni care nu merg la biserică decât de Paşti şi de Crăciun, oameni care dacă se spovedesc în trei minute nu spun decât ceea ce li se pare lor că e păcat. Oameni care, dacă s-ar spovedi cu sinceritate, ar fi opriţi de preoţi de la Sfânta Împărtăşanie.

Nu are rost să îi judecăm acum. Dar trebuie să observăm că aceşti oameni se supără foarte tare dacă li se spune că nu sunt ortodocşi. Da, de la Botez sunt ortodocşi, dar prin faptele lor arată că sunt ortodocşi închipuiţi. Cum altfel ar putea fi numiţi creştinii care aleargă la vrăjitoare? Cei mai mulţi clienţi ai vrăjitoarelor din România sunt ortodocşi, nu?

Am citit mai demult un articol despre Brazilia, ţara cu cele mai multe ghicitoare la mia de locuitori, ţara în care spiritismul e la loc de cinste. Până să citesc articolul nu îmi era clar cum, într-o ţară cu un număr atât de mare de credincioşi catolici, magia e totuşi la loc de cinste.

Declaraţia unui „creştin” catolic m-a lămurit: „noi suntem creştini, noi o cinstim pe Fecioara Maria, vrem ca după moarte să mergem în rai, lângă Iisus. Dar în viaţa de zi cu zi avem multe probleme, şi pentru a le rezolva apelăm la spiritele strămoşilor, apelăm la spiritele care au capacitatea de a ne ajuta să depăşim orice necaz”. Citind articolul am rămas şocat văzând cât de ciudat se poate amesteca credinţa catolică cu vrăjitoria.

Dar am stat şi m-am gândit: „dar la noi în ţară nu se întâmplă lucruri asemănătoare?” Chiar dacă la noi densitatea de vrăjitoare pe kilometru pătrat este mai mică decât în Brazilia, totuşi mentalitatea este asemănătoare.

Cum altfel se explică faptul că vrăjitoarele au clienţi, şi încă foarte mulţi?

Vrăjitoarele sunt „atotputernice”: vindecă bolnavi, dezleagă farmece, aduc acasă bărbaţii pe care nu i-au întors nici rugăciunile Bisericii, fac o sumedenie de lucruri bune. Ce li s-ar putea reproşa? Că doar fac magie albă, nu neagră (nu este greu de observat că vrăjitoarele „negre” au mult mai puţin succes), doar lucrează cu Dumnezeu, nu cu diavolul. Merge fata la vrăjitoarea cea bună, i se zic descântece sau dezlegări pentru cununie, şi peste câteva

zile un tânăr se îndrăgosteşte de ea şi o ia de nevastă.

Sau: fata a rămas însărcinată, iubitul a părăsit-o. Fata merge la vrăjitoare, şi peste câteva zile iubitul vine cu un braţ de flori şi cu inelele de logodnă.

Sau: soţul a plecat de acasă de o lună, lăsându-şi femeia singură cu trei copii. Acatistele date la Biserică au rămas fără răspuns (aşa cum s-a întâmplat poate şi în cele două cazuri anterioare). Călcându-şi pe suflet, femeia merge la vrăjitoare. Vrăjitoarea „observă” că soţul fusese fermecat de o vrăjitoare rea, şi imediat dezleagă legăturile răului. „Soţul se va întoarce până la apusul soarelui...”

„Dacă e aşa, vă rămân datoare până la sfârşitul vieţii. Cât trăiesc nu o să vă uit”, zice femeia cu inima plină de încredere. Orele trec şi bărbatul nu apare. Dar chiar cu câteva minute înainte să apună soarele, bărbatul bate la uşă.

„Slavă lui Dumnezeu, bine că te-ai întors...”, zice femeia sărindu-i în braţe.

Ce e rău în cele prezentate mai sus? Cine are dreptul să judece modul în care cele trei femei au dobândit ceea ce îşi doreau?

Vrăjitoarele nu s-au închinat diavolului. Nu au blestemat. Aveau în casă icoane, cruci, ardeau tămâie şi stropeau cu agheasmă, invocând puterea lui Dumnezeu. Se poate contesta faptul că această putere a dat roade?

Tu vrei să te măriţi. E puţin probabil să nu fi fost îndemnată de vreuna dintre prietenele tale să mergi la o vrăjitoare, ca să te ajute să îţi împlineşti dorinţa. Astăzi a te duce la vrăjitoare nu mai este ceva ieşit din comun. Tu ori nu crezi că vrăjitoarele nu au putere, şi crezi că toate farmecele lor sunt simplă şarlatanie, ori crezi că te pot ajuta, dar nu ai avut curajul să apelezi la ele până acum. Ori ai apelat deja, o dată sau de mai multe ori. Ori crezi că au putere, dar că este de la diavol.

În cazul în care te îndoieşti de puterea vrăjitoarelor, înseamnă că te îndoieşti de puterea celui pe care îl slujesc. Diavolul nu vrea ca toţi oamenii să înţeleagă că el există. Cine crede că există diavol crede şi că există Dumnezeu. Ori aşa ceva nu îi place diavolului. Dacă toate vrăjitoarele ar face ceea ce promit, atunci puterile lor ar fi evidente. Dar diavolul vrea să stârnească multă confuzie. Şi are grijă ca în afara vrăjitoarelor de calitate să existe şi vrăjitoare care să nu poată face nimic: unii le văd şi spun că toate vrăjitoarele nu fac altceva decât să amăgească oamenii.

Există o grămadă de ghicitoare care nu sunt în stare să spună nimic despre viitorul sau trecutul clienţilor lor, şi totuşi lumea vine cu disperare şi la ele. Dar cei mai mulţi aleargă la ghicitoarele care au rata de exactitate a „prorocitului” foarte mare.

Îţi voi prezenta pe scurt un caz citit într-o culegere despre manifestările drăceşti, aşa-zisele „fenomene paranormale”. Un ziarist era convins că arta vrăjitoarelor e simplă şarlatanie. A scris pe o hârtie o falsă autobiografie şi i-a dus-o unei ghicitoare ca să se convingă că aceasta va cădea în cursa care îi fusese pregătită. În falsa autobiografie scria: „Mă numesc… şi sunt căsătorit cu Elvira încă de când eram studenţi. Am avut noroc în viaţă. Soţia mea este o femeie minunată, între noi a fost întotdeauna o înţelegere demnă de un model de familie. Părinţii noştri au fost fericiţi că nu ne-am creat unul altuia probleme de niciun fel. Atât mama mea cât şi mama soţiei mele au şi acum grijă de noi şi de cei trei copii ai noştri. Din punct de vedere material o ducem decent, nu ne lipseşte nimic, dar nu suntem bogaţi. Am 48 de ani şi este normal să ştiu ce mă aşteaptă în viitor. Mă îndoiesc că o vrăjitoare poate să îmi prevestească viitorul, mie şi familiei mele”.

Ziaristul a avut un şoc la auzul cuvintelor vrăjitoarei:

„Numele dumitale este… şi nu cum scrie aici. Ai fost căsătorit de două ori, prima oară numai opt luni. Soţia actuală nu se numeşte Elvira, ea poartă numele Maria, aşa mi se arată. De student ai luat-o pe prima, aia cu opt luni. Cu asta te-ai însurat după divorţ. Dumneata duci o viaţă rea cu soţia, iartă-mă, este o femeie ce şi-a bătut joc de dumneata de atâtea ori că nu pot să înşir ca să nu te superi. Aveţi împreună un copil, văd aici, este o fetiţă. Mult rău v-a făcut mama soacră, a umblat şi cu vrăji, acum sunteţi pe despărţire. (…) De viitor îţi zic să faci rânduială, eşti om cu cap. După ce faci rânduială o să fie ca lumea. Eu pot să te ajut!”

Ziaristul a rămas blocat. El era convins că vrăjitoarea va cădea în cursa care îi fusese întinsă. Universul lăuntric al ziaristului se clătina, convingerile sale erau puternic zdruncinate. Nu avea cum să nege o realitate: fiinţa din faţa lui îi spusese lucruri pe care nu avea cum să le ştie.

Da, era evident că vrăjitoarea avea nişte puteri care depăşeau înţelegerea omenească.

Am prezentat această întâmplare pentru că o consider reprezentativă pentru cei care merg, chiar cu îndoială în suflet, la vrăjitoare. Nu era greu de bănuit că autobiografia prezentată iniţial era falsă. Oamenii care vin la vrăjitoare vin pentru că au necazuri (numai în foarte rare situaţii unii vin din pură curiozitate).

Însă, chiar dacă şi un psiholog bun putea bănui că autobiografia e falsă, totuşi el nu putea spune datele personale ale ziaristului. E imposibil de contestat că vrăjitoarea avea acces la o sursă de informaţii care depăşea realitatea pe care o cunoştea ziaristul. Sursa ei de informaţii era diavolul. Dar asta nu a înţeles ziaristul, impresionat de faptul că puterea de care se folosea vrăjitoarea nu venea de la vreun glob de cristal, nici de la vreun craniu de om, ca în desenele animate, ci de la o

cruce de fier.

Nu le doresc celor care cred că toate vrăjitoarele au virtutea şarlataniei să se convingă că s-au înşelat. Ziaristul s-a convins, deşi iniţial excludea o asemenea variantă.

Ar fi fost bine ca înainte de a citi rândurile mele să fi ştiut că nu există nicio vrăjitoare bună, că toate vrăjitoarele sunt slugile Satanei. Îţi voi da câteva detalii legate de acest subiect. Nu ştiu exact când au început vrăjitoarele să se folosească de icoane şi cruci. Dar nu este greu să îmi dau seama că aşa le este cel mai uşor să facă prozeliţi.

Dacă toate vrăjitoarele ar avea în casă numai imagini ale stăpânului lor, Satana, oamenii s-ar teme să le ceară ajutorul. Vedem în Vieţile Sfinţilor că unii au alergat la vrăjitori tocmai pentru a primi ajutor în această lume (de la a dobândirea fetei pe care o iubeau până la căpătarea unei slujbe mult-râvnite).

Era specific contactului cu vrăjitorii ca ei să ceară un preţ de genul: „Nu te mai închina icoanei Mântuitorului...!”, sau „Nu te duce la biserică!”, sau altele asemenea. Cei care alergau la vrăjitori sau vrăjitoare ştiau precis că fac lucruri urâte de Dumnezeu.

Astăzi nu mai este deloc aşa. Astăzi vrăjitorii încearcă să pară cât mai apropiaţi de credinţa în Dumnezeu. În *Istoria filosofiei oculte*, Alexandrian relatează faptul că una dintre cele mai celebre vrăjitoare din Franţa, care omora copii şi făcea şi alte nenorociri, duminica mergea la Biserică.

Cum să creadă oamenii că era unealtă a diavolului, când o vedeau la slujbă?

Cum să creadă oamenii că vrăjitoarele de astăzi sunt unelte ale diavolului, când au casa plină de icoane?

Trebuie să ne dăm seama că diavolul şi-a perfecţionat stilul de lucru, a căutat metoda cea mai eficientă. El e ca

un cameleon care de fiecare dată găseşte noi culori pentru a nu fi recunoscut de către cei care caută să îl identifice.

Cea mai reuşită deghizare a lui o oferă preoţii care folosesc tehnici magice, cea mai cunoscută dintre ele fiind poate aşa-numita „deschidere a cărţii”. Când oamenii aud că un preot le zice viitorul, după ce deschide Psaltirea sau Sfânta Evanghelie, cum să nu alerge cu încredere la el? „Că doar e slujitor al altarului, nu vrăjitor…” Dar despre astfel de slujitori voi mai aduce vorba spre sfârşitul acestui capitol.

Acum voi vorbi despre vrăjitorii şi vrăjitoarele cu înfăţişare standard.

Dacă deschidem un ziar de mare tiraj, nu ne va fi greu ca la rubrica „Diverse” să observăm anunţuri de mulţumire faţă de lucrările „binecuvântate” ale vrăjitoarelor.

„Costi din Bacău îi aduce şi pe această cale mulţumiri Samirei, adevărata urmaşă a celebrei ghicitoare Tănţica din Ferentari, care i-a scos argintul viu şi l-a vindecat de impotenţă”.

„Magda din Bucureşti îi va rămâne veşnic datoare Reginei Magiei Albe, Ariadna, care anul trecut a primit Scoica de Aur la Festivalul Vrăjitoarelor din India, şi care m-a ajutat să mă căsătoresc cu Săndel.

Dumnezeu să vă ajute, Mamă Ariadna…”

Şi câte şi mai câte mulţumiri. Ele dovedesc faptul că oamenii au fost mulţumiţi de prestaţia vrăjitoarelor. Nu s-au considerat nici traşi pe sfoară, nici minţiţi. Nu li s-a zis că îi va ajuta Dumnezeu şi de fapt i-a ajutat diavolul. Chiar dacă uneori vrăjitoarea cerea şi lucruri cum ar fi fire de păr sau legături de la mort, ele fac parte din arsenalul obişnuit pentru asemenea practici. Nimic nou, nimic care să stârnească neîncrederea.

(La fiecare capitol mă întreb: „Oare te interesează

ceea ce scriu?” Văd că am scris deja câteva pagini despre vrăjitoare şi parcă m-am îndepărtat de subiectul cărţii. Dar crede-mă că scriu din cauza numărului mare de fete care aleargă la vrăjitoare: cred că îţi dai seama că nici acest subiect nu e prea plăcut; aş face o greşeală mare dacă nu aş argumenta cele afirmate despre vrăjitoare. Ai putea înţelege că eu spun prostii şi ai putea deveni chiar interesată de acest subiect. Cred că ar fi bine să citeşti despre această problemă în cartea mea *S.O.S. – Despre horoscop, cutremure şi ghicirea viitorului.* Acolo poziţia creştină e prezentată sistematic, cu citate din Biblie şi din scrierile Sfinţilor. Explic în acea lucrare faptul că vrăjitoarele nu pot spune lucruri decât oamenilor care trăiesc departe de Biserică. Şi arăt că, oricât de incredibil ar părea, ghicitoarele nu ghicesc viitorul: ele spun doar ceea ce diavolii au de gând să facă unui om; dar, în timp ce trecutul îl văd foarte bine, căci nu este un secret pentru draci, asupra viitorului greşesc de multe ori. Nu au dreptate decât în cazurile în care omul se supune fără să îşi dea seama voii diavolului. Sunt prea multe de spus în această privinţă, şi e mai bine să cauţi lămuriri în cartea amintită mai sus).

Şi cu toate astea Biserica vine şi spune: „Toate vrăjitoarele sunt slugile diavolului. Nu există magie albă şi magie neagră. Nu există decât un singur fel de magie!”

Am văzut la televizor o secvenţă: în casa unei vrăjitoare „albe” s-a găsit într-un depozit o mare cantitate de materiale furate. Un reporter a venit şi a filmat.

Cu multă „blândeţe”, vrăjitoarea a început cu ameninţările: „Dacă mă dai pe post, te nenorocesc, o să ţi se întâmple şi asta şi asta…” „A, faceţi magie neagră, acum v-aţi dat de gol…”; reporterul era bucuros că a prins o secvenţă rară: să imortalizezi o vrăjitoare care face magie albă ameninţându-te cu „binefaceri” de care au

parte cei asupra cărora lucrează magia neagră nu este un lucru obişnuit.

Filmarea respectivă a dat la iveală cât de „curate” erau metodele de lucru ale vrăjitoarei. Cam aşa fac toate suratele ei: spun că fac lucrarea lui Dumnezeu până ce le supără cineva. Atunci îşi arată adevărata faţă.

Vrăjitori au existat dintotdeauna. Sfinţii le-au stat împotrivă, şi au arătat oamenilor că în spatele acestor vrăjitori stă diavolul. Nu de puţine ori aceşti diavoli au putut fi văzuţi de oamenii care nu cu mult timp înainte erau convinşi că nu greşeau cu nimic alergând la vrăjitori. Ca să nu mai lungesc referirea la vrăjitoare, spun că orice lucru bun pe care l-ar face ele, îl fac numai pentru a înşela lumea. De ce pe un soţ pe care rugăciunile Bisericii nu îl aduc acasă, nici după luni de zile, o vrăjitoare îl poate aduce în câteva zile? Pentru că Dumnezeu respectă libertatea pe care i-a dăruit-o omului. Dumnezeu nu forţează nici pocăinţa, nici convertirea. Pe când diavolul nu respectă această libertate: el obligă.

Este greu de înţeles cum soţul respectiv se întoarce brusc acasă. Dar totuşi putem înţelege că el şi-a părăsit familia pentru a duce o viaţă de păcat, pentru a trăi după poftele sale. Adică soţul L-a părăsit pe Dumnezeu pentru a trăi după voia sa, nedându-şi seama că astfel intră pe teritoriul păcatului, pe teritoriul diavolului. Diavolul îi dă în gând să se întoarcă acasă. El nu are cum să îşi dea seama că gândul îi vine de la îngerul întunericului. După ce, păcătuind din ce în ce mai mult, urechea sa duhovnicească a devenit din ce în ce mai sensibilă la şoaptele diavoleşti, a ajuns să confunde propria libertate cu lanţurile satanice. El se întoarce acasă numai pentru că diavolul a avut putere asupra lui. Şi, deşi la început se bucură de întâlnirea cu familia sa, încet-încet bucuria dispare. Acelaşi lucru se întâmplă atunci când lucrarea diavolului stă chiar

la temelia unei familii.

Crede-mă că fetele care s-au măritat după ce s-au dus la vrăjitoare nu au parte de căsnicii fericite. Cum ar putea fi o căsnicie fericită când preţul plătit pentru ea este propriul suflet? Diavolul nu face nimic gratuit. Pentru cel mai mic cadou el cere un preţ foarte mare. Şi chiar dacă astăzi nu prea mai solicită ca pentru serviciile sale să i se ofere un act de vânzare-cumpărare a sufletului, chiar dacă vânzarea nu mai este la fel de evidentă ca atunci când se finaliza cu un document pecetluit cu o picătură din sângele clientului, totuşi diavolul îşi cere partea.

Dă-ţi seama: te duci la vrăjitoare, ea îl determină pe cel pe care tu îl placi să se îndrăgostească de tine, şi vă căsătoriţi. Ce fericire ar fi aceea când ştii că te aşteaptă osânda veşnică dacă nu te pocăieşti pentru crima pe care ai făcut-o? Sau, ce bucurie poate avea femeia care vede că vrăjitoarea i-a întors bărbatul acasă, în timp ce Biserica nu l-a putut întoarce?

E nevoie să precizez că diavolul care l-a întors nu îl poate forţa şi să îşi iubească soţia. Adică îi poate trezi o anumită dragoste pătimaşă faţă de ea, o dragoste animalică, dar nu îl poate determina să o iubească.

Iubirea adevărată e dăruită de Dumnezeu. Diavolul poate da numai un sentiment care seamănă cu dragostea, dar nu e dragoste. Unele femei aleargă la vrăjitoare cu o disperare pe care ne e greu să o înţelegem. Fără bărbatul iubit viaţa nu mai are nimic frumos. Dar acestor femei le spun că vrăjitoarea nu poate decât să le facă un rău foarte mare, atât lor, cât şi bărbaţilor pe care îi iubesc. Aş întreba o astfel de femeie: dacă ar avea de ales între a sta toată viaţa paralizată într-un cărucior şi a merge la vrăjitoare, ce i se pare mai dureros? Sunt sigur că va spune că varianta cu vrăjitoarea e mult mai uşor de preferat. Dar ar vorbi aşa pentru că nu e conştientă că pierderea sufletului e mai

dureroasă decât pierderea sănătăţii trupeşti.

Acest lucru l-au simţit cel mai bine femeile care, pentru că au mers la vrăjitoare, au căzut în ghearele diavolului şi au ajuns posedate. Nimic nu e mai înfricoşător decât un om stăpânit de diavol. Şi chiar dacă nu toţi cei care merg la vrăjitori ajung să fie posedaţi de diavol, toţi intră sub influenţa lui. Şi, dacă nu se pocăiesc, ajung în iad. Nu că i-ar pedepsi milostivul Dumnezeu, ci ei înşişi au ales iadul când s-au dus la slujitorii întunericului.

Să ştii că nu poţi merge la vrăjitoare gândindu-te că te vei spovedi şi păcatul ţi se va ierta. Mergând cu un grup de studenţi de la Facultatea de Teologie la Spitalul Municipal la secţia unde se fac avorturi, pentru a încerca să le convingem pe femei să nu ucidă pruncii pe care îi poartă în pântece, mare ne-a fost mirarea să auzim replici de genul: „Ştim că e o crimă, că e un mare păcat. O să îl spovedim. Dar nu avem ce face, e greu să mai creştem încă un copil”.

O asemenea atitudine, pe care o au şi cei care merg la vrăjitori gândindu-se că după ce vor afla ceea ce îi interesează se vor putea spovedi, e blasfematoare. Vai de cei care batjocoresc astfel Sfânta Taină a Spovedaniei! Să ne ferească Dumnezeu să avem parte de osânda lor!

Astăzi există un nou termen pentru vrăjitorie: ocultismul. Te poţi ocupa de studierea a tot felul de energii superioare, poţi folosi puterea cristalelor sau a piramidelor: nu mai poţi fi acuzat că eşti vrăjitor, din moment ce eşti ocultist. Adică totul e în regulă. Îţi scriu îngrijorat de multele curse care îţi stau înainte. Îţi scriu îngrijorat de faptul că în atâtea reviste găseşti tehnici de concentrare prin care îţi poţi afla viitorul. Dar îmi dau seama că sunt foarte multe de scris despre astfel de practici. Înainte de a te vătăma sufleteşte prin aceste „nevinovate” experienţe încearcă să cunoşti ce spune

Biserica despre ele. Poate că vei renunţa să fii propriul cobai.

Să revenim puţin la preoţii care „deschid cartea”:

„Cum scrie părinte, mă mărit sau nu?”

„O, fiică, trebuie să mai aduci ofrandă încă trei sute de mii de lei, ca, văzând jertfa ta, Domnul să îmi descopere”. Culmea, fata aduce ofranda, părintele îi spune că se va mărita, dar degeaba. Ofranda nu a funcţionat. Dar în unele cazuri funcţionează.

Preoţii care practică formele de ghicit cad sub osânda pravilelor şi a canoanelor. Lumea ştie asta, dar totuşi aleargă la ei pentru că de multe ori sunt „eficienţi”. Oamenii preferă astfel de preoţi, pe care îi consideră cu har, pentru faptul că fac tot felul de slujbe care nu există în Molitfelnic. Cea mai cunoscută este slujba de „dezlegare a cununiilor” (această slujbă e diferită de rugăciunile de dezlegare de farmece pe care părintele le citeşte din Molitfelnic). Fata vine, i se citeşte slujba de dezlegare, iar i se citeşte, şi tot nu se mărită. Sau dacă se mărită are parte de mari necazuri în familie. Şi atunci unde a fost binecuvântarea lui Dumnezeu?

Dacă fata ar fi avut răbdare, dacă nu ar fi alergat la astfel de preoţi vrăjitori, Dumnezeu ar fi ajutat-o să se mărite. Dar dacă fata a ales o altă cale pentru a-şi găsi fericirea, dacă nu a vrut să treacă examenul răbdării, acum culege roadele.

Ce să mai lungesc vorba? Dacă ai fost la vrăjitoare sau la preoţi ghicitori, nu vei avea parte de linişte până nu te vei pocăi de greşeala ta şi până ce nu vei lua dezlegare de la duhovnic prin Taina Spovedaniei.

Poate că citind ce am scris despre puterea vrăjilor ţi s-a făcut puţin teamă. Îţi povestesc ceva: împrietenindu-mă cu o fată foarte aşezată, să îi spunem Rozalia, ea îmi spunea că se miră că s-a îndrăgostit de mine, că până să

mă cunoască voia să plece în mănăstire. Odată, ca să o necăjesc, am păcălit-o. Am făcut un truc, un număr de iluzionism, prin care am convins-o că, fiind în cealaltă cameră, am schimbat un obiect pe care ea îl ţinea strâns în mâna lipită de masă. De fapt, îi dădusem de la bun început altceva faţă de ceea ce credea ea că ţine în mână, dar nu şi-a dat seama, pentru că o pusesem să apese masa cu putere, chipurile ca eu să nu pot schimba obiectul. După ce m-am prefăcut că nu reuşesc, i-am spus: „Gata, ridică-ţi palma!”

Când m-am întors din camera cealaltă, am văzut că era puţin palidă. Se uita cu îngrijorare la prietena ei.

„Cum ai reuşit?”

„Nu ştii că atunci când am făcut yoga am căpătat puteri paranormale? E simplu, chiar dacă acum sunt creştin, puterile mi-au rămas”. Şi, văzând că s-a speriat puţin, am continuat: „Tu cum crezi că te-ai îndrăgostit de mine? M-am concentrat puţin, şi puterile mele te-au determinat să mă iubeşti”.

Când povestesc, întâmplarea nu are acelaşi farmec. Dar pentru că Rozalia era convinsă că în mod miraculos i-a fost schimbat un obiect pe care îl ţinea în mână, nu îi era greu să creadă şi că am vrăjit-o.

„Deci eu de asta ţin la tine, de asta te iubesc, pentru că te-ai folosit de puterile tale?”

Nu am mai continuat gluma pentru că fata se speriase. Era să mă bufnească râsul văzând cât de credulă putea fi.

ći-am povestit această întâmplare, gândindu-mă că poate şi tu te-ai întrebat cum să te aperi de puterea vrăjitoarelor, şi care este cea mai bună protecţie împotriva „legării cununiilor”. Răspunsul este simplu: duşmanul întunericului este lumina. Problema este că oamenii nu ştiu unde să caute lumina şi de multe ori se folosesc de

diavol pentru a fi protejaţi de diavol.

Un exemplu îl oferă fetele care aleargă la vrăjitoarele”, bune” pentru a li se dezlega vrăjile făcute de vrăjitoarele rele. Un alt exemplu îl oferă cei care se folosesc de tot felul de tehnici de protecţie energetică pe care le găsesc prin reviste, tehnici care oferă o iniţiere subtilă în vrăjitorie.

Dacă mergi pe drumul Bisericii, niciun fel de vrăji nu te pot atinge. Dacă eşti spovedită şi împărtăşită, nu ai de ce să te temi că cineva îţi va lega cununiile. Tot răul se va întoarce împotriva celor care se ridică împotriva ta.

Dacă nu mergi pe drumul Bisericii, niciun fel de protecţie nu te poate apăra de diavol. Orice zid în afara celui ridicat de Dumnezeul Bisericii se sfărâmă în faţa diavolului. E mai bine să nu ai de suferit de pe urma unei curiozităţi nefolositoare. E mai bine să mergi numai pe cărări sigure, pe care îndoiala nu se poate apropia de inima ta.

Ai răbdare, Dumnezeu nu te-a uitat. Cu cât îţi va fi răbdarea mai mare, cu cât Dumnezeu va vedea cum credinţa ta nu se clatină din cauză nerăbdării, cu atât răsplata aşteptării va fi mai mare.

Despre dragostea trupească ći-am spus că vom reveni asupra sexualităţii. O vom face acum.

De ce fac tinerii dragoste? „Pentru că sunt iubitori de patimi, pentru că nu ţin cont de nicio regulă, pentru că nu au Dumnezeu”, spun oamenii mari.

„Pentru că ne iubim!”, spun tinerii. Cine are dreptate? Fiecare este convins că dreptatea este de partea lui. Eu cred că dreptate au şi unii, şi alţii.

Să ne uităm pe stradă la cuplurile care trec prin faţa noastră. Să încercăm să descriem puţin două dintre ele. M-am uitat pe geam, dar strada e cam pustie. Aşa că îmi imaginez două cupluri. E vară acum, şi e foarte cald.

(Mergând cu băieţelul meu cu metroul, am văzut o doamnă de vreo 30 de ani cu un maiou foarte „economicos”. L-a bufnit râsul, a arătat-o cu degetul şi a zis: „Tati, femeia asta umblă cu maiou pe stradă…” Am încercat să salvez situaţia, pentru a nu primi o poşetă în cap. Dar nu am reuşit să îl conving pe Codrin că maioul acela era tricou. Aşa cum fiului meu i s-a părut anormal de scurt maioul doamnei, tot aşa bustierele li se par anormal de scurte celor mai în vârstă).

Dacă vedem pe stradă un soţ şi o soţie, observăm că aproape mereu merg unul lângă celălalt. Vorbesc despre preţul detergentului sau despre când trebuie să plătească întreţinerea. Dacă au copii, poate vorbesc şi despre faptul că micuţilor le-ar trebui încălţări noi. Asta dacă nu sunt bogaţi. Dacă sunt bogaţi vorbesc despre scumpirea vilelor de la munte sau despre o călătorie în străinătate.

Când vedem pe stradă doi tineri de 20 de ani, ei se ţin de mână, se strâng în braţe. Se sorb din ochi. Se scaldă unul în ochii altuia. Nu se mai pot abţine şi uneori se sărută cu foc sub privirile nu rareori indignate ale trecătorilor.

Şi totuşi, ce e rău în faptul că tinerii se iubesc?

„Vai, dar pe vremea mea nimeni nu se purta aşa în public… Vai, dar pe vremea străbunicii fustele erau până la glezne… Vai, generaţia asta… Vai…”

Şi lista „vai-urilor” nu se opreşte aici. Dar toate aceste vai-uri sunt gratuite în ochii tinerilor. Ei simt că dragostea părinţilor lor s-a ofilit, şi atunci refuză să le accepte sfaturile. Cum să acceptăm modelul unor părinţi a căror dragoste s-a uscat, a eşuat? Tinerii simt foarte bine care este relaţia dintre părinţii lor. Şi sunt detectoare de minciuni. În clipa în care părinţii spun: „Trebuie să mergeţi pe urmele noastre, dacă vreţi să aveţi parte de împlinirea noastră”, atunci îşi conving copiii să fugă de o

împlinire superficială.

Părinţii tot caută noi şi noi metode de convingere, în loc să îşi dea seama că se află într-o postură ridicolă. Sunt ca nişte turişti care nu au reuşit să ajungă pe vârful unui munte, dar nu obosesc să le explice altora cât de uşor este drumul.

Repet întrebarea pe care o vei găsi des în această carte, ori de câte ori mi se pare că nu sunt destul de clar: „Şi ce are asta cu căsătoria ta?” Are multe. Pentru că imaginea ta despre căsătorie e foarte marcată de ceea ce ai văzut la părinţii tăi (îmi cer scuze dacă părinţii tăi nu sunt ca ceilalţi, ci ştiu să îţi fie model; în acest caz, cred că eşti conştientă că mulţi părinţi sunt altfel decât ai tăi).

Căsătoria pierde teren pe zi ce trece. Unul dintre principalele motive este că tinerii nu mai vor să aibă parte de eşecurile părinţilor.

„Ce folos că mama s-a măritat fecioară, dacă dragostea dintre ea şi tata s-a stins?” Sau: „Ce folos că mama a purtat numai fuste lungi şi nu s-a vopsit dacă nu a ştiut cu cine să se mărite?” Sau: „Ce folos că tata a dus o viaţă aproape de Dumnezeu, dacă nu a văzut ce fel de om e mama?...”

Îmi e puţin greu să scriu aceste rânduri. Ele par un protest anti-părinţi. Dar vei vedea că nu urmăresc deloc să protestez faţă de aceştia. De pe acum mă gândesc la ce va fi peste douăzeci de ani, când fiul meu Codrin va putea spune dacă i-am fost sau nu model. Nădăjduiesc că Dumnezeu mă va ajuta să îi fiu. Încă nu ştiu dacă cel de-al doilea copil al nostru e băiat sau fată. Dacă e fată, mi se pare că responsabilitatea mai mare ar cădea asupra mămicii.

Ce am eu totuşi cu părinţii?

Afirm cu toată convingerea că oricât de iscusite ar fi predicile părinţilor despre feciorie, despre căsătorie şi

despre dragoste, ele nu atârnă pe cântar mai mult decât exemplul personal. Dacă părinţii se iubesc, adică dacă „harta” familiei pe care au avut-o s-a dovedit bună, atunci sfaturile lor merită atenţie. Dar dacă dragostea părinţilor a ajuns într-o fundătură, atunci nimeni nu îi ia în seamă.

Şi cum cei mai mulţi părinţi nu sunt modele pentru copii, e normal ca tinerii să nu ţină cont de sfaturile pe care le primesc.

Fii sinceră, dacă ai fi fost tu pe „Titanic” în locul lui Rose, te-ar fi împiedicat ceva să te dăruieşti iubitului tău? Mă îndoiesc.

Ca o concluzie, recunosc că am toată înţelegerea faţă de tinerii care nu găsesc niciun motiv pentru a împărtăşi opiniile părinţilor lor în privinţa întemeierii unei familii.

Până aici nu mi-am precizat poziţia. Sunt eu un „eretic”, un antitradiţionalist, un impostor sau o victimă a prezentului şi ideologiei moderniste? Nu, în niciun caz.

După ce am criticat puţin lecţiile de morală uneori gratuite pe care le ţin părinţii, voi încerca să lămuresc de ce poziţia mea e chiar mai tradiţionalistă decât a lor. Eu nu cred că un tânăr trebuie să facă ceva numai pentru că părinţii săi consideră că e bine. Dar cred că e normal ca tânărul să se întrebe ce e cu adevărat bine. Cred că nu e normal ca tânărul să îşi formeze un sistem propriu de valori (atunci ar fi ca cel care face desenul unui vârf de munte fără să fi urcat pe el), ci mi se pare normal ca tânărul să urce pe acel vârf şi abia apoi să îl deseneze.

E evidentă legătura dintre gândirea şi faptele noastre. Adică faptele noastre pun în evidenţă gândirea noastră, filosofia vieţii noastre. Parcă ţi-am mai scris: dacă te-ai mărita pentru a avea o viaţă comodă, dacă ai lua un tip pentru banii lui, prin aceasta ai arăta că în concepţia ta cel mai important lucru în viaţă sunt banii. O femeie care îşi ia de soţ un bărbat numai pentru că are o potenţă

sexuală ieşită din comun arată că dumnezeul ei e sexul.

Care e cel mai important lucru în viaţă?

Pentru creştini, mântuirea. Or, mântuirea se dobândeşte dacă mergem pe calea pe care ne-a arătat-o Hristos. Hristos ne-a spus simplu: „Faceţi asta, Dumnezeu vă va milui. Faceţi altceva, alegeţi iadul”.

E greu să fii creştin. Dar în clipa în care te hotărăşti să fii creştin nu mai încerci să modelezi învăţătura creştină pentru a o face mai potrivită pentru tine, ci încerci să te modelezi pe tine după această învăţătură.

Şi ce spune Biserica despre viaţa sexuală a celor necăsătoriţi ştii.

De ce e păcat ca tinerii să facă dragoste? De ce e păcat să se bucure de clipe atât de frumoase unul lângă altul? Nu ştiu. Dar nici nu am cum să ştiu. Nu eu i-am creat pe oameni. Eu nu ştiu ce e bine şi ce e rău decât în măsura în care primesc ceea ce Dumnezeu a binevoit să ne descopere.

Pe cât de uşor este să înţelegem că uciderea e un păcat, pe atât de greu ne este să înţelegem de ce dragostea trupească dintre cei necununaţi este păcat. Cei mai mulţi tineri consideră ideea aceasta habotnică, numai pentru faptul că, dacă ar fi adevărată, ei ar fi puşi într-o situaţie delicată. Dintr-un instinct de conservare oamenii încearcă să se apere modificând reperele. Să nu încercăm să ne considerăm măsură a tuturor lucrurilor, că nu suntem.

Am văzut ieri într-o vitrină o reclamă la produsele Revlon: „We are still, in the end, animals”. Adică: „Vrem sau nu să recunoaştem, tot animale suntem”. Să trăim deci după legea trupului, după legea poftelor, să lăsăm la o parte prejudecăţile ca să ne simţim noi înşine.

În loc ca omul să considere patima drept patimă, în loc să fie conştient de chemarea sa spirituală, el vrea să se

considere animal. Mi se pare că am ajuns la un moment trist al istoriei: cu timp în urmă oamenii însetau după Dumnezeu, voiau să urce cât mai sus pe scara duhovnicească, şi dacă le-ar fi spus cineva că sunt animale s-ar fi simţit jigniţi. Astăzi oamenii nu numai că au renunţat să mai urce pe scară, ci au renunţat şi să vrea să fie oameni. Se simt bine dacă li se spune că sunt animale.

(I-am reprodus finei mele reclama de la Revlon. „Asta nu-i nimic... E o reclamă şi mai şi, pe Animal Planet: „Animals are better than humans”. Culmea: Animalele sunt mai bune decât oamenii! Cine s-ar fi gândit că o să ajungem chiar aici?)

Hai să ne gândim la altceva. Mulţi îşi pun întrebarea: „Oare ce îi place mai mult lui Dumnezeu, o familie în care soţii nu se iubesc, sau un cuplu care trăieşte fără binecuvântarea cununiei, dar în care se simte dragostea pe care unii soţi nu o mai simt?”

Astfel de întrebări îşi pun oamenii care fug de întrebările pe care ar trebui să şi le pună cu adevărat. Ne punem întrebările ale căror răspunsuri ne convin, ne justifică scăderile, şi evităm întrebările ale căror răspunsuri ne lovesc. Poate ai impresia că prin aceste rânduri eu îmi manifest inhibiţia sexuală, şi încerc să îi opresc pe alţii să se bucure de plăcerile dragostei. Departe de mine gândul acesta. Eu nu te pot obliga să trăieşti după cum te învaţă Biserica, dar vreau să te ajut să fii sinceră cu tine. Ai credinţă în Dumnezeu? Ar trebui să se vadă în fapte. Nu ai credinţă? Atunci poartă-te ca atare.

Nu văd însă nimic nepotrivit în a-ţi atrage atenţia asupra riscului de a te lăsa dusă de val, de a nu avea un mod de viaţă care să fie în deplin acord cu modul în care înţelegi viaţa.

Revin la întrebarea: de ce e păcat să facă dragoste cei care trăiesc necununaţi?

Nu noi hotărâm ce e păcat şi ce nu. Noi nu putem, prin propriile noastre puteri omeneşti, decât să primim sau să respingem poruncile lui Dumnezeu.

Or, din Sfânta Scriptură vedem clar că desfrâul este un păcat. Noi putem respinge învăţătura creştină, dar nu putem primi învăţătura creştină odată cu propriile noastre idei. Deformarea credinţei creştine este o cale de acoperire a păcatului de care se folosesc mulţi, fără a fi conştienţi de faptul că îşi fură singuri căciula.

M-a întrebat ieri o prietenă: „Privitor la viaţa sexuală, ce părere ai de expresia „Ce-i curat e ca nou?” Tot ea m-a lămurit ce înseamnă: că fecioria nu e importantă”.

I-am răspuns că expresia, pe care nu am mai auzit-o până acum, trădează o anumită nesiguranţă: că dacă femeia de la care a auzit-o ar fi fost convinsă că pierderea fecioriei e neimportantă, nu ar mai fi preocupat-o acest subiect.

„Ce-i curat e ca nou”... O nouă variantă a proverbului: „Vulpea care nu ajunge la struguri zice că sunt acri”.

Vreau să fac referire acum la cei care se gândesc că, după o tinereţe zbuciumată şi pătimaşă, se vor aşeza la casele lor şi vor duce o viaţă creştină. Ei nu ţin cont de faptul că sufletul nostru e o ceară în care se imprimă toate faptele noastre, bune sau rele, că după ani de zile trăiţi în desfrâu, sufletul va fi bolnav şi că vindecarea se va obţine cu multă greutate. Poate ai auzit deviza „Make love, not sex!” Am văzut că în ultima vreme această deviză e slogan al unor tineri din Occident care, conştienţi de faptul că sexul a devenit miezul oricărei poveşti de iubire, protestează faţă de înţelegerea greşită a sexualităţii. Ei observă câtă publicitate se face pentru amorul în lift, pe plajă sau în alte locuri publice şi îşi dau seama că s-a ajuns la o pervertire totală a dragostei. De altfel, nici nu se mai

zice „I want to make love with you…”, ci se zice pe şleau: „I want to make sex…”

Ce e interesant la aceşti tineri protestatari? Că sunt conştienţi că exacerbarea sexualităţii la care s-a ajuns în ziua de astăzi nu a adus şi un plus de dragoste.

Şi eu sunt pentru deviza „Make love, not sex!” Numai că o înţeleg altfel. Ei nu pricep că viaţa sexuală a tinerilor necăsătoriţi poartă pecetea păcatului, ci numai că plăcerea sexuală nu poate fi centrul unei relaţii. Ei sunt susţinătorii unei sexualităţi copleşite de iubire, cum a fost cazul cu Jack şi Rose. Numai că o astfel de poziţie este utopică. Spun încă o dată că nu noi stabilim ce e bine şi ce e rău. Că, dacă Dumnezeu nu ar exista, atunci aş fi de acord cu modul în care înţeleg ei deviza de mai sus.

Dar, pentru că Dumnezeu există, eu înţeleg deviza tocmai ca pe un imbold pentru căsătorie: cei care se iubesc să caute să primească binecuvântarea dumnezeiască pentru dragostea lor. Da, doi tineri care se iubesc simt dorinţa de a se săruta, de a se îmbrăţişa, de a face dragoste. Ce e dragostea trupească? Un mod de manifestare a dragostei sufleteşti. Iubirea dintre doi oameni nu e doar sufletească, e şi trupească. Şi dacă doi oameni se iubesc, de ce să nu facă dragoste? Adică de ce să nu se căsătorească pentru ca unirea lor trupească să fie dragoste şi nu patimă?

Se poate pune întrebarea: ce patimă e în sufletul unei fete care face dragoste cu iubitul ei numai ca să nu îl piardă? Din moment ce o face numai pentru a-l bucura pe el, şi fără nicio urmă de egoism, atunci unde mai e patima?

Să ne uităm tot la Rose: ce părea murdar în dăruirea ei? Dăruirea îndrăgostiţilor de pe „Titanic” pare mai frumoasă decât dragostea trupească a soţilor, când soţul e beat iar soţia se gândeşte la altul (nu îmi dau seama cât de multe sunt cazurile în care soţul vine acasă beat şi se culcă

cu soţia sa. Că dragoste, la beţie, nimeni nu poate face).

Întrebarea de baraj: „al cui păcat e mai mare, al tinerilor care au parte de o dragoste ca în Titanic (o, dar cât de rare sunt astfel de cazuri, majoritatea au parte de o dragoste mult mai superficială...), sau al soţilor pentru care iubirea trupească nu e semn de dragoste, ci numai de plăcere animalică?”

Nu e greu să par rigorist atunci când afirm că, cel puţin, cei din urmă sunt căsătoriţi şi, cel puţin, nu cad în păcatul curviei. Pe când primii, oricât de bine s-ar înţelege, merg pe calea desfrâului osândit de Dumnezeu.

Nu ştiu dacă se poate face o comparaţie precisă între cele două cupluri. Nu ştiu dacă ajută la ceva să ne comparăm cu astfel de cupluri (mai ales că, în familia cu soţul beţiv, şansele de îndreptare sunt foarte mici, în timp ce în celălalt caz dragostea îi poate aduce pe tineri în faţa altarului).

Sunt convins că un tânăr sau o tânără care vrea să îşi întemeieze o familie trebuie să se compare cu cazurile ideale, şi nu cu cazurile aflate în situaţii delicate.

„Make love, not sex!”

Dar ca să poţi face dragoste ai nevoie de binecuvântarea Bisericii prin Taina Nunţii. Altfel, oricât ai încerca să te păcăleşti, nu poţi face decât sex.

Să zicem că aş vrea să mă duc la un anticariat cu un birou şi să primesc banii pentru a-mi cumpăra o maşină. Dar nimeni nu îmi va da atât de mulţi bani. Pentru că nu eu sunt cel care stabileşte preţul biroului.

Aşa e în viaţă. Faptele noastre sunt judecate de Dumnezeu, nu de noi. Dacă ar fi după noi, ar fi simplu. Dar faptele noastre sunt paşaportul nostru spre Rai sau spre Iad. Dacă nu vrem să ţinem cont de voia lui Dumnezeu, vom pierde Raiul.

Pentru că îmi dau seama că nu de ameninţări cu

chinurile veşnice ai nevoie, îţi repet că cei care au încercat să îşi întemeieze o familie fără să ţină cont de voia lui Dumnezeu au eşuat. Iată că nu te sperii cu focul iadului, ci cu eşecul în viaţa de familie. Lăsând la o parte faptul că ţi-ai fi dorit o cu totul altă soartă, prin suferinţele şi singurătatea pe care le oferă acest eşec e o pregustare pământească a iadului.

Scrisoare către tinerii secolului XXI

Vorbind cu tinerii secolului XXI încerc să mă adresez celor care s-au lăsat modelaţi de mentalitatea modernistă, celor care sunt creştini numai cu numele. Mai există încă, şi vor exista până la sfârşitul lumii, şi tineri care duc cu răbdare crucea ironiilor şi a batjocurii din partea celor care îi acuză că sunt prea bisericoşi, prea tradiţionalişti. Nu pentru ei scriu aceste rânduri, ci pentru ceilalţi. Pentru cei care, mulţumindu-se să fie în pas cu modele şi cu curentele inovatoare, nu au timp să analizeze la rece felul în care le este modelat sufletul. Chiar dacă mă voi adresa în special fetelor, cele scrise sunt valabile în egală măsură şi pentru prietenii lor.

Încep direct: Unele fete găsesc o sumedenie de justificări faptului că au început viaţa sexuală înainte de nuntă („că păstrarea fecioriei ţine de legendă, că…”). Ele sunt revoltate că Dumnezeu nu le ajută să se mărite odată, şi sunt groaznic de speriate de ideea că ar putea rămâne „fete” mari. Alte fete, foarte puţine de altfel, şi dintr-un aluat diferit faţă de primele, sunt groaznic de speriate că, pentru că au căzut în păcatul desfrâului, vor avea parte de o viaţă chinuită, că pedeapsa dumnezeiască va cădea ca un fulger asupra lor. Le este frică de viitor, le este spaimă de chinurile de care vor avea parte în această viaţă („am greşit înaintea lui Dumnezeu, nu mai sunt vrednică de o viaţă frumoasă, nu mai merit o familie fericită…”).

Marea majoritate a fetelor de astăzi au o poziţie

aflată între cele două amintite mai sus, şi se simt mai aproape de prima, pe a doua considerând-o bolnăvicioasă.

Eu vreau să scriu câteva rânduri către fetele care vor să se mărite, dar nu au găsit încă bărbatul ideal, şi care, fie că regretă pierderea fecioriei, fie că o consideră o faptă de ispravă, au anumite semne de întrebare cu privire la propriul viitor. Şi aceste semne de întrebare sunt legate ori de pedeapsa lui Dumnezeu, ori de tensiunile care ar putea apărea în cazul în care bărbatul ideal ar avea „ciudăţenia” de a vrea să aibă o fată „la prima mână”, şi nu la „second hand”.

Ia auzi glasul care zice:

„Vai ţie, păcătoaso! Vai ţie! Că în loc să îţi păzeşti curăţia sufletului, te-ai tăvălit în noroiul păcatului. Cum de te mai suportă cerul, când eşti atât de necurată? Cum de te mai ţine Dumnezeu, când prin patimile tale te-ai asemănat animalelor, când prin împreunări şi dezmierdări te-ai asemănat desfrânatelor?”

„Vai ţie, păcătoaso…”

Cam aşa se aşteaptă unii să se exprime Biserica, prin slujitorii ei, faţă de fata care cade în păcatul curviei. Cu sute de ani în urmă Sfinţii Părinţi scriau scrisori care nouă ni se par foarte dure adresate celor care cădeau în păcate mari, de la desfrâu până la apostazie. Mustrările Sfinţilor sunt privite cu ironie şi se spune:

„Ia uită-te, câtă habotnicie! Ia uite, cât de înapoiaţi erau! Făceau din ţânţar armăsar! Ce e aşa mare păcat să te distrezi puţin, să simţi plăcerile tinereţii, în loc să stai ca prostul de unul singur şi să te dai cu capul de pereţi de plictiseală?”

Vei citi o scrisoare scrisă pentru tine, o scrisoare în care sper să te regăseşti. Poate că te-a durut foarte mult morala pe care ţi-au ţinut-o unele rude, considerându-te destrăbălată. Eu încerc să îţi vorbesc într-un alt mod

despre căderea ta şi despre modul în care în viaţa ta poate răsări soarele.

„Vai ţie, păcătoaso…”

Cu mai mult de o mie de ani în urmă, când parohiile creştine erau mult mai întărite, când căderea era foarte rară, era normal ca pierderea fecioriei să fie privită cu o atitudine care nouă ni se pare foarte aspră. Foarte rar tinerii creştini cădeau în păcatul desfrâului. Căderea lor era înţeleasă în toată gravitatea ei. Ei se îndepărtau de modul de viaţă al comunităţii unite în Hristos. Dacă ar fi fost trataţi cu prea multă înţelegere, atunci şi alţii s-ar fi simţit atraşi de păcat: „Dacă păcatul nu e chiar atât de rău, de ce să nu îl încercăm şi noi…”

Numai că atitudinea tinerilor era alta. Ei înţelegeau păcatul ca pe o rupere de Hristos, ca pe o rupere de viaţă. Şi păcatul ăsta este, un pas spre moarte. Atunci nimănui nu i se părea că un duhovnic e prea aspru când oprea de la împărtăşanie o fecioară care căzuse în păcat vreme de zece ani. În momentul în care fata cădea era pe deplin conştientă de gravitatea faptei sale şi a urmărilor ei.

„Vai ţie, păcătoaso…”

Predicile Sfinţilor osândeau pe cei care, căzând pradă desfrâului, idolatrizau plăcerile trupeşti. Sfinţii nu puteau fi îngăduitori cu păcatul. A fi îngăduitor cu păcatul înseamnă a fi îngăduitor cu moartea duhovnicească a credincioşilor.

Cu vreme în urmă creştinii se temeau de iad, le era groază că ar putea ajunge acolo după moarte. Cuvintele sau cărţile Sfinţilor Părinţi care arătau că plata păcatului este moartea nu erau deloc dispreţuite pentru că erau dure. Nici păcătoşii înşişi nu aveau nesimţirea de a batjocori învăţăturile Sfinţilor şi ale Bisericii. Căderea lor avea anumite limite.

Dacă ai fi trăit cu timp în urmă, atunci când Biserica

era înţeleasă ca Trup al lui Hristos şi învăţăturile ei erau respectate de creştini, ai fi auzit poate cuvintele acestea:

„Vai ţie, păcătoaso…”

Ar fi fost cuvinte care te-ar fi putut trezi din adormire, cuvinte care te-ar fi ajutat să îţi înţelegi greşeala. Chiar dacă astăzi aceste cuvinte nu mai sunt pe placul oamenilor obişnuiţi cu zeificarea politeţii şi a păcii acestei lumi, pace care e străină de pacea pe care a venit să o aducă Hristos, totuşi cu vreme în urmă le-ai fi înţeles cu totul altfel.

Astăzi, astfel de cuvinte sunt spuse de obicei ori de sectanţii care îngrozesc lumea cu Apocalipsa pe care o văd venind asupra noastră, ori de câţiva preoţi fără experienţă care încearcă să imite fără succes forma exterioară prin care Sfinţii Părinţi osândeau păcatul.

„Vai ţie, păcătoaso…”

Dacă aş fi în locul tău şi aş auzi aceste cuvinte din gura vreunui preot, nu ştiu dacă aş avea puterea de a mai intra vreodată în biserică.

Numai că dacă ai sta de vorbă cu un preot nu vei auzi astfel de cuvinte. Preoţii sunt slujitorii lui Dumnezeu. Chiar dacă uneori prin viaţa personală nu sunt exemple pentru oamenii din parohia lor, totuşi ei rămân preoţi. Rostul lor este de a întinde o mână celor care vor să se apropie de Dumnezeu. Preoţii nu vor să osândească păcatul numai pentru a-şi face datoria de proclamatori ai adevărului. Dacă ar face aşa ar fi ca fariseii despre care ne spune Evanghelia că nici nu mergeau pe drumul spre Împărăţia Cerurilor, şi nici pe alţii nu îi lăsau să meargă. Se puneau stavilă între Dumnezeu şi oamenii simpli, smintindu-i pe aceştia.

Preoţii trebuie să ţină seama întotdeauna de faptul că Hristos nu a venit în lume ca să îi osândească pe păcătoşi, ci a venit tocmai pentru mântuirea păcătoşilor. Pentru

mântuirea, adică întoarcerea lor de la păcat, pentru pocăinţa şi sfinţirea lor. Nimeni nu are dreptul de a nega vreunui păcătos faptul că dacă se pocăieşte Raiul îi este deschis şi va putea intra în Împărăţia Cerurilor.

Catehezele şi predicile de astăzi sunt ţinute unor oameni foarte diferiţi faţă de cei din secolul de aur al Bisericii, secolul în care au trăit Sfinţii Trei Ierarhi.

Uite, dacă un părinte ar citi tinerilor o predică a Sfântului Vasile cel Mare împotriva desfrâului, încetul cu încetul aceştia ar părăsi Biserica. Dar îndrăznesc să cred că dacă Sfântul Vasile ar trăi astăzi, ar ţine predica altfel: ar osândi cu aceeaşi vehemenţă păcatul, dar ar ţine cont de mentalitatea celor care l-ar asculta vorbind.

Un cutremur duhovnicesc prin care să se arate cu degetul numai scăderile credincioşilor nu ar da roade bune.

(Ştiu că ţi se pare că m-am îndepărtat de subiect. Dar şi de această dată e nevoie de paranteze ca să te ajut să înţelegi mai bine ce trebuie să faci pentru a avea parte de o familie împlinită).

Trăim nişte vremuri pe care creştinii primelor veacuri şi le-ar fi putut închipui lesne. Suntem o ţară aşa-zis creştină, dar desfrâul e la el acasă. Sondajele făcute printre studente sau printre elevele de liceu arată că fecioria va deveni nu peste multă vreme aproape o legendă. Foarte puţine fete se vor mai mărita fecioare. (Nu dau aici un sondaj cu situaţia actuală pentru că rezultatele sunt cât se poate de triste).

Trăim o vreme în care anormalul e privit ca normal. Copiii cresc sub hipnoza vieţii sexuale, văd în jurul lor oameni mari obsedaţi de sexualitate şi intră sub influenţa lor.

Ai crescut într-un asemenea mediu. Ai avut puţine şanse să nu fii înghiţită de el. Se poate observa că au

rezistat numai trei categorii de fete: din prima categorie fac parte cele care sunt crescute de mici lângă Biserică (şi dintre ele destul de puţine, nu cele cărora educaţia religioasă le-a fost impusă cu forţa, ci numai cele care au înţeles sensul vieţii creştine, care îşi doresc mântuirea şi cele care, cu ajutorul duhovnicului, duc lupta cea bună împotriva poftelor trupeşti).

Din a doua categorie fac parte cele care, neavând parte de o educaţie creştină, au avut parte de o educaţie morală foarte severă. Aceste fete au fost crescute într-o lume rece (ca lumea din care făcea parte Rose – personajul feminin din „Titanic”). Nu ştiu dacă aceste fete vor cunoaşte bucuria familiei. Au fost crescute într-un spirit egoist, au fost crescute cu nişte reguli foarte aspre, pe care respectându-le le-au absorbit în fiinţa lor. Cred că o viaţă morală ruptă de Hristos se aseamănă unui instrument care nu cântă: arată bine, e admirat de oameni ca fiind de mare preţ, dar nu foloseşte la nimic. (Şi acum ce să facă o cititoare care se regăseşte în această categorie? Să alerge la vecin, ca să scape de „răceala” care i-a fost insuflată de lege? Nu, în niciun caz. Să se bucure că totuşi, folosindu-se de mijloace mai aparte, Dumnezeu a păzit-o curată. Să caute să înţeleagă cât de şubred e castelul de nisip pe care stă morala ei şi să caute o temelie puternică. Şi va înţelege că temelia aceasta nu poate fi decât Hristos.)

Din a treia categorie fac parte prietenele cântăreţei Britney Spears, pentru care păstrarea fecioriei a fost doar un act de teribilism. Poate că acum, când citeşti cele scrise, Britney a ajuns la concluzia că fecioria e un balast şi poate că şi-a schimbat mentalitatea (în cazul în care acum mai e fecioară, dacă nu cumva tot circul cu fecioria nu a fost decât o simplă reclamă comercială; doar şi Brooke Shields poza în „the last american virgin girl”, şi

abia la nuntă Andre Agassi a aflat că fecioara cu care s-a căsătorit nu era fecioară!).

Hai să vorbim despre Britney. Nu sunt un bătrân înţelept care să îţi poată da sfaturi. Eu sunt un tânăr de douăzeci şi opt de ani care vrea să te ajute să înţelegi ceea ce i se pare mai important în pregătirea pentru nuntă. Nu pot să îţi dau o listă cu sfaturi: Sfatul 1, Sfatul 2… Pot doar să stau de vorbă cu tine.

Nu ştiu exact ce muzică cântă Britney (în afara unui şlagăr pe care l-am tot auzit prin autobuze), dar am aflat că de câteva luni ea e cea mai celebră cântăreaţă. (Poate că între timp nici nu mai e, şi îţi vorbesc despre un personaj pus la naftalină). Dar nu e aşa, din moment ce încă mai apare pe coperţile revistelor şi pe prima pagină a ziarelor. Ce are în comun Britney cu cartea mea? Sau mai bine zis ce am eu cu Britney? Un singur lucru: circul pe care îl face cu păstrarea fecioriei. La un moment dat, ea a fost aleasă de conducerea Bisericii Anglicane drept simbol al fecioriei (nu mai ţin minte exact ce titlu i-au dat). Când am citit asta, m-am gândit cum o să se simtă cei care au premiat-o când Britney va ajunge simbol al vulgarităţii. Pentru că pe drumul acesta mi s-a părut că merge: după ce îţi trâmbiţezi cu voce tare virtutea, la un moment dat te saturi de ea şi cazi în extrema cealaltă.

Vorbeau două fete în metrou: „Ia uită-te pe coperta aia, Britney s-a culcat cu cineva”.

„Nu, uită-te cu atenţie, scrie că şi-a pierdut fecioria în film”.

„E, după secvenţele alea fierbinţi cu şarpele, a trecut la imagini mai interesante…”

Nu ştiu care sunt secvenţele cu şarpele, dar observ că domnişoara Britney şi-a pierdut fecioria în film, isterizându-şi şi satisfăcându-şi în acest fel admiratorii. Se pare că merge pe drumul pe care îl prevăzusem.

Ce am eu cu Britney? Nu îmi place că oferă un model foarte murdar fetelor de liceu care, imitând-o, ajung pe drumuri greşite. Adică rămân fecioare din teribilism, strigă cu gura mare că nu şi-au pierdut fecioria, şi apoi, cu foarte mare viteză, se satură de ea şi se grăbesc să o piardă.

Care este modelul de feciorie propus de Britney? O feciorie strict fiziologică, o feciorie numai a trupului. În rest, mintea se poate bucura de tot felul de gânduri murdare. Britney nu şi-a pierdut fecioria abia acum, în filmul în care a jucat. Şi-a pierdut-o din clipa în care a început să îşi spurce mintea cu gânduri murdare. Numai din mândrie se putea lăuda că e fecioară. Ori mândria e un pas spre desfrâu. Fiziologic, poate că Britney mai e fecioară. Dar sufleteşte nu mai e. Acesta e modelul de feciorie pe care îl mai păstrează lumea contemporană: o feciorie lipsită de curăţia minţii, o feciorie care musteşte de patimă. O feciorie care înaintea lui Dumnezeu e socotită desfrâu.

Gata şi cu Britney, revenim la subiectul nostru.

Mediul în care trăim e unul care musteşte de sexualitate. Cred că nici pe vremurile în care oamenii se închinau la idoli nu era atâta preocupare pentru sexualitate. De aceea faptul că ai căzut nu e ceva nou. Ştii bine că printre prietenele tale puţine mai sunt fecioare, aşa că nu ţi se pare că ai făcut o greşeală prin care ai călcat regulile societăţii. Nu, în societatea de astăzi tinerii sunt îndemnaţi să nu ţină cont de nicio barieră morală, să îşi trăiască libertatea fără nicio remuşcare: „Totul este permis. Singurul lucru interzis este aprecierea negativă a modului în care alţii îşi trăiesc libertatea”.

Până aici cred că ne-am înţeles. Vezi că rândurile mele nu sunt dure. Să nu crezi însă că sunt prea îngăduitor, că pentru a face pe placul cititoarelor deformez adevărul. Cred că pentru un asemenea succes trecător aş

putea fi pedepsit de Dumnezeu cu chinurile iadului. Şi nu am nevoie de un asemenea succes.

Eu încerc să te conving că oricât de îngăduitoare ar fi societatea contemporană faţă de păcat, totuşi urmările păcatului rămân aceleaşi. Adică legile societăţii nu au puterea de a schimba aşezarea sufletească a omului. Societatea contemporană îl poate convinge pe omul păcătos că păcatul său nu e păcat, că viciile nu sunt vicii. În situaţia extremă îi poate da cu şampon pentru creier şi îi poate amorţi conştiinţa. Dar nu are puterea de a-i curăţa sufletul, nu îi poate reda frumuseţea lăuntrică.

Lumea de azi răstălmăceşte ideea de frumuseţe: frumoasă este fata care foloseşte balsamul de păr cutare, rujul cutare, care are la sutien numărul cutare. Ea poartă chiar lenjerie tanga, şi este cât se poate de comunicativă. „Fata Tanga” are o minte nu mai mare decât lenjeria cu acelaşi nume. Numai că ea nu e altceva decât o jucărie pentru bărbaţi, un obiect de satisfacere a plăcerii. Cred că tu nu eşti una dintre „fetele Tanga”, pentru simplul motiv că acelea sunt prea deştepte pentru a citi altceva decât reclame sau reviste de modă.

Dar ştiu în acelaşi timp că „Fata Tanga” e un termen de comparaţie pentru tine şi pentru prietenele tale. Vă comparaţi cu ea, şi comparaţia e în avantajul vostru. Sunteţi fete de calitate, nu ca ea.

Sunt de acord cu acest lucru. Aşa cum sunt de acord şi cu faptul că eu, chiar dacă sunt foarte slab, sunt mai puternic decât un elev de clasa a II-a. Numai că o astfel de comparaţie nu îmi face cinste. Normal ar fi să mă compar cu cei de vârsta mea. Şi atunci s-ar vedea că nu sunt prea voinic.

Nu te compara cu „fetele Tanga”, te rog. Ci compară-te cu altcineva. Nu îţi cer să te compari cu fetele care merg toată ziua la biserică, care stau plecate cu capul în

jos şi care zic rugăciuni tot timpul (nu ai cum să înţelegi universul lor lăuntric, aşa cum nici ele nu îl pot înţelege pe al tău; nu neg că şi printre ele sunt destule „uscături”, care trăiesc numai forma exterioară a credinţei, care îşi petrec vremea contemplându-şi „curăţia sufletului” şi osândindu-şi aproapele, dar analizarea comportamentului lor nu îşi are locul aici).

Eu îţi cer să faci o altă comparaţie: compară-te cu ceea ce ai putea fi dacă ai trăi sub binecuvântarea lui Dumnezeu. Păcatul te-a rupt de această binecuvântare, şi tu ştii asta. Dar totuşi nu simţi lipsa acestei binecuvântări. Aşa că trăieşti foarte bine fără ea. Şi totuşi, te gândeşti să întemeiezi o familie. Lucru extraordinar. Dar nu înţelegi de ce Dumnezeu nu ţi-a trimis încă omul potrivit.

Poate că te iubeşte prea mult. Dacă ţi-ar fi trimis un om care ţi s-ar părea acum potrivit, poate că, peste vreo zece ani, ţi-ai fi dat seama că nu e omul care îţi trebuia. Tu acum stai departe de Biserică. Viaţa religioasă nu e un subiect care să te preocupe. Te preocupă bucuriile specifice vârstei. Acum Dumnezeu nu prea are loc în inima ta, care e ocupată cu altceva. Nimic nu e mai străin unui tânăr sănătos decât gândul la moarte. Tinereţea nu are aproape nimic în comun cu moartea. Tinereţea e cel mai bun prieten împotriva morţii.

Câţi tineri se gândesc la moarte? Numai cei preocupaţi de filosofie sau cei care cred în Dumnezeu şi îşi doresc să meargă pe calea mântuirii.

Tinereţea e vârsta bucuriei. Dar, după ce te căsătoreşti, cunoşti o altă faţă a vieţii. Apar greutăţile, apar necazurile, apare lupta pentru pâinea zilnică. Odată cu trecerea anilor apar bolile, începi să înţelegi că tinereţea nu e veşnică. Începi să înţelegi că niciun om nu e nemuritor pe pământ. Atunci ai două alternative: ori să te agăţi cu disperare de plăcerile vieţii, încercând să te minţi

singură, fugind de gândul morţii, ori să încerci să înţelegi că după moarte vei da ochii cu Dumnezeu. Şi atunci începi să te pregăteşti de această întâlnire. Dacă vei aştepta până la patruzeci de ani ca să înţelegi că nimic nu e mai important în viaţă decât să mergi pe calea mântuirii, vei avea un şoc: vei înţelege că multe dintre lucrurile pe care le-ai crezut sigure se năruie. Vei înţelege că, întemeindu-ţi familia pe nişte criterii din care credinţa în Dumnezeu nu făcea parte, ai greşit. Dar ce spun că abia la patruzeci de ani, poate atunci vei fi la a treia căsătorie. Nu îţi poţi da seama cât de variate sunt mijloacele prin care Dumnezeu îţi poate arăta atunci cât ai greşit.

Vreau să îţi propun altceva: decât să mergi pe un drum pe care e aproape cu neputinţă să nu îl regreţi mai târziu (excepţie fac numai cei care sunt orbiţi de vreo patimă sau de diavol atât de tare încât nu mai văd nimic în jurul lor), mai bine să mergi pe un drum în care la fiecare pas simţi mâna lui Dumnezeu. Mai bine să mergi pe un drum sigur: pe drumul credinţei.

Nu spun că pe acest drum vei fi scutită de încercări, sau de necazuri. Dar pe acest drum înţelegi că necazurile prin care treci au un rost, şi că nu le duci singură: ori de câte ori eşti la limita puterilor, Dumnezeu îţi vine în ajutor.

Comparaţia pe care ţi-o propun este următoarea: compară-te cu tine însăţi. Încearcă să îţi dai seama că eşti ca un tânăr care vrea să se drogheze pentru prima dată în viaţa lui. Prietenii îl îndeamnă să facă asta. El are un moment de luciditate şi îşi dă seama că dacă ia drogurile peste zece ani va ajunge o ruină. Dacă ar mai trăi peste zece ani. Şi tânărul renunţă. Stă împotriva curentului. Acelaşi lucru ar fi bine să îl faci şi tu. Să ai curajul de a respinge păcatul, să ai curajul de a respinge moartea care îl însoţeşte.

Gândeşte-te cum ai arăta peste vreo zece ani dacă

viaţa ta ar merge înainte fără nicio schimbare, şi gândeşte-te ce ar fi dacă ai începe să duci o viaţă creştină. E greu să îţi dai seama cât de mare e diferenţa. Mai ales că sunt o mie de implicaţii care nici măcar nu îţi trec acum prin cap. Îţi dau un singur exemplu: o prietenă îmi spunea: „Eu sunt o fire comodă, îmi e greu să postesc, îmi e greu să îmi fac canonul. Dar când mă gândesc în ce mediu va creşte copilul meu, când mă gândesc în ce hal au evoluat lucrurile prin şcoli, mă ia groaza. Îmi dau seama că numai dacă duc o viaţă creştină copiii mei vor fi ocrotiţi de Dumnezeu, ca nu cumva să îi înghită nebunia în care vor creşte. Dacă doar aş mima viaţa creştină, copiii ar simţi acest lucru. Şi s-ar îndepărta de Dumnezeu”.

Încă nu eşti mamă, nu îţi închipui acum cât de mult te va frământa cum vor creşte copiii tăi. De aceea nu ştiu dacă înţelegi vorbele prietenei mele. Dar peste câţiva ani le vei înţelege (nu e cea mai bună variantă, să duci o viaţă creştină numai pentru binele copiilor tăi, dar oricum, e preferabilă celei în care te interesează numai binele tău lumesc).

Cred că, dacă tot ceea ce ar trebui să faci pentru a redobândi binecuvântarea lui Dumnezeu ar fi să dai o cană cu apă unui sărac nu ai pierde această ocazie.

Nu cred că e nimeni care, dacă i-ar fi foarte uşor să primească un dar de mare preţ, ar sta lenevindu-se. Fii sinceră, dacă ai şti că e de-ajuns să faci un lucru uşor ca să primeşti binecuvântarea lui Dumnezeu, nu e aşa că l-ai face? Indiferent cât de puţin ai înţelege în ce constă această binecuvântare, totuşi ai prefera să o ai, decât să fii lipsită de ea.

Cred că cele două motive pentru care tu stai departe de această binecuvântare sunt că ţi se pare greu să o dobândeşti, şi că nu ştii ce ar însemna pentru tine această binecuvântare. Acest al doilea motiv mi se pare mai

important, pentru că dacă ai şti ce poţi pierde nu ai precupeţi niciun efort pentru a salva situaţia.

Poate că îţi este ruşine să te spovedeşti. Poate că păcatele te-au dus la deznădejde.

Îţi copiez câteva rânduri frumoase, scrise de tânărul părinte Savatie Baştovoi în cartea *o pogorâre la iad – Despre perversiuni şi păcate în general*: „Deznădejdea însă este lăsarea mâinilor în jos, este recunoaşterea înfrângerii. Noi nu trebuie să facem asta. Nu vezi că până şi în filmele de duzină, să zicem „Rocky”, eroul ne trezeşte simpatia nu atât pentru faptul că a învins în ring, că mulţi sunt învingători, cât pentru că a învins în condiţii vitrege, când nimeni nu îi mai dădea nicio şansă. Toţi îl credeau învins, adversarul îşi ridicase de acum mâinile şi se fălea înaintea publicului exaltat. Dar Rocky, deşi era de acum jos şi plin de sânge, când o vede pe fata aceea care îl iubea, şi care îl îndemna la luptă cu atâta nădejde, găseşte puteri şi se scoală ca un biruitor şi îşi bate adversarul.

Pentru noi, creştinii, fata aceasta de la sfârşitul filmului, care ne dă curaj, este Hristos. El apare întotdeauna în ultima clipă, descoperindu-ne dragostea Sa pentru noi, tăinuită până atunci. Să nu abandonezi niciodată lupta până când nu îl vei vedea pe Hristos venind, altminteri te vei declara învins (a) înainte de sfârşitul luptei. Dar ce înseamnă să te declari învins (a)? Oare faptul că nu poţi mărturisi un anumit păcat preotului? Nu. Încă nu. Aceasta este doar o lovitură, o lovitură pe care e firesc ca orice luptă să o presupună. Dar încă nu este înfrângere, încă este încăierare. Înfrângerea este atunci când noi începem să fugim nu doar de preot, ci chiar şi de Hristos, când ajungi să crezi că nu doar preotul nu te mai poate înţelege, ci până şi Hristos, până şi El nu te mai poate ierta”.

Sper că ţi-au plăcut rândurile părintelui Savatie. Nu

este de-ajuns să îţi placă, trebuie să te ajute să depăşeşti ruşinea de dinaintea spovedaniei. Dă-ţi seama, vreme de o jumătate de oră îi spui părintelui duhovnic păcatele tale, după care sufletul tău va fi curat. E un târg care merită făcut. Lasă ruşinea deoparte. Va veni vremea când vom muri. Şi după moarte ne aşteaptă viaţa veşnică, ori spre bucurie, ori spre osândă. Poate că nu te interesează încă viaţa de după moarte, poate că te interesează numai viaţa aceasta trecătoare. Îţi spun iarăşi că nici în viaţa aceasta trecătoare nu vei avea parte de împlinire dacă nu vei trăi acoperită de harul dumnezeiesc.

Nici nu îţi dai seama cât de falşi sunt adulţii care trăiesc departe de Dumnezeu. Se mint pe ei înşişi şi îi mint şi pe ceilalţi, pentru că altfel ar fi luaţi în râs. Pe mine mă miră să văd că lumea adulţilor, pe care am cunoscut-o mai bine de când m-am căsătorit, este atât de plină de neîmplinire. Şi în loc ca ei să caute ceea ce i-ar împlini, adică în loc să îl caute pe Dumnezeu, se mulţumesc să îşi ocupe timpul prin îndeletnicirea cu minciuna: se mint că sunt fericiţi, se mint că drumul pe care au mers în viaţă e bun, se mint deşi îşi dau seama că se mint. Vedem cu uşurinţă cum cei de lângă noi au înălţat minciuna pe soclu de aur. Eu încerc să îţi atrag atenţia să nu repeţi greşelile lor. Vreau să te ajut să îţi dai seama că Dumnezeu te aşteaptă. Indiferent ce păcate ai făcut, Dumnezeu te aşteaptă. Am auzit o vorbă care mi-a plăcut mult: „Dumnezeu îl iubeşte mai mult pe cel mai mare păcătos decât e iubit El însuşi de către cel mai mare sfânt”.

Oare crezi că Dumnezeu se scârbeşte de păcatele tale? Oare crezi că Dumnezeu se scârbeşte de păcatele vreunui om care vrea să se întoarcă la El? Istoria Bisericii ne arată că au fost oameni mai păcătoşi decât tine, de la desfrânate până la criminali, de la vrăjitori până la beţivi notorii. Puţine fete au desfrânat mai mult decât Maria

Egipteanca, una dintre păcătoasele care prin pocăinţă au dobândit cununa sfinţeniei. E puţin probabil să nu fi auzit viaţa ei.

Deci nu Dumnezeu e piedica. Atunci care e? Încerc să mă pun în locul tău şi să-mi dau răspuns la această întrebare. Cred că te sperie necunoscutul. Cred că nu ştii ce te aşteaptă dacă te apropii de Dumnezeu. Se poate să te sperie faptul că va trebui să te porţi habotnic, că va trebui să duci o viaţă foarte aspră. Şi poate te sperie şi alternativa de a fi ca femeile care merg la biserică, ale căror suflete sunt pline răutate (din păcate!). Cunosc astfel de femei. Şi de bărbaţi. Toată lumea cunoaşte. Din cauza lor mulţi stau departe de Biserică. Dar astfel de oameni nu sunt buni creştini. Ei sunt creştini numai cu numele.

Tot aşa cum cunoşti oameni ca ei, cred că ai avut ocazia să cunoşti şi creştini adevăraţi. Măcar unul. Gândeşte-te că şi tu eşti chemată să fii o creştină în a cărei viaţă să se vadă cine îţi e Stăpân: nu diavolul, ci Dumnezeu. Acum, când stai departe de Biserică, ţi se pare că viaţa de nevoinţă pe care o duc creştinii este aspră. Că dacă nu ar trebui să ţii posturi te-ai grăbi să vii şi tu în Biserică. Dar creştinii sunt călători spre Rai. Posturile le dau putere pe acest drum. Pe creştini nu îi sperie posturile, pentru că simt atunci când postesc ocrotirea lui Dumnezeu.

Of, aş putea să îţi scriu o carte întreagă numai despre falsitatea obiecţiilor celor care încearcă să justifice faptul că nu se apropie de Biserică. Aşa cum aş putea să îţi scriu o carte întreagă despre cei care sunt creştini numai cu numele. Mă gândeam zilele trecute că poate ar fi bine să scriu o carte cu tema „Despre habotnicie şi fariseism”, aceste boli de care se molipsesc unii creştini. Suntem creştini numai la suprafaţă, dar în inimile noastre e pustiu. Şi din cauza noastră lumea stă departe de Biserică. Aş vrea

să dau în vileag modul în care unii îşi construiesc case pe temelia fariseismului, şi oamenii care se smintesc de această temelie nu pot înţelege că Hristos le dă putere creştinilor să ducă o viaţă luminoasă, o viaţă curată, o viaţă de sfinţenie.

Încearcă să judeci tu motivele care te ţin departe de Biserică. Încearcă să laşi la o parte toată nesinceritatea, toate prejudecăţile. De o parte stau motivele tale, de cealaltă stă Hristos. Ce alegi? Spune-mi, ce alegi?

Până acum ai preferat propriile prejudecăţi. Dar aş vrea să înţelegi că ele nu îţi pot aduce lumină în viaţă. Îţi pot aduce doar frământări, tensiuni, lacrimi. Şi nimeni, în afara masochiştilor, nu îşi doreşte propriul rău. Şi nici chiar masochiştii nu îşi doresc răul, îşi doresc ceea ce noi ştim că e rău, dar lor li se pare bun.

Cât mi-aş dori să asculţi glasul conştiinţei care spune că pentru toate căderile tale există îndreptare! Cât mi-aş dori să asculţi glasul care spune că, dacă nu te întorci la Dumnezeu, viaţa ta va fi lipsită de bucuria cea adevărată…

Mă gândesc cu tristeţe la ce s-ar întâmpla dacă noi am trăi peste vreo sută de ani, când diavolul îşi va perfecţiona somniferul pentru conştiinţe. Una din marile lui realizări în secolul XX a fost că a reuşit să atace această redută de preţ care este conştiinţa. Câtă vreme conştiinţa era trează, oamenii aveau conştiinţa păcatului şi se întorceau la Dumnezeu. Dar diavolul nu era mulţumit cu căderile de scurtă durată. Păcătoşii se pocăiau şi duceau lupta cea bună, sfinţindu-se şi ruşinându-l pe diavolul care mai înainte îi biruise.

Astăzi oamenii nu mai au aceeaşi conştiinţă a păcatului. Dar, totuşi, oricât de mare ar fi apostazia şi desfrâul contemporan, oamenii simt, ca o adiere foarte fină, că greşelile sunt greşeli, că păcatul este păcat. De aceea încă îţi mai pot spune: „Ridică-te!”, şi nădăjduiesc că

vei asculta ceea ce îţi spun. Numai pentru faptul că îţi propun să alegi o viaţă frumoasă, o viaţă binecuvântată de Dumnezeu.

Ce e de făcut? Toată lumea ştie primul pas: Spovedania. Taina prin care preoţii dau credincioşilor care se pocăiesc dezlegare de păcate. Numai că ceea ce nu ştiu toţi credincioşii este că, atunci când vin la Spovedanie, trebuie să fie hotărâţi să nu mai păcătuiască. Adică, dacă un beţiv vine la spovedanie într-o doară, şansele de a se îndrepta sunt foarte mici.

Totuşi, pentru că trăim vremuri foarte grele, chiar şi cei care nu au hotărârea de a se îndrepta pot veni să se spovedească, şi părintele îi va ajuta. Un beţiv va da dovadă de mare credinţă dacă atunci când vine la spovedanie e hotărât să nu mai bea. Alţi confraţi de-ai săi, ştiindu-şi dependenţa de băutură, nu vor să înceapă lupta cu această patimă. „De ce să ne ducem să ne spovedim, când ştim că iar ne vom îmbăta?” Diavolul îi sfătuieşte să gândească aşa. Au fost destule cazuri de beţivi sau de fumători care după prima Spovedanie s-au lăsau de patima lor. Ar trebui să venim la spovedanie crezând că Dumnezeu ne va da putere să biruim patima care ne apasă. Poate că nu o vom birui de la prima spovedanie. Dar important este să pornim o luptă crâncenă împotriva ei. Au fost unii care s-au luptat cu patima de care sufereau ani de zile: iar cădeau, iar se ridicau. Au murit biruitori, şi au dobândit Raiul.

Iată de ce îţi spun că spovedania te-ar ajuta foarte mult. Şi eu am patimi; dar de fiecare dată când mă duc să mă spovedesc merg cu credinţa că Hristos îmi va da putere să mă schimb. De aceea nu mă gândesc niciodată ce va fi după spovedanie. Ştiu doar că spovedania îmi curăţă sufletul, şi face din mine un alt om. Până la sfârşitul vieţii voi avea căderi. Dar nădăjduiesc că, primind ajutor de la Dumnezeu, aceste căderi vor fi din ce în ce mai mici. În

cartea *Jurnalul convertirii* sunt prezentate marile mele căderi de dinainte de a mă apropia de Biserică. M-am închinat diavolului, am desfrânat mult, am făcut o grămadă de păcate. Nu cred că e nevoie de multe detalii. Ca să mă ridic, cel mai mare ajutor l-am primit prin Taina Spovedaniei: am înţeles că Spovedania poate vindeca sufletul, oricât de mari ar fi rănile sale.

Îţi vorbesc despre puterea tămăduitoare a spovedaniei tocmai pentru că am cunoscut această putere. Cred că nu mai este nevoie să fac referiri la trecutul meu. Acum, când le mai povestesc unor prieteni prin ce am trecut, parcă aş povesti un film, parcă nu am trecut cu adevărate prin cele povestite (o sugestie: sunt de părere că ţi-ar prinde bine să citeşti *Jurnalul convertirii*, tocmai pentru că vei întâlni un mod de prezentare a credinţei creştine care sparge tiparele convenţionale).

Dacă încercăm să judecăm din afară ce se întâmplă cu sufletul unui om care se spovedeşte, vom observa că, deşi e hotărât să lupte împotriva păcatului, totuşi el va trăi în continuare în această lume care musteşte de păcat, o lume care vrea să îl înghită. Dar nu putem să vedem că în inima lui a venit Hristos. În momentul în care cineva vrea să îşi îndrepte viaţa, nu mai e singur. Dumnezeu e lângă el clipă de clipă.

(„Şi ce, când păcătuim, Dumnezeu fuge de noi?” Nu, noi fugim de El.)

Văd că m-am lungit cam mult la acest cuvânt. Aşa că nu mai continui apologia spovedaniei.

Poate că tu ai încercat deja să îţi schimbi viaţa. Poate că te-ai spovedit deja, dar ai revenit la viaţa de dinainte. Dacă ai auzit despre preot cine ştie ce lucruri care te-au smintit (sau dacă ai fost nemulţumită de modul în care a decurs spovedania), ţi se pare că purtarea ta a fost justificată. Dar orice viaţă ar duce preoţii la care ne

spovedim, nu noi vom da socoteală. Noi vom da socoteală numai pentru căderile noastre. Dar poate că nu pe preot dai vina… Poate că pur şi simplu nu ai avut puterea să duci viaţa curată pe care o aşteaptă de la tine Hristos. Nu dai vina pe altcineva, ci eşti conştientă că greşeala îţi aparţine.

Sau poate că dai vina pe prieteni, pe faptul că ţi-a fost greu să te rupi de influenţa lor. Sau pe faptul că ai avut mari supărări şi nu ai găsit refugiu decât în păcat. Mi-am dat seama că păcatul pare cel mai la îndemână refugiu. Oricât de mari ar fi necazurile prin care trecem, păcatul este aproape: credem că este şansa noastră de a avea o clipă de libertate, de a scăpa din chingile realităţii. Dar nu ne dăm seama ce alternativă hidoasă e păcatul: ni se pare că e şansa noastră („Trăieşte clipa…”), dar apoi ne lasă un gust amar. Nu mai caut explicaţii pentru faptul că ai revenit din nou la păcat. Dar mi se pare foarte tristă situaţia în care te afli. (Pentru că am lucrat în domeniul editării de carte, am rămas cu o deformaţie profesională: privitor la orice subiect legat de viaţa religioasă mă gândesc dacă există sau nu materiale tipărite. E uşor să constaţi că, dacă despre ridicarea din păcat sunt o grămadă de cărţi, despre ridicarea celor care au căzut şi după prima sau primele spovedanii nu există nimic special. Totuşi, mi s-ar părea firesc ca această problemă să fie tratată separat, pentru că aceia care au revenit la păcat au dobândit anumite idei fixe: „nu e cu putinţă să îţi schimbi viaţa…”, „eu am încercat, dar Dumnezeu nu mi-a ajutat…”, „e o nebunie să fii creştin în ziua de azi…”. Toate aceste afirmaţii sunt parţial adevărate, dar prezintă războiul duhovnicesc numai din punctul de vedere al celui care nu şi-a luat scut şi a fost rănit imediat). Cred că e nevoie de mult mai mult eroism să te ridici a doua oară: prima ridicare e palpitantă, are ceva din aerul unei expediţii, e plină de mister; pe când a doua încercare se aseamănă

urcuşului unui alpinist, e mult mai grea. Pentru că patima a revenit cu o putere sporită în sufletul celui care a căzut după ce s-a spovedit. (Pilda cu casa măturată!)

Acum să revenim la subiectul cărţii noastre: dacă ai înţelege cât de importantă este întoarcerea ta la Dumnezeu, atunci viaţa ta s-ar aranja foarte frumos. Dumnezeu nu ar lăsa nerăsplătit efortul tău, şi te va ajuta să îţi întemeiezi o familie.

„Bine, dar după cât am căzut, mai sunt vrednică de aşa ceva?” Nu, noi, oamenii păcătoşi, nu suntem vrednici de binefacerile lui Dumnezeu. Dar Dumnezeu vede dorinţa şi lupta noastră pentru a ne îndrepta şi ne iese în întâmpinare.

Dacă sufletul se curăţă de păcat, dacă rănile păcatului se vindecă, atunci omul nou nu prea mai seamănă cu cel vechi. Trăieşte o viaţă frumoasă, o viaţă pe care nu şi-ar fi imaginat-o mai înainte.

Dumnezeu nu e mincinos, nu îi părăseşte pe cei care trăiesc o viaţă curată. Şi cum să nu te ajute să te măriţi, când familia este un sprijin atât de important în viaţa duhovnicească? Cu siguranţă Dumnezeu te va ajuta să te măriţi. Şi chiar dacă mirele întârzie câteva luni, aceasta se întâmplă numai pentru a avea tu timp să îţi cureţi sufletul şi trupul, ca să fii ca o floare. Nu merită omul pe care tu îl vei lua de soţ o soţie cât mai aleasă? Acesta e cel mai mare dar de nuntă pe care i-l poţi face acum. (Poate că o să regreţi puţin că nu a fost el primul bărbat din viaţa ta. Dar, după spovedanie, şterge-ţi din minte toate amintirile păcătoase. Îngroapă-le. Vei începe o viaţă nouă. Păstrează doar pocăinţa pentru păcate, nu şi amintirea lor).

Nu căuta fericirea fără Dumnezeu. Vei duce o luptă cu Adevărul care este mai puternic decât tine. Ştii că Nietzsche a declarat că Dumnezeu a murit. Şi după moartea filosofului cineva s-a găsit să scrie: „Nietzsche a

murit”. Semnat: „Dumnezeu”.

E de prisos să ne jucăm cu propria viaţă. De Dumnezeu nu ne putem ascunde. Tu cântăreşte alternativele care îţi stau în faţă: să fugi de Dumnezeu, să ai o familie în care să domnească egoismul, minciuna şi neînţelegerile, o familie din care să lipsească binecuvântările lui Dumnezeu, sau să cauţi o familie peste care să se reverse aceste binecuvântări.

A treia variantă nu există. Aşa că ai grijă ce alegi!

„Dacă ştiam că o să ne certăm atât...”

De multe ori, din cauza unei iubiri prea aprinse, tinerii trec prea uşor cu vederea neînţelegerile pe care le au cu persoana iubită. Se încăpăţânează să lupte pentru a se căsători cu ea, şi cu cât piedicile sunt mai mari, cu atât râvna lor pentru a depăşi aceste piedici creşte.

„Dragostea e oarbă”, spune un binecunoscut proverb. Dar există două feluri de a fi îndrăgostit, şi numai într-unul dintre aceste două feluri te laşi orbit de dragoste. Atunci când dragostea pe care i-o porţi prietenului tău este curată, în inima ta arde un foc. Acest foc este uneori mai puternic, alteori mai slab, dar nu se stinge. Focul acesta te îndeamnă să îi treci cu vederea micile greşeli, micile defecte. Dar nu transformă viciul celuilalt într-o virtute. Adică nu devine fantomatică.

Iubirea îi înfrumuseţează pe cei care se iubesc. Iubirea dă aripi. Întotdeauna cel care iubeşte vede în celălalt frumuseţi pe care ceilalţi nu au decât rareori priceperea să le descopere. Întotdeauna defectele iubitului sunt mai mici decât le văd ceilalţi. Ce putem spune? Că această dragoste e imaginară? Nu. Tocmai acesta e rostul iubirii dintre bărbat şi femeie: cei doi se cresc unul pe celălalt în dragoste, şi fiecare îl ajută pe celălalt să fie mai frumos, mai senin, mai bun.

Dacă se trec cu vederea anumite defecte, aceasta se

întâmplă din două motive: pentru că defectele respective sunt minore, şi nu afectează prea serios relaţia dintre cei doi, sau pentru că aceste defecte pot fi anihilate în timp. Adică, fără a fi scoase în evidenţă, fără a fi arătate cu degetul, aceste defecte sunt îndreptate. Dragostea te înfrumuseţează, dragostea te schimbă. Şi atunci sufletul tău simte nevoia să renunţe la ceea ce stânjeneşte dragostea.

Să vorbim puţin despre celălalt fel de dragoste, despre dragostea care orbeşte. De cele mai multe ori tocmai îndrăgostiţii sunt de vină că au acceptat să îşi deschidă inima într-o asemenea măsură. Celălalt are anumite virtuţi, are anumite însuşiri care ni-l fac plăcut, ni-l fac drag. Dar oricât de frumos sau de deştept ar fi, el nu poate fi de vină pentru modul în care îl iubim. Adică nu e firesc să i se reproşeze persoanei iubite că din cauza unor anumite însuşiri te-ai lăsat fermecată, că nu ai mai fost în stare să îi vezi defectele.

Într-o astfel de situaţie vina ar fi în mare măsură a ta. Sufletul tău ar prefera imaginarul realului, sufletul tău ar alege falsitatea în locul adevărului. Nu este greu de găsit cauza acestei alegeri. Aproape toţi tinerii îşi doresc un partener de viaţă încununat cu o sumedenie de calităţi. Unii, obosiţi că nu au găsit ceea ce căutau, preferă să se mintă singuri şi să proiecteze asupra persoanelor la care ţin calităţile care acesteia îi lipsesc. Greu este până se face primul pas în această direcţie. Odată porniţi pe drumul amăgirii, ei nu vor mai fi în stare să discearnă cum este cu adevărat celălalt. Ei iubesc un vis, nu pe omul de care au impresia că sunt îndrăgostiţi.

În unele cazuri anumite situaţii-limită pot sparge iluzia înainte de nuntă. Acestea sunt cazurile mai puţin grave. După replici de genul: „Nu îmi imaginam că eşti aşa… Nu pot trăi nicio zi lângă tine…”, visul se spulberă.

Şi odată cu el şi prietenia dintre cei doi. Dar atunci când conştientizarea imaginii reale a celuilalt are loc abia după nuntă, situaţia este tristă. Persoana care s-a lăsat orbită de propria imaginaţie nu are tăria să recunoască că a greşit, ci susţine că vina e a celuilalt, care a încercat să pară altfel decât este. O astfel de conştientizare poate genera divorţul. „Dacă ştiam ce fel de om eşti, nu mă mai căsătoream cu tine…”; şi cel mai simplu mod de rezolvare a acestui conflict este divorţul.

Fac o mică paranteză şi îţi vorbesc despre situaţia tristă în care într-adevăr unul dintre cei doi încearcă să pară altfel decât este, numai pentru a se căsători cu celălalt. Cred că o astfel de situaţie poate avea loc numai între doi tineri care stau departe de Hristos. Pe de o parte, un tânăr creştin nu va încerca să se prezinte altfel decât este, nu va încerca să amăgească o fată numai pentru a se căsători cu ea. Pe de altă parte, chiar dacă prietena lui încearcă să facă aşa ceva, neavând conştiinţă creştină, Dumnezeu îl va lumina pe tânăr ca să îşi dea seama cu cine are de-a face. Poate nu chiar din primele zile ale prieteniei lor dar în orice caz, nu peste multă vreme, el va înţelege că aparenţele l-au înşelat.

Dumnezeu poartă de grijă tuturor tinerilor creştini care vor să îşi întemeieze o familie. De aceea îi ajută să nu cadă în cursele pe care diavolul le întinde prin fete; nu îi împiedică, ci doar le deschide ochii. Şi la fel le deschide ochii şi fetelor creştine ai căror prieteni poartă o mască care le ascunde defectele. Unicele două situaţii în care o fată nu vede masca prietenului său sunt atunci când este biruită de o dragoste pătimaşă sau când legătura ei cu Biserica este superficială. Dragostea oarbă se hrăneşte de obicei cu patima desfrâului. Desfrâul nu este întotdeauna uşor de observat. Anumite gesturi sau îmbrăţişări par nevinovate, dar în ele se ascunde patima. Sufletul nu îşi dă

seama de patima care îl roade. Crede că e pătruns de o dragoste fără margini. De o dragoste căreia i se abandonează fără discernământ.

Nu vorbesc aici despre relaţia trupească dintre cei doi. Spun doar că oricărui tânăr biruit de patima desfrâului îi slăbeşte discernământul şi nu mai este conştient de însuşirile reale ale persoanei pe care o iubeşte. Când legătura unui tânăr sau a unei tinere cu Biserica este superficială nu va putea aprecia exact cu cine are de-a face. Având multă încredere în propria alegere, nu îşi dă seama de falsitatea persoanei la care ţine. Adică, neavând sufletul curat, nu este în stare să observe trăsăturile negative ale celuilalt.

Foarte des, regăsim această situaţie în cazul celor obsedaţi de ideea întemeierii unei familii. Ştii şi tu că mai ales pe fete le apucă obsesia că vor rămâne nemăritate. Şi atunci, când le iese în cale un Făt-Frumos, ele nu mai au răbdare să îl cunoască mai bine. Sunt convinse că şansa le-a ieşit în cale şi fac tot ce le stă în putinţă ca să se mărite cât mai repede.

Unde duce această alegere pripită? De cele mai multe ori, la o căsnicie neîmplinită. Poate că devin agasant tot vorbind despre căsnicii neîmplinite. Dar nu este vina mea. Dacă ţi-aş scrie despre comportamentul rechinilor, cred că mi-ar fi imposibil să nu mă refer la cruditatea acestora. În aceeaşi măsură îmi este imposibil să îţi scriu despre căsătorie fără a avea în faţa ochilor situaţia familiilor din ziua de astăzi. Ai fi preferat să îţi scriu numai poveşti, cum e cea despre vulturii aurii? Cred că nu. Crede-mă că nici mie nu îmi face plăcere să îţi scriu atât de des despre cazuri neplăcute. Dar ţin cont de situaţia reală şi încerc să nu îţi vorbesc numai pentru a mă afla în treabă.

Atrăgându-ţi atenţia asupra faptului că dragostea

oarbă nu poartă asupra ei binecuvântarea lui Dumnezeu, nu voi încerca să îţi fac apologia unei poveşti de dragoste în care sentimentul este ucis de raţiune. Uneori, în cărţi sau filme, ni se prezintă în antiteză dragostea intensă şi dragostea binecuvântată de Dumnezeu; de cele mai multe ori însă ni se prezintă dragostea pătimaşă ca fiind singura formă de iubire deplină.

Dragostea adevărată arde mai puternic şi este mai profundă decât dragostea oarbă. De unde putem şti acest lucru? Nu e greu de înţeles. Pentru creştini nimic nu e mai important decât să trăiască după voia lui Dumnezeu, decât să trăiască acoperiţi de binecuvântarea Sa sfântă. Noi ştim că Dumnezeu este iubire şi că iubirea adevărată este un dar pe care El îl aşază în inimile noastre. Oare ar putea o inimă plină de patimi să dăruiască sau să primească mai multă dragoste decât una curăţită de harul dumnezeiesc? Noi ştim că nu. Chiar dacă lumea aceasta trâmbiţează pe toate drumurile că dragostea pe care ne-o poate dărui este mult mai preţioasă decât dragostea pe care ne-o dăruieşte Dumnezeu, noi trebuie să stăm tari şi să nu ascultăm glasul ei de sirenă. Nu evit să afirm faptul că şi în ceea ce priveşte dragostea trupească soţii creştinii stau mai bine decât ceilalţi. În sensul că niciodată bucuria lor nu va putea fi egalată de plăcerea pe care o simt cei care refuză să primească binecuvântarea nunţii.

Ştiu că e destul de greu să înţelegi cât de frumos modelează Dumnezeu dragostea dintre doi tineri. Recunosc că în sufletul meu exista o mică îndoială faţă de această idee, şi mă temeam puţin că dragostea dintre mine şi fata care îmi va deveni soţie va fi sufocată puţin de faptul că în inimile noastre primul loc va fi ocupat de Dumnezeu. Mi se părea că aş avea de ales între o relaţie în care credinţa ar stânjeni dragostea şi alta în care dragostea ar stânjeni credinţa. În cele din urmă m-am

împăcat cu ideea că va trebui să amestec cele două tipuri de relaţie. Asta până ce m-am îndrăgostit de Claudia. Nu vreau să te plictisesc repetându-ţi cât de mult a însemnat pentru mine întâlnirea cu ea. Deşi îmi era teamă că iubind-o pe ea îl voi iubi mai puţin pe Dumnezeu, am descoperit că de fapt cu cât o iubeam mai mult pe ea, cu atât îl iubeam mai mult pe Dumnezeu. Şi cu cât mă bucuram mai mult privind-o pe Claudia, cu atât Îi mulţumeam mai mult lui Dumnezeu că mi-a trimis-o.

După ce ne-am căsătorit am înţeles şi că dragostea pentru Dumnezeu îmi înteţea dragostea pentru soţie. Pe calea mântuirii soţii sunt uniţi de harul dumnezeiesc şi sporirea duhovnicească a unuia este legată de sporirea celuilalt.

Am cunoscut şi dragostea oarbă de care ţi-am scris. Am iubit o fată care acum se află în mănăstire, Rozalia. Era foarte frumoasă. Cred că acum e şi mai frumoasă. De când am văzut-o am fost convins că dacă aşa îi e chipul, aşa îi este şi sufletul. Şi nu m-am înşelat în această privinţă. Dar m-am înşelat atunci când am crezut că fiind atât de frumoasă şi la suflet şi la trup este potrivită să îmi fie soţie. Chiar dacă îmi dădeam seama că suntem foarte diferiţi, că nu ne putem completa, că ne-ar fi greu unul lângă altul, totuşi insistam să depăşesc toate dificultăţile pentru a fi lângă ea. Şi am fost foarte aproape de căsătorie. Dar la un moment dat, ea mi-a comunicat că între noi totul s-a terminat, că s-a hotărât că nu vrea să rămână în lume, că vrea să se călugărească. Şocul a fost destul de mare. Dar am simţit că îmi cade un văl de pe faţă. Din afară se poate spune că am încercat să mă consolez spunându-mi că dacă nu ajung la struguri înseamnă că sunt acri, cum gândea vulpea din proverbul acela. Numai că uneori primim gânduri care ne vin în inimă după ce ne rugăm la Dumnezeu. Şi, rugându-mă la Dumnezeu să mă lumineze

de ce a îngăduit să fiu prieten cu fata aceea, de parcă Dumnezeu ar fi fost de vină, am simţit cum mintea mi se limpezeşte.

Eu am ales să ţin la ea, nu mă obligase nimeni. Am avut nu puţine momente în care îmi era foarte clar că nu ne potrivim, şi uneori îi spuneam şi ei acest lucru. Dar nu aveam puterea să mă despart de ea. Singurătatea mă speria. Şi atunci găseam motive ca să mă mint şi să îmi spun că locul meu e lângă ea.

Odată ne-am dus în pelerinaj la mănăstirile din Oltenia, şi am ajuns la Tismana. După ce m-am rugat fierbinte în faţa moaştelor Sfântului Nicodim cel sfinţit, am simţit în minte un gând clar pe care i l-am împărtăşit fetei:

„Eu o să mă căsătoresc, dar nu cu tine…”

„Dar cu cine?”

„Nu ştiu, dar am simţit asta când m-am rugat sfântului”.

Mă simţeam tare ciudat. Îmi era clar că mă voi căsători, dar nici nu îmi trecea prin cap cu cine. În perioada aceea mă gândeam că poate ar fi bine să mă călugăresc, şi singura fată cu care îmi imaginam că m-aş fi căsătorit era ea. De aceea nu puteam înţelege de ce gândul că mă voi căsători cu altă fată apăruse cu atâta putere în inima mea. Mi-am zis că poate pur şi simplu a fost un gând scornit de mintea mea şi m-am obişnuit cu această idee. Dar nu peste mult timp, când m-am împrietenit cu Claudia, mi-am adus aminte de clipele de la Tismana. Cum mi se par acum sentimentele pe care le-am avut faţă de Rozalia? Foc de paie… Atunci nu ştiam ce este dragostea… Nici nu aveam de unde să ştiu. Respingeam modul în care încerca să mă modeleze lumea aceasta şi criteriile după care eram îndemnat să îmi găsesc soţie. Dar neştiind exact ce trebuie să caut, am pierdut timpul lângă Rozalia.

Tot acum îţi voi scrie despre una dintre cele mai mari

greşeli pe care le-am făcut în viaţa mea. După ce m-am apropiat de Biserică, m-am împrietenit cu o fată căreia îi voi spune Cătălina. Nu îmi plăcea cum arată, dar apreciam mintea ei sclipitoare. Ne-am împrietenit într-un moment în care eu mă aflam într-o perioadă destul de tensionată, în care aveam mare nevoie de înţelegere. Cătălina mi-a scris câteva scrisori de dragoste. Scria foarte frumos şi, pentru că nu mă gândeam că va fi prietena mea, le citeam şi altora. Mi se părea că e o fată deosebită, şi nu vedeam nimic rău în a fi prieten cu ea. Nu îţi dau prea multe detalii, îţi spun doar că la un moment dat m-am hotărât să mă căsătoresc cu ea. Mă gândeam că aşa îmi voi plăti păcatele trecute. Mă gândeam că, decât să mă căsătoresc cu o fată frumoasă, dar care să nu fie aproape de Dumnezeu, mai bine o iau pe ea şi învăţ să nu ţin cont de frumuseţea fizică. Toată lumea ştia că ne vom căsători. Faptul că părinţii ei se opuneau, pe mine mă făcea să mă încăpăţânez şi să fac tot posibilul să mă căsătoresc cu ea. Ne-au apropiat mult şi momentele frumoase de care am avut parte împreună, în pelerinaje la mănăstiri sau în excursii.

Să ştii că sunt unele momente în viaţa unui tânăr în care nu contează prea mult alături de cine e. Adică sufletul simte nevoia să se bucure. Şi când vezi un munte frumos, sau un apus de soare, clipele acestea te fac să o vezi cu alţi ochi pe fata de lângă tine. Parcă nu mai e aşa grasă, sau parcă nu mai e aşa scundă, sau parcă ochii ei nu mai sunt aşa reci, sau… parcă e altfel decât ţi se părea înainte. Cred că dacă în momentele frumoase pe care le-am avut cu ea aş pune în locul Cătălinei alte zece dintre fetele pe care le cunosc, nu ar fi nicio diferenţă. La fel de frumos ar fi fost. Singura diferenţă este că dacă aş pune-o pe Claudia, ar fi cu totul altceva.

De ce ar fi fost altceva cu Claudia? Nu numai pentru

că momentele respective ar fi fost trăite mai intens alături de o fiinţă de care sunt îndrăgostit până în măduva oaselor, ci pentru că din momentele respective ar fi lipsit conştiinţa vremelniciei.

Momentele frumoase petrecute lângă fostele prietene erau frumoase prin ele însele, şi prietenele doar completau imaginea. Pe când lângă Claudia totul ar fi fost altfel.

De fapt e greu de precizat exact care e diferenţa. Cuvintele riscă să nu prezinte situaţia reală.

Uite, de exemplu, la un moment dat eram atât de convins că mă voi căsători cu Rozalia, încât mă gândeam numai la asta toată ziua. Eram obsedat de imaginea ei. Şi totuşi, mai târziu am înţeles că nu aceea era dragostea. Ştii, până nu mănânci o portocală nu poţi şti ce gust are, sau ce diferenţă este între ea şi o mandarină. Tot aşa nu puteam înţelege de ce sentimentele mele pentru Rozalia erau oarecum bolnave.

Ştii, îmi dau seama totuşi că prietenia cu ea a avut un anumit rol pozitiv pentru mine. Ar fi ideal ca toţi să îşi întâlnească perechea potrivită încă de când sunt elevi de şcoală. Să crească împreună, să se bucure şi să sufere împreună. Şi prietenia să fie încununată prin nuntă. Există însă foarte puţine perechi care s-au cunoscut de pe băncile liceului. Poate că într-un anumit fel fiecare dintre cele trei prietene pe care le-am avut de când m-am apropiat de Biserică m-a ajutat să mă cunosc mai bine. Poate că fiecare dintre ele m-a pregătit să mă căsătoresc cu Claudia.

Nu vreau să crezi că ţin partea celor care spun că e bine să ai cât mai multe prietene până te căsătoreşti. Dar nici nu sunt de acord cu cei care spun că e bine ca tinerii care nu sunt la vârsta la care îşi pot întemeia o familie să nu îşi facă prietene. Câtă vreme o prietenie rămâne curată, câtă vreme niciunul dintre cei doi nu e biruit de ispita desfrâului, nu văd ce ar putea fi rău. Mai exact, acum văd

şi părţile bune şi părţile rele ale prieteniei mele cu cele trei fete. Despre prima până acum nu ţi-am spus nimic, mai ales deoarece relaţia noastră era marcată de faptul că înainte de a ne apropia de Biserică amândoi fuseserăm vreme de câteva luni într-o grupare sectantă.

Chiar dacă în urma prieteniei cu mine, ea, să îi zicem Mara, s-a hotărât să facă Facultatea de Teologie-Litere, şi a făcut-o, chiar dacă acum e preoteasă, ea nu mi-a iertat anumite greşeli. E bine că am fost prieten cu ea sau nu?

Prietenia noastră s-a datorat în mare parte faptului că împărtăşeam aceleaşi convingeri spirituale. În clipa în care am părăsit rătăcirea şi ne-am apropiat de Biserică ne-a fost mult mai uşor să înţelegem că nu suntem potriviţi unul pentru celălalt.

Mara mi-a reproşat că, după ce am hotărât să ne despărţim, m-am împrietenit cam prea repede cu Cătălina. Eu nu consider că am greşit prin aceasta cu ceva. Din moment ce oricum eram singur, puteam decide ce să fac şi ce să nu fac.

De ce ţi-am vorbit despre cele trei foste prietene ale mele?

Şi ca să vezi cum priveşte un tânăr fostele lui „iubiri”. Se poate ca peste ceva vreme şi tu să intri la capitolul „amintiri” din memoria prietenului tău. Aşa că ai grijă cum te porţi, ai grijă ca din prietenia voastră să nu rămână ceva trist sau dureros.

Era să pierd din vedere un lucru important: există în unele relaţii de prietenie anumite momente de tensiune care vin pur şi simplu din ispita dracilor. Oamenii ignoră de multe ori faptul că de multe ori sunt ispitiţi de draci, şi nu îşi dau seama de cursele în care sunt atraşi (şi mie mi se întâmplă de multe ori să nu ţin seama de faptul că, fiind creştin, mă aflu în luptă cu puterile întunericului: abia la spovedanie, când părintele îmi atrage atenţia că unele

gânduri rele pe care le consideram ale mele erau insuflate de diavol, îmi dau seama că m-am lăsat păcălit).

Doi dintre cei mai buni prieteni ai mei au găsit motiv să se certe exact în perioada de dinaintea căsătoriei. Erau hotărâţi să se despartă. Mai exact ea. S-a mutat într-o altă gazdă, ca să nu mai fie găsită de colegul meu. Când m-am întâlnit cu ea, am ascultat o lungă şi convingătoare predică despre faptul că nu sunt potriviţi, că sub nicio formă nu va mai rămâne cu el. Dar totuşi, după câteva zile, i-am văzut din nou împreună. În cele din urmă s-au căsătorit, şi au fost foarte fericiţi. M-am gândit că, dacă ea nu ar fi fost creştină, s-ar fi aruncat imediat în braţele altui băiat, ca să scape de amintirea colegului meu. Dar aşa, având nădejdea că Dumnezeu o va ajuta să depăşească încercările prin care trece, a ajuns la liman. Şi chiar dacă nu se gândea că se va împăca cu colegul meu, a făcut-o.

Nu vreau să rămâi cu impresia că dacă apar mari neînţelegeri cu cel cu care vrei să te măriţi, înseamnă că sunt ispite de la diavol şi că Dumnezeu vă va ajuta să le depăşiţi. De cele mai multe ori după nuntă tensiunile se împuţinează doar în luna de miere, după care revin cu şi mai multă putere. Liniştea e o comoară pe care mulţi o caută după ce se căsătoresc. Dar pentru că nu au avut ideea de a o căuta mai înainte, considerând că va veni de la sine, nu o găsesc niciodată.

Ochii mari şi mintea limpede. Alegerea e în mâinile tale!

Un examen cu mulţi restanţieri

Vreau să îţi spun că s-ar putea ca această carte să fie pentru tine un examen. (În cazul în care nu ai prieten, eşti scutită deocamdată de acest examen, dar va veni şi vremea să îl dai şi atunci cred că ţi-ar prinde bine s-o răsfoieşti din nou). De aceea, dacă acum nu eşti îndrăgită, chiar te rog să treci acum la capitolul următor, pentru că momentan

acesta nu îţi e de folos.

Aşa cum te-ai obişnuit, eu voi face referire la cazuri generale, pentru că nu am de unde şti precis ce fel de viaţă duci tu. Te-ai mira dacă aş suna acum la telefon să te întreb cum ţi se pare cartea mea?

Şi totuşi, spre surprinderea ta, am să fac aşa ceva. Am să te sun. Nedumerirea ta va fi mare, evident. „Oare ce face, sună la toate numerele din cartea de telefon?”

Nu, nu am chiar atâţia bani. Dar telefonul la care îţi vorbesc este chiar acest capitol.

„Alo, bună ziua, Danion Vasile la telefon, sunt autorul cărţii despre întemeierea familiei...” Şi după formula de introducere urmează examenul: „Mi-au spus gurile rele că prietenul tău nu e omul de care ai nevoie. Mi-au spus chiar că...”

Pauză. Eu nu am de ce să mă bag în viaţa pe care o duci. Nu te cunosc, şi de aceea cuvintele mele pot rămâne fără ecou în inima ta. Dar ceea ce aş vrea totuşi să fac în acest capitol este să te ajut să fii sinceră cu tine.

Cum mi-a venit ideea să scriu acest capitol? O prietenă care a parcurs deja textul redactat până acum (cum termin un capitol, îl dau spre lecturare) s-a declarat impresionată până la lacrimi de cele citite. Mi-a spus că, citind, i-a apărut în inimă gândul că şi ea poate avea parte de o familie împlinită. Că rândurile mele i-au dat nădejde.

Până aici totul e bine. Problema e că această cititoare trăieşte cu un tip cu care ştie sigur că nu se va mărita. Ştie că are o relaţie care nu duce la nimic. A înţeles că omul de lângă ea nu îi va fi niciodată mai mult decât amant. Şi totuşi... Şi totuşi rămân împreună. De ce? Pentru că, dacă s-ar despărţi, viaţa i-ar fi mai pustie, mai searbădă, mai tristă. Şi-ar dori să îşi găsească un bărbat care să o ia de nevastă. Dar, deocamdată...

Ea a citit cartea (până la capitolul acesta) şi a rămas

impresionată. Dar eu nu am scris ca să impresionez pe cineva. Cred că e clar că nici măcar nu m-am străduit să prezint vreo cugetare originală cu privire la familie. Am încercat numai să adun laolaltă câteva idei de folos pentru cei care vor să se căsătorească. Cele scrise nu au însă nicio valoare dacă rămân exclusiv pe hârtie. Eu am scris ca să te ajut să te măriţi. Ştiu că rândurile mele sunt lipsite de o anumită măiestrie stilistică. Dar cred că de iscusinţă literară nu e nevoie când vrei să constaţi lucruri atât de simple ca cele prezentate de mine. Or, ţi-am mai spus, eu nu am pretenţia că scriu o carte. Vreau doar să stau de vorbă cu tine.

Nu ca să te delectez sau ca să îţi ocup timpul liber. Ci pentru a te ruga să fii sinceră cu tine. Oare ai citit până acum vreo idee la care să nu te fi gândit tu însăţi mai înainte? Nu mă refer la părerile despre „Titanic”, ci la criteriile expuse pe larg. ći-am spus ceva nou când m-am oprit asupra fetelor care se mărită pentru bani? Sau când ţi-am vorbit despre „potrivirea intelectuală”? Puţin probabil. Sau, chiar dacă ai citit şi despre lucruri la care nu te-ai gândit, totuşi nu ar fi fost puţin probabil să te gândeşti singură la ele, peste o zi sau peste un an.

Cititoarei de care tocmai am amintit, şi tuturor celor aflate într-o situaţie asemănătoare, le sunt adresate rândurile de mai jos: Eu nu te înţeleg, deşi mi-aş dori să am puterea de a te înţelege. Vrei ceva, şi totuşi nu faci nimic pentru a primi ceea ce îţi doreşti. Ştiu că îţi doreşti să te măriţi. Uneori această dorinţă e foarte puternică în inima ta, alteori e acoperită de rutina zilei. Dar chiar dacă îţi doreşti să te măriţi, prin faptele tale dovedeşti contrariul.

Aştepţi ca Dumnezeu să îţi trimită bărbatul visurilor tale, şi acesta să fie fermecat pe dată de frumuseţea ta? Ştii bine că asta nu s-a întâmplat până acum. Dumnezeu îţi

va trimite bărbatul abia atunci când i-o vei cere cu adevărat. Te-ai rugat de multe ori să te ajute să te măriţi. Dar rugăciunile au rămas fără răspuns. Şi nu Dumnezeu e de vină. Ci tu. Să ştii că faptele noastre sunt rugăciuni foarte puternice. Dacă cu gura Îi cerem una, dar prin fapte Îi cerem alta, El va ţine cont de ambele „rugăciuni”. Cum să te ajute să te măriţi când tu trăieşti în păcat? Vrei să te măriţi? Atunci schimbă-ţi viaţa! Ia hotărârea să te schimbi! Spovedeşte-te şi începe o viaţă nouă, o viaţă curată.

Eşti slabă şi ţi-e teamă de viitor. Dar nu ai altă variantă. Vrei o familie împlinită, trebuie să te lupţi pentru a o avea! Doar ştii că puţini sunt hărăziţi cu o asemenea binecuvântare. Nu încerca să fugi de adevăr şi să spui că, din moment ce oricum sunt atâtea fete în situaţia ta, îţi e prea greu să te rupi de un mod de viaţă care ţi-a devenit a doua natură! Nu te poţi compara cu altă fată.

Nu eu îţi cer să te schimbi. Tu îţi ceri să te schimbi atunci când vrei să ai o familie. Poate că te gândeşti că în fond nici în familiile din care lipseşte Hristos nu e chiar aşa rău. Ce ai de gând să faci, să te arunci în foc pentru a vedea dacă te doare?

Supără-te pe mine că îţi scriu astfel de rânduri, aruncă această carte la gunoi, dar nu te minţi! Până acum, scriindu-ţi, simţeam că între mine şi tine se stabileşte o anumită legătură sufletească. (Aşa cum s-a stabilit şi cu cititorii celorlalte cărţi ale mele. Scrisorile lor m-au încurajat să scriu în continuare.)

Dar acum, la capitolul acesta, am impresia că firul se rupe. Am impresia că intru pe un teritoriu tabu şi că mă dai afară. Crede-mă că nu pot scrie altfel. Ştiu că ceea ce faci nu e bine şi nu pot să tac.

„Ce ai cu mine, ţi-am cumpărat cartea, am citit-o, ţi-ai încasat drepturile de autor, vezi-ţi de viaţa ta!”

Nu pot. Asta e problema. Pe mine nu mă încântă doar

faptul că această carte se va vinde. Pe mine m-ar încânta să ştiu că măcar o fată în situaţia ta ar avea puterea să îi spună iubitului ei: „ori ne căsătorim, ori ne despărţim!” Şi asta numai dacă e de părere că ar putea avea o căsnicie împlinită alături de el. (Însă de cele mai multe ori amanţii nu sunt potriviţi pentru a fi soţi.) Adică în momentul în care te gândeşti că vei trăi o viaţă întreagă lângă el, s-ar putea să descoperi că nu vă potriviţi. Patima îi uneşte pe unii oameni cu o putere foarte mare. Dar în clipa în care patima dispare, ei descoperă că nu au aproape nimic de împărţit.

Când înţelegi că nu ar fi bine să ajungi soţia iubitului tău, chiar dacă el ar accepta în cele din urmă să te ia de nevastă, trebuie să te lupţi din toate puterile pentru a rupe această legătură. E adevărat: poate fi foarte dureros că omul pe care l-ai iubit, că omul lângă care ai avut parte de atâtea momente frumoase, nu e cel care să te împlinească.

De obicei, fetele aflate în această situaţie nu au curajul de a privi lucrurile în faţă. Preferă să spună că iubitul lor e omul cel mai bun de pe lume, că deşi nu crede în Dumnezeu ar fi un soţ ideal, că deşi are anumite patimi, ele nu îi întunecă frumuseţea lăuntrică…

Îţi relatez o întâmplare: o prietenă de-a mea a trăit cu un tip, apoi s-a despărţit de el şi s-a împrietenit cu un altul. A trăit şi cu el şi era convinsă că se vor căsători. Acesta i-a zis deodată că nu mai vrea să rămână în lume, că şi-a dat seama că are chemare pentru mănăstire. Cu greu, de voie de nevoie, fata a trebuit să se consoleze. Mare i-a fost mirarea când a aflat că la numai două săptămâni iubitul ei s-a căsătorit cu altă fată şi că justificarea cu mănăstirea era doar o poveste. Fiind biruită de deznădejde, a acceptat să se mărite cu fostul ei prieten. Părinţii lui au aranjat nunta, la biserică, la restaurant, totul era bine pregătit. Dar, venindu-şi în fire, ea nu mai voia să

se mărite. Am încercat să o conving să plece din Bucureşti în ziua de dinaintea nunţii (dacă va citi această carte, o rog să mă scuze că îi aduc aminte de unele clipe pe care ar fi vrut să le uite).

Trebuie să precizez că era foarte frumoasă, şi la prima vedere ne-am plăcut reciproc. Dar eu eram prieten cu Cătălina atunci, şi nu ne-am cunoscut mai bine decât în clipa în care eu fusesem părăsit de Cătălina, iar ea de prietenul ei. Chiar dacă ea era mai mare, m-am gândit că singura şansă de a o convinge să renunţe la căsătoria pe care nu şi-o dorea era să îi ofer eu sprijinul sufletesc de care avea nevoie. Mi-am dat seama că nu era genul de fată pe care mi-aş fi dorit-o lângă mine ca soţie, dar puteam fi buni prieteni. M-am dus la părintele meu duhovnic să îi cer binecuvântare pentru ca eu să plec cu fata la munte.

„Nu îţi dai seama ce îmi ceri? Dacă pleci cu ea o să cădeţi în păcat...”

„Nu, părinte, cum să cădem?”

„Crezi că în starea în care se află îi va fi greu să se îndrăgostească de tine? Şi atunci ar încerca să te facă al ei”.

Părintele a avut dreptate. Mă simţeam puţin atras de ea şi poate că, singuri pe munte, am fi fost biruiţi de patimă. Mai ales că ei i se părea firesc ca tinerii care se iubesc să facă dragoste. Era convinsă că făcusem la rândul meu dragoste cu Cătălina, şi a fost foarte mirată să afle că lucrurile stăteau altfel. Nu am mai plecat cu ea la munte. Şi s-a măritat. Apoi nu ştiu ce s-a întâmplat cu ea (m-am mai văzut doar cu cel care o părăsise, şi m-am abţinut cu greu să îl întreb cum a putut fi atât de neserios. Poate că Dumnezeu l-a ajutat între timp să se schimbe).

Mă întreb uneori dacă ea a avut parte de o căsnicie fericită. Este posibil să fi avut, pentru că soţul ei a iubit-o foarte mult: să iei o fată care după ce te-a părăsit, după ce

a fost a altuia, şi apoi a acceptat să fie a ta numai din slăbiciune şi din frica de a înfrunta singurătatea, e mare lucru. Când am vorbit cu Claudia despre ea m-a întrebat: „De unde ştii că ea nu avea nicio vină? Ce, crezi că celălalt a părăsit-o fără motiv?” Nu ştiu dacă şi ea avea o parte din vină. Dar cred că i-a fost mai bine fără el, decât cu el: era mai rău dacă o părăsea după nuntă.

E foarte bine ca astfel de prietenii să dureze cât mai puţin. Nu rareori, când tinerii s-au rugat ca Dumnezeu să îi ajute în viaţă, relaţia cu persoana iubită s-a destrămat: au ieşit la iveală tot felul de motive care ar fi putut duce la ruinarea viitoarei căsătorii (sunt fete care se roagă cu disperare: „Doamne, ajută-mă să mă mărit cu cutare...” De ce nu le ajută Dumnezeu? Pentru că ştie că respectiva căsătorie ar fi sursă de suferinţă, şi nu de împlinire).

Fac o paranteză şi îţi povestesc un lucru ciudat. La un moment dat, în perioada în care eram foarte frământat dacă să mă căsătoresc sau nu cu Cătălina, am cumpărat două verighete frumoase. Prinsesem inelele de sfoara de care în camera mea era agăţată o copie mare a cunoscutei icoane „Prodromiţa”, icoana în care chipul Maicii Domnului a fost pictat prin minune dumnezeiască. Seara, când m-am culcat, icoana era la locul ei, pe perete (şi cu inelele pe sfoară). Când m-am sculat dimineaţa, icoana era pe birou. L-am trezit pe tata, să îl întreb dacă a intrat noaptea la mine în cameră şi dacă a mutat el icoana. Nu a vrut să creadă că icoana s-a mişcat singură. A zis să o las baltă cu „misticismele”. Dar eu nu aveam de ce să îmi mut icoana. Şi, dacă aş fi mutat-o, ar fi trebuit să iau mai întâi inelele de pe sfoară. Când am găsit inelele pe jos, în spatele canapelei, mi-am dat seama că au căzut în clipa în care icoana a zburat singură până pe birou.

(Ştiu că poate ţi se pare incredibil ceea ce îţi scriu. Întâmplarea nu poate avea nicio explicaţie raţională: în

camera mea nu intra nimeni noaptea, şi dacă ar fi intrat nu ar fi avut de ce să mute icoana; iar să o mute fără să facă zgomot era chiar imposibil: în vremea aceea mă sculam dimineaţa imediat ce auzeam că punea cineva mâna pe clanţă.) Singura explicaţie pe care am dat-o acestui fapt este că Maica Domnului mi-a atras atenţia asupra faptului că nu vrea ca acele inele să fie puse pe icoana ei, că nu era bine să mă căsătoresc cu Cătălina. Şi, deşi mi-a fost greu să recunosc, nu avea rost să mai rămânem împreună (nu din cauză că s-a mutat icoana, cum fac unii habotnici care caută semne de la Dumnezeu şi în faptul că li s-a oprit ceasul; ci pur şi simplu pentru că nu ne potriveam. Mutarea icoanei nu mi-a sugerat că nu e bine să mă căsătoresc cu acea fată, ci mi-a confirmat că nu avea rost să accept o căsătorie numai pentru că nu aveam încredere că voi găsi o fată mai bună).

Am încercat să nu fac referire la lucrurile mai deosebite pe care le-am auzit în viaţa mea. Mai ales că minunile sunt greu de acceptat chiar de către unii care le văd. (Îţi mai dau totuşi un exemplu: am văzut cu ochii mei cum un părinte a vindecat un paralizat. Am povestit lucrul acesta multor oameni, până când – lovindu-mă de neîncredere, am ajuns să mă îndoiesc eu însumi de el. Dar la un moment dat, un prieten de-al meu, care are vreo cincizeci de ani, mi-a spus cu drag: „O, de câţi ani suntem prieteni… Mai ştii când ne-am cunoscut? Când l-a vindecat părintele X pe paralizatul ăla…” L-am strâns în braţe plin de bucurie: „Cum, ai fost şi tu acolo? În sfârşit, mai e un martor…” Între timp părintele murise şi nu mai ştiam exact cine a fost de faţă, pentru a-mi confirma că am văzut un semn minunat).

Totuşi, îţi voi mai spune un lucru deosebit: mama unui prieten care a intrat în mănăstire mi se plângea ce viaţă chinuită a avut alături de soţul ei, un om cât se poate

de rău. „Când m-am împrietenit cu el, mi s-a arătat într-un vis Sfântul Ierarh Nicolae şi mi-a spus să mă despart de el, că nu e un om bun. Dar nu am vrut. Am preferat să arunc Acatistierul, protestând faţă de faptul că Sfântul se amesteca în viaţa mea. Dar am avut foarte mult de regretat de pe urma acestui gest”.

Sunt situaţii în care oamenii îşi dau seama clar că Dumnezeu nu e mulţumit de compromisul lor de a lua în căsătorie persoane care duc o viaţă murdară. Cu toate acestea, legătura pătimaşă îi face să prefere să se ascundă de Dumnezeu. Dar de Dumnezeu nu te poţi ascunde. Dacă îţi dai seama că El aşteaptă de la tine mai mult, că mai devreme sau mai târziu, orice compromis îşi va arăta efectele negative, nu şovăi să dai înapoi.

(Ajuns aici, trebuie obligatoriu să îţi spun că marea majoritate a viselor legate de căsătorie provin de la oboseală: fetele visează tineri care le peţesc, şi invers. Au apărut o sumedenie de cărţi despre interpretarea viselor: fetele care s-au căsătorit numai pentru că în noaptea de dinainte de a-şi cunoaşte soţul au visat grâu au avut de suferit de pe urma gestului lor necugetat. La fel şi cele care, bucuroase că şi-au găsit perechea ideală din punct de vedere astrologic, au trecut cu vederea defectele „neesenţiale”. Dar tocmai aceste defecte le-au făcut mai apoi viaţa mizerabilă. Articolele şi cărţile despre interpretarea viselor nu fac altceva decât să îi zăpăcească pe oameni, să îi introducă pe nesimţite în lumea ocultă, în lumea vrăjitoriei; chiar dacă par nevinovate, dacă le judecăm după roade ne dăm seama cât sunt de periculoase pentru suflet.)

Cât de uşor îmi e mie să îţi spun să te desparţi de omul pe care ţi s-a părut că îl iubeşti, dacă îţi dai seama că nu e potrivit pentru tine… ćie ţi-ar fi foarte greu să faci asta. Mai ales dacă aţi apucat să aveţi şi legături trupeşti.

De multe ori fetele nu au curajul să se despartă de prietenii lor pentru că le e frică de scandal. Şi tot aşteaptă ca finalul să vină de la sine. Dar nu vine.

O fostă elevă a mamei mele a pierit ucisă de prietenul ei, după ce acesta a intuit că fata voia să îl părăsească. Sărmana înţelesese că nu i-ar fi bine să devină soţia lui, dar prea târziu. Era o tânără absolut deosebită, nu îmi dau seama cum s-a putut lega sufleteşte de un asemenea ticălos. Dar iubirea e uneori oarbă, mai ales atunci când îndrăgostiţii îl pun pe Dumnezeu între paranteze…

Nu ţi-am scris asta ca să te sperii. Sunt de acord că o despărţire poate fi foarte violentă. Dar cred că poţi avea înţelepciunea să găseşti o cale paşnică de a lămuri lucrurile.

Am avut o prietenă bună care trăia cu patronul unui magazin. Nu îl iubea. „Nu ştiu cum să scap de el. La fiecare sfârşit de săptămână mă scoate din Bucureşti, dar mie nu îmi place deloc de el”. (Acum fata e măritată cu un bărbat pe care îl iubeşte). Ca să o sperii puţin i-am zis în glumă: „Fii atentă, dacă nu te rupi de el o să mă rog la Dumnezeu să te calce o maşină, ca să îţi bagi minţile în cap”. Fata a crezut că vorbesc serios, şi a fugit să se spovedească la un părinte la care o dusesem mai demult.

„Părinte, m-a ameninţat un prieten că dacă nu o termin cu patronul o să mă calce o maşină…”

Părintele, râzând: „Ce prieten, ăsta nu poate fi decât Danion…”

Fata mi-a povestit faza bucuroasă că şi-a dat seama că glumisem. Eu i-am spus de accident ca să îşi dea seama că, neavând curajul de a se rupe de patronul pe care nu îl iubea, îşi făcea mult rău. Foarte bine i-a fost când a avut curajul să o termine cu el.

(Cineva care tocmai a citit capitolul cu Britney mi-a

spus că am avut dreptate când bănuiam că nu mai e fecioară atunci când spuneam că totul ar putea fi doar circ şi reclamă. Că au apărut în presă dezvăluiri pe această temă. Poate că şi alte referinţe din carte sunt „expirate”. Ce să fac, nu am timp să mă ocup şi de astfel de probleme „importante”.)

Aşa îţi spun şi ţie: e imposibil să nu îţi fie mai bine după ce vei avea curajul de a face acest pas, de a renunţa la un om alături de care ştii că nu poţi fi fericită în căsnicie.

Sunt bărbaţi care, atunci când aud că femeile vor să îi părăsească pentru că nu vor să se mărite cu ei, dându-şi seama că nu ar putea fi un cuplu fericit, insistă, vin cu promisiuni că se vor schimba în câteva zile, că vor face câte în lună şi în stele. Răbdătoare, femeile aşteaptă şi această schimbare. Dar văzând că nu apare, vor să plece. Inimile lor sunt pline de nesiguranţă, în faţă e un mare vid, nu ştiu ce le aşteaptă în viitor. Vor să plece. Dar ei insistă.

El: „Hai să încercăm să reparăm lucrurile căsătorindu-ne. Poate că dacă ne căsătorim Dumnezeu ne va ajuta să ne fie bine. (Numele Domnului e invocat cu viclenie, numai pentru a nu rămâne cu buza umflată.) Dacă nu îţi va fi bine lângă mine eşti liberă să pleci oricând. Dă-mi o ultimă şansă”. La acest punct unele femei nehotărâte cedează. Neavând curajul de a înfrunta singurătatea, considerându-se prea slabe pentru a renunţa la ceva precis, ele acceptă propunerea. Se gândesc că vor pleca la primele motive de nemulţumire. Dar abia după ce s-au căsătorit îşi dau seama de greşeala pe care au făcut-o. Îţi dau numai două motive (care par stupide) pentru care aceste femei nu divorţează imediat:

Un motiv ar fi mândria: „Cum, după ce toată lumea m-a văzut mireasă, după ce toţi au crezut că sunt fericită, cum să am puterea de a recunoaşte că totul a fost o mare

minciună? Cum să am puterea de a recunoaşte în faţa prietenelor că am fost păcălită? Lasă, să mai treacă timpul şi divorţez mai încolo”.

Din afară acest motiv pare stupid. Dar nu este. Cât de chinuită este o femeie care gândeşte aşa… Cât de mult suferă de pe urma unui gest necugetat…

Tocmai pentru a evita un divorţ ulterior îţi spun că e bine să vă despărţiţi acum.

Poate că tu duci o viaţă creştină şi te gândeşti că, oricât ţi-ar fi de rău, nu vei divorţa. Dar în loc să te gândeşti că Dumnezeu îţi va da puterea să rabzi orice, nu ar trebui oare să înţelegi că e mai bine să eviţi o asemenea căsătorie? Dacă ai atâta credinţă încât să rabzi un soţ care îţi va face viaţa din ce în ce mai tristă, de ce nu te rogi la Dumnezeu să îţi dea puterea de a aştepta să găseşti un om mai potrivit?

Crezi că e bine să îl ispiteşti pe Dumnezeu, acceptând o căsătorie numai din comoditate sau din cine ştie ce motive subiective?

Unele fete îşi fac următoarea socoteală: „După ce lumea ne-a văzut împreună atâtea luni, dacă voi renunţa acum la el se va zice că sunt o femeie uşoară…” Ştii cine va gândi despre tine în acest fel? Tocmai femeile care, aflându-se în situaţia ta, nu au avut curajul de a înfrunta pentru scurtă durată singurătatea. Şi acum încearcă să se mintă, spunându-şi că duc o viaţă fericită. Dar când văd pe cineva care a avut mai mult curaj decât ele se simt jignite. Ies la atac.

Ceilalţi oameni vor aprecia însă gestul tău. E un gest care dovedeşte stăpânire de sine, maturitate şi înţelepciune. E firesc să fie apreciat.

Să vorbim acum puţin despre ispita singurătăţii. Oamenii care nu se tem de singurătate ori au mare credinţă în Dumnezeu şi Îi simt tot timpul prezenţa, ori au

inimile de piatră. Nimic nu se poate asemăna cu singurătatea. (Uneori mă gândesc că pentru păcatele mele cea mai mare osândă veşnică ar fi singurătatea. Chinurile iadului să fie înlocuite de singurătate. Să nu am parte nici de dragostea lui Dumnezeu, nici de a oamenilor. Asta mi se pare cea mai groaznică pedeapsă. Nu ştiu cum e de fapt în iad. Dar mă rog ca Dumnezeu să se îndure de mine şi să mă învrednicească de mântuire.) Nesiguranţa clipei viitoare e foarte greu de îndurat. De bine, de rău, acum ai pe cineva lângă tine. Dar dacă te desparţi de el, ce va fi?

Dacă ai avea alături de tine nişte prieteni apropiaţi, sau măcar o prietenă bună, ţi-ar fi mai uşor. Sau măcar dacă părinţii ţi-ar fi aproape, tot ai avea un sprijin. Dar dacă nu vei avea pe nimeni care să te susţină, singurătatea va fi foarte greu de înfruntat.

Când am fost părăsit de Cătălina am suferit enorm. Deşi ştiam că nu ne potrivim, nu îmi trecea prin cap că ea mă va părăsi. O dovadă de dragoste: m-a părăsit tocmai pentru că mi-a vrut binele, pentru că şi-a dat seama că nu mă poate împlini. Dar singurul mod în care îmi putea reda libertatea era să îmi spună că s-a săturat de mine. Nu mi-a trecut prin cap că s-a sacrificat pentru a-mi fi bine; asta am aflat-o mult mai târziu. În clipa în care mi-a spus că vieţile noastre se despart, parcă mi-ar fi dat cu o piatră în cap. Tocmai ieşisem din spital, unde fusesem tratat de o formă gravă de pneumonie. Am simţit că înnebunesc. Nu mai puteam mânca, nu mai puteam dormi. Eram disperat. Chiar dacă ea nu era o fată de nota 10, alţi prieteni apropiaţi nu mai aveam. Şi vreo două săptămâni nu am fost bun de nimic.

Pe cât de mult bine mi-a făcut părăsindu-mă, pe atât de rău mi-a făcut alegând tocmai acel moment. Cu o lună mai devreme, când eu îi propuneam să ne despărţim, se întristase tare. Pe mine m-a şocat nu atât despărţirea

propriu-zisă, cât modul şi motivul. Mi se părea că trăiesc ceva imposibil: să fiu părăsit de fata care mi s-ar fi dăruit în orice moment, numai ca să mă convingă de dragostea ei… Dacă aş fi primit „ofranda” ei, nu ne mai despărţea nimeni. Bine că m-a ferit Dumnezeu de o aşa cădere.

Dacă iei hotărârea să te desparţi de el, ai grijă cum o faci. Fă-o în aşa fel încât să suferiţi cât mai puţin. Nu se poate să nu fii legată de el, şi să te desparţi cu uşurinţă. În prietenia voastră ai pus o parte din sufletul tău; şi ce ai dat nu mai vine înapoi.

Gândeşte-te şi la tine, şi la el. Fă-l să înţeleagă că despărţirea e nu numai spre binele tău, ci şi al lui. Încearcă să găseşti momentul potrivit pentru a-l părăsi (în niciun caz chiar înainte de a-şi da examenul de licenţă, sau de a da un concurs pentru angajare; la eşecul sentimental s-ar adăuga şi altele mai mari, şi ar putea fi biruit de deznădejde. Doar ştii că unii, trecând prin momente de dezechilibru psihic, au încercat chiar să se sinucidă.)

În acelaşi timp vezi ca nu cumva să rămâi lângă el numai pentru că te şantajează, ameninţându-te că se sinucide dacă nu te căsătoreşti cu el. Dar bănuiesc că te-ai ferit de prietenia cu un tip atât de dezechilibrat.

Dacă sufletul tău nu îşi găseşte bucuria lângă el, oare cum aţi mai putea rămâne împreună? (Sunt cazuri în care un bărbat nu vrea să se despartă de o femeie numai pentru că vede în ea o păpuşă gonflabilă de proporţii excelente. Chiar dacă simte că ea nu e fericită, nu îl interesează. Dacă păpuşa funcţionează, e bine. Dar în momentul în care o femeie e tratată de un bărbat ca o păpuşă de plastic nu trebuie să aibă niciun fel de remuşcări atunci când îl părăseşte.)

Ai curajul de a lua în viaţa în piept. Îţi va fi greu o săptămână, o lună, sau chiar câteva luni. Dar ai multă vreme înainte, nu?

Dă-ţi seama, peste câteva luni poţi fi peţită de un tânăr care să fie exact cum îţi doreşti.

Dar ce spun peste câteva luni, poate şi mai repede de o lună. Poate şi peste câteva zile. Ai grijă totuşi să nu te arunci în braţele primului bărbat care îţi iese în cale, şi să te măriţi la repezeală, numai pentru că te-ai convins că el nu are defectele celuilalt. Poate că are alte defecte, mult mai mari.

Nu te grăbi. Persoanele care au trecut prin dezamăgiri sentimentale sunt ispitite să îşi refacă viaţa cât mai repede. Şi pot cădea din lac în puţ.

Nu te grăbi. După ce te rupi de omul de lângă tine, prioritatea nu este să îi găseşti un înlocuitor. Prioritatea este să te refaci, să te pui pe picioare. Abia după ce ai ajuns la un anumit echilibru lăuntric te poţi gândi la măritiş. Pentru că nu e corect să fii luată în căsătorie până ce nu ai scăpat de efectele naufragiului.

Poate că vei trece prin momente grele, în care o să îţi vină ideea să pui mâna pe telefon şi să te întâlneşti iar cu vechiul prieten. Poate că, trecând prin locurile voastre preferate, sau ascultând melodiile voastre de suflet te va birui dorinţa de a fi lângă el încă pentru câteva zile. Nu sufla în focul încă nestins. Oricând ţi-ar putea sări în ochi scântei. Iar nesocotinţa de a-ţi bate joc de sufletul tău sau de sufletul lui se iartă greu.

(Se poate totuşi ca tu să fii deja despărţită de fostul prieten. Nu e exclus nici ca, stând departe de el, să îţi dai seama că hotărârea de a-l părăsi a fost copilărească şi că ar bine să vă căsătoriţi. Dacă eşti sigură că ai ajuns la concluzia cea mai bună, un telefon poate fi salvator.)

Oricum, fii pregătită să treci prin urgia singurătăţii. Chiar dacă pentru scurtă vreme nu îţi va fi uşor. Gândeşte-te cât de greu le este fetelor care sunt părăsite de prietenii lor. Prieteni cărora le-au dăruit uneori nu numai inimile, ci

şi fecioria. Cât de disperate se simt... Au dat totul, şi au fost date la o parte, ca nişte jucării. Ele ar face orice pentru a fi primite înapoi. Şi, dacă văd că toate eforturile rămân zadarnice, fac gesturi necugetate.

Mi-aş dori ca şi o asemenea fată să citească această carte. Să înţeleagă că nu are de ce să îi pară rău că a fost părăsită. Că dacă „el” a fost atât de lipsit de inimă încât să se poarte cu ea ca şi cu o jucărie pe care o arunci după ce te saturi de ea, nici dacă ar fi luat-o de soţie nu i-ar fi fost bine.

E foarte probabil să ai prietene care au trecut sau trec prin această situaţie. Încearcă să le fii cât mai aproape. Mai ales dacă le bântuie gândul sinuciderii. Sinuciderea e cel mai mare păcat. Sunt o mie de motive care te pot aduce în pragul sinuciderii, dar niciunul nu stă în picioare. Oricât de tare suferă cineva, sinuciderea nu rezolvă durerea. Chiar şi cei care nu cred că sinucigaşii merg în iad, chiar şi cei care nu cred că există viaţă după moarte, îşi dau seama că sinuciderea e groaznică. Te lipseşte de posibilitatea de a trăi şi clipe mai bune. O dovadă sunt cazurile celor ale căror tentative de sinucidere au eşuat, şi care mai apoi au reuşit să se pună pe picioare. Ei şi-au dat seama cât de mult ar fi pierdut dacă s-ar fi sinucis.

Încearcă să le ajuţi pe prietenele tale care suferă că au fost părăsite de prietenii lor în acelaşi fel în care ai vrea tu însăţi să fii ajutată dacă ai fi în aceeaşi situaţie. Spune-le ce mare prostie ar fi să cadă în braţele primului venit. Ar trece de la o poveste tristă la alta. Dumnezeu nu şi-a întors faţa de la ele. Să aibă încredere, să aibă nădejde. Dacă niciunul dintre oameni nu reuşeşte să le aline suferinţa, dacă nimeni nu înţelege furtuna din sufletul lor, Dumnezeu e la datorie. E la locul Lui. Şi aşteaptă să vină în ajutorul celor care îl cheamă.

Ce şansă uriaşă ne oferă credinţa! Oricât de mari ar fi impasurile prin care trec oamenii, pot primi o mângâiere, pot primi putere, pot afla o scăpare…

Cuvinte către cei care vor să se recăsătorească

Cartea de faţă se adresează în primul rând tinerilor care vor să îşi întemeieze o familie. Dar în zilele noastre sunt mulţi tineri care nu numai că au apucat deja să se căsătorească, ci au şi divorţat. Nu cred că greşesc adresându-mă în câteva pagini şi femeilor care au trecut printr-un divorţ şi vor să se mărite din nou. (Ca în toate capitolele acestei cărţi, lucrurile sunt în egală măsură valabile şi pentru bărbaţi.) Revin la stilul epistolar:

Nu am trecut prin experienţa divorţului, aşa că nu pot înţelege în întregime ce e în sufletul tău. Nu ştiu nici de ce ai divorţat, şi nici dacă vina a fost a ta sau a lui. Voi încerca să îmi spun totuşi punctul de vedere şi sper să nu greşesc prea mult. Din câte divorţuri am apucat să văd până acum, în nicio situaţie nu am descoperit pe cineva plângând. Cu ani în urmă divorţul era o dramă. Aproape întotdeauna cineva suferea pentru că a fost înşelat de celălalt, aproape întotdeauna o inimă rămânea sfărâmată. Azi nu mai e aşa. Nu cred că e doar o coincidenţă că cei pe care i-am văzut divorţând nu păreau să sufere. Majoritatea se despărţeau de comun acord. Culmea, unii foloseau acelaşi avocat. Nu voiau decât să se despartă. Pentru mine a fost un şoc să văd cu câtă uşurinţă divorţează unii. Ca şi cum ar face piaţa. Ca şi cum divorţul ar fi cel mai normal lucru din lume.

Tocmai femeilor care au trecut prin astfel de divorţuri vreau să le spun câte ceva. Pentru că m-am gândit de mai multe ori la ce le va rezerva viaţa. Celorlalte, care au fost părăsite de soţii lor, şi care, cu inima înlăcrimată, îi mai aşteaptă încă să se întoarcă, nu prea aş şti ce să le spun.

Divorţul e un eşec. Oricât de firesc pare divorţul pentru omul contemporan, oricâte justificări i se găsesc, ideea că despărţirea unor oameni care s-au unit în faţa lui Dumnezeu e un lucru bun îşi are partea ei de ridicol. Sunt unii care nici măcar nu fac cununie religioasă. Nu e de mirare că se despart. Dacă nu au crezut în Dumnezeu, au avut parte de o experienţă pe care numai în mod formal o numesc familie. Ar trebui să se găsească un alt termen pentru ca cei care s-au căsătorit doar civil să nu fie consideraţi soţi. Ei trăiesc un concubinaj legalizat, şi nu e de mirare că se despart.

De ce divorţează oamenii? Mai ales pentru că nu i-a unit dragostea binecuvântată de Dumnezeu. Nu vreau să răscolesc trecutul tău scriindu-ţi despre divorţ, dar dacă vrei să te măriţi iarăşi e bine să înţelegi foarte clar unde ai greşit mai înainte. Ca să nu repeţi aceeaşi greşeală. Dacă nu vrei să înţelegi unde a fost eroarea, nu vei avea decât de suferit: vei trece de la un soţ la altul, tot aşteptând să găseşti relaţia perfectă. Dar căsnicia nu e o loterie („O fi lozul câştigător, nu o fi?!...”). Căsnicia e ceva extrem de serios.

Ştiu că direcţia în care se merge astăzi e aceea de a minimaliza eşecul divorţului: „e normal să divorţăm, poate că vom da de cineva mai potrivit”. Oamenii care ies cu bine dintr-un divorţ (fără să sufere) sunt nişte fiinţe pe care mentalitatea modernistă i-a modelat cu succes. Numai că sufletele lor au fost foarte afectate de această tentativă de a refuza şocul divorţului. Ei se simt victorioşi, dar nu îşi dau seama cât de falsă e presupusa lor victorie.

Să fie oare un câştig faptul că un popor a reuşit să uite că a pierdut ultimul război? Câştigul ar fi fost să iasă biruitor din respectiva înfruntare.

Îmi poţi pune următoarea întrebare: „De ce să fie divorţul un război pierdut, câtă vreme nu am vrut să

intrăm în război?” Adică: „Dacă aş fi considerat că nunta e un lucru extrem de important, dacă aş fi considerat că trebuie să îmi aleg un bărbat căruia să îi fiu fidelă până la sfârşitul vieţii, cu siguranţă nu m-aş fi măritat cu fostul meu soţ. Dar am considerat căsătoria un fel de joacă, aşa că nu regret deloc că am divorţat”.

Altfel spus: e stupid să îi acuzi pe unii dintre cei care au divorţat că şi-au bătut joc de faptul că s-au unit în faţa lui Dumnezeu, câtă vreme ei nu consideră că au făcut aceasta. Adică au perceput cununia religioasă doar ca pe un spectacol interesant, fără să îşi pună problema primirii binecuvântării lui Dumnezeu.

Două gânduri legate de această poziţie. Unii au înţeles foarte bine măreţia cununiei religioase. Dar, ajunşi la divorţ, au căutat să şteargă din inimile şi din minţile lor tot ce însemna amintire a celuilalt. Au căutat să se mintă singuri, şi au reuşit. Puţini se află însă în această situaţie – pentru că după ce ai înţeles măreţia nunţii nu mai poţi divorţa cu uşurinţă.

Cei mai mulţi dintre cei care ajung la divorţ au trecut prin Taina Cununiei numai accidental („dacă toţi fac Cununie şi la biserică, noi de ce să nu facem?”).

Acestora nu li se poate reproşa numai faptul că au divorţat. Problema lor principală a fost lipsa credinţei, sau mai degrabă prezenţa unei credinţe superficiale. (O, cât de tristă este situaţia celor care nu sunt nici reci, nici fierbinţi, ci căldicei. Se simt ofensaţi dacă cineva le spune că nu au credinţă; dar totuşi credinţa lor nu se exprimă deloc prin fapte). Dacă ar fi avut credinţă atunci când s-au căsătorit, ar fi avut grijă să îşi aleagă o pereche de care să rămână legaţi toată viaţa.

Repet: mi se pare o greşeală ca unor astfel de oameni să li se prezinte divorţul ca fiind un eşec (asta în cazul în care nu au făcut copii; dacă în urma unui divorţ rămân

copii care suferă – indiferent cât de des li se permite să îşi vadă celălalt părinte – nu e nevoie de argumente religioase ca să dovedeşti că eşecul nu poate fi considerat o victorie). Divorţul e eşec atunci când e privit din perspectivă spirituală. Când oamenii refuză să privească viaţa prin prismă creştină atunci divorţul pare cât se poate de normal.

Ai divorţat şi vrei să te măriţi din nou.

Dacă nu ai credinţă în Dumnezeu, atunci nu prea am ce să îţi spun. Nu cred că există familii fericite atunci când soţii nu cred în Dumnezeu (excepţiile sunt rare: uneori diavolul contribuie la liniştea casei, astfel încât soţii să fie într-o stare de permanentă automulţumire, şi să nu-şi facă timp pentru a se gândi la Dumnezeu şi la viaţa veşnică). Eu mă îndoiesc sincer că vei putea găsi un bărbat care să te facă fericită. (Şi oare ce fericire ar fi aceea când veţi trăi cu disperarea că după moarte nu mai urmează nimic?) Nu îţi spun asta ca să te ameninţ. Pur şi simplu aşa văd lucrurile. Şi nu cred că soluţia ar fi să te minţi singură că ai credinţă, numai ca să ai parte de un cămin fericit. Credinţa mimată nu numai că nu aduce fericire, ci, dimpotrivă, e un izvor nesecat de tristeţe copleşitoare.

O, dar mai există oare oameni care să nu creadă în Dumnezeu? Puţini, foarte puţini. Statisticile arată că un număr incredibil de mic de români s-au declarat atei. Majoritatea covârşitoare s-au declarat creştin-ortodocşi. Deci sunt destule şanse ca şi tu să te afli printre ei.

Am mai spus că din această majoritate numai foarte puţini duc o viaţă creştină reală, cu slujbe, spovedanie, împărtăşanie, sub îndrumarea unui duhovnic iscusit. Dar chiar dacă nu te afli în această „minoritate”, totuşi e extrem de important faptul că ai credinţă. Că tu crezi că există Dumnezeu, că există viaţă după moarte, şi că va veni vremea în care vom da socoteală pentru toate faptele

noastre.

Dacă plecăm de la acest punct putem ajunge departe, foarte departe. Adică dacă ai credinţă, şansele tale de a avea parte de o familie împlinită sunt foarte mari. De ce? Chiar şi numai pentru că ştii că există cineva care te poate ajuta, indiferent ce probleme ai avea.

Dacă ai credinţă şi totuşi ai divorţat, s-ar putea ca peste câţiva ani să îţi dai seama că ai greşit despărţindu-te de bărbatul tău. Şi e cât se poate de firesc să încerci să te împaci cu el. Pentru că, deşi din punct de vedere juridic sunteţi divorţaţi, din punct de vedere religios încă sunteţi căsătoriţi (majoritatea oamenilor care divorţează nici nu se gândesc că în faţa lui Dumnezeu rămân soţ şi soţie; pentru încuviinţarea divorţului, în cazuri foarte rare se aplică un anumit pogorământ bisericesc. Dar cei care se despart civil fără să li se aplice acest pogorământ, neavând motive serioase pentru despărţire, rămân legaţi prin legătură spirituală.).

Dacă totuşi e exclus să vă împăcaţi (el s-a recăsătorit, nu mai vrea să fiţi împreună etc...), atunci tu ai două variante: ori să rămâi singură, ori să te măriţi din nou. Ideea de a rămâne singură e aproape exclusă de majoritatea femeilor care divorţează astăzi. Iar cele care rămân singure o fac nu pentru a se ocupa cât mai mult de viaţa spirituală, ci pentru că sunt firi laşe, sau pentru că au ajuns să dispreţuiască familia.

Vrei să te măriţi... Ai grijă ca de această dată să fie bine. Dacă prima oară puteai spune că nu erai destul de matură, de această dată nu trebuie să mai greşeşti.

Cel mai mult te poate ajuta Spovedania. Poate că ţi se pare ciudat că în această carte a apărut atât de des cuvântul spovedanie. Dar având în vedere subiectul abordat, e cât se poate de normal să ne raportăm la el. Există unele lucruri pe care voiam neapărat să le pun pe

hârtie, şi altele pe care le-am trecut întâmplător (de exemplu: făcusem nişte comentarii legate de faptul că într-un ziar a apărut un articol cu tema: „Adrian Copilu' Minune s-a culcat cu şase sute de femei în cincisprezece ani”. Îţi scriam că un astfel de bărbat nu ştie aproape nimic despre femei, că dacă nu cumva e căsătorit deja va fi vai de femeia care îi va fi soţie… Dar dintr-o neatenţie am pierdut fragmentele respective… Nu le-am rescris, nefiind foarte importante.) Despre spovedanie însă mi-ar fi fost foarte greu să scriu mai puţin. Spovedania este strâns legată de Nuntă. Şi asta mai cu seamă în cazul tău. Ai trecut prin eşecul divorţului. Sufletul tău e atins nu numai de divorţul propriu-zis, ci şi de etapele pregătitoare. Cine spune că a ajuns la divorţ păstrându-şi sufletul curat aproape sigur minte.

Ştii cum sunt sufletele celor care au divorţat? Ca nişte mingi vechi. Copiii se pot juca cu ele, dar nu sunt prea bune. Spovedania transformă sufletul într-o minge nouă. Nu într-o clipită, ci încetul cu încetul. Important este să ai curajul de a face primul pas. Dumnezeu te poate face nu numai la fel de tânără sufleteşte cum erai la prima căsătorie, ci chiar şi mai tânără. Vei înţelege de ce Duhul Sfânt este numit „Dătător de Viaţă”, vei simţi cum sufletul tău prinde puteri.

Oricât de multe ţi-aş spune despre Spovedanie, până nu vei ajunge tu însăţi să te spovedeşti nu ai cum să înţelegi cât de mare dar ne-a făcut Dumnezeu rânduind pentru noi Taina Spovedaniei.

Ştiu că sunt unii care se spovedesc ca nişte roboţi, în fiecare post, şi cu toate astea nu se vede în ei nicio schimbare în bine. Sunt la fel de iubitori de sine. Unde a fost atunci roada Spovedaniei?

Spovedania nu are roade decât atunci când este făcută cu sinceritate, cu zdrobire de inimă, cu dorinţa de a

te îndrepta. Dacă oamenii se spovedesc într-un mod mecanicist, dacă doar îşi înşiră păcatele şi nu au luat hotărârea de a-şi schimba viaţa, roadele nu apar. Sau şi mai rău, dacă oamenii ascund ceva la spovedanie, sufletul lor nu se poate curăţa. Au fost femei care s-au spovedit ani de zile, dar le-a fost ruşine să spovedească păcatul avortului. Preotul zice în rugăciunea de dezlegare: „Păcatele pe care le veţi ascunde de mine, îndoite le veţi avea…” Spovedania e ca o sabie cu două tăişuri. „Şi cum să spun eu că am făcut cutare sau cutare lucru, nu se va sminti preotul? Mai bine îl cruţ…”

Dar el şi pentru asta s-a făcut preot, ca să primească spovedaniile credincioşilor. Aşa că nu te îngrijora: spovedeşte-te sincer şi Dumnezeu îţi va dărui liniştea.

Ce ne facem? Rămânem departe de Hristos numai din comoditate? Avem şi această posibilitate.

Tu, dacă vrei să ai parte de o căsnicie împlinită, şi să nu mai treci prin câteva experienţe neplăcute, ai face bine dacă ai refuza comoditatea aducătoare de durere.

Ai curaj! Viaţa te-a lovit. Mergi înainte! Dar ai grijă să ajungi la liman.

Am vrut să îţi scriu acest capitol mai ales pentru un singur sfat pe care îmi permit să ţi-l dau: nu te mulţumi cu jumătăţi de măsură. Adică…

Unele femei divorţate, ca şi unele văduve care vor să se mărite a doua oară, se simt ca nişte produse de second hand: „acum ne vom mărita cu cine-om găsi, numai să scăpăm de singurătate”.

Consider că această mentalitate este foarte păguboasă şi fundamental greşită. În momentul în care accepţi un fel de compromis, îţi faci rău singură. Ştiu că, şi de această dată, excepţiile există: au fost văduve care s-au măritat a doua oară fără să fie convinse că oamenii pe care i-au ales sunt de calitate, şi au descoperit că au pus mâna

pe o comoară. Sufletească, evident.

Nu te juca cu viaţa ta! Da, experienţa prin care ai trecut ţi-a obosit sufletul. Parcă nu mai ai elanul şi aripile de dinainte de prima căsătorie. Dar nu trebuie să te mulţumeşti cu această stare. Luptă-te să îţi recapeţi vigoarea pe care o aveai mai înainte! Ştii doar că alte femei în situaţia ta se tem să se mai mărite. Şi preferă singurătatea nu pentru a i-o închina lui Dumnezeu (ceea este un lucru extraordinar atunci când e făcut cu înţelepciune), ci pentru a-şi plânge de milă. Tu nu fi ca ele! Ai curaj! Dumnezeu te poate ajuta să înfloreşti atât de frumos încât al doilea soţ să nu simtă niciodată că în trecutul tău a existat un eşec. Să ştie, dar să nu simtă.

Am vorbit nu demult cu o prietenă de-a mea care a avut mari necazuri cu soţul ei. Mi-a spus că, după ce a fost părăsită de el, nu mai are puterea să se mărite din nou. Se simte ca un rebut. A pierdut încrederea în viaţă. Deşi e foarte tânără, sufletul îi este bătrân. Prietena mea a avut mare răbdare cu soţul ei, răbdare motivată mai ales de faptul că îl iubea mult şi că spera să îl aducă pe drumul Bisericii. Biserică de care ea s-a apropiat abia când a simţit nevoia de ocrotire, nevoia de înţelegere. Abia după ce soţul ei a început să devină violent. Până la urmă tot el s-a declarat nemulţumit şi a cerut divorţul. Ea nu vrea să înţeleagă că poate lua viaţa de la început. Dacă în prima căsătorie a stat departe de Dumnezeu, acum are ocazia să schimbe lucrurile. („Bine că nu am copii…”, mi-a spus ea. Dar şi dacă ar fi avut copii ar fi putut găsi un soţ şi un tată potrivit. Nu uşor, astfel de oameni nu se găsesc pe toate drumurile. Dar l-ar fi putut găsi, asta e important.)

E trist să vezi o fată tânără simţindu-se rebut. Tinereţea e prin definiţie perioada în care inimile sunt pline de elan, în care simţi că poţi birui orice obstacol. E perioada în care aripile ţi-au crescut şi începi să zbori. Dar

prietena mea crede că aripile i s-au frânt. Nu mai are curajul să zboare. Tocmai în astfel de cazuri poate interveni Hristos: să schimbe sufletele care se simt bătrâne. „Conştiinţa de a fi rebut” e una dintre cele mai triste roade ale căsniciilor nefericite.

Pentru Hristos nimeni nu e rebut. Pentru Hristos nu e nimeni de mâna a doua. Oricât ai fi de obosită, oricât ai fi de sătulă de viaţă, oricât de paralizat ţi-ar fi sufletul, există Cineva care poate repara lucrurile. Nu fac propagandă religioasă. Sau dacă propaganda e să le arăţi unor oameni aflaţi în mijlocul mării un colac de salvare, atunci da, fac „propaganda colacului”. Nu văd de ce mi-ar fi ruşine.

Dacă vei avea curajul de a merge pe calea spovedaniei, ţinută de mână de un duhovnic iscusit, vei simţi singură mângâierea şi puterea dumnezeiască ce te va acoperi. Îndrăznesc să le spun femeilor divorţate care în prima căsătorie au stat departe de Dumnezeu că, dacă vor merge pe calea credinţei, vor avea parte de bucurii mult mai mari decât cele pe care le-au cunoscut mai înainte. Şi a doua nuntă le va umple sufletele de împlinire.

Nu pot evita delicatul subiect al îngrijirii şi educării copiilor. Dacă ai rămas cu copii din prima căsătorie, cu copii care vor mai creşte lângă tine ani buni, ai grijă ca nu cumva să le aduci un tată care să le întunece copilăria. Între cele mai triste experienţe ale vieţii mele, după moartea mamei, când eram în şcoala generală, a fost faptul că tata ne-a adus o mamă vitregă cu care nu numai că nu ne-am împăcat, dar am avut şi destule conflicte. Numai dacă ai trecut prin ceva asemănător ţi-ai putea da seama cât de mare este impactul unui tată vitreg sau al unei mame vitrege în viaţa unui copil. De fapt, până şi termenul în sine, „vitreg”, arată cât de „dulce” poate fi prezenţa sa atunci când nu ştie să se apropie de copii.

Citind acest capitol poate te gândeşti: „de ce Biserica

nu dă oamenilor ocazia de a-şi reface viaţa? De ce atunci când o femeie vrea să divorţeze, părintele duhovnic îi spune să îşi rabde soţul care o înşală, care o înjură şi o bate? Din moment ce viaţa acestei femei se poate reface foarte uşor, cu ce drept duhovnicul îi recomandă să sufere?”

Nu cred că ţi-e uşor să înţelegi că duhovnicul nu greşeşte. El vede lucrurile prin altă prismă: ştie că prin femeia credincioasă se poate mântui şi bărbatul necredincios (adică poate deveni credincios). În momentul în care o femeie renunţă la divorţ pentru că aşa a sfătuit-o duhovnicul ei, dacă deci preferă să poarte greaua cruce a răbdării, înseamnă că alege bucuriile veşnice în locul celor trecătoare. Ea ştie că fiecare suferinţă şi fiecare lacrimă sunt văzute de Dumnezeu. Unei femei bătute de bărbatul ei i s-a arătat Maica Domnului, care a acoperit-o cu Sfântul ei Acoperământ. Răbdarea aduce o cunună mare. Şi dacă bărbatul se pocăieşte, chiar pe patul de moarte, îţi dai seama cât de mare e bucuria unei astfel de soţii?

Încearcă să înţelegi la ce situaţie haotică s-ar ajunge dacă Biserica ar avea o atitudine laxă în privinţa divorţului: atunci când într-o familie ar fi probleme mari, soţii ar alege imediat despărţirea. Familia ar fi înţeleasă doar ca un spaţiu al relaxării, al momentelor plăcute. Şi cum ar apărea crucea, soţii ar fugi de ea. În tradiţia creştină, dacă doi oameni se unesc în faţa lui Dumnezeu, trebuie să o facă având credinţa că vor rămâne pentru totdeauna împreună: şi la bune, şi la rele.

Nu cred că e cazul să mai continui cu aceste explicaţii: doar eşti deja divorţată şi această problemă nu te mai frământă; într-un text despre întemeierea unei familii nu consider că e cazul să mă adresez femeilor a căror căsătorie a ajuns într-un punct critic. Sper să o fac cu altă ocazie, când voi scrie o carte despre „Războaiele

din familie”.

Aş mai adăuga un gând către femeile văduve: dacă rămâneţi până la sfârşitul vieţii credincioase soţilor voştri, foarte bine faceţi. Dar dacă rămâneţi singure numai de gura lumii şi în mod special a soacrelor, rău faceţi. Sufletele voastre vor fi covârşite de mâhnire. Poate că este mai bună o a doua căsătorie decât o văduvie care ucide sufletul prin singurătate, sau care se menţine la starea de plutire prin aventuri de care nu ştie lumea. Totul este să înţelegi care e rostul vieţii şi să mergi în aşa fel încât să nu te abaţi de la destinaţie.

„… dar bărbatul este mai egal decât femeia…”

Unul dintre principalele motive de tensiune care apar în familie este lupta pentru supremaţie: care să fie şeful. Casa se transformă în arena unui război de durată în care fiecare vrea să îşi impună voia în faţa celuilalt. Câtă vreme dragostea este covârşitoare, soţii nu îşi pun problema supremaţiei. Dar, când dragostea se împuţinează, locul rămas liber se vrea acoperit de iubire de sine. Şi începe lupta.

Unii tineri îşi pun problema supremaţiei încă înainte de a se căsători. Şi bine fac. Dar soluţia pe care o dau nu ţine; fiecare zice: „O să facem cum vrei tu, numai să nu ne certăm!”

Câtă vreme tinerii nu au decât divergenţe privitoare la prăjitura pe care o vor mânca la cofetărie sau la filmul pe care îl vor vedea, nu au cum să îşi dea seama că în familie motivele de contrazicere sunt mult mai serioase.

Ar fi ideal să pot lămuri problema supremaţiei în câteva pagini. Dar mi se pare prea vastă pentru a o epuiza aici. Mă voi rezuma la a prezenta câteva opinii ale altora şi câteva gânduri personale.

El, cu elan: „Într-o familie normală, bărbatul este capul”.

Ea, ironic: „Iar femeia este gâtul, şi îl zgâlţâie în toate părţile, cum vrea ea…”

Cam asta e direcţia în care merg feministele de astăzi, trecând cu vederea faptul că gâtul nu se poate mişca dacă nu primeşte comanda de la cap.

În momentul în care încercăm să discutăm cine e firesc să aibă supremaţia într-o familie, e normal să ştim de pe ce poziţii discutăm.

La baza raporturilor dintre bărbat şi femeie stă ori o concepţie religioasă, ori o concepţie pe care am putea-o numi filosofică. Mă refer la filosofia vieţii pe care şi-o construiesc cei care resping orice cunoaştere religioasă.

Atitudinea dominantă este cea prin care bărbatul este „şeful familiei”. Chiar în familiile în care soţii susţin că femeia este egală cu bărbatul, practica este diferită de teorie. Un pumn în masă rezolvă dilemele fără prea multă filosofie (chiar dacă mentalitatea contemporană a izbutit să creeze modelul femeii-bărbat, cum e Nikita, femeie care domină psihic orice mascul, totuşi femeile care s-au lăsat duse de valul puterii nu au reuşit să devină majoritare; multe au divorţat tocmai pentru că bărbaţii nu le-au acceptat nici toanele şi nici aerul dictatorial).

Există mai multe moduri în care bărbatul poate domina femeia.

Primul este violenţa. Bărbatul impune, bărbatul porunceşte. Simte că femeia se teme de el şi devine din ce în ce mai rău. Dacă îşi dă seama că oricât de brutal ar fi, femeia nu va avea curajul să divorţeze, duritatea lui nu va mai avea limite. Femeia va deveni o sclavă. (Asta se întâmplă mai ales când bărbatul suferă de patima băuturii: puţini beţivi nu sunt violenţi cu nevestele sau cu copiii lor.) Nu e nevoie să detaliez: sunt convins că nu îţi doreşti un astfel de soţ.

Al doilea mod prin care o poate domina este

ameninţarea cu infidelitatea: „Nu faci ce zic eu? Nu eşti o soţie bună. O să mă duc să îmi caut alta, numai să facă ce spun eu”. Acest mod ţine când femeia îşi iubeşte foarte mult bărbatul, când ar face orice numai să nu îl piardă.

Al treilea mod la care voi face referire (sunt mai multe, dar nu le înşir pe toate) este cel în care în familie există echilibrul pe care îl vrea Dumnezeu: „bărbatul este cap femeii, aşa cum şi Hristos este cap Bisericii...” Femeia este „slava” bărbatului. Iată o teorie interesantă. Dar oare cum se pune în practică?

Atunci când m-am căsătorit, la citirea Apostolului am fost atent dacă citeţul citeşte exact ce scrie acolo sau zice varianta prin care se deformează uneori textul biblic (în loc de „iar femeia să se teamă de bărbat”, el zicea de multe ori „iar femeia să-l respecte pe bărbat”). A trecut testul, a citit corect.

Diferenţa mi se pare importantă. Femeia de azi, când aude în biserică că trebuie să se teamă de bărbat, se duce cu gândul la faptul că şi creştinii îşi educă soţiile folosindu-se de arma fricii. Şi urechea ei e mai sensibilă la sugestia de a-şi respecta bărbatul.

Voi încerca să propun ca model de relaţie între soţii care cred în Dumnezeu tocmai modelul pe care îl propune Biserica; şi cred că, departe de a fi utopic, este cât se poate de practic, şi duce la multă înţelegere. Nu ştiu ce soluţie ar putea exista pentru soţii care nu cred în Dumnezeu: egalitatea atât de trâmbiţată dintre bărbat şi femeie mi se pare de o mie de ori mai utopică decât ceea ce propune Evanghelia. Cititoarele care nu au credinţă în Dumnezeu nu au cum să fie de acord cu ceea ce voi scrie mai jos. Iar cele care au credinţă vor fi probabil puţin surprinse să vadă cum, după atâtea pagini în care am scris lucruri de bun-simţ (cel puţin aşa sper), acum mi-aş da arama pe faţă pentru a face apologia tiraniei masculine.

Departe de mine o asemenea intenţie. Atunci cum de sunt de acord cu faptul că femeia trebuie să se teamă de bărbat?

E nevoie de o explicaţie: să se teamă de bărbat femeia care ştie că bărbatul îi este cap. Sfântul Pavel se adresa în acel pasaj femeilor creştine, nu oricăror femei.

Când bărbatul e cap, când el se mântuieşte conducând cu chibzuinţă familia, femeia supunându-i-se, e firesc ca aceasta să aibă conştiinţa că dacă nu îşi va asculta bărbatul va face ceva potrivnic lui Dumnezeu.

Ascultarea faţă de bărbat nu este totală: femeia nu trebuie să îşi asculte bărbatul atunci când acesta îi cere să facă ceva rău (de exemplu un avort sau perversiuni sexuale). Prin urmare, această ascultare nu are un aspect dictatorial. Într-o familie creştină bărbatul se consultă cu soţia lui în toate problemele importante, şi nu de puţine ori soţia găseşte rezolvări mai bune şi mai practice.

Relaţia cerută de Evanghelie nu îl favorizează pe bărbat. La baza familiei creştine stă dragostea. Or, un soţ iubitor nu alege comoditatea pentru a fi slujit de nevastă. Ierarhia dintre bărbat şi femeie este cea pe care a arătat-o Hristos prin cuvintele: „Cine vrea să fie între voi întâiul, să fie slujitorul celorlalţi”. Bărbatul este cap femeii, este cel care poartă greutatea familiei, nu cel care dă dispoziţii.

Femeia se teme de bărbat nu în sensul că se fereşte să fie lovită sau înjurată, ci în sensul că îi e teamă că dacă la un moment dat s-ar hotărî să ducă o existenţă de sine stătătoare, dacă nu înţelege că rostul ei este să îi fie slavă bărbatului, binecuvântarea Domnului s-ar retrage de la ea.

„Iar femeia să se teamă de bărbat...”, adică să se teamă că, dacă deschide gura mai mult decât trebuie va primi câteva palme, dacă nu îl ascultă va lua o bătaie soră cu moartea, dacă nu îi face mâncarea la timp va dormi pe preş. Femeia să se teamă de bărbat, să tremure în faţa lui,

să stea ca o roabă ascultându-i poruncile. Iată o ipostază de care se îngrozesc feministele. Şi au dreptate. Cum să nu te îngrozeşti când căsătoria îţi oferă o gamă largă de torturi, de la certuri până la bătaie? „Ar trebui să fii masochistă ca să te mai măriţi. Decât o astfel de nuntă, mai bine lipsă…”

Sunt oarecum de acord cu această poziţie. Sau mai degrabă aş fi cu totul de acord dacă ar fi justificată. Numai că Apostolul nu se referă la bătăi sau la mustrări dure, ci se referă la cu totul altceva. Explicând la ce se referă Apostolul Pavel voi mărturisi şi că nu cred că există o relaţie mai minunată între bărbat şi femeie decât cea pe care o arată Sfânta Scriptură. Bărbaţii sunt îndemnaţi să îşi iubească femeile aşa cum şi Hristos iubeşte Biserica. O astfel de iubire exclude duritatea. O astfel de iubire răstoarnă raportul dintre bărbat şi femeie în sensul că bărbatul nu mai este şef, nu mai este stăpân, ca în religiile precreştine: bărbatul este robul iubirii sale, şi e gata să îşi pună sufletul pentru această iubire binecuvântată de Dumnezeu.

Un părinte spunea că, din perspectivă evanghelică, nu e mai greu să fii femeie, ci e mai greu să fii bărbat. Adică e mai uşor să te laşi condusă de bărbatul tău, care poartă o responsabilitate mai grea decât a ta. E mult mai greu să conduci cu pricepere decât să te laşi condusă de cel pe care Dumnezeu l-a rânduit să conducă.

Dumnezeu a dat anumiţi talanţi bărbaţilor şi anumiţi talanţi femeilor. Atunci când femeia e şefa, când ia deciziile, când îşi domină soţul, ne aflăm în faţa unei situaţii anormale: femeia a câştigat concursul organizat de această lume care a provocat-o să fie mai sus decât bărbatul ei. Dar din punct de vedere creştin femeia s-a ratat. (Nu mă refer decât la cazurile în care femeia încearcă să îşi domine soţul. Ce e de făcut când bărbatul e

prea molatic, când nu e în stare să conducă soţia? Femeia sa trebuie să fie conştientă că dacă nu ar aprecia corect situaţia ar avea de suferit amândoi. Problema este că prea multe femei se consideră în această situaţie numai pentru a-şi justifica patima mândriei.) Viaţa creştină are cu totul alte criterii de evaluare decât lumea aceasta. Şi femeile care ţin cont de criteriile lumii acesteia se vor simţi la Judecată ca studenţii care nu au învăţat pentru un examen.

Înainte de a se mărita, orice fată creştină ar trebui să înţeleagă că alege o cale în care trebuie să se supună bărbatului. Această idee trebuie să îi fie clară înainte de a se mărita. În pregătirea pentru nunta la care mă refer intră în mod obligatoriu şi curăţarea minţii de toate modelele de tipuri pe care le oferă lumea aceasta.

Dar oare problema ar fi numai la femei? (Nu mă aşteptam să ajung să tratez şi această problemă, aş fi vrut să fac o carte mai scurtă şi mai uşor de citit. Dar cred că aş greşi dacă aş sări peste lucruri atât de importante.)

De ce există numai feminism şi nu şi „bărbătism”? Nu am auzit de vreun curent cu acest nume. Cred că nu există totuşi o mişcare „bărbătistă” tocmai pentru că bărbaţii ştiu să îşi impună drepturile şi fără agitaţie socială. Bărbatul este stăpânul casei: el poate să poruncească, el poate să înjure, el poate chiar să lovească. Ce nevoie ar avea să primească şi alte drepturi? Când are nevoie de vreun drept şi-l ia singur. Feminismul a apărut ca o reacţie firească faţă de comportamentul brutal al acestui gen de bărbaţi. Unele femei au vrut să protesteze faţă de duritățile bărbaţilor lor. Numai că protestând faţă de comportamentul acestora au protestat de fapt şi faţă de propria lor alegere. Nimeni nu le-a obligat să ia astfel de soţi. Nimeni nu le-a obligat să se mărite cu bărbaţi cu un altfel de comportament.

Şi care ar fi fost alternativa?

Să prezentăm foarte pe scurt tipul bărbatului creştin

(bărbat care are şanse să fie considerat fraier de către ceilalţi, să fie considerat slab de înger, să fie dispreţuit pentru ceea ce face în mod firesc).

„Bărbatul creştin e perfect, e cel mai…”, şi acum aş fi putut înşira o listă cu virtuţi. Numai că bărbatul creştin nu e perfect… El nu e un om care nu poate greşi, ci e un om care tinde permanent să se apropie de modelul ideal.

Să prezint pe scurt acest model: e bărbatul care îşi iubeşte femeia precum Hristos iubeşte Biserica, şi este plin de dragoste, de înţelegere. Se poartă foarte delicat cu soţia sa, şi îi este cap tocmai prin virtuţile sale. El nu se impune drept cap al familiei, dar în mod natural virtuţile şi talanţii săi îl impun. El nu are nevoie nici de ţipete, nici de palme pentru a-şi convinge soţia. El nu cunoaşte alt limbaj decât cel al dragostei. Se înţelege că atunci când un astfel de bărbat are o soţie mai puţin credincioasă, o soţie mai cicălitoare, va avea parte şi de eşecuri. Strategia pe care o foloseşte bărbatul creştin e aceea de a-şi convinge soţia să facă în deplină libertate ceea ce trebuie. Soţul creştin nu impune, el respectă libertatea soţiei sale. El ştie că e mai bine să renunţe decât să îşi impună cu forţa punctul de vedere.

Părintele Sofronie de la Essex spunea că orice ascultare ar face călugărul, dacă o face în silă, dacă o face cârtind în inima sa, pierde cununa. La fel se poate spune şi despre soţiile care fac în silă ceea ce le cer bărbaţii lor. Un soţ creştin nu va căuta să fie stăpân, nu va căuta să se impună prin mijloace exterioare. Va prefera să facă el ceea ce soţia sa refuză să facă.

Ar fi multe de spus despre soţul creştin sau despre soţia creştină. Dar mă voi limita să precizez că atunci când se pregăteşte pentru nuntă un tânăr creştin trebuie să se acomodeze cu poziţia sa de viitor soţ. Trebuie să înţeleagă că nu va avea voie să îi dea nici măcar o palmă soţiei sale.

Nu e mulţumit de o ipostază atât de domoală? Nu are decât să refuze familia creştină. O familie nu poate fi creştină numai pe bucăţi. Dacă într-o singură direcţie pierzi teren, nu eşti pregătit pentru nuntă.

Bărbatul e cap femeii... Grea şi apăsătoare răspundere. (M-am gândit că din cauza prea multor cazuri în care bărbatul exagerează poziţia de cap, şi devine şef al femeii, ar fi bine să tratez şi subiectul raportului dintre sexe. Chiar şi numai pentru a-mi manifesta dezaprobarea faţă de comportamentul prea dur al unor soţi faţă de soţiile lor.)

Cum înţeleg eu poziţia de cap? Care e diferenţa dintre responsabilităţile mele şi ale soţiei? Mai exact, ce fac eu şi nu face Claudia, şi invers?

Iată o întrebare la care îmi e greu să răspund. Unul dintre puţinele lucruri pe care l-a făcut soţia mea şi eu nu îl fac a fost legat de copil: ea l-a purtat în pântece, ea l-a născut, ea l-a alăptat (că la capitolele spălat, hrănit cu biberonul sau adormit am „scris” cot la cot).

În rest, treaba în casă o împărţim întotdeauna în funcţie de timpul fiecăruia (dacă ea mătură, eu spăl pe jos şi invers). Nici acum, când e însărcinată, nu mă lasă să fac eu totul, ci mă ajută după puteri. Eu mă simt cap mai ales în ceea ce priveşte viaţa spirituală. În momentul în care cred că trebuie să îndreptăm ceva, în momentul în care îmi dau seama că greşim cu ceva, îi spun Claudiei şi mergem să vorbim cu duhovnicul nostru. Pot afirma însă că nici măcar în problemele spirituale rolul de sprijin nu este exclusiv al meu. Au fost multe situaţii în care Claudia m-a sprijinit pe mine.

În ceea ce priveşte micile tensiuni din familie am ales o soluţie care mi s-a părut de mare folos pentru liniştea căminului: aproape întotdeauna când au apărut neînţelegeri, am încercat să las de la mine (nu

întotdeauna, au existat şi situaţii în care îmi era teamă că dacă las de la mine greşesc). Nu mi-a fost uşor. Mai ales când ea îmi găsea nod în papură.

Datoria de a fi cap soţiei e datoria de a-i fi model. În clipele în care femeia e aproape de deznădejde trebuie să găsească în bărbat un sprijin. Cred că îi sunt cap soţiei mele prin faptul că îi sunt sprijin. S-a întâmplat din când în când să nu mai aibă putere să meargă înainte (viaţa având greutăţi din belşug), şi eu am luat-o de mână. Nu ştiu dacă îi sunt un „cap” iscusit. (De câteva ori un prieten mi-a reproşat că nu ştiu să mă impun în faţa Claudiei, că sunt prea moale şi că ar trebui să fiu mai dur; dar prin duritate se poate impune orice măcelar. Consider că adevăratul bărbat e cel care ştie să îşi stăpânească mânia, care ştie să fie echilibrat şi să se impună numai prin forţa dragostei. Roadele răbdării nu apar pe loc, e drept, dar sunt bogate şi frumoase.)

Există anumite diferenţe structurale între bărbat şi femeie: cea mai uşor de observat e că bărbatul e mai puternic, femeia mai sensibilă. Bărbatul protejează, femeia are nevoie de protecţie (asta nu înseamnă că femeia nu îşi ocroteşte la rândul ei bărbatul prin dragostea cu care îl înconjoară).

Dacă relaţia dintre bărbat şi femeie trebuie să aibă ca model relaţia dintre Hristos şi Biserică, nu mai putem spune nici că bărbatul este şef, nici că este avantajat. El e baza familiei, el trebuie să găsească ieşirile din impas.

Mi se pare că tensiunile legate de cine cântă mai tare într-o familie, cocoşul sau găina, sunt izvorâte din inimi pline de mândrie şi de iubire de sine. Cu cât vei găsi un om mai puţin mândru, cu atât îţi va fi mai bine. Şi cu cât vei fi mai smerită tu, cu atât mai bine îi va fi lui.

Atunci când te măriţi e important să iei un om cu care simţi că te completezi foarte bine. Dacă vă daţi seama

de la început că între voi e armonie, armonie va fi şi după nuntă. Dacă sunt anumite nepotriviri, dar amândoi aveţi dorinţa de a vă modela astfel încât să evitaţi tensiunile, până la urmă aveţi toate şansele să reuşiţi. Dar dacă din start fiecare vrea să îşi impună punctul de vedere în faţa celuilalt, atunci nu are cum să vă fie bine. Pur şi simplu sentimentul care vă uneşte nu este dragoste. Un cuvânt al Scripturii ne spune că „dragostea îndelung rabdă, dragostea e binevoitoare… nu caută ale sale…” Dragostea care caută supunerea celuilalt nu e dragoste. Şi şansele ca o astfel de relaţie să se transforme în dragoste sunt foarte mici.

Sper că vei simţi că dragostea nu le caută pe ale sale, ci pe ale celuilalt. Că vei simţi cât de minunat este să trăieşti pentru celălalt. Şi sper că îţi vei da seama că o astfel de dragoste trebuie păstrată cu multă grijă. Sunt momente în care parcă lumea întreagă se luptă să ucidă dragostea dintre soţi. Sunt momente în care dragostea se va împuţina şi vei alege să faci nu cum îi place lui, ci cum îţi place ţie. Comoditatea te va birui, iubirea de sine va răbufni.

Să nu te sperii prea tare: suntem oameni supuşi greşelii. Unii au fost atât de marcaţi de propriile lor izbucniri egoiste încât nici nu au mai avut curajul de a le recunoaşte ca greşeli, au încercat să se îndreptăţească, şi au pornit pe drumul surpării înţelegerii familiale. Să ţii cu dinţii de dragostea pentru soţul tău. Cineva mi-a spus: „Dragostea de la început este năvalnică. Dar dacă nu e păstrată cu grijă, dacă nu e udată ca o floare, din cauza greutăţilor şi a necazurilor vieţii se usucă. Ceea ce rămâne nu mai seamănă aproape deloc cu ceea ce a fost la început”.

Aşa că pregăteşte-te pentru o luptă cu tine însăţi. Cea mai sigură cale de a te lupta pentru dragostea voastră

aceasta este: să lăsaţi fiecare pentru celălalt.

Şi nu îţi recomand să te porţi în aşa fel încât să pari proastă, ca prin îngăduinţa ta să îi dai apă la moară, astfel încât în timp să se transforme într-un mic dictator „de apartament”. Ci, fără să renunţi la demnitate, să laşi de la tine în aşa fel încât el să simtă că o faci nu pentru că eşti slabă, ci pentru că îl iubeşti. Efectul e puternic: dacă te iubeşte va fi stânjenit să vadă cum dragostea ta se arată în fapte.

Mi-aş fi dorit ca cineva să fi scris un „Manual pentru victoria în războiul din casă”, adică un ghid în care soţii să fie povăţuiţi ce să facă pentru a nu lăsa dragostea să se împuţineze. Un ghid care să te înveţe nu cum să te lupţi cu celălalt, ci cum să cedezi în războiul cu celălalt. Victoria reală nu este a celui care îşi impune punctul de vedere, ci a celui care, din prea multă dragoste, cedează.

Au fost situaţii în care m-am încăpăţânat să o conving pe Claudia că e bine să procedăm aşa cum zic eu. Şi, luat de valul mâniei, am spus lucruri pe care nu le credeam; dacă aş fi avut mintea mai limpede mi-aş fi dat seama că o rănesc. Deci nu îţi scriu ca unul care a făcut numai greşeli mici faţă de nevastă, şi în rest a încercat să lase de la el. Ci îţi scriu ca unul care a regretat aproape de fiecare dată când a încercat să îşi impună punctul de vedere. Nu întotdeauna: mi se pare că soţia mea e uneori irascibilă (mai ales când e foarte obosită), şi îi spun: „Claudia, dacă ai spune despre neînţelegerea noastră tuturor prietenelor tale, sunt convins că niciuna nu îţi va da dreptate”. Poate că nu sunt destul de înţelegător faţă de ea, dar când nu îmi dau seama că aş fi greşit cu ceva, nu îmi regret greşeala.

Încearcă să îţi dai seama că direcţia în care te modelează filmele, ziarele sau revistele care te învaţă să fii cât mai puternică, să domini, să te impui în faţa bărbatului, nu au nimic în comun cu dragostea adevărată. Ele te duc

într-o surpătură. Atunci când vei fi măritată vei avea ocazia să îţi dai seama foarte des de importanţa renunţării la voia ta pentru a păstra dragostea. Vei avea de ales: ori cedezi tu, ori îţi creşte iubirea de sine şi ţi se împuţinează dragostea.

Cum să mă pregătesc pentru căsătorie?

Iată o întrebare pe care am auzit-o de la puţine fete care voiau să se mărite. Această întrebare mi se pare fundamentală, şi fericiţi sunt cei care au înţeles însemnătatea ei.

Fetele îl aşteaptă pe Făt-Frumos, dar nu se gândesc cum să devină Ilene Cosânzene. „Cum să nu ştie, ştiu: se fardează, îşi vopsesc părul, poartă fuste scurte…” Da, dacă Făt-Frumos e personajul din reclama cu maşina căreia nu îi poate rezista nicio fată, pregătirea e bună.

Eu am vrut să mă refer la Făt-Frumosul care aduce nu un sac de bani, ci la Făt-Frumosul care aduce împlinire în viaţă. Există pentru fiecare dintre noi o persoană care ne poate aduce mai multă bucurie decât cea de care au parte eroii poveştilor.

Cred că în orice poveste de dragoste el este Făt-Frumos şi ea este Ileana Cosânzeana. Chiar dacă el are o burtă impunătoare sau ea are o celulită „de toată frumuseţea”, fiecare este pentru celălalt un personaj de poveste.

Şi totuşi, în timp ce Cosânzenele lumii acesteia au o mulţime de reţete pentru a fi cât mai atrăgătoare, celelalte Cosânzene nu ştiu ce au de făcut pentru a fi de nota 10.

Cred că nu voi greşi spunând că de nunta pentru care te pregăteşti, de aceea vei avea parte. Te pregăteşti scurtându-ţi fusta până la limită, vei fi tratată ca atare. Te pregăteşti în post şi rugăciune, vei fi tratată ca atare.

Prin acest capitol nu vreau să fac o distincţie între cele care se pregătesc ţinând cont de cele materiale şi cele

care se pregătesc ţinând cont numai de cele duhovniceşti. Ci încerc să diferenţiez între cele care se pregătesc cum trebuie şi cele care fac contrariul.

Nu cred că este de ajuns ca o fată să se pregătească de nuntă spunând numai acatiste şi paraclise. Nu cred că Dumnezeu vrea ca singura direcţie pe care trebuie să meargă tinerii care vor să se căsătorească este pregătirea duhovnicească. Oamenii nu au numai suflet, au şi trup. Şi cine îl neglijează greşeşte mult.

Voi încerca acum să punctez direcţiile în care avem de lucru: pregătirea trupească, pregătirea sufletească, pregătirea duhovnicească. Ele se află într-o relaţie strânsă, se află în interdependenţă.

Dacă prin pregătire duhovnicească e destul de uşor de înţeles la ce anume mă refer, prin pregătirea sufletească e nevoie de nuanţări. (Sufletul nu este separat de duh, duhul este partea cea mai înaltă a sufletului.) Prin pregătirea sufletească mă refer la două aspecte: îmbunătăţirea relaţiilor cu semenii, îmbunătăţirea comunicării cu aceştia, şi acumularea unor anumite cunoştinţe. Terapiile moderne care îmbunătăţesc comunicarea între oameni generează pe bună dreptate o anumită reţinere a creştinilor faţă de ele. Oamenii sunt priviţi numai ca fiinţe sociale, comunicarea are ca scop doar adâncirea condiţiei de „animal” social.

Totuşi, nimic nu ne opreşte ca, având reţinere faţă de aceste terapii, să înţelegem şi partea lor pozitivă. Un tânăr se pregăteşte de nuntă. Îi va trece lui oare prin cap că vor fi momente în care se va certa cu soţia sa? Poate că da. Dar speră că astfel de momente vor fi cât mai scurte. Ce ar fi putut face altceva?

După nuntă observăm că mirajul de a fi lângă persoana iubită a trecut: am obţinut fructul dorit. Dacă până la nuntă lăsăm de la noi, fiindu-ne teamă că dacă o

vom răni va pleca de lângă noi, după nuntă intervine o anumită obişnuinţă cu celălalt. Nu mai alergi după el, îl ai lângă tine. Şi atunci, într-o anumită situaţie în care înainte de nuntă ai fi lăsat de la tine, simţi nevoia să ridici vocea, să îţi aperi părerile lăsând mânia să se apropie de inimă. De la tensiuni mici se poate ajunge la tensiuni mari. Şi dacă intri în jocul mâniei îţi este foarte greu să ieşi.

Ce se poate face? După ce tensiunile au început, e normal să încerci să le opreşti. Dar şi mai bine ar fi fost dacă ai fi reuşit să le eviţi la timp.

În viaţa familiei creştine există alte reguli decât în viaţa celorlalte familii. În familia creştină nu este important să te impui, să fii deasupra celuilalt. În familia creştină domneşte legea iubirii: nimic nu este mai important decât a duce lupta cea bună împotriva mândriei, a patimilor şi a poftelor.

Greşeşte soţul, soţia îl iartă plină de înţelegere. Greşeşte soţia, soţul o iartă. („Dar la tine în familie aşa e?”, poate m-ai întreba. Eu nu mă propun ca model, şi nu îţi scriu o carte despre mine. Chiar dacă eu mi-aş scoate ochii cu Claudia în fiecare zi, asta nu înseamnă că trebuie să nu fiu conştient de modelul pe care trebuie să îl am în faţa ochilor. Oricum, tind spre acest model. Şi îmi pare rău că nu lupt totdeauna cum trebuie. De altfel, aproape la fiecare spovedanie mărturisesc că am greşit faţă de ea. Sunt şi momente în care mă plâng părintelui pentru micile ei greşeli. Dar mai târziu îmi pare rău că am văzut minusurile ei şi nu m-am îngrijit de ale mele.)

Fiecare zi din viaţa noastră de până la întâlnirea cu celălalt se va reflecta mai apoi în relaţia noastră cu el. Eşti o fire prea posomorâtă? Se va vedea aceasta mai încolo. Eşti o fiinţă irascibilă? Se va vedea. Eşti o fiinţă închisă în tine? Se va vedea şi aceasta. Puterea dragostei îl poate face pe cineva închis în sine să devină cât se poate de

sociabil. Dar după nuntă trăsăturile sufleteşti care au fost acoperite de timp ies la iveală. Trebuie dusă o luptă susţinută împotriva lor.

Uite, cazul meu. Faptul că am rămas fără mamă de la o vârstă foarte fragedă m-a făcut să fiu supărat ori de câte ori mi se părea că nu mi se acordă destulă atenţie. Şi zgâriam. (Şi încă mai zgârii uneori.) Faptul că m-am apucat de yoga mi-a răcit foarte tare inima, şi m-a făcut o fiinţă mai puţin sociabilă (oricum, inima mi s-a împietrit de la moartea bruscă a mamei mele). Ei bine, aceste răni ale sufletului meu s-au reflectat în relaţia cu soţia mea. Rănile s-au vindecat greu.

Mândria nu iese uşor din suflet. Unul singur dintre preoţii pe care i-am întrebat ce să fac ca să scap de mândrie mi-a spus că o să scap uşor: „Îţi iese prin piele…”, a zis în glumă. Dar ori am avut eu pielea prea bătucită, ori nu ştiu ce s-a întâmplat, că de mândrie nu am scăpat. Cele mai mari reproşuri pe care le am faţă de mine în relaţia de familie este că încerc uneori să-mi impun punctul de vedere în faţa soţiei, deşi nu am dreptate, şi că nu am destulă înţelegere faţă de problemele pe care le are ea. Din afară e foarte simplu să judeci un om, dar dacă îl cunoşti mai bine îl vezi altfel.

„Ei, şi? Dacă vă iubiţi, nepotrivirile se trec cu vederea!” E adevărat, se trec, dar s-ar putea renunţa la anumite obiceiuri, la anumite atitudini. Când ne-am căsătorit credeam că, iubindu-ne mult, vom renunţa fiecare la ceea ce îl deranjează pe celălalt. Şi încă mai cred. Ceea ce nu mai cred este că dragostea schimbă foarte repede. Înainte credeam că e de ajuns să înconjuri pe cineva cu multă dragoste şi că schimbarea va veni de la sine. Dar nu este de ajuns dragostea. E nevoie şi de voinţă. Ori oamenii nu îşi dau seama întotdeauna că defecte care li se par mici pot părea mult mai mari în ochii celor de lângă ei. Claudia

nu a reuşit să mă convingă cât de important este să nu mai fiu cu capul în nori. Sau mai bine-zis m-a convins, dar de îndreptat nu m-am îndreptat. De exemplu, una dintre ultimele mele isprăvi este că m-am dus să duc copilul la bunici neavând copilul cu mine. Avusesem o întâlnire importantă (prezentasem un material la un simpozion teologic), şi ştiam că după întâlnire urma să îmi duc copilul la bunici. Dar, vorbind cu un prieten despre simpozion, m-am suit în metrou fără să îmi iau copilul. Abia când trebuia să cobor din metrou mi-am dat seama că nu am „corpul delict”.

Mi se pare că am toate motivele să mi se treacă cu vederea o asemenea greşeală. Dar pe Claudia greşelile de acest gen o întristează. I se pare că nu acord destulă importanţă familiei. Deşi eu fac mari eforturi pentru a fi un soţ şi un tată cât mai bun.

Din câte am vorbit cu alte soţii, greşelile mele sunt fireşti, sunt uşor de trecut cu vederea. Dar pe Claudia o rănesc. M-am chinuit vreo doi ani să o conving să îmi accepte astfel de greşeli. Dar nu am prea reuşit. Singura soluţie care mi-a rămas este să încerc să fiu şi mai atent, ca să evit să mai greşesc. Din afară s-ar putea spune că nu m-am impus în faţa ei. Dar nu cred că aşa ar trebui să mă impun.

Cum să te pregăteşti pentru nuntă?... Cred că renunţând la tot ceea ce ştii că ar dăuna echilibrului familiei din care vei face parte.

Uite, să luăm exemplul unui beţiv. Când nu bea e băiat bun, săritor, are o sumedenie de calităţi. Şi o fată se îndrăgosteşte de el. Are dreptul beţivul să se căsătorească cu ea? De ce nu?

Are acest drept, numai că dacă porneşte în viaţa de familie biruit de patima beţiei, foarte greu se va mai lăsa de ea. Un beţiv care nu divorţează de sticla sa nu poate fi

un soţ bun. În clipa în care un beţiv are de gând să se căsătorească ar trebui să se lepede de năravul lui.

Şi totuşi, beţivii se căsătoresc. Găsesc întotdeauna fete care să aibă încredere în puterea dragostei lor, fete care să spere că îi vor schimba. Dar acest vis se termină repede. La prima bătaie încasată, soţia îşi dă seama că s-a pripit măritându-se. Dar e prea târziu.

„Bine că eu nu sunt beţivă…”, te-ai putea gândi. Dar sigur nu eşti? Cred că fiecare dintre noi avem sticla noastră de care suntem ataşaţi, şi ne este foarte greu să ne despărţim. Poate că îţi place să te îmbraci extravagant, poate că eşti obsedată de bijuterii, poate că eşti obsedată de… Eu nu pot şti de ce eşti obsedată. Dar dacă eşti sinceră cu tine îţi poţi da seama care e sticla ta. E bine să încerci să îţi cureţi sufletul de patimi. Asta e cea mai bună pregătire pentru nuntă. Cu cât sufletul tău va fi mai curat, cu atât soţul pe care ţi-l va trimite Dumnezeu va fi mai bun.

Dar cum ar fi tu să te pregăteşti să fii o soţie de nota 10 şi să iei un soţ de nota 5? (De nota 10 nu ai putea fi, întotdeauna mai rămâne ceva de îndreptat; dar măcar la 10 minus tot merită să ajungi…)

Cu cât sufletul tău devine mai curat, cu atât discernământul tău e mai fin, cu atât ţi se dezvoltă simţul de a deosebi binele aparent de binele real, cu atât simţi mai uşor diferenţa dintre virtutea artificială şi cea dobândită cu multă greutate.

Vreau totuşi să înţelegi că s-ar putea ca tu să nu fii conştientă de patima care te stăpâneşte. Uită-te la oamenii obsedaţi de bani, şi spune-le că suferă de patima lăcomiei. Ar sări ca arşi, părându-li-se că tupeul tău a depăşit orice limită. Dar de fapt tu doar ai constatat o realitate (deşi nu ştiu cât de folositor este să constatăm astfel de realităţi). La fel s-ar putea ca şi tu să fii stăpânită de vreo patimă.

Încearcă să îţi dai seama dacă e aşa sau nu, şi dacă e aşa, aleargă la spovedanie.

Cel mai bun antrenament pentru a avea o căsnicie împlinită este să te lupţi cu propriile patimi. A fi pregătită pentru a întemeia o familie este la fel cu a fi bine plăcută lui Dumnezeu. E unul şi acelaşi lucru.

Totuşi, nu încerca să transformi spovedania într-o afacere cu Dumnezeu. „Vezi, Doamne, eu mă spovedesc, trimite-mi şi mie un soţ de nota 10”.

Ca să închei referirea la pregătirea psihologică pentru căsătorie îţi spun că nimeni nu ştie mai bine decât tine care îţi sunt punctele slabe. Gândeşte-te ce ţi se pare că trebuie îndreptat. Judecă-te sincer, judecă-te fără să te menajezi, şi dă-ţi seama ce trebuie să se schimbe în personalitatea ta.

Cine iubeşte cu adevărat nu are bucurie mai mare decât să o bucure pe persoana iubită. Gândeşte-te că te vei mărita, şi omul pe care îl vei avea lângă tine merită toate eforturile tale.

Ca să continui referirea la pregătirea spirituală pentru căsătorie, aş putea spune multe. Dar nu ştiu dacă e cazul. Cea mai bună pregătire pentru nuntă este curăţirea sufletului. Ai în jurul tău destule cărţi care să te lămurească în această problemă, cărţi scrise de oameni cu viaţă sfântă şi de sfinţi ai Bisericii.

Cât priveşte pregătirea trupească, două aspecte ne interesează în mod special: frumuseţea fizică şi sănătatea.

„Cine mă iubeşte, mă iubeşte aşa cum sunt...” e o vorbă care poate dovedi şi o anume modestie, când e spusă de cineva care nu consideră că e nevoie să şocheze prin vreo anumită frizură sau prin cine ştie ce aspect exterior, dar şi o anumită lipsă de preocupare faţă de propria înfăţişare.

Creştinii nu dispreţuiesc trupul. Cine crede că e de

ajuns să aibă sufletul curat, dar neglijează trupul, dovedeşte că nu e destul de iscusit pentru a face faţă vieţii de familie. Cine s-a căsătorit dispreţuind trupul în numele unei asceze exagerate, a negat rostul trupului. Nu rostul fundamental, de a fi templu al Duhului Sfânt, ci unul dintre rosturile de o importanţă mai mică, dar care nu e bine să fie trecute cu vederea.

Mă voi referi la un singur aspect. O fată are celulită. Se poate mulţumi cu această stare de fapt, sau se poate lupta împotriva ei. Făcând gimnastică, de exemplu.

Personal nu sunt de acord cu fetele care îşi pierd vremea în săli de fitness, încercând să ajungă la dimensiunile unor fotomodele. Ele ajung atât la aspectul fizic al fotomodelelor, cât şi la mentalitatea acestora, de idolatrizare a trupului. Nu ştiu dacă am dat cel mai bun exemplu cu celulita, poate că este o boală şi ar fi fost mai potrivit să nu mă refer la ea aici.

Dar în măsura în care nu sunt de acord cu fetele care imită fotomodelele, nu sunt de acord nici cu fetele care, trăind în lume, îşi neglijează trupul. Mă refer de exemplu la fetele care din prea multă credinţă nu se piaptănă! Sau la băieţii care se spală mai rar. Atitudinea lor este habotnică: trăiesc în lume, şi nimeni nu este obligat să adulmece „parfumul” transpiraţiei lor.

Consider că fiecare tânăr trebuie să aibă mare grijă de sănătatea sa, gândindu-se că va avea mare nevoie de ea în viaţa de familie. Tu vei fi mamă. Cu cât organismul tău va fi mai sănătos, cu atât mai bine le va fi copiilor pe care îi vei aduce pe lume.

Ca bărbat îţi spun că îmi pare rău că nu sunt mai solid. Bărbaţii au nevoie şi de puţină forţă fizică. Există treburi casnice (cum ar fi bătutul covoarelor), la care ai nevoie de o oarecare condiţie fizică. Aflându-mă într-o mănăstire am primit ascultarea de a scoate cuie. După un

sfert de oră mi s-a făcut atât de rău încât am zăcut în pat.

Mă poţi întreba: „dar tu nu ştiai că te vei căsători? Ai făcut ceva pentru a-ţi îmbunătăţi condiţia fizică?”

Da, am făcut. (Nu sunt de părere că metaniile sunt un fel de gimnastică, de aceea nu am făcut niciodată metanii pentru a fi mai sănătos; metaniile le-am făcut numai ca rugăciune a trupului). Înainte de a mă căsători am mers de câteva ori în sala de forţă a Universităţii Bucureşti. Toţi făceau acolo exerciţii, unii cu haltere mici, alţii cu haltere mari. Eu făceam numai cu bara care, fiind de fier, e destul de grea. La un moment dat, cum stăteam pe spate, a venit cineva să mă întrebe dacă nu vreau să îmi aşeze greutăţile. (Credea că nu ştiu să le pun.) Mi s-a făcut foarte ruşine, şi m-am lăsat de antrenamente.

Nu ştiu dacă am făcut bine că am renunţat. Îmi era şi puţin teamă să nu îi smintesc pe alţii care ştiau că sunt de la Teologie (am făcut parte din conducerea Ligii Studenţilor din Universitate, aşa că mă ştia destulă lume, şi nu voiam să smintesc pe nimeni). Puţini şi-ar fi dat seama că eu vin acolo numai pentru a avea un trup mai sănătos, şi cei mai mulţi s-ar fi gândit: „ia uite, dacă până şi teologii sunt preocupaţi să pună fibră pe ei, dacă şi ei vor să fie «macho», înseamnă că noi suntem pe drumul cel bun”.

Dar culturismul pe care îl practicau ceilalţi era cu totul altceva faţă de banalele mele exerciţii prin care încercam să îmi îmbunătăţesc condiţia fizică. Repet sfatul în ceea ce priveşte sănătatea, fă tot ce poţi ca să te menţii în formă. Adică nu tot ce poţi, tot ce e bine.

Pe mine m-a impresionat o scrisoare a Sfântului Nectarie din Egina care îşi povăţuia ucenicele să aibă mare grijă de sănătatea lor. Spunea că pentru cei începători în războiul duhovnicesc sănătatea este de mare folos, că ei nu pot duce decât cu mare greutate lupta cu

boala.

Nu îţi recomand nici să îţi cumperi salteaua de masaj Johnson, nici aparatul anticelulită firma cutare (astfel de lucruri sunt scumpe, şi nu merită banii; cu aceşti bani ai putea face ceva mai bun).

Dar îţi recomand de exemplu să mergi la munte. Pe mine m-a surprins şi poziţia părintelui Porfirie Bairaktaris, poate cel mai mare făcător de minuni din a doua jumătate a secolului trecut, care încuraja mersul la munte şi sporturile care nu sunt violente. La recomandarea doctorului său, părintele însuşi mergea pe o bicicletă medicinală.

Cam atât cu pregătirea pentru căsătorie. Mai multe te rog să îţi întrebi părinţii şi mai ales duhovnicul. Nu de alta, dar s-ar putea ca părinţii să îţi spună şi unele bazaconii…

Acum, când mă pregătesc de încheiere, mă mustră conştiinţa că în carte am făcut prea multe referiri la viaţa sexuală. De ce nu am făcut mai multe despre la viaţa spirituală? Pentru că ştiam că din universul tinerilor de astăzi raportul dintre textele despre sexualitate şi cele despre trăirea creştină e în defavoarea celor din urmă.

Nu îmi imaginam totuşi că voi scrie aşa cartea. Dacă m-ar analiza aprigii psihologi de factură freudiană, ar fi vai de mine…

Te rog, fă-mi un cadou, lasă-mă să îţi vorbesc acum şi despre ce e mai viu în inima mea, despre viaţa în Hristos. Dacă nu m-ai lăsa, ai putea rămâne cu o percepţie deformată asupra modului meu de a privi familia şi lumea.

Hai să vorbim şi despre credinţă…

„Dumnezeu e băiat de cartier…”

Cei care afirmă că viaţa spirituală e o viaţă sterilă sau că nu sunt mulţumiţi de modul în care Dumnezeu stă izolat în cer şi pe noi ne lasă singuri, nu îl cunosc pe

Dumnezeu. Nimeni dintre cei care L-au cunoscut pe Dumnezeu nu poate spune că Dumnezeu e prea urât, prea distant, sau că nu e destul de aproape de oameni.

Acum câţiva ani era o melodie, nu mai ştiu cine o cânta, cu titlul „But if God was one of us…”: „Dacă Dumnezeu ar fi fost unul dintre noi…”. Am auzit-o prima oară într-un autobuz, în drum spre biserică. Era în mare vogă atunci.

Mi s-a părut o melodie extrem de tristă: e ca şi cum, în timpul unei ninsori bogate, un om stă închis în casă, cu perdelele trase, şi se întristează că afară nu ninge. Omul se lasă copleşit de o melancolie tristă, scrie chiar versuri despre zăpada care se lasă aşteptată, dar totuşi nu se gândeşte să se uite pe geam.

„But if God was one of us”… Nu am reuşit să înţeleg şi alte versuri, dar melodia mă ducea cu gândul la ideea că dacă Dumnezeu ar fi fost om ca noi, ar fi înţeles necazurile noastre, ar fi înţeles problemele noastre, ar fi înţeles bucuriile noastre, şi atunci ne-ar fi fost mult mai bine. Dacă Dumnezeu ar fi înţeles în ce condiţii trăim, poate că nu ne-ar mai fi cerut să ducem o viaţă atât de plină de renunţări, o viaţă de nevoinţe. Poate că ar fi înţeles cât de searbădă e viaţa de zi cu zi, şi atunci poate că nu ar fi fost atât de exigent, poate că ar mai fi lărgit puţin calea cea îngustă.

Asta e principala problemă religioasă a tinerilor: de ce Dumnezeu cere lucruri care par atât de greu de realizat? De ce nu se poate şi să fii creştin şi să te distrezi cât mai mult?

Acum vreo patru ani a apărut o melodie a celor de la La Familia „Dumnezeu e băiat de cartier”. Am aflat despre ea de la doi puşti teribilişti care vorbeau tare despre cât de „meseriaşă” e muzica celor dintre blocuri.

Fără să o ascult, cum am ajuns la şcoală (pe atunci

predam religia la şcoală sanitară postliceală), le-am propus elevilor să facem un fel de dezbatere cu tema: „E sau nu Dumnezeu băiat de cartier?”

Prima lor replică a fost previzibilă: „Vai, dom’ profesor, şi dumneavoastră ascultaţi La Familia?”. După ce le-am spus că nu ştiam decât titlul melodiei (şi puţinii băieţi din clasă s-au dezumflat, pentru că abia aşteptau să zică că dacă până şi profesorul de religie ascultă, înseamnă că muzica respectivă e „bună”), am aşteptat răspunsul la întrebarea: „Dumnezeu e băiat de cartier? Da sau nu?”

Răspunsul lor a fost la fel de previzibil: „Nuuu…”, au răspuns câteva fete mai cuminţi, iar restul aşteptau să audă comentariile mele.

„Ba este”.

O secundă am văzut în ochii fetelor care merg la biserică o privire încordată. Nu se aşteptau să audă de la mine o asemenea afirmaţie bulversantă.

Să vedem ce se poate înţelege prin cuvintele: „băieţi de cartier”: „Ei sunt băieţii care înjură, care se mai şi droghează, care sunt şmecheri, după care târfele se dau în vânt, care au dorinţa de a face rost de bani şi de a conduce un Merţan”. Asta în opinia majorităţii oamenilor civilizaţi.

Pentru mine, băieţii de cartier sunt cei care ori nu au avut parte de educaţie în familie, ori au avut parte de o educaţie tiranică, ori au copilărit într-un mediu pentru care distracţia principală erau fetele, băutura şi teribilismele. Mie îmi sunt oarecum simpatici băieţii de cartier. Pentru că în timp ce toată lumea „civilizată” îi arată cu degetul, nimeni nu face nimic pentru ei. „Ei sunt dintre segmentele de păcătoşi de care Hristos ar fi făcut abstracţie. S-ar fi scârbit de ei”, cam aşa cred unii. Au o poziţie asemănătoare celei pe care a avut-o un intelectual de renume alături de care fusesem invitat la o emisiune

radiofonică despre păcatul homosexualităţii.

„Păcatul lor, fiind împotriva firii, nu îi mai permite lui Dumnezeu să se mai apropie de ei. O desfrânată, cum a fost Maria Egipteanca, păcătuieşte în limita firescului, dar homosexualii depăşesc această limită”, a afirmat el. Adică în timp ce pentru desfrânate drumul de pocăinţă e deschis, pentru homosexuali nu e. Eu nu puteam fi de acord cu această afirmaţie (mai ales că prea puţine desfrânate curvesc „în limita firescului”: din moment ce sunt plătite, sunt la dispoziţia clientului şi prestează şi „servicii” împotriva firii).

Pentru că nu aveam stare să polemizez cu el în faţa radio-ascultătorilor (mai ales că e o personalitate apreciată), m-am limitat la a-i pune o întrebare de baraj:

„Să înţelegem deci că mesajul lui Hristos se poate rezuma în cuvintele: Am venit să îi chem la pocăinţă nu pe cei drepţi, ci pe păcătoşi. Însă nu pe toţi păcătoşii, ci pe toţi în afară de homosexuali?”

Celălalt şi-a dat seama imediat că făcuse o afirmaţie greşită, şi imediat a recunoscut acest lucru. După care a spus numai lucruri cât se poate de folositoare şi adevărate.

Totuşi, de ce făcuse respectiva afirmaţie, din moment ce ştia că lucrurile stau altfel? Pentru că s-a grăbit puţin. A dat glas unei reţineri pe care o avea în a-i înţelege pe homosexuali.

Eu sunt convins că păcatul acesta e groaznic, că duce în iad. Dar sunt la fel de convins că preoţii trebuie să aibă iscusinţa de a-i ajuta să se ridice pe cei căzuţi în păcatul homosexualităţii. Dacă ne mulţumim să îi judecăm nu rezolvăm nimic. Trebuie să existe o şansă şi pentru ei (evident, nu aceea care a fost „valorificată” în unele medii neoprotestante, care consideră că e vremea să privim păcatele împotriva firii ca fiind practici fireşti).

Or, dacă unii au o alergie faţă de homosexuali, alţii

au alergie faţă de băieţii de cartier. Când am pus întrebarea dacă Dumnezeu e sau nu băiat de cartier, înţelegeam prin „băieţi de cartier” ceea ce înţeleg ei înşişi. Adică prieteni gata să te ajute, chiar dacă societatea îi dispreţuieşte pentru scăderile lor, prieteni cu care poţi să împărtăşeşti bucuriile şi necazurile pe care le ai. Deci nu nişte paria, aşa cum îi cataloghează oamenii de bine.

La părintele Porfirie Bairaktaris, făcătorul de minuni, a venit odată un grup de hippioţi. Părintele a spus despre ei că au fost cele mai curate suflete care călcaseră pragul mănăstirii. Adică acei tineri (pe care ceilalţi se grăbeau să îi judece) aveau mai multă frumuseţe interioară decât cei care trăiau o viaţă creştină numai pentru a părea buni în ochii oamenilor (nu înseamnă că drumul pe care mergeau acei hippioţi era bun; ci doar că, deşi drumul lor era greşit, ei reuşiseră să îşi menţină o anumită frumuseţe sufletească).

Nu ştiu dacă greşesc afirmând că acei tineri puteau fi la fel de bine „băieţi de cartier”. Diferenţa e că hippioţii, chiar dacă au o spiritualitate new-age-istă, au căutări religioase. Pe când băieţii de cartier au strict preocupări lumeşti. Asta nu înseamnă că nu există şi excepţii.

Eu cred că pentru băiatul de cartier faptul de a înţelege că „Dumnezeu e băiat de cartier” e extraordinar. E de o mie de ori mai bine să ştii că Dumnezeu e viu, că te iubeşte, că te înţelege, că e alături de tine în fiecare clipă a vieţii, decât să ai o credinţă cuminte, aşezată, dar să îţi imaginezi că Dumnezeu stă departe de lume, aşa cum credeau deiştii. Dumnezeu e băiat de cartier, adică e aproape de băieţii de cartier, aşa cum e aproape de toţi păcătoşii, de toate desfrânatele, de toţi hoţii, de toţi beţivii. Dumnezeu stă şi bate la uşa inimii fiecăruia. Doar – doar i-o deschide cineva. Pentru Dumnezeu nu există nimeni prea urât, prea murdar, prea întinat. Dumnezeu ne aşteaptă la

El oricât de căzuţi am fi.

Hristos este Dumnezeu şi om. A venit printre noi, a trăit împreună cu noi. Asta ca să ne mântuiască. Nu există lucru omenesc pe care Hristos să nu îl înţeleagă. Şi dacă unii spun că El nu înţelege frământările lor sentimentale, că doar nu a fost căsătorit, nu îşi dau seama că Dumnezeu e Dumnezeu. Adică ştie totul. Dumnezeu ne cunoaşte mai bine decât ne cunoaştem noi înşine.

Hristos ne-a arătat calea mântuirii nu dându-ne nişte legi imposibil de urmat. Hristos nu a fost un dictator divin. El a fost, este şi va rămâne Fiul lui Dumnezeu, Cel ce a primit răstignirea din dragoste pentru noi.

Elevilor li s-a părut interesantă explicaţia pe care le-am dat-o faptului că sunt de acord cu afirmaţia că Dumnezeu e băiat de cartier. Le-am precizat că neştiind textul melodiei, nu am prins exact sensul titlului.

Asta m-a ajutat să nu mai continui cu alte explicaţii şi să mă gândesc şi la o altă întrebare: „De ce în acelaşi timp Dumnezeu nu e băiat de cartier?”

Pentru că Dumnezeu, oricât de mari ar fi necazurile noastre, oricât de mare ar fi mizeria în care trăim, nu va fi niciodată îngăduitor cu păcatele noastre.

Dacă Dumnezeu ar fi băiat de cartier ne-ar da voie să ne distrăm în fel şi chip, i-ar lăsa pe băieţii de cartier să se „joace” cu fetiţele, să spargă maşini, să se drogheze. Dar din acest punct de vedere putem spune fără să greşim că Dumnezeu e cel mai mare duşman al hobby-urilor băieţilor de cartier. Pentru că e duşmanul păcatului. Pentru că lumina e duşmanul întunericului.

Hristos ne cunoaşte. El ştie exact ce e în sufletele noastre. Dar, oricât de siguri am fi noi că El nu are ce căuta în viaţa noastră, că suntem prea ocupaţi pentru a avea timp să ne lăsăm stingheriţi de El, totuşi nu ne lasă. Ciocăne în continuare la uşa inimilor noastre.

Ce am vrut să îţi spun prin rândurile de mai sus? Nimic altceva decât că Hristos a venit şi pentru tine. Că Hristos S-a răstignit şi pentru tine. Că Hristos te aşteaptă la El. Că nu există nimic care L-ar putea determina să se plictisească aşteptând.

Dumnezeu nu e mulţumit de numărul creştinilor care duc viaţă curată. Nu Îi este de ajuns că ei îl iubesc, că ei duc lupta cea bună. O vreme, după ce m-am apropiat de Biserică, mă gândeam că Dumnezeu are atâtea vase alese, atâţia creştini adevăraţi, încât de mine nu are nevoie. Mă simţeam ca unul care cerşeşte dragostea lui Dumnezeu. Dar această ispită nu a ţinut mult. Mi-am dat seama că, în timp ce mie mi se părea că Îi cerşesc dragoste, fără să arăt asta prin fapte, Hristos nu S-a mulţumit să ne spună că ne iubeşte. El ne-a iubit mai întâi. Nu am apucat eu să îi cer să mă iubească. El mi-a arătat dragostea Sa, aşa cum o arată fiecărui om.

Vorbindu-ţi despre frumuseţea credinţei sunt conştient că există o sumedenie de motive pe care le poţi invoca pentru a argumenta faptul că nu duci o viaţă creştină. Şi sunt de acord că, în unele privinţe, ai dreptate. Ştiu că sunt lucruri de care te-ai smintit, că sunt lucruri de care te-ai poticnit. Nu intru în amănunte.

Dar spun că, deşi există astfel de amănunte, ele nu sunt importante. Adică sunt importante numai în măsura în care nu îţi dai seama ce pierzi dacă ţii cont de ele.

E ca şi cum cineva ţi-ar propune să mergi la munte, dar ţi-ar spune că vila în care vei dormi va fi vopsită în galben aprins, că va trebui să porţi ghete din piele roşie şi că va trebui să bei în fiecare zi cinci căni de apă. Chiar dacă cererile par ciudate (şi aşa sunt), nu cred că ai renunţa la excursia la munte din pricina lor.

Ştii că unii oameni au tendinţa de a vedea jumătatea goală a paharului, în timp ce alţii, mai practici, nu numai

că nu se mulţumesc să observe jumătatea plină, ci o şi beau. Încearcă să vezi şi tu jumătatea plină a paharului. Şi, dacă o vei privi cu atenţie, vei vedea că de fapt jumătăţile paharului nu sunt egale, şi că „jumătatea” care e goală e mult mai mică decât cealaltă.

Trebuie să apreciezi corect ce pierzi dacă te mulţumeşti să judeci superficial motivele care te ţin departe de Biserică. O parte dintre ele nu stau în picioare, şi ştii asta.

Am întrebat mai mulţi prieteni de la alte facultăţi de ce nu vin la biserică. Mi-au spus că preferă să se roage acasă, că nu înţeleg complicatele ceremonii bisericeşti, care li se par pline de formalism. Unii fac alergie la preoţi, că au citit prea multe despre căderile lor şi nu au deloc încredere în aceşti îndoielnici slujitori ai Domnului. Alţii nu înţeleg fundamentalismul creştin, în probleme ca homosexualitatea sau legalizarea prostituţiei.

Alţii, cei mai mulţi, sunt scârbiţi de păcatele creştinilor, şi mai ales de fariseismul care parcă a devenit modă.

Cred că înainte de a-ţi spune ce înseamnă pentru mine credinţa creştină ar trebui să îţi spun obiecţiile mele faţă de poziţiile enumerate mai sus.

Să încep cu cei care cred că e de-ajuns să se roage acasă. Dacă Fiul lui Dumnezeu S-a făcut om pentru noi, şi a primit moarte pe cruce pentru mântuirea noastră, atunci trebuie să mergem spre El pe drumul pe care ni L-a arătat. Şi dacă Hristos ne-a lăsat Biserica pe post de „şcoală a mântuirii”, de ce să căutăm noi alte metode şi tehnici de mântuire?

Biserica e Trupul lui Hristos. Or, dacă vrem să ne unim cu Capul, nu o putem face separat de Trup. Calea mântuirii pe care ne-a arătat-o Hristos este Biserica. Deşi unii lupi care se dau drept oi ne propun o sumedenie de

scurtături, ele duc în prăpastie.

Ştiu că poate unele învăţături ţi se par greşite. Asta pentru că nu înţelegi că Biserica, fiind Trupul lui Hristos, nu are părtăşie cu minciuna. Lumina nu are părtăşie cu întunericul. Şi, chiar dacă unele învăţături ţi se par false (cum ar fi cea despre viaţa de după moarte, potrivnică răspânditei teorii a reîncarnării), dacă vei cerceta mai mult, vei înţelege rostul şi adevărul lor.

Ştiu că duşmanii Bisericii găsesc o sumedenie de argumente ştiinţifice care par să contrazică învăţătura Bisericii, şi propun „adevăruri” fundamentate ştiinţific. De-a lungul timpului aceste adevăruri au expirat unul câte unul, vechile teorii ştiinţifice au fost înlocuite cu altele, dar mărturia Bisericii a rămas aceeaşi.

Nu au fost dărâmate decât superstiţiile. Dar dărâmarea lor nu a lovit Biserica, ci i-a făcut bine: pentru că superstiţiile sunt ciuperci otrăvitoare care au încercat să crească pe ogorul lui Dumnezeu.

„Nu poţi să crezi în Hristos ca Fiu al lui Dumnezeu şi să stai să te rogi acasă. Dacă înţelegi că Hristos e Fiul lui Dumnezeu, atunci ar trebui să vrei să mergi pe calea Bisericii, pe care te îndrumă El”. Asta e teoria. Practica dovedeşte contrariul. Dar cei care ajung la Biserică după îndelungi tatonări înţeleg cât de şubredă era poziţia lor anterioară. De multe ori era determinată de hotărârea de a nu asculta poruncile Bisericii. Decât să fie consideraţi păcătoşi, mai bine să aibă propriul sistem de valori.

Sfinţii îţi spun: „Mai bine să fii cel mai mare păcătos în Biserică, decât să fii un «pur» în afara ei”. Acesta nu e un îndemn la păcat. Ci e un sfat: „Lasă păcatul iubirii de sine, lasă păcatul cel mare al mândriei şi vino la Doctor, vino la Hristos! Vino la Biserică!” „Purii” care stau departe de Biserică sunt murdăriţi cu noroiul mândriei.

Ce să mai vorbim despre păcătoşii care stau departe

de Biserică numai pentru că nu vor să înţeleagă că desfrâul tot desfrâu rămâne, indiferent ce justificare psihologică sau medicală i s-ar găsi? Sau pentru că lăcomia li se pare firească, ba chiar virtute?

Nu am ajuns la măsura la care să dau altora sfaturi duhovniceşti. Dar nu pot să nu îţi zic: oricât de bolnav ar fi sufletul tău, Hristos te poate vindeca. Oricât de puţin te-ar înţelege ceilalţi, Hristos te înţelege şi îţi vrea binele.

Să vorbim puţin despre neparticiparea la slujbe. Unul din motive e faptul că slujbele par plicticoase. Înainte de a mă apropia de Biserică nu puteam să înţeleg de ce se cântă atât de mult şi atât de prost şi atât de fals, de ce cântarea nu este înlocuită de o rostire clară, care nu ar deranja pe nimeni. De vină era faptul că intrasem în puţine biserici, şi nu ştiam ce înseamnă muzica ortodoxă de calitate.

Cel mai mult m-a ajutat să devin sensibil faţă de muzica religioasă psaltica atonită. Două casete m-au făcut să mă îndrăgostesc definitiv şi irevocabil de muzica religioasă Nu îmi imaginam că muzica religioasă mă va fascina vreodată mai mult decât Michael Jackson, Bon Jovi sau Metalica.

Când m-am apropiat de Biserică nu-mi trecea prin cap că muzica religioasă are fani mai înfocaţi decât ai celor mai tari trupe de rock. Credeam că a fi creştin înseamnă a fi lipsit de personalitate, a primi toate fără discernământ, şi astfel vei deveni vrednic de mântuire.

Nu e deloc aşa. Aşa cum fanul unei formaţii delirează când îşi ascultă idolii, aşa un creştin e topit după muzica psaltică ortodoxă (repet, nu de toată, ci de cea de calitate; pentru că există şi hibrizi).

Sunt întru totul de acord cu cei cărora nu le plac slujbele făcute mecanic, în care strana râde atunci când nu cântă jalnic. La o astfel de slujbă e greu să înţelegi

Ortodoxia. Dar cred că, dacă ai vedea o slujbă frumoasă, inima ta nu ar rămâne de piatră. În Occident mulţi s-au convertit la Ortodoxie numai pentru că s-au îndrăgostit de slujbele ei.

Sunt convins că dacă vei avea puţină curiozitate şi răbdare vei găsi şi biserici în care să îţi placă slujba. Cât despre preoţii care slujesc mecanic, chiar dacă ei se mulţumesc cu faptul că slujba e „valabilă”, eu cred că mai bine s-ar reprofila. Ar putea să îşi găsească o meserie prin care să nu sminteasca pe nimeni. Oricât mi-ar fi de dragă poziţia „tradiţionaliştilor”, îndrăznesc să am o opinie personală legată de aceste slujbe făcute fără pic de trăire.

Sfânta Liturghie, oricât ar fi de păcătos preotul slujitor, câtă vreme nu cade şi în păcatul ereziei, rămâne o Sfântă Taină: pâinea şi vinul se transformă în Sfântul Trup şi Sfântul Sânge al Domnului. Până aici cred şi eu la fel.

Concluzie: Slujba e „valabilă”, deci nu contează păcătoşenia slujitorilor!”

Întrebare: „Scopul Sfintei Liturghii e ca pâinea şi vinul să se transforme în Sfânta Împărtăşanie?”

Destui seminaristi şi studenţi Teologişti ar răspunde victorios: „Da, aşa scrie la carte…”

Consider însă că această opinie e prea juridică: eu cred că slujba se face tocmai pentru folosul creştinilor, tocmai pentru ca drept-credincioşii să se unească cu Hristos. Or, în zilele noastre creştinii se împărtăşesc foarte rar. Şi atunci, care mai e folosul participării la Slujba Liturghiei?

Cred că slujba trebuie ţinută în aşa fel încât creştinii să se poată ruga cât mai bine, să fie într-adevăr o rugăciune în comun. Asta presupune că preotul trebuie să slujească cu multă râvnă, cum îl îndeamnă Sfinţii Părinţi. Cei de la strană trebuie să fie conştienţi de responsabilitatea lor. Că dacă transformă dulcea cântare

ortodoxă într-un surogat, osânda lor va fi mare. Cred că trebuie ca ortodocşii să nu se mulţumească a lua apărarea celor care slujesc cu nepăsare, şi să spună că important e că slujba e „validă”.

Da, slujba e „validă”, dar unii oameni din biserică nu pot gusta din frumuseţea slujbei şi sunt stânjeniţi de modul uneori papagalicesc în care se slujeşte. Din această cauză ei nu se pot ruga aşa cum trebuie. Ştiu şi eu că ideal e să nu judecăm pe nimeni, că indiferent de modul în care se slujeşte trebuie să ne rugăm cu luare-aminte. Dar mai ştiu şi că acest ideal nu poate fi atins decât cu greu de către oamenii care încearcă să facă primul pas spre Biserică. Şi, deşi vin la biserică de vreo zece ani, am cunoscut foarte puţini creştini care să nu se sminteasca atunci când iau parte la unele slujbe săvârşite mecanic.

Bine că există şi preoţi care slujesc cu luare-aminte. Bine că există preoţi pe care, privindu-i cum slujesc, te duci cu gândul la Sfinţii îngeri care îl laudă pe Dumnezeu. Dacă deci motivul pentru care ai stat departe de Biserică a fost că nu îţi plăceau slujbele, atunci caută până vei găsi o biserică ale cărei slujbe să îţi rănească inima. O vei găsi.

Despre fundamentalismul creştin, ce să îţi spun… Există două feluri de fundamentalism. Cel al oamenilor care, plini de patima iubirii de sine, se consideră mari propovăduitori ai credinţei. Tună şi fulgeră împotriva fumatului şi a beţiei, dar mesajul lor nu convinge pe nimeni. Ei nu îl predică pe Hristos, ci se predică pe sine: „iată, noi suntem exemple de pocăinţă, noi am reuşit să biruim patimile…”

Dar dacă îi întreabă cineva dacă au biruit şi patima iubirii de sine, ei ori se înroşesc la faţă şi încep să vorbească despre osânda celor care îi judecă pe slujitorii Domnului, sau răspund cu nonşalanţă: „Da, am biruit-o. E tare greu să fii smerit…”

Mai există însă şi altfel de fundamentalişti, al căror întâi-stătător e Hristos. Hristos a revoluţionat lumea. Urmaşii lui sunt Sfinţii. Sfinţii nu au biciuit niciodată păcatul pentru a se pune pe ei înşişi în situaţia de campioni ai credinţei, ci numai pentru a arăta că păcatul duce la moarte, că păcatul este pregustare a morţii. Nouă nu ne este uşor să înţelegem că păcatul este o formă de moarte.

Deşi nu fumez (şi deci nu se poate spune că iau apărarea fumătorilor), nu înţeleg de ce fumatul e un mare păcat. Înţeleg că distruge sănătatea, dar am văzut oameni ce fumează care păreau mult mai de treabă decât nefumătorii. Totuşi, îmi dau seama că nu e nevoie să înţeleg în amănunt de ce Biserica spune despre ceva că e păcat (cei care adoptă o astfel de atitudine, trecând prin prisma propriei minţi predaniile Părinţilor cad în înşelare). Chiar dacă nu înţeleg de ce, cred că fumatul e un păcat (am văzut şi câteva exorcizări în care diavolul urla că nu mai vrea să simtă miros de tămâie, ci de ţigară; ştiu că ceea ce scriu pare poveste, dar la faţa locului amuţiseră toţi).

Oamenii înţeleg cu greu că păcatul înseamnă moarte. Şi, de aceea, când Sfinţii au predicat împotriva păcatelor, păcătoşii i-au considerat extremişti. Dar, ce să facem, la fel de extremistă a fost şi propovăduirea lui Hristos: „Vai celor ce merg pe calea cea largă…”

„Fundamentalismul” lui Hristos, ca şi cel al Sfinţilor, nu a avut nimic anormal: e singura poziţie prin care poate fi arătat la justa dimensiune pericolul pierzaniei.

Sunt unii care vor să uite că Hristos a dat cu biciul când a răsturnat mesele neguţătorilor care transformaseră Casa Domnului în casă de tâlhari. Ei au o credinţă moale. Greşesc când cenzurează Sfânta Scriptură, alegând din ea numai ce le place, numai ceea ce le desfată inima.

Cam atât despre fundamentalism. Dacă stilul apologetic ţi se pare prea dur, ar fi interesant să citeşti şi texte din care se revarsă dragostea de aproapele. Citeşte scrierile Sfântului Siluan, şi apoi vei privi altfel Ortodoxia.

Despre păcatele preoţilor nu cred că e cazul să îţi spun prea multe. Au scris despre aceasta şi Sfinţii Părinţi, şi ziarele din vremea noastră.

Diferenţa este că Sfinţii au scris pentru ca preoţii căzuţi să se pocăiască, şi lumea să înţeleagă că starea acelor preoţi este anormală şi să nu se sminteasc ă. Pe când ziarele scriu pentru a arăta cu degetul: nu pentru a zidi, ci pentru a dărâma. Da, sunt şi preoţi păcătoşi. Dar sunt şi preoţi sfinţi, despre care presa nu vrea să pomenească nimic. Pomeneşte de câte doi, trei, numai ca să dea impresia că Biserica e lipsită de vlagă.

„A murit părintele Cleopa, ultimul stâlp al monahismului românesc…”

Titluri de senzaţie, care speculează evlavia poporului faţă de acest Preacuvios bătrân. Dar Ortodoxia românească nu se limitează la Părintele Cleopa, mai are şi alţi stâlpi. De care presa nu pomeneşte pentru că stâlpii par prea fanatici, prea fundamentalişti: nu fac compromisuri, nu dau mentalităţii apostate obolul care li se cere. Interesul presei nu e să prezinte situaţia reală a Bisericii pe care nici porţile iadului nu o vor dărâma, ci să prezinte un fictiv apus al Trupului lui Hristos. Da, există şi preoţi păcătoşi. Şi la ce ne foloseşte să îi judecăm noi, de vreme ce îi va judeca însuşi Dumnezeu? Mai bine am căuta să ajungem la preoţii cu viaţă sfântă, şi să îi rugăm să ne povăţuiască pe calea mântuirii. Şi să nu ne mirăm dacă, în timp, ne vom da seama că multe dintre ştirile care circulau pe seama preoţilor s-au vădit a fi doar bârfe şi ficţiuni. Şi nici să nu ne mirăm dacă vedem cum un preot, pe care toţi îl ştiau drept un mare păcătos, se schimbă şi merge pe

calea sfinţeniei. Uşa pocăinţei e deschisă şi clericilor, nu numai mirenilor.

Despre păcatele creştinilor nu îţi scriu decât că din ele îţi poţi da seama cât de grea e lupta pentru mântuire. Diavolul luptă din răsputeri pentru a-i atrage pe oameni în prăpastie. Mai trist e că unii cad de bunăvoie. Nici măcar nu vor să lupte. Ei sunt creştini numai cu numele. Dar mântuirea nu se dobândeşte automat, nu e o consecinţă obligatorie a botezului creştin. Cei care sunt creştini numai cu numele îi împiedică pe alţii să înţeleagă frumuseţea credinţei creştine. „Uite cât de păcătoşi sunt creştinii, nu e nicio diferenţă între ei şi ceilalţi!” Dar dacă nu e nicio diferenţă înseamnă că în inimile lor nu trăieşte Hristos. Trăiesc patimile şi iubirea de sine.

Încearcă să cunoşti şi creştini adevăraţi. Chiar dacă sunt destul de rari. Până să cunosc astfel de creştini mă mângâia citirea vieţilor părinţilor care au dus viaţă sfântă nu cu mult timp în urmă. Biserica e plină de sfinţi. Citindu-le vieţile celor care au trăit în secolul trecut, îmi trecea dezamăgirea provocată de căderile altor creştini. Oricum, judecându-i cu asprime, nu am fost mai bun decât ei. Credeam că voi evita să cad la rândul meu. Dar cine îşi judecă aproapele ori cade în aceleaşi păcate ca el, ori e făcut praf de mândrie. Şi nu e deloc bine…

Cât despre fariseism, aş vrea să îţi spun că îţi înţeleg reţinerea pe care o ai faţă de apărătorii săi. Fariseismul e o patimă groaznică, e o ispită enormă. Fariseii leapădă legătura cu Hristos şi îşi fac idol din trăirea exterioară.

Un prieten care a venit din Serbia mi-a spus că acolo femeia care umblă tot timpul cu batic, tot timpul cu capul în jos, dar are inima pustie pentru că se străduieşte să facă numai cele exterioare e numită ironic „femeie din Teheran”. Sunt multe „femei din Teheran” şi prin bisericile noastre. Şi nici „bărbaţii din Teheran” nu sunt puţini.

„Vai, ai trecut prin faţa uşilor împărăteşti…” „Vai, ai venit la biserică fără batic…” „Ia uite ce fustă scurtă are…”

Problema e că „sora” vine cu fusta scurtă tocmai pentru a-L cunoaşte pe Dumnezeu. Dacă ar apuca să îl cunoască, şi-ar pune de bunăvoie o fustă mai lungă. Şi şi-ar pune şi batic. Dar „femeile din Teheran” o împiedică să îl cunoască pe Dumnezeu. O resping, o gonesc cu răutatea lor. În loc să îi atragă atenţia cu dragoste, se poartă cu duritate. De asta copiii lor nu sunt în Biserică, de asta soţii lor stau acasă: pentru că triumfalismul lor nu convinge pe nimeni.

Tinerii nu prea apucă să înţeleagă cât de minunată este Biserica. Fac mici greşeli, şi „oamenii din Teheran”, ca nişte cerberi atenţi, îi sancţionează imediat. Foarte greu este să treci de vama acestor cerberi care dacă văd că un tânăr vine cu un cercel în ureche, sau cu părul în formă de creastă, renunţă să mai fie atenţi la slujbă şi scanează cu lăcomie „prada”. Dacă nu reuşesc să se abţină până la sfârşitul slujbei, atunci vor declanşa morala necruţătoare: îl vor face cu ou şi cu oţet, spre deliciul celor mai timizi. Şi tânărul se va simţi foarte bine: va fi bucuros că a fost primit în comunitatea creştină cu braţele deschise!

Nu cred că e de-ajuns să ne mulţumim să constatăm că există „oameni de Teheran”. Trebuie să încercăm să trecem de vămile lor.

Hristos a venit şi pentru tineri… Hristos îi aşteaptă şi pe tineri. Hristosul tinerilor nu e diferit de Hristosul Bisericii. Nu e un Hristos mai dur sau mai blând, ci e Acelaşi.

Cred că nu i-ar lua mult timp unui tânăr sau unei tinere ca să se îndrăgostească definitiv şi irevocabil de acest Hristos. Aş putea să îţi scriu o carte numai despre ce a însemnat şi ce înseamnă Hristos pentru mine. Şi uneori mă bate gândul să scriu. Dar îmi e teamă că nu voi reuşi să

pun în cuvinte frumuseţea trăirii creştine. Nu a celor ajunşi pe culmile trăirii duhovniceşti, ci a trăirii mele, a unuia aflat pe primele trepte. Îmi pare rău că nu există mai multe mărturii ale celor care s-au îndrăgostit de Hristos în vremea noastră. Înţeleg timiditatea, înţeleg reţinerea de a-ţi face publice stările lăuntrice, dar nu îi înţeleg pe cei care ţin comoara numai pentru ei.

Hristos te iubeşte!… Ştiu că sună protestant, şi mi se pare anormal faptul că neoprotestanţii le spun tinerilor lucruri pe care le-au împrumutat din Biserică şi acum le prezintă ca fiind ale lor.

Nu pot face nimic ca să te conving acum că Hristos te iubeşte. Nu există o metodă magică de convertire a tinerilor. Dumnezeu nu ne răpeşte libertatea pe care ne-a dăruit-o.

Dacă m-ai întreba ce să faci pentru a cunoaşte credinţa ortodoxă, şi dacă nu aş avea decât un minut pentru a-ţi răspunde, ţi-aş spune:

„Citeşte una dintre Sfintele Evanghelii (nu lua Biblia de la început, că nu vei ajunge să o termini).

Citeşte câteva cărţi frumoase: *Minunile Maicii Domnului*, *Pelerinul rus*, *Patericul*, convorbirile cu marii duhovnici contemporani sau vieţile sfinţilor care au trăit în secolul trecut. Citeşte eventual şi o carte despre mărturia unui convertit: *De la moarte la viaţă* a părintelui Paulin Lecca sau *Jurnalul fericirii* al părintelui Nicolae Steinhardt. Aceste mărturii prezintă Acelaşi Dumnezeu care vine în întâmpinarea celor care îl caută, şi sunt dovezi ale faptului că Dumnezeu îi iubeşte pe oameni.

Ascultă muzică psaltică, priveşte icoane frumoase (din cele bizantine, nu bâlbâieli renascentiste).

Încearcă să mergi la slujbe frumoase, încearcă să ajungi prin mănăstiri.

Dar, înainte de orice altceva, roagă-te. Roagă-te ca

Dumnezeu să îţi lumineze viaţa. Roagă-L să te ia de mână şi să te aşeze acolo unde îţi e locul”.

Asta nu e o reţetă. Poate vei găsi în ea sfatul de care aveai nevoie, sau poate că vei observa că nu te ajută la nimic. Şi poate că nici alte sfaturi pe care le-ai primit până acum de la alţii nu te-au ajutat. Încearcă să nu te opreşti din drum.

Dacă te-ai gândi la cât de mare e desfrâul lumii în care trăim, dacă te-ai gândi la piedicile pe care le întâlneşti în drumul spre Hristos, te poate birui deznădejdea: „Totul este pierdut!”

Dar nu e deloc totul pierdut: deşi toate stau împotrivă, Hristos a pornit în căutarea ta. Şi te-a aflat, oricât de departe ai fi de lumină, oricât de mult ai fi rătăcit în pustiul păcatului: „Iată, Eu stau la uşă şi bat…”

Oricât de mari ar fi grozăviile la care suntem martori, oricât de mare ar fi lepădarea şi apostazia, Dumnezeu îi caută pe oameni. El e Marele îndrăgostit. O, dacă am ajunge să simţim dragostea Sa! Cele mai pătimaşe destrăbălări, cele mai crunte orgii sau cele mai rafinate desfătări trupeşti nu pot egala dulceaţa pe care o simte inima care îl cunoaşte pe Dumnezeu. Acesta e marele secret, e marea taină pe care diavolul încearcă să o ascundă de oameni. Şi de cele mai multe ori reuşeşte.

Poate te priveşti într-o oglindă sufletească şi îţi vezi slăbiciunea şi neputinţele. Oare mai e vreo şansă de mântuire pentru tine?

Da, îţi spun cu toată convingerea că şi pentru tine există o cale spre Rai. Oricât ar fi de greu să o găseşti, oricât ar fi de lung drumul, merită parcurs.

Mai ales că îţi pui şi problema familiei. Nu vei mai fi de capul tău. Responsabilitatea ta va fi cu atât mai mare după nuntă. Şi va creşte după ce o să apară copiii… Cu cât vei fi mai aproape de Dumnezeu atunci când te căsătoreşti,

cu atât îţi va fi mai bine după aceea. ći-o repet pentru ultima oară.

Poate că te temi de moarte, poate că ţi-e frică de momentul în care vei părăsi această lume. Nu eşti singura în această situaţie. Mulţi s-au temut de moarte. Dar unii au descoperit cum poate fi biruită moartea. Şi au trecut de la moarte la viaţă!

Epilog:

Povestea unei căsătorii…

Am scris această carte cu gândul că te voi ajuta să îţi întemeiezi o familie care să te împlinească, o familie în care să simţi binecuvântarea lui Dumnezeu, o familie în care crucea greutăţilor să fie purtată cu seninătate.

Poate că eşti curioasă să ştii câte ceva despre autorul acestei cărţi. O astfel de curiozitate mi se pare firească. Tot aşa cum nu e o hotărâre înţeleaptă să citeşti prezentarea vieţii monahale pe care o fac unii autori mireni, care cunosc monahismul numai din cărţi, tot aşa ar fi anormal să citeşti un îndrumar de căsătorie scris de cineva care nu a primit binecuvântarea Cununiei.

ći-am mai spus că una dintre cele mai mari bucurii pe care le am este că Dumnezeu mi-a dăruit o soţie care m-a ajutat să înţeleg familia. Familia ascunde o mare taină, taina întâlnirii a doua suflete pe care dragostea le modelează în chip minunat.

Dacă nu aş fi cunoscut-o pe Claudia, nu ştiu dacă aş fi putut scrie această carte. Şi nici nu ştiu dacă aş fi avut curajul să vorbesc altora despre frumuseţea nunţii.

Pentru că ai avut răbdarea să citeşti această carte până la sfârşit, îţi voi spune pe scurt povestea căsătoriei mele. Nu ca să mă laud că am reuşit să întemeiez o familie creştină. Nu pentru a încerca să te conving că familia mă împlineşte. Ci pentru a-ţi da ocazia să înţelegi cum s-a legat de practică teoria pe care ţi-am expus-o.

Iată cum a început povestea noastră de dragoste:

În decembrie 1993, după ce am intrat la Facultatea de Teologie, Liga Studenţilor a organizat un miting pentru eliberarea lui Ilie Ilaşcu, unul dintre puţinii eroi contemporani ai neamului nostru (eram apropiat de Liga care luptase din răsputeri împotriva neo-comunismului: în liceul de Informatică eram un grup solid de „membri simpatizanţi”). De la Facultatea de Drept s-a mers în coloană până la Universitate, şi de acolo până în Piaţa Victoriei şi la Ambasada Rusiei.

Studenţii îşi manifestau opoziţia faţă de întemniţarea lui Ilaşcu. Plini de elan tineresc, strigam cu toţi: „Nu staţi în balcoane, când Ilaşcu moare...” şi alte îndemnuri asemănătoare. Mie îmi fusese dată o portavoce.

Nu îmi trecea prin cap că, din mulţimea de studente care erau cu noi, una mă privea într-un mod aparte. Era Claudia. Pentru ea a fost dragoste la prima vedere. Le-a vorbit colegelor despre tânărul pe care l-a văzut la acel marş, fără să îşi imagineze că ne vom cunoaşte şi că va ajunge soţia mea.

Nu peste multă vreme tot Liga Studenţilor a trimis observatori la alegerile din Basarabia. Înţelegând drama românilor de peste Prut, am considerat că e o datorie pentru mine să merg şi eu acolo.

În Basarabia am văzut-o pentru prima oară pe Claudia. (Eram prieten cu Cătălina pe vremea aceea, dar aş fi pus capăt într-o clipă prieteniei noastre; simţeam că nu are rost să mai prelungim o relaţie care se degrada încet şi sigur.)

Mi-a plăcut foarte mult Claudia, dar mi se părea că nu mă bagă în seamă. După ce ne-am întors în Bucureşti, ea a făcut primul pas pentru a ne cunoaşte mai bine: a fixat o întâlnire cu o ziaristă care făcea un material despre alegerile la care fuseserăm observatori „internaţionali”. În

loc să am curajul de a o ajuta pe Claudia să îşi dea seama cât de mult o plac, m-am mulţumit a-i spune minciuni: cât de fericit sunt eu cu Cătălina, ce bine ne potrivim etc. Asta pentru că îmi era ruşine să îi spun ce simţeam cu adevărat.

Totuşi am invitat-o la un pelerinaj la mănăstiri, cu un grup mai mare de studenţi. A venit. Dar fără să îşi dea seama că voiam să fim prieteni. O singură dată, urcând pe nişte coline şi ea fiind obosită, am avut curajul de a o lua de mână, chipurile pentru a o ajuta să continue urcuşul.

Dar, fiindu-mi ruşine să îi spun că o plac, şi în pelerinaj i-am vorbit despre marea dragoste pe care i-o purtam Cătălinei (care rămăsese în Bucureşti). Şi am avut de suferit din cauza acestei minciuni. Claudia s-a îndepărtat de mine (nu voia să se bage între mine şi Cătălina), şi uite aşa am pierdut-o.

Profit de ocazie pentru a spune tuturor tinerilor care cred că au găsit o persoană cu care se potrivesc să nu repete greşeala mea. Să nu se joace cu şansa lor. Poate că şansa nu se va mai întoarce.

Totuşi, cu ajutorul lui Dumnezeu, şansa mea s-a întors. Am revăzut-o pe Claudia pe 2 ianuarie 1997 (prăznuirea Sfântului Serafim de Sarov, pe care îl rugasem în chip deosebit să mă ajute să mă căsătoresc).

Nu mă aşteptam ca prima noastră plimbare să fie atât de importantă. De cum am revăzut-o, am vrut să fie soţia mea. După câteva ore în care am stat de vorbă ne-am dat seama că avem acelaşi scop în viaţă: de a trăi pentru Dumnezeu, pentru a face bine celorlalţi. Claudia era fata de care aveam nevoie. Am văzut sute de fete în viaţa mea, dar niciuna nu mi s-a părut atât de potrivită să îmi fie soţie. De fapt am fost atât de impresionat de frumuseţea ei lăuntrică, încât mi se părea că nu sunt vrednic de o soţie atât de minunată. Iar despre frumuseţea ei fizică, pot spune că m-a topit. Rozalia, fata cu care fusesem prieten

mai înainte (şi care acum e la mănăstire) îmi plăcea foarte mult. Dar când am revăzut-o pe Claudia, mi-am dat seama că era mult mai frumoasă decât Rozalia. Ştiu, unii nu au curajul să spună că soţiile lor nu sunt destul de frumoase. Aş putea şi eu să mint numai ca să nu îmi supăr nevasta. Dar minciuna nu poate fi izvor de bucurie. Nu aş sta ca hipnotizat să privesc pozele ei, sau nu aş admira-o când doarme. I-am spus de multe ori că nu ştiu o altă fată mai frumoasă decât ea, şi nu vorbeam ca să o linguşesc. Ci pentru că sunt topit după ea.

Nu ştiu cum ar fi fost Claudia dacă ar fi arătat altfel. Dar e o armonie aproape perfectă între trupul şi sufletul ei; chipul exprimă foarte bine ce e în inimă.

Cred că dacă v-aş arăta o poză de a ei v-aţi da seama că nu o laud degeaba. Aş vrea să vă arăt o poză de-a ei de la nuntă, în care ochii ei strălucesc de bucurie şi faţa ei arată cât de mult s-a bucurat să îmi devină mireasă. Poate vor fi unii care, văzând poza, ar zice că soţia mea nu e foarte frumoasă. Dar mă îndoiesc că ar putea zice că nu se vede pe chipul ei cât de fericită era. Claudia nu a fost fericită numai la nuntă. A fost fericită de când i-am spus că vreau să îmi fie soţie. Fericirea ei mi-a dat aripi. Şi îmi dă în continuare.

Am avut multă încredere unul în celălalt. Am fi putut aştepta să ne cunoaştem mai bine înainte de a pune problema căsătoriei. Dar faptul că ea iubea mult Biserica a fost pentru mine o dovadă că alegerea mea e bună. Timpul a confirmat această părere. Am avut certitudinea lăuntrică a faptului că această fată e potrivită să îmi fie soţie. Nu am oscilat: am ştiut că vrem să mergem împreună pe drumul vieţii.

Ne-am hotărât să ne căsătorim în ianuarie 1997, dar am aşteptat să terminăm facultatea (amândoi eram în ultimul an de studii). Nici după ce ne-am luat licenţa nu

ne-am putut căsători imediat: părinţii ei nu voiau să le fiu ginere.

Eu am intrat între timp la masterat, specializându-mă în Sectologie. Claudia a primit o bursă de trei luni la Madrid, şi am amânat nunta până la întoarcerea ei.

Cele trei luni au fost foarte grele pentru mine. Între timp legătura mea cu Liga Studenţilor devenise şi mai strânsă: eram preşedinte al Ligii Studenţilor din Facultatea de Teologie. Eram ocupat cu o sumedenie de acţiuni, dar inima mea era la Madrid. Ne scriam foarte des. Abia aşteptam să fac rost de bani ca să o sun, şi abia aşteptam telefoanele ei. Efectiv aşteptam cu sufletul la gură să o aud.

(Cred că e bine ca tinerii care vor să se căsătorească să stea puţin şi departe unul de altul, să vadă dacă simt sau nu lipsa celuilalt. Eu am resimţit intens această lipsă. Şi nu numai pentru că nu eram căsătoriţi. Plecând într-un pelerinaj în Macedonia, la doi ani după nuntă, îmi era gândul numai la ea şi la Codrin. Am cheltuit banii de mâncare sunând acasă; Codrin avea un an, şi mi-era dor de amândoi).

Trebuia să ne căsătorim la începutul anului 1998. Dar, deşi eu vorbisem cu părintele ca să programeze slujba, şi vorbisem şi cu invitaţii, la sosirea în ţară Claudia mi-a spus că nu îşi poate convinge părinţii să ne căsătorim, că trebuie să îmi termin masteratul şi să am un loc de muncă (deşi la telefon îi spusesem că aştept să ne căsătorim imediat ce se întoarce).

A fost cea mai mare lovitură pe care mi-a dat-o Claudia. Dacă i-aş fi cerut să ne căsătorim atunci, sunt sigur că ar fi trecut peste voinţa părinţilor ei. Dar nu am făcut-o. Am preferat să îşi dea seama că aştept de la ea această hotărâre. Dar, nevrând să îşi supere părinţii care s-au sacrificat mult pentru ea, a preferat să le facă pe plac.

(Mie îmi era foarte greu din cauza neînţelegerilor dintre mine şi tatăl meu care se recăsătorise, în familie era o situaţie foarte tensionată. Am preferat să plec de acasă, să locuiesc la nişte prieteni. Claudia nu era conştientă că am suferit mult că nu ne-am căsătorit atunci. Parcă regret că nu i-am cerut să ne căsătorim peste voia părinţilor ei, a căror principală rezervă faţă de mine era faptul că studiasem Teologia. Dacă aş fi făcut Medicina sau Dreptul s-ar fi purtat cu mine altfel).

Am stabilit că ne vom căsători după ce termin masteratul. Dar în sufletul meu era o mare rană, mi se părea nedrept că fata care mă iubea prefera să amâne nunta numai din cauza părinţilor ei.

Şi, cu două luni înainte de a ne căsători, am luat brusc hotărârea de a mă despărţi de ea.

Am încercat vreme de trei zile să fiu prieten cu o altă fată, de care mă foloseam ca pretext pentru a rupe din mine orice amintire legată de Claudia. (Acum mi se pare o mare nebunie ce am făcut. Aş fi putut-o pierde pe Claudia definitiv. Cred că şi-a băgat coada şi diavolul, care nu suportă să vadă că oamenii se iubesc, nu suportă să vadă cum se căsătoresc tinerii hotărâţi să îl slujească împreună pe Dumnezeu. Nu dau vina pe diavol, dau vina pe prostia mea. Dar, sincer, mintea mea a fost înceţoşată rău. Cred că numai dacă m-ar fi îmbătat cineva, ar fi reuşit să mă convingă să spun că vreau să mă despart de Claudia.)

După trei zile, când Claudia a venit plângând să vorbească cu mine, am simţit că mi se ia ceaţa de pe suflet. Nu eram atât de prost încât să mă împac cu ea numai pentru că plângea. Dar în câteva clipe am înţeles gravitatea greşelii mele. A fost un act necugetat să fiu prieten cu altă fată (bine că acea fată era cuminte, că dacă mi-ar fi sucit minţile vreun fotomodel, poate că m-ar fi convins să cad în păcatul desfrâului; vreme de trei zile

mintea mea a fost făcută praf: au răbufnit anumite aspecte din trecutul meu, pe care le credeam îngropate, dar nu erau decât adormite).

Claudia mi-a spus că niciodată nu va mai putea avea încredere în mine. Dar, deşi o rănisem foarte tare, deşi simţeam că e o floare căreia i-am tăiat rădăcina, ne-am pregătit de căsătorie. Ea era convinsă că, deşi am greşit faţă de ea, sunt omul cel mai potrivit pentru a-i fi soţ. Iar eu eram convins că dragostea pe care i-o port o va ajuta să îşi refacă încrederea în mine. Şi am reuşit. Nu a durat prea mult.

(Am scris cu inima strânsă despre acest incident tocmai pentru că viaţa nu are numai momente frumoase. Există şi umbre. Şi tocmai pentru că de multe ori între tinerii care vor să se căsătorească apar incidente, atrag atenţia asupra acestei situaţii: e bine să fim cât mai îngăduitori atunci când cel pe care îl iubim şi care ne iubeşte, greşeşte. Dar numai dacă ne iubeşte. Dacă greşelile celuilalt dau în vileag lipsa dragostei, atunci nu are rost să fie răbdate.

Claudia a avut mare încredere în mine iertându-mă. Dacă nu m-ar fi iertat, ne-am fi despărţit. Oricum, până la acel moment mie nu îmi trecea prin cap că era posibil ca să intervină ceva între noi, mai ales că aşteptam de atâta vreme nunta.

Parcă şi mie îmi slăbise atunci încrederea în mine. Dar m-am gândit că Dumnezeu ne va ajuta să trecem peste acel moment, şi că lucrurile vor intra în normal. Aşa a fost.)

Să ajungem la capitolul „nunta”. Nu ne puteam permite să facem masă mare, şi credeam că o să invităm lumea numai la biserică. Dar unchiul meu s-a oferit să mă ajute şi am organizat masa festivă la cantina studenţească de lângă Facultatea de Drept.

Ne-am căsătorit pe 16 august, a doua zi după ce eu am împlinit 24 de ani. La biserică slujba a fost cutremurătoare. Am simţit cum la Cununie mirii poartă cununi de regi, pentru ca toată viaţa să se lupte pentru a dobândi cununile nestricăcioase din ceruri. Nu pot descrie în cuvinte ce am simţit atunci: parcă aş fi câştigat un război, aşa de fericit eram că m-am căsătorit cu aleasa inimii mele.

Cantina fiind foarte aproape, de la biserică am mers până acolo cu tot alaiul de la biserică pe jos. Şi, pe acelaşi bulevard pe care Claudia m-a văzut pentru prima dată, mergea acum ca o adevărată prinţesă.

Muzica a fost foarte plăcută. Au venit „La Strada”, un grup de tineri care cântă la mandoline (acum sunt celebri). Nu mai vorbesc despre cum a fost la nuntă (fiecare crede că nunta lui a fost cea mai frumoasă).

Cu socrii s-a făcut pace. Din momentul în care ne-am căsătorit, tatăl ei a devenit tatăl meu şi i-au trecut toate rezervele. Cu mama a fost ceva mai greu, dar timpul a fost de partea mea.

Acum, pentru că pentru mulţi tineri căsătoriţi locuinţa e o problemă, vreau să îţi spun cum a fost cu noi. Până pe 1 octombrie am putut sta în gazdă la o cunoştinţă apropiată. După acea dată se ivea din nou problema unui cămin.

Cu câteva zile înainte de 1 octombrie, un prieten apropiat, pe nume Ioan, ne-a întrebat: „Nu vreţi să staţi în apartamentul moştenit de la fosta mea soţie? Aveţi acolo tot ce vă trebuie...”

Evident, nu puteam refuza o asemenea ofertă. Am văzut în ea mâna lui Dumnezeu. Dumnezeu nu ne-a lăsat. În toate încercările mari prin care am trecut, a fost alături de noi. Chiar dacă de câteva ori ni s-a părut că ne-a părăsit, că ne-a lăsat fără ajutor.

Ioan ne-a ajutat enorm cu casa. El nu era şi nu e un om cu bani. Pentru a-şi întreţine familia (soţia lui abia născuse), a fost nevoit să îşi ia şi un serviciu de noapte. Dacă ar fi închiriat apartamentul în care ne-a ţinut pe noi, ar fi scos bani buni. Dar a preferat să ne ajute creştineşte (făcând astfel şi o pomană pentru sufletul fostei sale soţii şi pentru al fetiţei lor care murise; adevărată pomană, ca a văduvei din Evanghelie care nu a dat din surplusul pe care îl avea, ci din puţinul pe care îl agonisise).

Cu câteva zile înainte de a afla că vom avea unde să ne mutăm, Claudia a rămas însărcinată (încă nu ştiam, dar mai târziu, la ecografie a aflat data aproximativă). Într-un interval scurt de timp am avut două bucurii în care am văzut mâna lui Dumnezeu.

Trecuseră doi ani de când stăteam în casa lui Ioan, şi şederea noastră se apropia de sfârşit. El avea foarte mari probleme financiare (restanţă mare la întreţinere etc.) şi ne rugase ca peste aproximativ un an să ne găsim o altă locuinţă pentru ca el să poată închiria apartamentul în care stăteam.

Duhovnicul pe care îl aveam atunci (cel din Moldova, care ducea o viaţă de nevoinţă aspră) auzind de la Claudia cât de frământată era de gândul casei, mi-a zis: „Vezi ce faci şi rezolvă problema. Trebuie să găseşti o soluţie...”

Când mi-a dat acest sfat, am simţit că Dumnezeu mă va ajuta să cumpăr o casă. Un apartament de două camere costa vreo zece mii de dolari, iar noi nu aveam decât un sfert din sumă (o moştenire de la bunica). Oricum, nu i-am spus părintelui că nu am de unde să fac rost de bani.

(Descriu aventura cu casa tocmai pentru a da mărturie că Dumnezeu poartă de grijă celor care se căsătoresc; şi chiar dacă problema locuinţei e o problemă reală, Dumnezeu găseşte soluţie pentru fiecare. Sau mai bine-zis ne ajută pe fiecare să găsim cea mai bună soluţie

de care avem nevoie. Şi, chiar dacă uneori ni se pare că ne scufundăm, în ultima clipă găsim soluţia de care aveam nevoie.)

M-am dus la moaştele Sfântului Mucenic Ciprian (care înainte de convertire fusese un mare vrăjitor, şi de care mă simt apropiat şi pentru că şi eu am cunoscut gustul amar al rătăcirii) ca să îl rog să ne ajute să facem rost de o casă. În clipa în care m-am rugat în faţa raclei, am simţit că vom primi ceea ce cer. Am simţit precis că sfântul îmi spune că voi avea casă. Deşi nu am auzit nicio voce, deşi nu se întâmplase nimic ieşit din comun, am fost convins că Dumnezeu ne va face curând o bucurie.

Nu peste mult timp am aflat că s-a scos la licitaţie un apartament cu trei camere în centrul Bucureştiului, la un preţ mic, nu mult peste zece mii de dolari (pe mine mă încânta ideea de centru ca să pot ajunge mai uşor la moaştele Sfântului Mare Mucenic Mina, ale Sfântului Mucenic Ciprian, ale Sfântului Dimitrie Basarabov şi ale Sfântului Nicolae).

Am vorbit cu părintele din Moldova şi acesta mi-a zis că se va ruga la Dumnezeu să luăm casa. Licitaţia se apropia, dar noi nu reuşiserăm să împrumutăm banii. Cu două zile înainte de licitaţie m-a biruit deznădejdea: „Doamne, de ce nu m-ai ajutat să fac rost de bani?... Şi de ce am simţit la moaştele Sfântului Ciprian că ne vei da o casă, când nu avem cu ce să o cumpărăm?...” Eram foarte trist, nu puteam dormi.

A doua zi, duminică, ne-a întrebat o cunoştinţă foarte apropiată la ce licitaţie vrem să mergem: i-am vorbit despre apartament, dar şi despre faptul că nu avem bani. Şi răspunsul a fost:

„Am aproape jumătate din suma de care aveţi nevoie. Voiam să donez banii vreunei mănăstiri. Dar vi-i dăruiesc vouă...”

Mi se părea că visez. Un părinte, auzind cum ne-a trimis Dumnezeu banii în ultima clipă, mi-a spus: „În asta trebuie să vedeţi o minune a zilelor noastre. Chiar dacă nu pare spectaculoasă, s-a arătat puterea ascultării. În loc să vă plângeţi că nu aveţi bani, aţi avut încredere în rugăciunile părintelui duhovnic, şi pentru rugăciunile lui şi ale voastre, şi pentru ca să îi fie bine copilului vostru, banii au venit”.

La licitaţie nu au fost alţi clienţi, aşa că am reuşit să luăm apartamentul. În patruzeci de zile trebuia să dăm banii. Cu o zi înainte de termen am reuşit să îi strângem pe toţi. Şi am reuşit să luăm casa. Chiar dacă au fost şi peripeţii.

Aici apartamentul arăta jalnic: cei care au stat înainte au plecat nu numai cu chiuveta, ci şi cu ţevile din baie. Locuind la ultimul etaj, într-una din camere a fost o ciupercă care s-a întins până aproape de jumătatea tavanului. Unul din pereţi se mişca la cea mai mică atingere. Arăta destul de antic, dar acum e bine.

Cu restul datoriilor ne descurcăm greu de tot, dar de fiecare dată când a trebuit să dăm bani Dumnezeu ne-a ajutat în ultimul moment. Bine că am reuşit să ne împrumutăm numai de la cunoştinţe, că dacă am fi luat bani de la vreo bancă nu ne-am fi descurcat cu plata dobânzilor.

(Ştiu că în ziua de azi mulţi tineri căsătoriţi se descurcă foarte greu; dar dacă îşi pun nădejdea în Dumnezeu o vor scoate la capăt. El ştie întotdeauna ce ne lipseşte. Şi, chiar dacă nu ne trimite ce ni se pare nouă că ne trebuie, ne trimite ceea ce ne este cu adevărat de folos. Uneori, din prea multă dragoste, chiar ne copleşeşte cu darurile Sale).

Aici se încheie ceea ce voiam să îţi spun despre întemeierea familiei mele. Asta a fost povestea casei.

Cât despre povestea căsătoriei noastre... Simt cum dragostea Claudiei îmi dă aripi. Povestioara vulturilor aurii, cu care începe această carte, a fost scrisă într-o perioadă în care aveam anumite probleme. Din cauza greutăţilor prin care treceam, am fost biruit de deznădejde. Şi atunci când făceam canonul, îl ziceam cu foarte mare greutate. Rugăciunea îmi era aproape o povară.

Claudia, care era şi mai covârşită de necazuri decât mine, ducea povara în tăcere, fără să se plângă. Tot ea mă încuraja şi pe mine. Am simţit atunci cum, în focul încercărilor, dragostea noastră ne ajută să zburăm cu o singură aripă. Am simţit cum Dumnezeu binecuvântează dragostea noastră şi o întăreşte.

O iubesc pe Claudia ca în ziua în care ne-am căsătorit. Uneori închid ochii şi, bucurându-mă că o am lângă mine, uit că ne-am căsătorit de patru ani. Parcă am fi amândoi studenţi. Nu simt că a trecut timpul.

Totuşi, sunt şi momente în care dragostea mi se răceşte. Sunt momente în care mi se pare că sunt singur şi că ea nu mă înţelege. Într-unul dintre aceste momente am alergat la părintele nostru şi m-am plâns: „Părinte, mi-e groaznic, Claudia se poartă foarte rece cu mine. Parcă nu o interesează decât copilul”.

„Îţi aduci aminte cu cât elan o lăudai pentru felul în care te iubeşte? Îţi aduci aminte cum îmi spuneai cât de mult te bucură şi te sprijină în ceea ce faci?”

„Da, părinte”.

„Şi dacă ţi-aş repeta peste câtăva vreme ce îmi spui tu acum, că nu te mai iubeşte, ce ai face?”

„M-ar bufni râsul că am putut fi atât de copil...”

Părintele nostru ne cunoaşte bine. Într-adevăr, după câteva zile mi-am dat seama că problema mea nu era reală. De vină eram eu; nu voiam să înţeleg că ea, fiind

însărcinată pentru a doua oară, având şi ore la şcoală, având şi cursuri la facultate (anul acesta a făcut masteratul), lucrând la un manual putru elevii de liceu şi mai ales având grijile familiei, absolut normale, dar uneori covârşitoare, ajungea uneori acasă foarte obosită.

Totuşi, de la oboseală nu mai putea avea putere să stea prea mult de vorbă cu mine, nu mai avea putere să mă sărute când pleca de acasă. Şi eu am văzut situaţia tragic. Acum înţeleg că am greşit, că ar fi trebuit să o ajut şi mai mult, ar fi trebuit nu să îi cer mai multă înţelegere, ci să o sprijin prin dragostea mea.

Am avut mai multe neînţelegeri de acest gen. Dar ele şi-au avut locul lor în maturizarea noastră. Nu cred că există familii perfecte, aşa cum nu există nici oameni perfecţi. Cred că există familii în care nu apar tensiuni, tocmai pentru că pe soţi îi uneşte dorinţa de a trăi din plin plăcerile lumii acesteia. Dar astfel de familii nu sunt un model pentru noi.

Există şi familii în care domneşte pacea lui Hristos, şi în care între soţi nu există nici cea mai mică neînţelegere. O astfel de familie ne dorim, o astfel de familie nădăjduim că va fi şi a noastră. Trebuie însă să creştem mult până să ajungem la această măsură.

Tensiunile care există uneori între soţi mi se par fireşti. Chiar dacă pot părea de nerezolvat, ele trec repede. Important este ca soţii să îşi dorească amândoi să se schimbe în bine.

Nu încerc să justific tensiunile care există între noi. Sunt semn al slăbiciunii noastre spirituale. Noi încercăm însă să ne luptăm cu ele. Existând aceste slăbiciuni, se poate ca ele să afecteze şi modul în care eu înţeleg familia. Ele se oglindesc în lipsurile acestei cărţi. Poate că aceste lipsuri te vor stimula să îţi dai singură răspunsurile pe care te aşteptai să le găseşti aici, şi nu le-ai găsit. Oricum, sper

să fii îngăduitoare faţă de aceste lipsuri, inerente unui nou drum. Poate că alţii, văzându-le, se vor simţi îndreptăţiţi să scrie ei un alt îndrumar, mult mai interesant. Sau poate că peste vreo zece ani voi scrie chiar eu o carte mai bună despre acest subiect. Dar până atunci tu vei fi măritată. Şi cred că mă înţelegi de ce am preferat să scriu acum: tu acum ai nevoie de astfel de sfaturi (mi-ar părea bine să îmi scrii despre modul în care ai receptat această carte. Mă va ajuta să fac o ediţia ulterioară mai bună).

Vreau să ştii că mi-aş fi dorit să scriu o astfel de carte abia la bătrâneţe, când ar fi trecut de mult vremea micilor tensiuni dintre mine şi soţia mea. Nu ţi-am scris însă de pe poziţia unui înţelept. ći-am scris de pe poziţia unui soţ care are parte atât de bucurii cât şi de încercări. Ştiu că diavolul se luptă cu toate puterile să îi dezbine pe soţi. Şi, oricât de unit aş fi cu soţia mea, asta nu înseamnă că suntem predestinaţi să mergem victorioşi până la capăt. Totuşi, nădăjduiesc că Dumnezeu ne va da putere să biruim ispitele care ne vor sta în cale. Şi chiar dacă ar fi să îmi schimb părerile, să nu mai văd familia creştină în aceeaşi lumină, totuşi asta nu înseamnă că lucrurile scrise în această carte nu sunt corecte.

Dacă ar fi fost o carte care să conţină cugetările mele filosofice, atunci peste câţiva ani mi le-aş fi putut schimba. Dar această carte nu îmi aparţine decât în mică măsură. E rodul experienţei celor care au binevoit să îmi răspundă la întrebările pe care le-am pus.

Faptele sunt fapte. Experienţa nu poate fi negată. Ar fi ciudat să apară un îndrumar care să conţină opinii contrare ideilor principale expuse aici (faţă de amănunte, criticile ar fi normale). Dacă ar veni cineva şi ar spune că nu contează potrivirea spirituală a soţilor, sau că e bine ca tinerii să facă dragoste înainte de nuntă, o astfel de poziţie ar duce la rezultate triste.

Îmi doresc ca acest îndrumar să îţi fie de folos. Nu pentru că l-am scris eu, ci pentru că, fiindu-ţi ţie bine, îmi va fi şi mie.

Mă întreb acum ce părere va avea despre această carte cineva care stă departe de Hristos, să zicem o fată care a citit-o numai din curiozitate, nu şi pentru a se folosi! Unei astfel de fete îi spun: caută o familie fericită şi ţine-te de exemplul ei. Vei vedea că în casele din care lipseşte Hristos lipseşte bucuria adevărată.

Poate că te-ai smintit de cele văzute prin unele familii de creştini. Poate că ai auzit că există neînţelegeri mari între soţi. Sau că soţii nu se mai iubesc. Şi tu nu vrei să ai parte de o astfel de familie.

Te înţeleg şi îţi dau dreptate. Numai că familia pe care ai avut ocazia să o refuzi nu este familia creştină.

Să ne referim la familia în care cei doi soţi duc o viaţă curată, îşi cresc copiii pe calea Bisericii, fac fapte bune, dar ei nu se mai iubesc. Greutăţile vieţii i-au îngenuncheat, şi ei au ajuns la o stare de indiferenţă. Ne referim la ei, nu la cei care se ceartă sau se înjură.

Cred că soţii aceştia sunt mai departe de Dumnezeu decât soţii care se ceartă des, dar la fel de des se şi împacă. Împăcarea e un semn al dragostei pe care şi-o poartă. E un semn că dragostea e vie. Pe când ceilalţi, chiar dacă nu se ceartă niciodată, nu se mai iubesc. Au ajuns la o stare de monotonie continuă. Plictisitoare şi apăsătoare.

Cartea mea se opreşte aici. Sper să nu fie pentru tine decât un început. Să nu crezi că am epuizat toate direcţiile în care se poate fragmenta subiectul întemeierii unei familii. Sper că măcar ţi-am stârnit curiozitatea faţă de această problemă. Şi, chiar dacă nu ai aflat aici mai multe răspunsuri la întrebările tale, sper că cel puţin te-am ajutat să îţi pui anumite întrebări. Caută-le răspunsul, caută cu

răbdare, şi vei avea parte de o familie împlinită.

Ştiu că această carte va fi citită şi de către unii părinţi. Îi rog să fie conştienţi de cât de importantă este pentru copiii lor tema pe care am încercat să o tratez. Îi rog să îşi ajute copiii să se pregătească de căsătorie. „Să te ocupi de o cât mai bună prezentare a cărţii. Să o prezinţi în conferinţe, să faci tot ce poţi pentru asta. Tinerii au nevoie de o asemenea carte!”, mi-a spus un prieten. Eu voi face tot ce îmi stă în putinţă pentru a face cartea cunoscută. Dar tinerii pot citi această carte şi o pot uita. Dar un părinte care ştie să fie aproape de copiii săi poate să îi ajute mult mai mult decât orice carte.

M-aş bucura ca această carte să fie discutată la orele de dirigenţie, sau chiar la orele de religie. E foarte important ca profesorii înşişi să fie conştienţi de cât de important este să îi înveţe pe tineri să acorde familiei importanţa cuvenită.

Voi termina cartea brusc, tocmai ca să las impresia că e neterminată. Tocmai ca să îţi dai seama că e rândul tău să o continui. Nu pe o foaie de hârtie. Ci prin faptele tale.

Nu îţi zic precum Murphy: „Zâmbeşte, mâine îţi va fi mai rău…” Ci îţi zic: „Zâmbeşte! Poate că dacă nu ai fi citit această carte, mâine ţi-ar fi fost mai rău…”

Rugăciuni

Rugăciune pentru căsătorie

Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, Cel Ce ai zis: „Căutaţi mai întâi Împărăţia lui Dumnezeu, şi toate celelalte se vor adăuga vouă”, dăruieşte-mi toate cele de trebuinţă pentru a merge pe calea mântuirii.

În mâinile Tale este viaţa mea şi fără Tine nu pot cunoaşte nici împlinirea şi nici bucuria cea adevărată. Ştiind aceasta, având dorinţa de a purta crucea căsătoriei, Te rog să mă ajuţi să găsesc făptura potrivită alături de

care să înfrunt marea vieţii acesteia.

Ajută-mă, Doamne, ajută-mă, cum numai Tu mă poţi ajuta. De multe ori ispita singurătăţii mi-a rănit inima, de multe ori diavolul deznădejdii a lovit în poarta sufletului meu. De atâta durere inima mea s-a strâns, şi nu este nimeni care să îmi aline durerea.

La Tine alerg, Doamne, nădejdea mea, întărirea mea, lumina vieţii mele. Ajută-mă să am o familie bine plăcută ćie, o familie peste care să se reverse mulţimea binecuvântărilor Tale.

Fereşte-mă, Doamne, de tot răul. Fereşte-mă de o alegere greşită. Fereşte-mă de minciuni, de răutate, de desfrâu. Să nu mă înşele frumuseţea cea degrab trecătoare, ci să caut mai ales frumuseţea sufletească. Să nu mă orbească dragostea pătimaşă, nici să nu mă biruie patimile şi poftele.

Tu ştii, Doamne, nepriceperea şi slăbiciunea minţii mele. Izbăveşte-mă prin harul Tău de neputinţele care mă apasă.

Vino în ajutorul meu, Iubitorule de oameni! Dăruieşte-mi înţelepciune şi răbdare. O, grea este crucea răbdării, şi greu îmi este să nu fiu covârşit de ea. Dar în Tine îmi pun nădejdea.

Ajută-mă, Doamne, să iubesc Biserica, să stărui în rugăciune şi să am râvnă pentru împlinirea poruncilor Tale. Să mă spovedesc ori de câte ori umbra păcatului va tulbura mintea mea, mai înainte ca gândul murdar să devină faptă. Dăruieşte-mi ca primind dezlegare de păcate să-mi îndrept viaţa după cum îţi este bine plăcut ćie.

Fă să-mi fie mie familia cale de mântuire, cale de bucurie. Să nu caut împlinirea cea înşelătoare cu care mă ademeneşte această lume, ci să caut dragostea pe care ai binecuvântat-o la nunta din Cana Galileei.

Să îmi fie familia prilej pentru a-ći mulţumi în fiecare

zi. Şi la vreme potrivită, dăruieşte-mi, Doamne, copii credincioşi şi sănătoşi, care să ducă o viaţă curată şi sfântă.

Rugători aduc pentru mine pe toţi sfinţii, pe mai marii cetelor îngereşti, pe înaintemergătorul Tău, pe înţelepţii Apostoli, şi împreună cu aceştia pe Preacinstita şi Preacurata Maica Ta, ale căror rugăciuni primeşte-le, Milostive Hristoase al meu, pentru folosul meu şi pentru mântuirea mea.

Că Tu însuţi eşti, Bunule, sfinţirea şi luminarea sufletelor noastre şi ćie după cuviinţă, ca unui Dumnezeu şi Stăpân, toţi slavă îţi înălţăm, în toate zilele. Amin.

Rugăciunea tinerilor care vor să se căsătorească

Doamne, Dumnezeule al milostivirilor şi a toată bunătatea, care plineşti cererile celor care Te cheamă cu credinţă, ascultă şi nevrednica noastră rugăciune. Tu vezi că vrem să ne unim vieţile prin căsătorie, Tu vezi dorirea inimilor noastre şi ştii dacă este bună sau este rea.

Dacă este bine plăcut ćie să luăm asupra noastră crucea căsătoriei, ajută-ne să biruim toate piedicile cu care vrăjmaşul ne necăjeşte. Ajută-ne, Doamne, că la Tine este nădejdea noastră. Dăruieşte-ne pace, dăruieşte-ne linişte şi sănătate sufletească şi trupească. Fereşte-ne de noroiul desfrâului, fereşte-ne de căderea în poftele trupeşti. Lumineazǎ-ne minţile ca să nu fie întunecate de vrăjmaş. Curăţeşte-ne Tu, ca să nu ne întineze păcatul. Întăreşte-ne să mergem pe calea cea îngustă, ocrotiţi de Preacurata Ta Maică şi de soborul tuturor sfinţilor. Să avem o familie în care să strălucească făclia credinţei şi a virtuţilor, şi pruncii noştri să fie călăuziţi aşa cum trebuie pentru a ajunge mădulare vrednice ale Bisericii Tale.

Iar dacă Tu ştii că din anumite pricini ne este mai de folos să părăsim vrerea noastră şi să nu pornim împreună pe drumul căsătoriei, ajută-ne să înţelegem aceasta şi să

părăsim voia noastră fără a fi cuprinşi de tulburare sau de deznădejde.

Înaintea Ta, Doamne, sunt vieţile noastre. Rânduieşte cu ele precum ştii că este mai bine pentru noi. Ca văzând grija Ta să îţi mulţumim şi să te lăudăm până la sfârşitul zilelor noastre. Că Tu eşti Dumnezeul nostru şi ćie slavă îţi înălţăm, Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea celor ce se căsătoresc

Stăpâne, Doamne, Dumnezeul nostru, sfinţitorul nunţii celei de taină şi preacurate, păzitorul nestricăciunii şi chivernisitorul cel bun al celor lumeşti, Cela Ce dintru început l-ai zidit pe om şi l-ai pus ca pe un împărat făpturii şi ai zis: „Nu este bine să fie omul singur pe pământ, să-i facem ajutor potrivit”, şi pentru aceasta ai poruncit „să lase omul pe tatăl său şi pe mama sa şi să se lipească de femeia sa şi să fie amândoi un trup”, iar pe cei ce Dumnezeu i-a împreunat, omul să nu-i despartă, însuţi Stăpâne, trimite darul Tău cel ceresc şi peste noi, nevrednicii robii Tăi, şi binecuvântează căsătoria pe care astăzi o întemeiem înaintea feţei Tale preasfinte.

Curăţeşte toate păcatele noastre, iartă-ne toate fărădelegile, dezleagă toate greşelile noastre cele de voie şi cele fără de voie; uneşte gândurile, cugetele şi inimile noastre în dragoste nefăţarnică şi în credinţă nestrămutată; îndreptează paşii noştri pe cărările Tale, pentru ca să facem pururea voia Ta cea sfântă. Umple casa noastră de toate bunătăţile cele de pe pământ şi ne învredniceşte să petrecem împreună vieţuirea noastră fără de păcat, ca să sporim în tot lucrul bun şi bine plăcut ćie. Păzeşte-ne în toate zilele vieţii noastre, ca să plinim cu inimă curată poruncile Tale şi să lăudăm şi să preamărim preacinstitul şi de mare cuviinţă numele Tău, al Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii

vecilor. Amin.

Rugăciunea soţului pentru soţia sa

Dumnezeul meu, Tu mi-ai dat soţie ca să îmi fie însoţitoare nedespărţită a vieţii mele şi să îmi fie părtaşă sorţii în vremea călătoriei mele pe pământ. Fă, Preabunule, să cunosc că încredinţându-mi această făptură din mâinile Tale, mi-ai încredinţat-o ca să lucrăm împreună toată virtutea; că deşi florile frumuseţii, blândeţii şi bunătăţii sunt însuşirile firii sale, prin însăşi firea sa totdeauna este supusă la diferite slăbiciuni şi neputinţe. Ajută-mi să nu fiu asupritor şi nedrept cu ea. Să nu pretind lucruri mai presus de puterile ei şi împotriva poruncilor Tale. Căci dacă nu cerem de la strălucitorul trandafir să înflorească înainte de vremea sa şi de la frageda viorea să aibă tăria şi trăinicia copacilor, cum voi cere de la soţia mea lucruri mai presus de puterile ei? Fă să mă port faţă de ea totdeauna cu dragoste şi blândeţe, şi când rătăceşte să o întorc cu bunătate din amăgirea ei. Alungă din inima mea mândria neomenească şi cruntul drept al celui mai tare, care m-ar îndemna a mă purta cu asprime şi a chinui o făptură pe care dragostea a adus-o lângă mine şi pe care Legea o ţine lângă mine când poate această dragoste se stinge. Fă să înţeleg că este nedrept a asupri o făptură slabă şi fără nicio apărare, că este nevrednic a dispreţui şi a călca în picioare o floare ce mi-a pricinuit bucurie în frumoasele zile ale primăverii vieţii mele.

Dreapta judecată îmi porunceşte, o, Dumnezeul meu, ca fiind şi eu însumi căzut în mii de greşeli şi neajunsuri, să le sufăr cu răbdare pe cele ale soţiei mele, şi-mi arată că omul este supus amăgirilor şi rătăcirii şi că fapta dragostei poruncite de Tine este a ierta şi a trece cu vederea greşelile aproapelui. Şi, numai astfel purcezând, Îţi cerem ca Tu să ne ierţi, precum iertăm şi noi.

Fă să cunosc că această făptură pe care mi-ai

încredinţat-o, fiind supusă prin gingăşia şi neputinţa firii ei la multe feluri de boli şi slăbiciuni, se cuvine să mă port cu ea cu blândeţe şi iubire, să îi fiu sprijin în bolile şi slăbiciunile ce sunt legate de firea ei şi să nu uit niciodată că ea este mama acestor copii de care mă bucur şi care mă veselesc prin mângâierile lor; că aceştia sunt un dar al dragostei ei şi ar fi nedrept a dispreţui pomul care a dat aşa frumoase roade.

Păzeşte inima mea, Dumnezeule, de ucigătoarea otravă a geloziei şi bănuielilor, şi fă să cunosc că acestea nu fac decât a depărta dintre noi iubirea şi fericirea.

Ajută-mi ca prin vorbe şi fapte bune să-i dovedesc soţiei mele că are în mine cel mai bun şi mai iubitor însoţitor. Şi dacă nu voi reuşi în acest chip, să mă feresc a i-o dovedi întrebuinţând mijloacele cele nefolositoare. Asprimea şi purtarea rea întărâtă duhurile în loc să le apropie; iar purtării blânde şi înţelepte şi dragostei îndelung răbdătoare nici cea mai stricată inimă nu i se poate împotrivi până în sfârşit; căci gheaţa groasă ce acoperă râurile se topeşte când vântul cald al primăverii suflă fără oprire.

Dumnezeul meu, Tu care cârmuieşti inimile oamenilor spre cele bune, cârmuieşte asemenea şi pe ale noastre şi fă ca deplina înţelegere să unească sufletele noastre.

Iar dacă Tu ai hotărât, Doamne, să cerci inima mea, dă-mi răbdare, ajută-mi să nu mă port împotriva poruncilor răbdării, nici să fiu nedrept cu alţii pentru că ei s-au arătat nedrepţi faţă de mine.

Fă să cunosc că numai simţămintele de dragoste înrâuresc celelalte suflete. Întăreşte inima mea în bunele hotărâri, şi ajută-mi ca prin purtarea mea să nu fac nefericită făptura pe care bunătatea Ta mi-a încredinţat-o. Ci, printr-o înţeleaptă unire, bucurându-ne de fericire pe

cât poate omul a se bucura pe pământ, să binecuvântăm totdeauna numele Tău. Amin.

Rugăciunea soţiei pentru soţul ei

O, Doamne preabunule, Tu mi-ai dat un soţ al zilelor mele pe pământ, părtaş sorţii mele şi sprijinul meu în vremea călătoriei acestei vieţi. Fă să cunosc că el se îngrijeşte de mine şi ajută-mă să nu întristez niciodată zilele lui, nici să fiu nemulţumitoare faţă de cel care mă sprijină şi mă îngrijeşte. Fă-mă supusă şi îndatoritoare, ca nu cumva printr-o purtare necuviincioasă să-i adaug la osteneli şi să-i amărăsc pâinea ce-o câştigă pentru mine şi copiii noştri.

Izvorule al înţelepciunii, luminează-mă să cunosc toate virtuţile familiei şi printr-o înţeleaptă chivernisire să păstrez ceea ce el adună cu osteneli şi prin sudoarea feţei sale. Ajută-mi ca prin supunere, prin dulceaţa purtării mele, prin răbdarea şi dragostea mea, să încununez zilele lui cu flori şi cu bucurii, să împart cu el fără cârtire toate loviturile vieţii şi să-i fiu însoţitoare nedespărţită, precum în fericire aşa şi în necaz.

Păzeşte-mă de împodobirile necumpătate şi de necuviinţele în care cad femeile care nu cunosc preţul unui soţ bun, punându-şi toată fericirea lor în podoabe şi petreceri zgomotoase şi deşarte ce atrag după sine neînţelegeri, dezamăgire şi dureri. Ajută-mi să deprind toate virtuţile care fac podoaba femeii, pentru ca dacă vârsta sau bolile îmi vor ridica floarea frumuseţii şi a tinereţii să-mi rămână o inimă vrednică de dragostea soţului meu şi a fiilor noştri, ca să le dau pildă bună, întărindu-i în puterea virtuţii. Ascultă, Preabunule, glasul meu cel umilit, şi trimite binecuvântarea Ta asupra zilelor noastre. Amin.*

Rugăciunea soţilor unul pentru altul

Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, Cel Ce

ne-ai învăţat ca totdeauna să ne rugăm unul pentru altul, căci aşa vom împlini legea Ta şi ne vom arăta vrednici de mila Ta, caută cu îndurare şi păzeşte de vrăjmaşii văzuţi şi nevăzuţi pe soţul meu (soţia mea) (numele) pe care cu tainică rânduială mi l-ai dăruit (mi-ai dăruit-o) spre a vieţui împreună până la moarte. Dăruieşte-i sănătate şi deplină înţelepciune, ca să îşi poată îndeplini îndatoririle sale după voia şi poruncile Tale. Fereşte-l (o) de ispitele pe care n-ar fi în stare să le poarte. Întăreşte-l (o) în dreapta credinţă şi în dragoste desăvârşită, ca să împlinim împreună faptele cele bune şi să ne rânduim viaţa noastră după sfintele Tale rânduieli şi porunci. Că a Ta este Împărăţia şi puterea, în vecii vecilor. Amin.

Rugăciune la necazuri şi supărări

Doamne, viforul necazurilor se ridică asupra familiei mele şi întru Tine este toată nădejdea mea. Tu cunoşti pricina răului care ne bântuie, perii capetelor noastre de Tine sunt număraţi. La Tine deci scap şi pe Tine Te rog, cu iubirea Ta de oameni, să îndepărtezi de la noi orice rău pierzător de suflet şi să ne ajuţi a birui toate ispitele care ne învăluiesc. Că Tu eşti sprijinul, scăparea şi izbăvirea noastră, Doamne, Iisuse Hristoase, adevăratul nostru Dumnezeu, şi ćie slavă înălţăm, împreună şi Celui fără de început al Tău Părinte şi Preasfântului şi bunului şi de viaţă făcătorului Tău Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.*

Rugăciunea părinţilor pentru căsătoria fiului lor

Doamne, ascultă puţina noastră rugăciune pentru copilul nostru, robul Tău (numele) şi nu ne lăsa fără răspuns. Tu ai rânduit ca bărbatul să lase pe tatăl său şi pe mama sa şi să se unească cu femeia sa şi să fie amândoi un trup. Tu ai binecuvântat nunta, arătând curăţia ei. Tu i-ai primit în Împărăţia Ta pe soţii care au dus o viaţă de evlavie, împlinind poruncile Tale şi crescându-şi urmaşii în

frica Ta.

Rânduieşte, Doamne, precum ştii, ca la vremea potrivită robul tău (numele) să-şi întemeieze o familie. Ca nu cumva să trăiască o viaţă de păcat, stând departe de nuntă. Să nu-şi întineze trupul cu patimile şi cu poftele, batjocorit fiind de diavol.

Ajută-l, Doamne, să găsească o soţie credincioasă, o soţie blândă, bună şi iubitoare, care să-i fie cu adevărat podoabă şi alături de care să meargă pe calea mântuirii.

Te rugăm, Doamne, vino în ajutorul lui, că numai Tu ştii ce e în adâncul inimilor oamenilor. Găseşte-i Tu, Doamne, o soţie vrednică alături de care să facă tot binele. Nevoinţă este pentru femeia credincioasă bărbatul necredincios, şi nevoinţă este pentru bărbatul credincios femeia necredincioasă.

Dăruieşte-i Tu, Doamne, să aibă parte de un cămin liniştit, de dragoste şi de înţelegere, ca să te laude împreună cu toţi ai casei lui până la sfârşitul vieţii sale. Amin.

(Dacă rugăciunea se citeşte pentru căsătoria fetei, se va citi cu schimbările cuvenite.) *